

ЗВІТ
РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ
УКРАЇНИ
ЗА 2009 РІК

Київ
2010

«Контроль від імені Верховної Ради України за надходженням коштів до Державного бюджету України та їх використання здійснює Рахункова палата».

Стаття 98 Конституції України

Шановні народні депутати України!

Відповідно до статті 35 Закону України «Про Рахункову палату» подаємо Верховній Раді України схвалений Колегією Звіт Рахункової палати за 2009 рік.

Представлений Звіт містить основні результати діяльності Рахункової палати за 2009 рік, приклади системних порушень, виявлених у ході здійснення контрольно-аналітичних та експертних заходів.

Сподіваємося, що ці матеріали стануть корисними у Вашій депутатській діяльності, особливо при опрацюванні та прийнятті законопроектів, спрямованих на подолання фінансово-економічної кризи та забезпечення стабільної і ефективної економіки в Україні.

Голова
Рахункової палати

A handwritten signature in blue ink, which appears to read 'В.К. Симоненко'. The signature is fluid and cursive, written over a light blue horizontal line.

В.К. Симоненко

ЗМІСТ

1. РЕАЛІЗАЦІЯ РАХУНКОВОЮ ПАЛАТОЮ ОСНОВНИХ ЗАВДАНЬ ТА ПОВНОВАЖЕНЬ	7
1.1. ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ У 2009 РОЦІ	7
1.2. ПІДСУМКИ РОБОТИ КОЛЕГІЇ	11
1.3. ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ КОНТРОЛЬНО-АНАЛІТИЧНИХ ТА ЕКСПЕРТНИХ ЗАХОДІВ	24
1.3.1. Загальна характеристика діяльності	24
1.3.2. Контроль, аналіз та експертиза формування і виконання Державного бюджету України	28
1.3.3. Аналіз виявлених бюджетних правопорушень	37
1.3.4. Аналіз виявлених фактів неефективного використання коштів державного бюджету	60
1.3.5. Аналіз виявлених фактів неналежного адміністрування доходів державного бюджету	81
1.3.6. Результати перевірок виконання кошторису витрат Національного банку України, аналізів звітів Фонду державного майна України та Антимонопольного комітету України	94
1.4. РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ ЕФЕКТИВНОСТІ ДЕРЖАВНИХ ЦІЛЬОВИХ ПРОГРАМ ТА ОКРЕМИХ НАПРЯМІВ ВИКОРИСТАННЯ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ	99
2. РЕАГУВАННЯ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ, УСТАНОВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ НА ВИСНОВКИ, ПРОПОЗИЦІЇ І РЕКОМЕНДАЦІЇ КОЛЕГІЇ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ	122
3. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ПИТАННЯ У СФЕРІ ПОВНОВАЖЕНЬ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ	154
4. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО	161
5. ГЛАСНІСТЬ У РОБОТІ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ	167
6. ВИКОНАННЯ РАХУНКОВОЮ ПАЛАТОЮ ВИМОГ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО БОРТЬБУ З КОРУПЦІЄЮ»	171
7. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ	176
7.1. КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	176
7.2. ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА СИСТЕМА ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ	178
7.3. ФІНАНСОВЕ І МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ..	181
<i>Додаток 1</i>	185
<i>Додаток 2</i>	186

1. РЕАЛІЗАЦІЯ РАХУНКОВОЮ ПАЛАТОЮ ОСНОВНИХ ЗАВДАНЬ ТА ПОВНОВАЖЕНЬ

1.1. ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ У 2009 РОЦІ

Рахункова палата, як незалежний орган фінансово-економічного контролю в державі, здійснює свою діяльність на принципах законності, плановості, об'єктивності, незалежності та гласності. Цими принципами вона керується не тільки під час проведення всіх контрольно-аналітичних та експертних заходів, а й, що дуже важливо, по відношенню до себе з усіх питань забезпечення функціонування Рахункової палати.

Конституцією України, Бюджетним кодексом України, Законом України «Про Рахункову палату», іншими нормативно-правовими актами України визначено, що Рахункова палата здійснює контроль від імені Верховної Ради України за надходженням коштів до Державного бюджету України та їх використанням.

Спираючись на досвід, набутий у ході проведення контрольно-аналітичних та експертних заходів, враховуючи зміни чинного законодавства, зміни і пріоритети соціально-економічного розвитку держави та суспільства, Рахунковою палатою визначено оптимальні на сьогодні основні напрями діяльності, за якими проводились аудити.

Основні напрями діяльності Рахункової палати у 2009 році

Фінансова та бюджетна політика
Доходи державного бюджету
Правове забезпечення
Оборона та правоохоронна діяльність
АПК, природоохоронна діяльність та надзвичайні ситуації
Державний борг, міжнародна діяльність та фінансові установи
Наука та гуманітарна сфера
Соціальна політика
Промисловість, виробнича інфраструктура та державна власність
Надходження та використання коштів державного бюджету в регіонах

У 2009 році реалізацію поставлених перед Рахунковою палатою завдань забезпечували департаменти:

- ◆ з питань бюджетної політики (головний контролер – директор департаменту Головань М.М.);
- ◆ з питань доходів державного бюджету (заступник директора департаменту Огонь Ц.Г.);
- ◆ з питань правового забезпечення (головний контролер – директор департаменту Пилипенко В.П.);
- ◆ з питань оборони та правоохоронної діяльності (головний контролер – директор департаменту – Невідомий В.І.);
- ◆ з питань АПК, природоохоронної діяльності та надзвичайних ситуацій (головний контролер – директор департаменту Шулежко М.Я.);
- ◆ з питань промисловості, виробничої інфраструктури та державної власності (головний контролер – директор департаменту Заремба І.М.);
- ◆ з питань науки та гуманітарної сфери (головний контролер – директор департаменту Фліссак Я.А.);
- ◆ з питань соціальної політики (головний контролер – директор департаменту Вітковська Л.В.);
- ◆ з питань державного боргу, міжнародної діяльності та фінансових установ (головний контролер – директор департаменту Іваненко Ю.В.);
- ◆ з питань використання коштів державного бюджету в регіонах (головний контролер – директор департаменту Самусь Г.Ю.).

Сфера діяльності восьми територіальних управлінь, що функціонують нині, розповсюджена на 21 область України, Автономну Республіку Крим, а також міста Київ та Севастополь. На сьогодні функціонують територіальні управління:

- по м. Києву, Київській, Черкаській та Чернігівській областях (у м. Київ);
- по Дніпропетровській та Запорізькій областях (у м. Дніпропетровськ);
- по Львівській, Волинській, Рівненській та Тернопільській областях (у м. Львів);
- по Одеській, Миколаївській та Херсонській областях (у м. Одеса);
- по Донецькій та Луганській областях (у м. Донецьк);
- по Автономній Республіці Крим та м. Севастополю (у м. Севастополь);
- по Харківській, Сумській та Полтавській областях (у м. Харків);
- по Вінницькій, Житомирській, Кіровоградській та Хмельницькій областях (у м. Вінниця).

Територіальні управління Рахункової палати

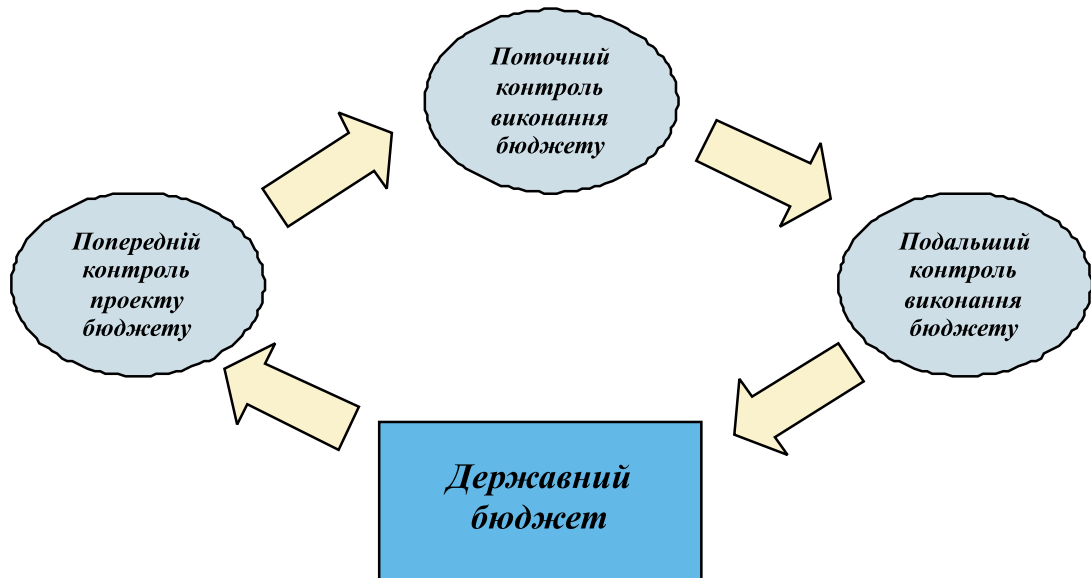
Запроваджена Колегією Рахункової палати практика спрямування контрольної-аналітичної діяльності територіальних управлінь забезпечує ефективність та результативність їх роботи. Саме виважене поєднання проведення територіальними управліннями координованих департаментами Рахункової палати аудитів і самостійних контрольних заходів щодо перевірки законності, ефективності та доцільності формування надходжень і витрачання коштів Державного бюджету України та державних цільових фондів органами державної влади, установами, організаціями, підприємствами, незалежно від форми власності, які знаходяться на відповідній території, дало змогу розширити сферу незалежного зовнішнього державного фінансового контролю Рахункової палати на місцевому рівні, виявляти і порушувати регіональні проблеми використання державних коштів.

Протягом звітного року Рахункова палата, згідно з вимогами чинного законодавства, продовжувала здійснювати контрольну-аналітичну та експертну діяльність, яка забезпечує єдину систему контролю за виконанням державного бюджету і бюджетів державних цільових фондів. Це передбачає проведення цілісного та взаємопов'язаного комплексу контрольних і експертних заходів.

Така система контролю інтегрована до основних складових бюджетного процесу і передбачає безперервний трирічний цикл контролю за формуванням та виконанням бюджетів кожного фінансового року, що реалізується на трьох послідовних стадіях: попередній контроль проекту бюджету, поточний контроль виконання бюджету та подальший контроль виконання бюджету.

У 2009 році Рахунковою палатою здійснювався контроль бюджетів трьох років: 2010 року (на стадії формування проекту бюджету), 2009 року (в ході поточного виконання) та 2008 року (виконаного

бюджету). Бюджети кожного фінансового року знаходяться на одному з етапів трирічного циклу.

Комплекс заходів, що провадяться в рамках попереднього, поточного та подальшого контролю, суттєво доповнюється тематичними контрольними та аналітичними заходами, які здійснюються відповідно до плану роботи Колегії Рахункової палати.

Визначною подією 2009 року стало те, що міжнародна спільнота вищих органів фінансового контролю визнала Рахункову палату України за рівнем системи своєї діяльності, методики та методології однією з провідних контрольних-аналітичних інституцій Європи.

Високою оцінкою професіоналізму, непохитної чесності, компетенції та аудиторського авторитету Рахункової палати України стало її обрання зовнішнім аудитором ОБСЄ на один рік з можливістю продовження повноважень ще на два терміни. Це – безпрецедентна подія як в діяльності ОБСЄ та участі України в цій організації, так і у діяльності вищих органів фінансового контролю в Європі. Вперше на цю високу й важливу посаду був обраний незалежний конституційний орган фінансово-економічного контролю, який представляє державу пострадянського простору.

Упродовж 2009 року спеціальною групою, що сформована з фахівців Рахункової палати України, розроблено та представлено Аудиторську стратегію зовнішнього аудиту ОБСЄ, проведено аудит діяльності Координатора проектів ОБСЄ в Україні та Республіці Узбекистан, а також діяльності місії ОБСЄ в Республіці Сербія.

В статусі одного з восьми постійних членів Ради керуючих EUROSAI (Рахункову палату було обрано до цієї Ради на VII Конгресі EUROSAI у 2008 році) у червні звітного року в м. Києві Рахункова палата провела XXXV засідання Ради. Рішення про його проведення саме в Україні було ще одним фактом беззаперечного визнання професіоналізму, компетенції та аудиторського авторитету Рахункової палати України.

Виходячи з реалій контрольно-аналітичної діяльності Рахункової палати, в умовах загострення кризових явищ економічного та соціального розвитку України і, в першу чергу, її державних фінансів значно посилено увагу, що є однією з ознак звітного року, до всебічного ретельного аналізу, а головне – до напрацювання конкретних пропозицій щодо вишукування резервів наповнення доходної частини Державного бюджету України, можливостей розширення податкової бази, виявлення втрат та недонадходження бюджетних коштів.

Водночас із загальним підвищенням результативності та ефективності діяльності Рахункової палати це було одним із проявів підвищення «споживчого попиту» матеріалів, а головне пропозицій і рекомендацій Рахункової палати, тому що саме в період кризи поряд з необхідністю визначити законність та ефективність витрачання державних коштів найгостріше постає питання, як подолати, вийти з кризи, наповнити державну казну, знайти додаткові ресурси для підтримання соціально незахищених верств населення.

1.2. ПІДСУМКИ РОБОТИ КОЛЕГІЇ

Відповідно до статті 9 Закону України «Про Рахункову палату» Колегія Рахункової палати є керівним органом Рахункової палати, яка розглядала питання організації роботи Рахункової палати, планування, проведення контрольно-ревізійних, аналітичних та експертних заходів, методології контрольної, аналітичної і експертної діяльності.

В основу діяльності Колегії покладено принцип колегіальності та норми Закону України «Про Рахункову палату», Бюджетного кодексу України, Регламенту Рахункової палати.

Колегія Рахункової палати була сформована 23.05.1997. Ротація членів Колегії здійснювалася відповідно до постанов Верховної Ради України від 17.06.2004 та 25.03.2005.

До складу Колегії входять: Голова Рахункової палати, два його заступники, Секретар Рахункової палати та дев'ять головних контролерів – директорів департаментів, які затверджені Верховною Радою України шляхом таємного голосування.

Відповідно до своїх завдань та функцій, Колегія Рахункової палати у звітному році зосереджувала свою діяльність на:

- ◆ забезпеченні системного підходу та ґрунтового аналізу на всіх етапах підготовки і проведення контрольно-аналітичних заходів;
- ◆ здійсненні системного контролю за виконанням державних цільових програм, у тому числі Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу;

- ◆ посиленні контролю за доходною частиною державного бюджету;
- ◆ поглибленні контролю за використанням коштів державного бюджету в регіонах;
- ◆ забезпеченні застосування різних форм і методів проведення аудиту, зокрема аудиту ефективності, аудиту відповідності, фінансового аудиту, встановленні причинно-наслідкових зв'язків виявлених порушень;
- ◆ спрямуванні планування роботи на дослідження актуальних загальнодержавних проблем;
- ◆ аналізі виявлених системних порушень головними розпорядниками бюджетних коштів та підготовці відповідних рекомендацій і пропозицій;
- ◆ підвищенні результативності роботи Рахункової палати, зокрема, на реагуванні органів державної влади на висновки та пропозиції Рахункової палати за результатами контрольних та аналітичних заходів, на розгляді Верховною Радою України, її комітетами результатів контрольних-аналітичних заходів Рахункової палати та законодавчих пропозицій з питань державного бюджету і фінансів України;
- ◆ розвитку міжнародного співробітництва та вивченні міжнародного досвіду вищих органів фінансового контролю зарубіжних країн щодо контрольної діяльності та втіленні його при проведенні паралельних і спільних аудитів;
- ◆ виконанні функцій Зовнішнього аудитора ОБСЄ;
- ◆ вдосконаленні відносин з Верховною Радою України, органами державної влади, правоохоронними органами та органами фінансового контролю в Україні;
- ◆ забезпеченні гласності та прозорості в діяльності Рахункової палати.

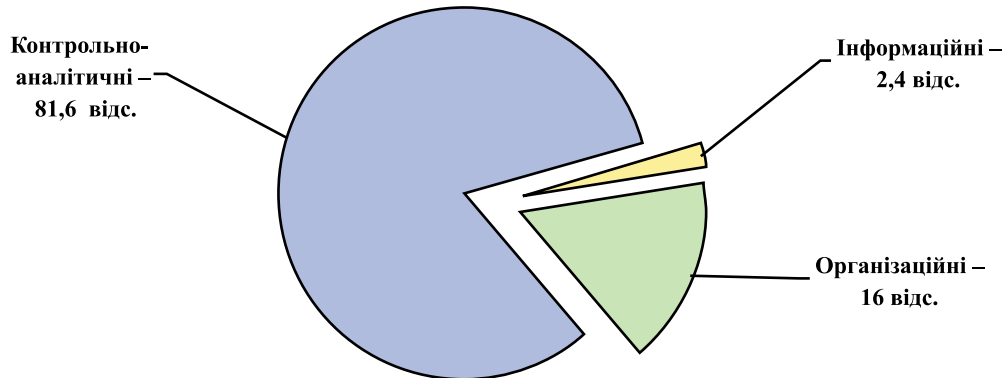
У 2009 році було проведено **29 засідань** Колегії Рахункової палати, на яких розглянуто **163 питання**.

Департаментами і територіальними управліннями здійснено **1199 контрольних-аналітичних та експертних заходів**, за результатами яких підготовлено **130 звітів та висновків**.

Колегією забезпечувалося виконання одного з основних завдань і повноважень Рахункової палати – здійснення аналізу бюджетного процесу та контролю за надходженням коштів до Державного бюджету України та їх використанням.

Впродовж року Колегія надавала Верховній Раді України висновки щодо виконання державного бюджету за I квартал, I півріччя і 9 місяців, виконання доходної частини Державного бюджету України за підсумками трьох кварталів, а також Висновки і пропозиції за результатами аналізу та експертизи проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2010 рік».

Діаграма 1. Класифікація питань, розглянутих Колегією Рахункової палати у 2009 році

Рахункова палата, відповідно до її повноважень, забезпечувала контроль за виконанням та фінансуванням програм економічного, науково-технічного, соціального і національно-культурного розвитку, охорони довкілля, реформування житлово-комунального господарства, будівництва, реконструкції та ремонту аеропортів, підготовки дорожньої інфраструктури тощо. Підготовлено 20 звітів, або 15 відс. від їх загальної кількості, за результатами перевірок використання бюджетних коштів на виконання 15 державних цільових програм або окремих їх напрямів.

Зокрема, це стосується:

загальнодержавних програм: охорони та відтворення довкілля Азовського та Чорного морів; «Питна вода України» на 2006-2020 роки; реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2004-2010 роки;

державних програм: підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу; будівництва та розвитку мережі метрополітенів на 2006-2010 роки; забезпечення молоді житлом на 2002-2012 роки; «Шкільний автобус»; «Ліси України»; розвитку культури на період до 2007 року в частині виконання заходів національними театрами; підвищення безпеки праці на вугледобувних та шахтобудівельних підприємствах; покращення умов тримання засуджених та осіб, взятих під варту, на 2006-2010 роки; інформатизації та комп'ютеризації вищих навчальних закладів I–II рівня акредитації на 2005-2008 роки; розвитку туризму на 2002-2010 роки; утилізації твердого ракетного палива міжконтинентальних балістичних ракет РС-22;

Комплексної програми збереження історичної забудови м. Львова.

Колегія Рахункової палати забезпечувала охоплення контролем усіх напрямів використання державних коштів, одним із пріоритетних був контроль за використанням бюджетних коштів на вирішення **соціальних питань та забезпечення належних умов праці**. Зокрема, Колегією

особлива увага приділялася контролю за використанням бюджетних коштів на:

- ◆ розселення та облаштування в Автономній Республіці Крим депортованих кримських татар та осіб інших національностей, які були депортовані з території України;
- ◆ здійснення заходів державної політики з питань дітей, молоді, жінок та сім'ї;
- ◆ формування та використання коштів спеціального фонду державного бюджету Фондом соціального захисту інвалідів;
- ◆ формування і виконання державної програми «Шкільний автобус»;
- ◆ впровадження інноваційних технологій у виробництві технічних засобів реабілітації інвалідів;
- ◆ оздоровлення громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи;
- ◆ використання коштів державного бюджету Державним фондом сприяння молодіжному житловому будівництву;
- ◆ соціальний захист дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, за принципом «гроші ходять за дитиною»;
- ◆ надання пільг окремим категоріям громадян з послуг зв'язку та компенсацію за пільговий проїзд;
- ◆ надання пільг та житлових субсидій населенню на придбання твердого та рідкого пічного побутового палива і скрапленого газу;
- ◆ погашення заборгованості по знецінених заощадженнях громадян у 2008 році;
- ◆ виплату компенсації сім'ям з дітьми та видатки на безплатне харчування дітей, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи у Рівненській та Волинській областях за 2007-2008 роки та I півріччя 2009 року.

Державна підтримка **промисловості та енергетичного потенціалу країни** обговорювалася під час розгляду Колегією звітів про результати аудитів та перевірок використання коштів державного бюджету, виділених:

- ◆ державному підприємству «Суднобудівний завод ім. 61 комунара» м. Миколаєва на заходи із завершення будівництва суден;
- ◆ на державну підтримку підприємств вугільної промисловості;
- ◆ на заходи з охорони праці та підвищення техніки безпеки на вугледобувних та шахтобудівельних підприємствах, у тому числі дегазацію вугільних пластів;
- ◆ Міністерству промислової політики України за бюджетною програмою «Заходи спеціального призначення підприємств та організацій оборонного комплексу»;
- ◆ на забезпечення повноти надходжень до Державного бюджету України коштів від видобутку, транспортування та реалізації природного газу НАК «Нафтогаз України»;

- ◆ на відшкодування збитків державних підприємств зв'язку на розповсюдження вітчизняних періодичних друкованих видань;
- ◆ на розвиток вітчизняного автомобілебудування та взаємовідносини з державним бюджетом (на прикладі підприємств Запорізької області).

Питання державної безпеки, правоохоронної діяльності, обороноздатності держави і матеріального забезпечення Збройних Сил України та силових структур виносилися на розгляд Колегії за результатами аудитів ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених на:

- ◆ виконання заходів із створення інтегрованої міжвідомчої інформаційно-телекомунікаційної системи щодо контролю осіб, транспортних засобів та вантажів, які перетинають державний кордон;
- ◆ забезпечення діяльності розвідувальних органів;
- ◆ проведення заходів з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, що склалася на території 61-го арсеналу Південного оперативного командування Збройних Сил України;
- ◆ облаштування та реконструкції пунктів пропуску (прикордонних переходів) через державний кордон з Республікою Польща у 2007-2008 роках;
- ◆ забезпечення діяльності Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України;
- ◆ виконання Державної програми покращення умов тримання засуджених та осіб, взятих під варту, на 2006-2010 роки;
- ◆ виконання Програми утилізації твердого ракетного палива міжконтинентальних балістичних ракет РС-22;
- ◆ будівництво (придбання) житла для осіб рядового і начальницького складу, а також військовослужбовців правоохоронних органів та Збройних Сил України.

Крім того, проведено аудит ефективності системи реалізації надлишкового озброєння, військової та спеціальної техніки, іншого рухомого військового майна Збройних Сил України.

Колегією здійснювався системний контроль за використанням коштів в органах судової влади. Впродовж року було розглянуто звіти про результати аудитів:

- ◆ ефективності використання бюджетних коштів, виділених Вищому господарському суду України;
- ◆ використання бюджетних коштів, виділених Верховному Суду України;
- ◆ ефективності використання бюджетних коштів, виділених на забезпечення діяльності Конституційного Суду України;
- ◆ ефективності використання бюджетних коштів, виділених на здійснення правосуддя апеляційними адміністративними та місцевими адміністративними судами.

Питання **розвитку транспорту, дорожнього будівництва та житлово-комунального господарства** порушувалися у Звітах про результати контролю за використанням державних коштів на:

- ◆ виконання Державної програми будівництва та розвитку мережі метрополітенів на 2006-2010 роки;
- ◆ стан реалізації у 2007-2008 роках державної політики у сфері розвитку комунального електротранспорту в м. Донецьку;
- ◆ виконання завдань і функцій інспекціями державного архітектурно-будівельного контролю у Харківській та Сумській областях;
- ◆ Загальнодержавну програму реформування житлово-комунального господарства.

Постійну увагу Колегія приділяла аналізу і контролю питань, пов'язаних з **економічною діяльністю держави**, зокрема, розглянуто звіти про:

- ◆ результати аудиту ефективності управління матеріальними цінностями державного матеріального резерву;
- ◆ результати аналізу та перевірки використання коштів Стабілізаційного фонду державного бюджету у 2009 році;
- ◆ результати аудиту ефективності дій державних органів влади при збереженні та використанні державного майна, яке не включено до статутних фондів акціонерних товариств у Харківській та Сумській областях;
- ◆ результати реструктуризації та списання податкового боргу підприємствам ПЕК відповідно до Закону України «Про заходи, спрямовані на забезпечення сталого функціонування підприємств паливно-енергетичного комплексу» та їх вплив на виконання доходів Державного бюджету України;
- ◆ результати аудиту формування Державного фонду дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та забезпечення державних виробничих та соціально-культурних потреб у дорогоцінних металах і дорогоцінному камінні.

Проблеми фінансування **аграрного комплексу, підтримки вітчизняного сільгоспвиробника та охорони земель державної власності** обговорювалися на Колегії під час розгляду результатів аудитів та перевірок використання бюджетних коштів на:

- ◆ державну підтримку АПК;
- ◆ управління в галузі використання і охорони земель в адміністративно-територіальних межах м. Севастополя;
- ◆ виконання проекту «Видача державних актів на право власності на землю в сільській місцевості та розвиток системи кадастру»;
- ◆ управління в галузі використання та охорони земель;
- ◆ тваринницьку дотацію і державну підтримку виробництва продукції рослинництва виробникам сільськогосподарської продукції в Одеській, Миколаївській та Херсонській областях;

- ◆ державну підтримку виробництва продукції рослинництва, розвитку тваринництва, виплату дотацій сільськогосподарським товаровиробникам за поставлені ними переробним підприємствам молоко та м'ясо в живій вазі у Вінницькій, Житомирській та Хмельницькій областях.

Значна увага приділялася Колегією питанням, що стосуються **охорони здоров'я, культури, спорту та туризму**, а саме результатам аудитів ефективності використання коштів Державного бюджету України:

- ◆ Міністерством охорони здоров'я України на виконання завдань та функцій із забезпечення державного санітарно-епідеміологічного нагляду і дезінфекційних заходів;
- ◆ на профілактику і лікування онкологічних захворювань;
- ◆ виділених Міністерству охорони здоров'я України на функціонування та реконструкцію Українського державного медико-соціального центру ветеранів війни;
- ◆ в Українському науково-дослідному інституті медичної реабілітації та курортології Міністерства охорони здоров'я України;
- ◆ Міністерством культури і туризму України та Державною службою туризму і курортів на виконання державних функцій у сфері туризму;
- ◆ на збереження історичної забудови та відновлення історичної спадщини м. Львова;
- ◆ виділених Міністерству культури і туризму України на фінансову підтримку національних театрів;
- ◆ виділених Державному комітету телебачення і радіомовлення України на виробництво та розповсюдження телерадіопрограм для державних потреб;
- ◆ на спорудження Меморіалу пам'яті жертв голодоморів в Україні;
- ◆ виділених Міністерству культури і туризму України на фінансову підтримку національних та державних художніх колективів, концертних і циркових організацій.

Колегією розглянуто ряд питань, що стосуються використання бюджетних коштів **на науку і освіту**, а саме:

- ◆ виділених Міністерству освіти і науки України на наукові дослідження;
- ◆ виділених на підготовку робітничих кадрів для підприємств Дніпропетровської області;
- ◆ виділених Державній академії керівних кадрів культури і мистецтв на підвищення кваліфікації, перепідготовку кадрів та підготовку науково-педагогічних кадрів у сфері культури і мистецтва;
- ◆ на наукові дослідження та стан інтеграції науки і виробництва;
- ◆ на використання коштів Київським національним університетом ім. Т.Г. Шевченка;

- ◆ на виконання Державної програми інформатизації та комп'ютеризації вищих навчальних закладів I-II рівня акредитації;
- ◆ на використання коштів державного бюджету Львівським державним університетом безпеки життєдіяльності на підготовку кадрів і спеціалістів у сфері цивільного захисту.

Проблеми **охорони навколишнього природного середовища, екологічної безпеки та запобігання надзвичайним ситуаціям** обговорювалися під час розгляду Колегією звітів з питань:

- ◆ повноти формування, управління та використання коштів Державного фонду охорони навколишнього природного середовища;
- ◆ реалізації заходів Загальнодержавної програми «Питна вода України» в Донецькій області;
- ◆ ліквідації наслідків стихійного лиха, що сталося 23-27 липня 2008 року у Вінницькій, Івано-Франківській, Закарпатській, Львівській, Тернопільській та Чернівецькій областях;
- ◆ проведення заходів з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, що склалася на території 61-го арсеналу Південного оперативного командування Збройних Сил України;
- ◆ виконання Державної програми «Ліси України»;
- ◆ забезпечення розвитку та збереження природних заповідників загальнодержавного значення в Автономній Республіці Крим;
- ◆ ліквідації наслідків підтоплення територій в містах і селищах України;
- ◆ ліквідації наслідків затоплення і консервації шахт №№ 8 та 9 Солотвинського солерудника Тячівського району Закарпатської області.

Колегією розглянуті питання **формування сучасної інформаційної системи реєстраційного обліку та документування населення**. Зокрема, розглянуті звіти про результати аудитів щодо:

- ◆ діяльності органів державної влади щодо створення та функціонування державних реєстрів;
- ◆ ефективності використання бюджетних коштів на створення та функціонування Державної інформаційної системи реєстраційного обліку фізичних осіб та їх документування.

Враховуючи інституційний розвиток Рахункової палати та становлення і діяльність її територіальних управлінь, особлива увага приділялася питанням **взаємовідносин Державного бюджету України з місцевими бюджетами та використанню бюджетних коштів на соціально-економічний розвиток регіонів**. Так, на засіданнях Колегії затверджено звіти про результати:

- ◆ аудиту використання у 2007-2008 роках коштів державного бюджету, виділених міському бюджету м. Алчевськ на соціально-

економічний розвиток і підтримку житлово-комунального господарства;

- ◆ аудиту ефективності використання у 2008 році коштів державного бюджету, виділених міському бюджету м. Києва на виконання функцій столиці;
- ◆ аудиту використання у 2008 році коштів субвенції з державного бюджету міському бюджету м. Бердянськ Запорізької області на укріплення Бердянської коси;
- ◆ аудиту ефективності використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на соціально-економічний розвиток;
- ◆ аналізу взаємовідносин Державного бюджету України та місцевих бюджетів у 2007-2008 роках;
- ◆ аудиту використання субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетом Одеської області для надання пільг і житлових субсидій населенню та на погашення заборгованості з різниці в тарифах на теплову енергію, послуги з водопостачання та водовідведення;
- ◆ аудиту ефективності використання коштів додаткової дотації з державного бюджету на здійснення повноважень, встановлених Законом України «Про затвердження Конституції Автономної Республіки Крим», та коштів державного бюджету на здійснення виконавчої влади в Автономній Республіці Крим;
- ◆ аналізу виконання місцевими органами влади положень статті 39 Закону України «Про Державний бюджет України на 2009 рік» щодо використання цільових коштів, які враховані при визначенні міжбюджетних трансфертів.

Постійна увага приділялася **проблемам державного боргу, використання та повернення отриманих під державні гарантії позик, реалізації проектів міжнародних фінансових організацій**. Це стосується розглянутих та затверджених Колегією звітів про:

- ◆ результати аудиту стану державного та гарантованого державою боргу за 2008 рік;
- ◆ результати аудиту ефективності використання державних та позикових коштів на реалізацію Проекту «Рівний доступ до якісної освіти»;
- ◆ результати аудиту ефективності реалізації проекту «Програма інвестицій та розвитку системи водопостачання та очищення води м. Запоріжжя» за підтримки кредитом Європейського банку реконструкції та розвитку;
- ◆ результати аудиту ефективності використання державних та позичкових коштів на реалізацію Проекту «Розвиток системи державної статистики для моніторингу соціально-економічних перетворень».

На виконання повноважень Рахункової палати щодо контролю за **доходною частиною Державного бюджету України** Колегією розглянуто звіти щодо результатів:

- ◆ перевірки обґрунтованості планування та результативності контролю за повнотою нарахування і своєчасністю надходжень акцизного збору на тютюн і тютюнові вироби до Державного бюджету України;
- ◆ перевірки виконання повноважень державними органами влади в частині справляння плати за оренду державного майна до Державного бюджету України;
- ◆ перевірки справляння збору за спеціальне водокористування до Державного бюджету України;
- ◆ перевірки своєчасності і повноти сплати податків і зборів (обов'язкових платежів) та надходження донарахованих штрафних санкцій за результатами проведених документальних перевірок органами державної податкової служби Вінницької та Житомирської областей у 2007-2008 роках;
- ◆ аудиту справляння збору за геологорозвідувальні роботи, виконані за рахунок державного бюджету на території Харківської та Полтавської областей у 2008 році та I півріччі 2009 року;
- ◆ перевірки стану справляння податку на додану вартість в агропромисловому виробництві та ефективність його використання сільськогосподарськими товаровиробниками.

Питанням **банківської діяльності і фінансових установ** присвячено звіти про:

- ◆ результати перевірки виконання кошторису Національного банку України за 2008 рік;
- ◆ результати перевірки обґрунтованості і забезпеченості наданих Національним банком України протягом жовтня-грудня 2008 року обсягів рефінансування банків;
- ◆ результати аудиту ефективності виконання завдань та функцій Державної служби експортного контролю та витрачання бюджетних коштів на їх реалізацію.

У співпраці з міжнародними фінансовими установами і відповідно до міжнародних угод про співпрацю з вищими органами фінансового контролю, Рахунковою палатою підготовлено та Колегією розглянуто звіти про:

- ◆ результати аудиту річних фінансових звітів за 2008 рік в рамках позики Міжнародного банку реконструкції та розвитку на впровадження Проекту «Удосконалення системи соціальної допомоги»;
- ◆ результати аудиту стану використання позики Міжнародного банку реконструкції та розвитку на реалізацію проекту «Контроль за туберкульозом та ВІЛ/СНІДом в Україні»;
- ◆ результати аудиту виконання положень Бухарестської конвенції про захист Чорного моря від забруднення;

- ◆ результати аудиту стану реалізації у 2008 році Проекту «Удосконалення системи соціальної допомоги», що підтримується позицією Міжнародного банку реконструкції та розвитку.

Відповідно до **Плану робочої групи EUROSAI з аудиту навколишнього середовища на 2008-2011 роки**, Колегією розглянуто:

- ◆ звіт про результати аудиту виконання Україною зобов'язань в рамках Кіотського протоколу до Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату;
- ◆ інформацію Рахункової палати України до Спільного звіту за результатами міжнародного координованого паралельного аудиту EUROSAI зі зміни клімату.

Відповідно до договору про співпрацю з Вищим органом фінансового контролю Республіки Польща, в рамках проведення паралельного аудиту значна увага приділялася Колегією питанням, що стосуються **виконання заходів Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу**, а саме:

- ◆ виконання Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу;
- ◆ виконання заходів Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу щодо підготовки дорожньої інфраструктури;
- ◆ виконання Міністерством регіонального розвитку і будівництва України повноважень у частині забезпечення реалізації заходів з підготовки та проведення чемпіонату Європи 2012 року з футболу;
- ◆ заходів з будівництва, реконструкції та ремонту аеропортів, фінансування яких здійснюється в рамках Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу;
- ◆ виконання заходів Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу в частині підготовки залізничного транспорту;
- ◆ виконання Національним університетом державної податкової служби заходів з підготовки фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу.

На постійному контролі Колегії знаходяться питання **дотримання бюджетного законодавства та нормативно-правового забезпечення бюджетного процесу**. Зокрема, Колегією розглянуто питання про:

- ◆ результати аналізу нормативно-правового забезпечення Кабінетом Міністрів України виконання розділу I Закону України «Про Державний бюджет України на 2008 рік та про внесення змін до деяких законодавчих актів України»;

- ◆ результати аналізу стану державних закупівель в Україні у 2008 році та I півріччі 2009 року;
- ◆ результати аналізу формування, розміщення і виконання у 2008 році державного замовлення на поставку продукції для державних потреб;
- ◆ результати аналізу відповідності діючого нормативно-правового врегулювання питання боротьби з корупцією в Україні вимогам висновків GRECO.

На засіданнях Колегії розглядалися питання **використання коштів державного бюджету на забезпечення виконання функцій:**

- ◆ Міністерством економіки України;
- ◆ Міністерством охорони навколишнього природного середовища України;
- ◆ Міністерством праці та соціальної політики України;
- ◆ Державним комітетом України з питань технічного регулювання та споживчої політики;
- ◆ Антимонопольним комітетом України;
- ◆ Державним комітетом фінансового моніторингу України.

Відповідно до функцій і повноважень Рахункової палати, здійснювався щорічний контроль за використанням коштів резервного фонду Державного бюджету України, аналізувалися звіти Антимонопольного комітету України, Фонду державного майна України.

Колегія приділяла увагу результативності своєї роботи, зокрема, **врахуванню законодавчих пропозицій Рахункової палати з питань державного бюджету і фінансів України**, в контексті якого на засіданні розглядалися питання щодо врахування висновків і пропозицій Колегії Рахункової палати за результатами аналізу та експертизи проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2009 рік».

На виконання Рахунковою палатою функцій Зовнішнього аудитора ОБСЄ утворено аудиторську групу з питань проведення зовнішнього аудиту ОБСЄ, яка вже провела аудит діяльності Координатора проектів ОБСЄ в Україні та Республіці Узбекистан, а також діяльності місії ОБСЄ в Республіці Сербія.

Позапланові контрольні заходи проводилися за рішеннями Колегії Рахункової палати на підставі постанов або доручень Верховної Ради України, звернень її комітетів та запитів народних депутатів України, за якими Верховна Рада України приймала відповідні рішення.

Так, **14 контрольно-аналітичних питань, або 11 відс.**, підготовлено відповідно до:

постанов Верховної Ради України:

- ◆ від 26.12.2008 № 831-VI – Звіт про результати перевірки обґрунтованості і забезпеченості наданих Національним банком

України протягом жовтня–грудня 2008 року обсягів рефінансування банків;

- ◆ від 22.09.2005 № 2897-IV – Звіт про результати аудиту виконання проекту «Видача державних актів на право власності на землю в сільській місцевості та розвиток системи кадастру»;

доручення Голови Верховної Ради України Литвина В.М. від 15.01.2009 № 11/9-29 – Звіт про результати аудиту використання бюджетних коштів та забезпечення повноти надходжень до Державного бюджету України коштів від видобутку, транспортування та реалізації природного газу НАК «Нафтогаз України»;

звернення Президента України від 15.06.2009 № 1-1/1342 – Звіт про результати аналізу та перевірки використання коштів Стабілізаційного фонду державного бюджету у 2009 році;

звернень комітетів Верховної Ради України, голів комітетів Верховної Ради України, голів тимчасових слідчих комісій Верховної Ради України:

- ◆ від 16.07.2009 № 04-12/7-2353 – Звіт про результати перевірки запити Голови Комітету Верховної Ради України з питань боротьби з організованою злочинністю і корупцією Калетніка І.Г. стосовно діяльності Держкомрезерву;
- ◆ Комітету Верховної Ради України з питань культури і духовності від 10.03.2009 № 04-21/10-191(45389) – Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених Державній академії керівних кадрів культури і мистецтва на підвищення кваліфікації, перепідготовку кадрів та підготовку науково-педагогічних кадрів у сфері культури і мистецтва;
- ◆ Голови Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України Вернидубова І.В. від 22.01.2009 № 157-В – Звіт про результати аудиту ефективності управління використання і охорони земель державної власності в адміністративно-територіальних межах м. Севастополя;
- ◆ Комітету Верховної Ради України у справах пенсіонерів, ветеранів та інвалідів від 06.03.2008 № 04-26/12-56 – Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, призначених на впровадження інноваційних технологій у виробництві технічних засобів реабілітації інвалідів;
- ◆ Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнародних відносин від 10.09.2008 № 04-28/21-560(179064) – Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів, виділених з державного бюджету у 2007-2008 роках на розселення та облаштування депортованих кримських татар та осіб інших національностей, які були депортовані з територій України;
- ◆ Комітету Верховної Ради України з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму від 10.04.2008 № 04-34/14-277 – Звіт про

результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству України у справах сім'ї, молоді та спорту на здійснення заходів державної політики з питань дітей, молоді, жінок та сім'ї;

запитів і звернень народних депутатів України:

- ◆ Кармазіна Ю.А., лист від 07.07.2008 № 515 – Звіт про результати перевірки використання коштів Київським національним університетом ім. Т.Г. Шевченка;
- ◆ Семерака О.М., лист від 03.04.2008 – Звіт про результати аудиту формування та використання Фондом соціального захисту інвалідів коштів державного бюджету, призначених на реабілітацію інвалідів;
- ◆ Полунєєва Ю.В. і Шевчука О.Б., лист від 21.04.2008 № 270/01-105 – Звіт про результати аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених у 2008 році та першому кварталі 2009 року на здійснення правосуддя Вищим господарським судом України;
- ◆ Кармазіна Ю.А., Шарова І.Ф., Ярощука В.І., Шепелева О.О. і Єдіна О.Й., лист від 28.05.2008 № 173/08 – Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених Національній академії наук України на проведення наукових досліджень.

За результатами розгляду звітів Колегією, з метою інформування народних депутатів України про діяльність Рахункової палати, на основі матеріалів контрольних-аналітичних заходів **підготовлено та роздано у сесійній залі 15 інформаційних бюлетенів.**

1.3. ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ КОНТРОЛЬНО-АНАЛІТИЧНИХ ТА ЕКСПЕРТНИХ ЗАХОДІВ

1.3.1. Загальна характеристика діяльності

Рахунковою палатою у звітному році здійснено 1199 контрольних-аналітичних та експертних заходів.

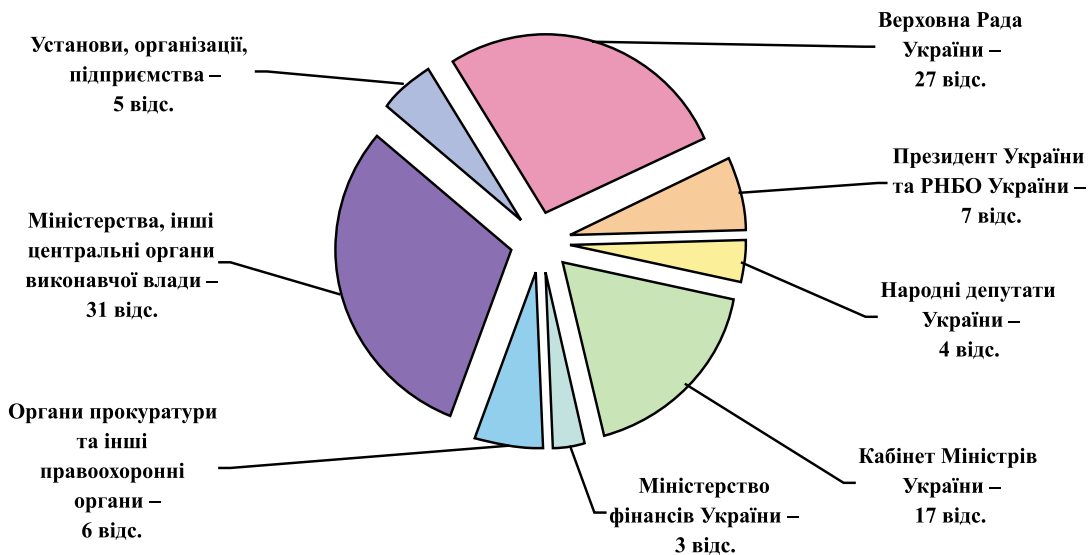
Контроль за використанням бюджетних коштів, коштів позабюджетних фондів здійснювався у 23 областях України та в Автономній Республіці Крим. Перевірено 910 об'єктів (додаток 1 «Основні об'єкти контрольних-аналітичних заходів Рахункової палати у 2009 році»).

За результатами проведених контрольних-аналітичних та експертних заходів підготовлено та направлено до вищих органів законодавчої і виконавчої влади, установ, організацій, підприємств 610 звітів, висновків, інформацій, актів та листів для відповідного реагування, усунення виявлених порушень і недоліків, а також для відшкодування втрат і збитків, заподіяних Державному бюджету України. Всі зазначені документи міс-

тили обґрунтовані, виважені та конкретні переліки рекомендацій щодо виправлення і поліпшення ситуації, недопущення та запобігання різного роду порушенням і недолікам у майбутньому, а також щодо підвищення ефективності, результативності та економності використання коштів Державного бюджету України як у розрізі кожного напрямку використання бюджетних коштів, так і в цілому.

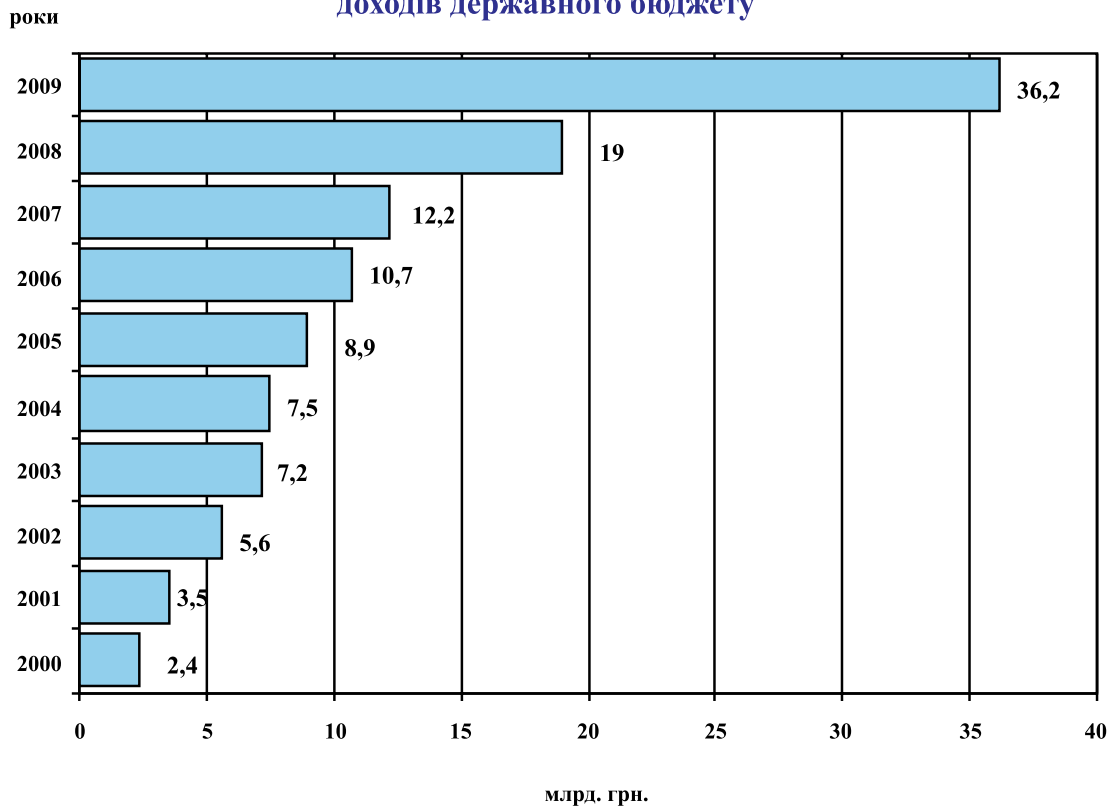
До Верховної Ради України направлено 165 документів, Президенту України – 41, народним депутатам України – 24, Кабінету Міністрів України – 106, Міністерству фінансів України – 18, органам прокуратури та іншим правоохоронним органам – 39, міністерствам, іншим центральним органам виконавчої влади – 187, установам, організаціям, підприємствам – 30 документів (діаграма 2).

Діаграма 2. Структура звітів, висновків, інформацій, актів та листів за результатами контрольної діяльності, направлених у 2009 році для відповідного реагування

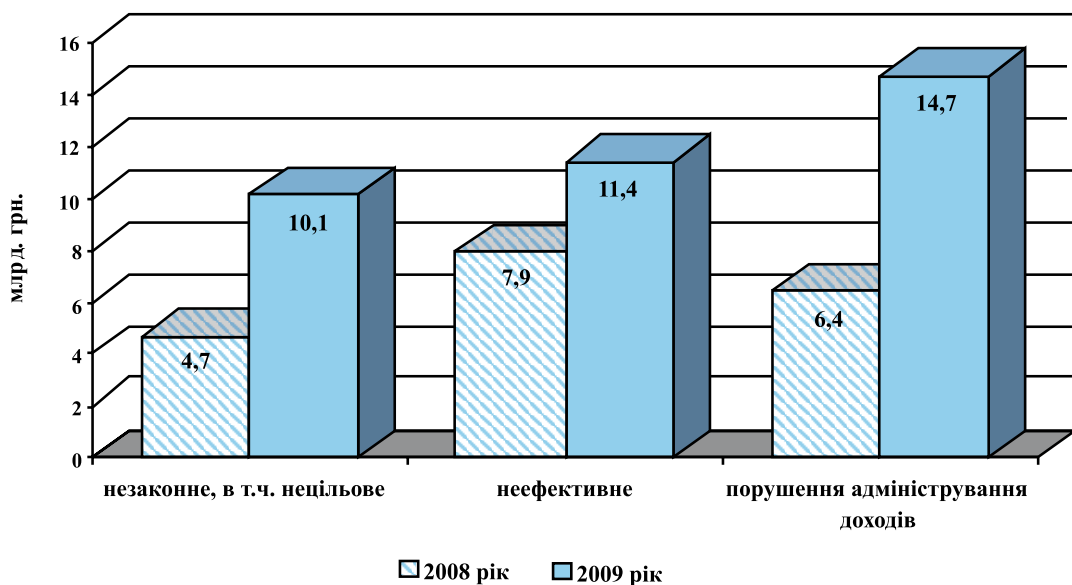

У ході проведення аудиторами Рахункової палати контрольних та експертних заходів виявлено, відповідно до статей 116 та 119 Бюджетного кодексу України, бюджетних правопорушень (незаконного, у тому числі нецільового), неефективного використання коштів Державного бюджету України та державних позабюджетних фондів, а також порушень і недоліків при адмініструванні доходів державного бюджету на загальну суму **36 млрд. 226,5 млн. гривень**. З цієї суми **незаконне, у тому числі нецільове, використання коштів становить 10 млрд. 81,6 млн. грн., неефективне – 11 млрд. 454,3 млн. грн., порушення адміністрування доходів – 14 млрд. 690,6 млн. гривень** (діаграми 3, 4).

Діаграма 3. Обсяги виявлених Рахунковою палатою бюджетних правопорушень, неефективного використання бюджетних коштів, порушень та недоліків адміністрування доходів державного бюджету

Діаграма 4. Обсяги виявлених порушень у використанні бюджетних коштів

Значне зростання обсягів виявлених бюджетних правопорушень зумовлено як загальним підвищенням ефективності контрольно-аналітичної діяльності Рахункової палати, так і процесами вкрай незадовільної, не-ефективної та, в багатьох випадках, просто незаконної управлінської діяльності, в першу чергу у сфері державних фінансів. «Ручне» керування бюджетними ресурсами, нехтування вимогами чинного законодавства, політика «затикання дірок» у решті-решт призвели до негативних результатів як в економіці в цілому, так і в бюджетній сфері.

Аналіз результатів проведених упродовж 2009 року контрольно-аналітичних заходів свідчить, що більшість бюджетних правопорушень продовжують мати системний характер, вони повторюються із року в рік. Найбільш характерними за кількістю виявлених випадків та обсягів порушень у звітному році були **бюджетні правопорушення**, які можна класифікувати у такі узагальнені види:

- ◆ використання коштів Державного бюджету України з порушенням бюджетного законодавства;
- ◆ втрати Державного бюджету України внаслідок прийняття незаконних управлінських рішень;
- ◆ незаконне виділення коштів з резервного фонду державного бюджету;
- ◆ порушення нормативно-правових актів, які регламентують порядок закупівлі товарів, робіт і послуг за державні кошти;
- ◆ планування видатків державного бюджету з порушенням чинного законодавства та за відсутності правових підстав;
- ◆ використання бюджетних коштів без належних нормативно-правових підстав;
- ◆ відволікання коштів держбюджету у дебіторську заборгованість;
- ◆ здійснення видатків на фінансування бюджетних установ одночасно з різних бюджетів;
- ◆ бюджетні правопорушення, пов'язані з розміщенням та виконанням державного замовлення тощо.

Найбільш характерними видами **неефективного використання державних коштів** були такі:

- ◆ неефективне використання коштів через недоліки в плануванні або відсутність обґрунтованого прогнозування і планування;
- ◆ неефективне використання коштів внаслідок необґрунтованих управлінських рішень;
- ◆ втрати бюджету внаслідок прийняття необґрунтованих управлінських рішень;
- ◆ неефективне використання коштів шляхом тривалого їх утримання без використання на реєстраційних рахунках розпорядників бюджетних коштів та на поточних рахунках підвідомчих організацій;
- ◆ неефективне використання коштів державного бюджету внаслідок фінансування заходів, що не належать до пріоритетних;

- ◆ збитки, нанесені державі від неефективного управління матеріальними цінностями державного резерву;
- ◆ неефективне використання коштів на придбання основних фондів (обладнання);
- ◆ неефективне використання коштів на проведення науково-дослідних робіт;
- ◆ неефективне використання бюджетних коштів на оплату виконаних будівельних робіт тощо.

Основними порушеннями та недоліками при адмініструванні доходної частини державного бюджету, виявленими у звітному році, були:

- ◆ неправомірне списання та реструктуризація податкового боргу;
- ◆ продаж державної власності з отриманням менших, ніж було можливо, коштів;
- ◆ неперерахування у дохід бюджету частини чистого прибутку суб'єктів господарювання державного сектору економіки та дивідендів за акціями, що належать державі;
- ◆ прийняття державними органами необґрунтованих управлінських рішень, що спричинило значні втрати бюджетних надходжень;
- ◆ несвоєчасне та не в повному обсязі відшкодування податку на додану вартість;
- ◆ неузгодженість нормативно-правових актів, що призводить до втрат бюджетних надходжень;
- ◆ недоотримання податків і зборів унаслідок звуження податкової бази;
- ◆ неналежний контроль за своєчасністю, достовірністю, повнотою нарахування податків і зборів (обов'язкових платежів) та погашенням податкових зобов'язань чи податкового боргу, а також виконанням умов надання пільг, відстрочення та розстрочення платежів до бюджету.

1.3.2. Контроль, аналіз та експертиза формування і виконання Державного бюджету України

Відповідно до статті 98 Конституції України та статей 2, 6, 7, 22 і 30 Закону України «Про Рахункову палату», проведено аналіз виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2008 рік та про внесення змін до деяких законодавчих актів України», використання коштів державного бюджету у 2009 році та проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2010 рік».

За результатами **аналізу виконання Державного бюджету України у 2008 році** Колегія Рахункової палати зробила такі висновки.

Виконання Державного бюджету України за 2008 рік здійснювалося в умовах уповільнення темпів економічного зростання, спричинено-

го насамперед падінням промислової діяльності. Внаслідок її високої експортозалежності, значне скорочення зовнішнього попиту призвело до зниження, вперше за останні десять років, обсягів промислового виробництва (на 3,1 відсотка). В результаті приріст реального валового внутрішнього продукту становив 2,1 відс., що у 3,2 раза менше прогнозованого показника (6,8 відсотка).

Розвиток реального сектору економіки гальмувався через нарощування дисбалансів у банківській сфері, які посилювалися під впливом світової фінансової кризи та несвоєчасного вжиття запобіжних заходів. Зокрема, зросли диспропорції між строковим розміщенням кредитних ресурсів і залученими депозитами, наслідком чого стало зниження темпів кредитування економіки.

Дефіцит поточного рахунку (12,9 млрд. дол.) платіжного балансу перевищив профіцит його фінансового рахунку (9,5 млрд. дол.), в результаті чого вперше сформувався негативне сальдо платіжного балансу в сумі 3,4 млрд. дол., що призвело до суттєвої девальвації гривні.

Наслідком високої інфляції (22,3 відс.) стало реальне зниження державних соціальних гарантій. За умов номінального зростання у абсолютному обчисленні мінімальна заробітна плата реально зменшилася на 3,9 відс., а прожитковий мінімум – на 13,6 відсотка.

У цілому план доходів державного бюджету в сумі 238,6 млрд. грн. не виконано на 6,9 млрд. грн., або 2,9 відсотка. До державного бюджету надійшло 231,7 млрд. грн., що на 65,8 млрд. грн., або 39,6 відс., більше, ніж у попередньому році. Реальні доходи, приведені до порівняних умов, зросли на 5,7 відсотка.

Видатки державного бюджету проведені в сумі 241,5 млрд. грн., що на 21,9 млрд. грн., або 8,3 відс., менше запланованих 263,4 млрд. гривень. Порівняно з попереднім роком номінальні видатки зросли на 67,2 млрд. грн., або 38,6 відс., а реальні – на 7,3 відсотка.

При плані в сумі 180,8 млрд. грн. до загального фонду державного бюджету надійшло 185,9 млрд. гривень. Перевиконання доходів загального фонду на 5,1 млрд. грн., або 2,8 відс., досягнуто за умов невідшкодування 14 млрд. грн. платникам податку на додану вартість, наявності переплат у сумі 8,6 млрд. грн., а також перерахування Національним банком України 3,5 млрд. грн. авансових платежів.

Видатки загального фонду становили 193,3 млрд. гривень. Незважаючи на перевиконання доходної частини загального фонду державного бюджету, планові призначення за видатками в сумі 199,8 млрд. грн. не виконано на 6,5 млрд. грн., або 3,3 відсотка. Невиконання затверджених обсягів видатків загального фонду зумовлено неналежним нормативно-правовим врегулюванням бюджетного процесу, недоліками у плануванні та організації проведення видатків, а також неспроможністю окремих головних розпорядників забезпечити своєчасний та повний розподіл і використання наявних ресурсів. Зазначені чинники призвели також до зростання кредиторської заборгованості загального фонду на 3,1 млрд. грн., або в 2,1 раза, – до 5,8 млрд. гривень.

Вперше за останні три роки не виконано доходів спеціального фонду державного бюджету, затверджених у сумі 51,1 млрд. гривень. Надійшло до спеціального фонду 45,9 млрд. грн., що на 5,2 млрд. грн., або 10,3 відс., менше затвердженого законом і на 12 млрд. грн., або 20,7 відс., – планового обсягу доходів, збільшеного згідно зі змінами до кошторисів, внесеними впродовж бюджетного року розпорядниками коштів, до 57,9 млрд. гривень. Частка загальнодержавних податків і зборів у доходах спеціального фонду в минулому році зросла на 14,9 відс. пункту – до 65,8 відс. загальної суми.

Видатки спеціального фонду проведено в сумі 48,2 млрд. грн., що на 4,9 млрд. грн., або 9,2 відс., менше затверджених бюджетом і на 15,3 млрд. грн., або майже на чверть, – планових обсягів з урахуванням внесених впродовж бюджетного року змін.

Дефіцит державного бюджету в цілому склав 12,5 млрд. грн., що у два рази менше планового розміру, і становив 1,3 відс. ВВП, або половину прогнозованого рівня (2,6 відсотка). Внаслідок здійснення внутрішніх і зовнішніх запозичень, надання державних гарантій та девальвації гривні, загальний обсяг державного та гарантованого державою боргу зріс в основному в листопаді-грудні більш як у два рази – до 189,4 млрд. грн., проте залишився в економічно безпечних межах.

Колегія Рахункової палати відзначила, що **виконання Державного бюджету України в першому кварталі 2009 року** відбувалося в умовах істотного економічного спаду. За оцінкою Рахункової палати, реальний валовий внутрішній продукт знизився на 21,1 відс., що унеможливило досягнення економічного зростання, врахованого при затвердженні державного бюджету.

Різке падіння довіри до банківської системи та скорочення обсягів залучення іноземних інвестицій вперше за останні роки призвело до від'ємного сальдо фінансового рахунку і зумовило формування дефіциту платіжного балансу в сумі 5,2 млрд. доларів.

Спад економічної активності разом із посиленням інфляційних процесів (5,9 відс.) призвів до погіршення якості життя населення. Кількість зареєстрованих безробітних на 01.04.2009 збільшилася порівняно з минулим роком в 1,4 раза. Заборгованість з виплати заробітної плати працівникам зросла в півтора раза і становила 1,7 млрд. гривень. В умовах «замороження» розмірів державних соціальних гарантій і стандартів продовжувалося реальне зниження прожиткового мінімуму, мінімальної пенсії за віком, мінімальної заробітної плати, інших соціальних виплат.

За підсумками першого кварталу 2009 року до державного бюджету надійшло 51,3 млрд. грн., або 20,9 відс. планового річного обсягу. Навіть за умов зростання у звітному періоді переplat податків і зборів в 1,6 раза – до 13,8 млрд. грн., та невідшкодування платникам майже 15 млрд. грн. податку на додану вартість, заплановані доходи загального фонду не виконані. При плані доходів загального фонду 35,4 млрд. грн. надійшло 34,5 млрд. грн., або 97,4 відсотка.

У цілому видатки державного бюджету проведені на суму майже 51 млрд. грн., або 18,6 відс. річного плану. Видатки загального фонду виконані в сумі 38,2 млрд. грн., або 95,3 відс. планових обсягів. Майже весь обсяг (99,9 відс.) видаткової частини загального фонду спрямовано на поточні видатки.

За умов недостатності бюджетних ресурсів поновлено виконання державного бюджету шляхом взаємозаліків. Зокрема, запроваджено клірингові розрахунки щодо компенсації НАК «Нафтогаз України» різниці між цінами закупівлі імпортованого природного газу та його реалізації суб'єктам господарювання на виробництво теплової енергії, яка споживається населенням. Обсяги проведених клірингових розрахунків у першому кварталі поточного року становили 4,6 млрд. гривень. Також запроваджено придбання суб'єктами господарювання (експортерами зерна) зерна з державного продовольчого резерву в рахунок відшкодування податку на додану вартість. Упродовж звітнього періоду в рахунок здійснення таких розрахунків відшкодовано понад 0,9 млрд. гривень.

Не забезпечено наповнення Стабілізаційного фонду. Із запланованих 3,2 млрд. грн. надійшло лише 0,1 млрд. грн., або 3,7 відсотка. Таким чином, значними є ризики формування фонду в запланованих річних обсягах. Видатки фонду, відповідно, проведено на суму 0,2 млрд. грн., або 5,4 відс., із запланованих 3,7 млрд. гривень. Основна частина запланованих заходів, по суті, не вплине на стабілізацію макроекономічної ситуації, тому що більшість напрямів видатків фінансувалися у минулі роки за рахунок державного бюджету. Таким чином, Стабілізаційний фонд був додатковим бюджетним ресурсом Уряду, а не засобом підвищення ефективності діяльності державних органів у фінансово-кредитній сфері та забезпечення макроекономічної стабільності в країні, як це передбачено законодавством.

Дефіцит державного бюджету в цілому становив 0,5 млрд. грн., або 5,9 відс. планового розміру на звітний період. При цьому загальний фонд виконано з дефіцитом у сумі 4,5 млрд. грн., або 97,2 відс. планового розміру, для фінансування якого залучено, зокрема, і частину залишку готівкових коштів на початок року в сумі 2 млрд. грн., що планом не передбачалося. Залишки коштів загального фонду з початку року скоротилися на 2,1 млрд. грн. – до 22,6 млн. грн., що майже у 30 разів менше середньоденного надходження доходів у березні і свідчить про кризовий стан з бюджетними ресурсами.

Внаслідок перевищення доходів спеціального фонду і обмеження у проведенні запланованих видатків спеціальний фонд виконано з профіцитом у сумі 4 млрд. грн. при плановому розмірі 3,5 млрд. грн., результатом чого стало зростання залишків коштів спеціального фонду з початку року на 2,1 млрд. грн., або 20,7 відс., – до 12,2 млрд. гривень.

За результатами виконання **Державного бюджету України у першому півріччі 2009 року** Колегія Рахункової палати зробила такі висновки.

За підсумками першого півріччя 2009 року Державний бюджет України не виконано як за доходами, так і видатками. Динаміка економічної діяль-

ності свідчить, що досягнення приросту ВВП на 0,4 відс., врахованого при затвердженні державного бюджету, є нереальним і призведе до значних бюджетних недонадходжень. Висока інфляція у розмірі 8,6 відс. при запланованих на поточний рік 9,5 відс. призвела до реального зниження прожиткового мінімуму як базового державного соціального стандарту, а також державних соціальних гарантій, зумовивши подальше падіння життєвого рівня населення.

У цілому доходи державного бюджету становили 101,1 млрд. грн., або 42,3 відс. затвердженого річного обсягу. Планові обсяги загального фонду державного бюджету не виконано навіть за умов їх зменшення на 8,8 млрд. грн., наявності 13,3 млрд. грн. переплат податків і зборів, 17,4 млрд. грн. невідшкодованого платникам податку на додану вартість, а також дострокового перерахування Національним банком України платежів у сумі 2,5 млрд. гривень. Значно погіршився стан розрахунків суб'єктів господарювання з бюджетом. За умов наданих розстрочень (відстрочень) податкових зобов'язань та списання заборгованості на суму 15,6 млрд. грн. податковий борг зріс за звітний період на 6,5 млрд. грн., або в 1,7 раза.

Видатки державного бюджету в цілому проведені в сумі 110,7 млрд. грн., або 41,4 відс. затверджених річних призначень. При плані 88,2 млрд. грн. фактичні видатки загального фонду становили 85,3 млрд. грн. і майже в повному обсязі спрямовані на поточні цілі. Виконання видатків здійснювалося в умовах запровадженого урядовим рішенням обмеження, що, по суті, має ознаки секвестрування. В результаті не повністю проведено видатки за 256 програмами соціально-культурного спрямування, або більше третини запланованих програм.

Не відбулося суттєвих позитивних зрушень у використанні коштів Стабілізаційного фонду. Із запланованих 4,1 млрд. грн. залишилися неосвоєними 1,2 млрд. грн., або 30 відсотків. Більшу частину освоєних коштів становили видатки поточного характеру, які впродовж останніх років фінансувалися за рахунок бюджету, що нівелює мету створення фонду.

У цілому державний бюджет виконано з дефіцитом у сумі 10,6 млрд. грн., що у 2,1 раза менше запланованого. Дефіцит загального фонду становив 14,1 млрд. грн., або 87,5 відс. плану звітного періоду. Спеціальний фонд державного бюджету виконано з профіцитом у сумі 3,5 млрд. грн. при запланованих 6,5 млрд. гривень. У результаті отримання другого траншу стабілізаційного кредиту від Міжнародного валютного фонду, перевищення надходжень від випуску облігацій внутрішньої державної позики над їх погашенням та надання державних гарантій загальний обсяг державного та гарантованого державою боргу збільшився на 29,5 млрд. грн., або 15,6 відсотка.

Рахункова палата ретельно проаналізувала і виконання **Державного бюджету України за дев'ять місяців 2009 року**. Колегія за результатами розгляду результатів аналізу констатувала, що суттєве скорочення ділової активності вкрай ускладнило виконання державного бюджету. Згідно з експертною оцінкою, реальний валовий внутрішній продукт знизився на 17,5 відс. при запланованому Урядом річному зростанні на 0,4 відсотка. Споживча інфляція у звітному періоді зросла на 9,1 відс., що лише на 0,4 відс.

пункту нижче урядового річного прогнозу. Як наслідок, реально знизився прожитковий мінімум, а відтак основні державні соціальні гарантії.

Доходи державного бюджету в цілому становили 148,9 млрд. грн., або 62,3 відс. затвердженого та 59,9 відс. планового річного обсягу. Перевиконання доходів загального фонду на 0,3 млрд. грн., або 0,2 відс., забезпечено за рахунок зменшення планового показника на 23 млрд. гривень.

Видатки державного бюджету в цілому проведені в сумі 170,9 млрд. грн., або 63,9 відс. затвердженого річного обсягу та 61,7 відс. річного плану. Навіть за умов використання 33,5 млрд. грн., або 90,8 відс. кредиту МВФ, що надійшов до державного бюджету, планові видатки загального фонду не виконано на 2,5 млрд. грн., або 1,8 відсотка. За рахунок вказаного кредиту проведено чверть видатків загального фонду.

Урядом не вирішені системні проблеми податкової та бюджетної політики, зокрема:

сума переplat податків і зборів до державного бюджету зросла на 4,6 млрд. грн., або у півтора раза, – до 13,2 млрд. гривень;

навіть при істотному падінні економічної діяльності та експорту сума заявленого платниками до відшкодування податку на додану вартість зросла на чверть – до 43 млрд. грн., а залишки невідшкодованого податку перевищили 18 млрд. гривень;

за умов розстрочення та відстрочення податкових зобов'язань і списання податкової заборгованості в сумі понад 20 млрд. грн. податковий борг зріс;

частка поточних видатків державного бюджету перевищила 96 відсотків. Не забезпечено виконання в передбачених обсягах захищених статей видатків, плановий обсяг яких досяг 95 відс. видатків загального фонду, що свідчить про втрату сенсу запровадження зазначеної бюджетної категорії;

у результаті недосконалого управління бюджетними ресурсами, недотримання бюджетними установами фінансової дисципліни при взятті зобов'язань та проведенні платежів їх кредиторська заборгованість зросла з початку року на 1,9 млрд. грн. і становила 11,4 млрд. гривень;

кошти Стабілізаційного фонду спрямовувалися на заходи, що не впливали на стабілізацію макроекономічної ситуації і слугували додатковим ресурсом Уряду, а не засобом підвищення ефективності діяльності державних органів у фінансово-кредитній сфері, як це передбачено законодавством;

внаслідок перевищення державних запозичень над погашенням державного боргу більше ніж у 5 разів, надання державних гарантій та девальвації гривні до окремих іноземних валют, в яких номіновано борг, загальний обсяг державного та гарантованого державою боргу зріс майже в 1,5 раза – до 279,6 млрд. гривень.

Виконання державного бюджету здійснювалося Кабінетом Міністрів України з численними порушеннями чинного законодавства, зокрема:

всупереч вимогам пункту 4 статті 13 Бюджетного кодексу податок на додану вартість, що справлявся при митному оформленні природного газу, ввезеного в минулих періодах, зараховано до спеціального фонду;

у порушення статті 17 Бюджетного кодексу надані державні гарантії перевищили обсяг, встановлений статтею 14 закону про державний бюджет;

запозичення шляхом викупу облігацій внутрішньої державної позики Національним банком, по суті, є емісією, кошти якої, відповідно до статті 15 Бюджетного кодексу, не можуть бути джерелом фінансування дефіциту державного бюджету;

цільове відшкодування податку на додану вартість експортерам у рахунок придбання ними зерна з державного інтервенційного фонду, а також суб'єктам господарювання на погашення заборгованості з виплати заробітної плати не передбачено Законом України «Про податок на додану вартість» і порушує визначений Законом України «Про систему оподаткування» принцип рівності та недопущення будь-яких проявів податкової дискримінації;

передбачене анулювання реєстрації платників податку на додану вартість, у разі недекларування зобов'язань обсягом понад 300 тис. грн., суперечить статті 9 Закону України «Про податок на додану вартість»;

у порушення норм Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств» обмежено включення платниками до валових витрат збитків, отриманих від курсової переоцінки заборгованості в іноземній валюті;

всупереч статті 1 Закону України «Про систему оподаткування», що передбачає законодавче регулювання механізму справляння податків, запроваджено реєстрацію податкових накладних продавців товарів (робіт, послуг) у Загальному реєстрі податкових накладних;

у порушення статті 36 Господарського кодексу дозволено оприлюднення переліку суб'єктів господарювання, що мають податковий борг.

За результатами проведеного Рахунковою палатою аналізу та експертизи виконання державного бюджету у звітному періоді встановлено, що за підсумками року недонадходження запланованих доходів становитиме понад 40 млрд. грн., у тому числі загального фонду – більше 30 млрд. гривень.

Рахунковою палатою на підставі статей 40 і 41 Бюджетного кодексу України та статей 7 і 27 Закону України «Про Рахункову палату» проведено **аналіз та експертизу проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2010 рік»**, поданого Кабінетом Міністрів України до Верховної Ради України 15.09.2009.

За результатами експертизи Колегія Рахункової палати відзначала, що окремі норми розробленого Урядом проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2010 рік» не відповідають положенням Конституції України, Бюджетного кодексу України.

У порушення Конституції України у 2010 році зберігаються значні обмеження соціальних виплат, встановлених чинним законодавством для окремих категорій громадян.

Впродовж останніх років традиційною стала практика, коли Урядом в проектах закону про державний бюджет пропонується внесення змін до чинного законодавства, особливо в частині податкових і бюджетних норм.

Урядом при підготовці проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2010 рік» продовжено практику останніх років щодо ігнорування норм Бюджетного кодексу та Закону України «Про Кабінет Міністрів України» стосовно розроблення і подання до Верховної Ради України Основних напрямів бюджетної політики.

Запропонований законопроект значною мірою не відповідає орієнтирам, визначеним Декларацією цілей та завдань бюджету на 2010 рік (Бюджетною декларацією), схваленою постановою Кабінету Міністрів України від 25.02.2009 № 151.

Суттєвий економічний спад і відсутність очікуваних результатів виконання у поточному році основних макропоказників економічного і соціального розвитку, врахованих при складанні проекту державного бюджету, знижують вірогідність їх прогнозу на наступний рік.

Визначений на наступний рік розмір прожиткового мінімуму не відповідає фактичному рівню, а тому не забезпечуватиме реалізації державою конституційної гарантії громадян на достатній життєвий рівень.

Невизначеність щодо прогнозного обмінного курсу гривні до долара, що використовується при обчисленні більше десятка податків та зборів, частка прогнозних надходжень яких, відповідно до законопроекту, перевищить у наступному році третину загального обсягу доходів, створює суттєві ризики виконання державного бюджету.

Рівень перерозподілу прогнозованого в 2010 році валового внутрішнього продукту (1 178,6 млрд. грн.) через зведений бюджет передбачається в розмірі 30,5 відс., що більше рівня планового перерозподілу на поточний рік (29,4 відс.) на 1,1 відс. пункту. Таким чином, всупереч пункту 6 розділу I Бюджетної декларації, яким передбачено зменшення фіскального навантаження на реальний сектор економіки, Урядом на наступний рік заплановано його збільшення.

Законопроектом не лише не вирішуються, а й поглиблюються проблеми спеціального фонду державного бюджету, особливо в частині формування доходів. Частка загальнодержавних податків і зборів у доходах спеціального фонду з року в рік збільшується, що суттєво обмежує ресурс загального фонду державного бюджету і звужує можливості проведення загальнодержавних видатків.

Загальний обсяг видатків державного бюджету та надання кредитів законопроектом визначено у сумі 336 млрд. грн., що на 62,5 млрд. грн., або 22,8 відс., більше показника, затвердженого на поточний рік (273,5 млрд. грн.), у тому числі загального фонду – 244,3 млрд. грн., що більше на 50,5 млрд. грн., або на 26 відсотків.

Розмір дефіциту бюджету Пенсійного фонду набуває загрозливих масштабів, що створює ризики щодо своєчасної виплати пенсій і соціальних допомог та обумовлює необхідність збільшення обсягів підтримки за рахунок коштів державного бюджету.

При запланованому збільшенні обсягів видатків державного бюджету в наступному році на 21,1 відс. (з 267 млрд. 677,4 млн. грн. до

324 млрд. 272 млн. грн.) видатки Стабілізаційного фонду зростуть на 34 відс. (з 19 млрд. 965 млн. грн. до 26 млрд. 748 млн. гривень). Однак частину коштів Стабілізаційного фонду передбачається використати за напрямками, що не відповідають вимогам чинного законодавства та не мають визначеного розміру.

Проект державного бюджету сформовано зі значним за обсягом як в абсолютній сумі, так і відносно ВВП дефіцитом, який перевищує рівень, зазначений у Бюджетній декларації, та збільшує ризики економічної, зокрема боргової, безпеки. Фінансування державного бюджету передбачено здійснити в основному за рахунок нових запозичень, що призведе до зростання державного боргу і боргового навантаження. Крім того, за оцінкою Рахункової палати, заплановані доходи державного бюджету завищені на 12 млрд. 342,3 млн. гривень. З урахуванням зазначеного, дефіцит державного бюджету за чинною методикою розрахунку становитиме 59 млрд. 90,6 млн. грн., або 5 відс. ВВП.

Незважаючи на застосування нових підходів при формуванні обсягів місцевих бюджетів та заплановану передачу місцевим бюджетам у порушення вимог чинного законодавства додаткових доходних джерел, частка власних та закріплених доходів у загальній сумі доходів місцевих бюджетів у 2010 році зменшиться. Як і в минулі роки, прогнозні обсяги доходів місцевих бюджетів пропонується збільшити насамперед за рахунок трансфертів, передбачених у державному бюджеті, що призведе до ще більшої централізації фінансових ресурсів на державному рівні.

Підсумовуючи викладене, Колегія Рахункової палати зазначила, що проект Закону України «Про Державний бюджет України на 2010 рік» сформовано із численними порушеннями норм Конституції України, Бюджетного кодексу України, іншого законодавства. Законопроект не відповідає орієнтирам, визначеним безпосередньо Урядом в Декларації цілей та завдань бюджету на 2010 рік (Бюджетній декларації). Низька вірогідність макроекономічного прогнозу створює ризики щодо виконання показників державного бюджету. Таким чином, законопроект потребує суттєвого доопрацювання.

У 2009 році Рахункова палата, враховуючи незадовільний стан управління державними фінансами, ретельно досліджувала дії Уряду щодо використання коштів фондів, які входять до складу Державного бюджету України. За результатами розгляду звіту про результати аналізу та перевірки використання коштів **Стабілізаційного фонду державного бюджету у 2009 році** Колегія Рахункової палати дійшла висновку, що мета створення фонду – забезпечення макроекономічної стабільності в країні – не досягнута через її спотворення законом про державний бюджет та практикою реалізації.

Зокрема, законом про державний бюджет на 2009 рік передбачені напрями використання коштів, що не відповідають меті створення фонду. Всупереч частині другій статті 95 Конституції України не встановлено розміру обсягів видатків за окремими напрямками використання коштів

Стабілізаційного фонду, що дозволило Уряду визначати їх в одноосібному порядку.

В умовах кризи, що охопила реальний сектор економіки та банківську систему, кошти фонду в повному обсязі спрямовувалися Урядом за напрямами, що не передбачені статтею 1 Закону України «Про першочергові заходи щодо запобігання негативним наслідкам фінансової кризи та про внесення змін до деяких законодавчих актів України». Лише в серпні-жовтні минулого року Кабінетом Міністрів України тільки за напрямом «Інші витрати» прийнято 23 рішення на суму 1,1 млрд. грн., які за своєю суттю не відповідають меті створення Стабілізаційного фонду.

Незважаючи на законодавчі вимоги, Урядом запроваджена практика прийняття упродовж бюджетного року численних рішень про перерозподіл коштів Стабілізаційного фонду за напрямами використання з дорученням Міністерству фінансів, без попереднього погодження з комітетами Верховної Ради України, щодо забезпечення відкриття нових бюджетних програм та внесення змін до розпису державного бюджету і Державному казначейству щодо перерахування виділених, відповідно до прийнятих рішень, коштів розпорядникам. Це призвело до змін пріоритетів у здійсненні видатків, затверджених законом про державний бюджет, змусило розпорядників корегувати напрями використання бюджетних коштів і дезорганізувало виконання державного бюджету.

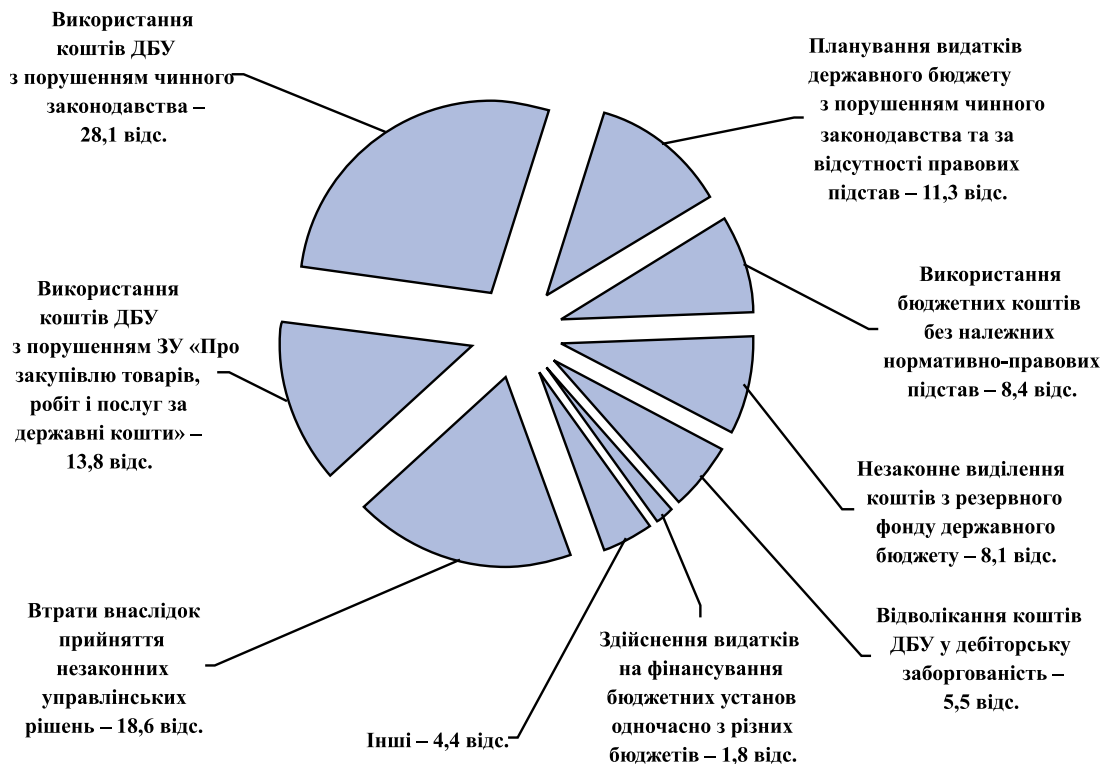
Крім того, Кабінетом Міністрів України затверджено порядок використання у 2009 році коштів Стабілізаційного фонду, відповідно до якого Прем'єр-міністру України надано повноваження приймати одноосібні рішення у формі окремих доручень про виділення та перерозподіл коштів фонду, що не передбачено статтею 44 Закону України «Про Кабінет Міністрів України». Протягом січня-жовтня минулого року з порушенням вимог чинних законодавчих актів прийнято 27 урядових рішень на загальну суму 6,8 млрд. гривень.

1.3.3. Аналіз виявлених бюджетних правопорушень

Із року в рік не зменшується кількість бюджетних правопорушень, виявлених у ході проведених фахівцями Рахункової палати контрольно-аналітичних та експертних заходів. У 2009 році за результатами таких заходів виявлено незаконного, у тому числі нецільового, використання коштів Державного бюджету України та державних позабюджетних фондів на загальну суму майже 10,1 млрд. гривень, що вдвічі більше, ніж у попередньому році. Структура цих порушень наведена в діаграмі 5.

Найбільш поширеним видом бюджетного правопорушення, яке в тому чи іншому вигляді повторюється щороку, є **використання коштів державного бюджету з порушенням чинного законодавства**, що становить в загальному обсязі виявлених порушень 28,1 відс., або 2 млрд. 577,6 млн. гривень.

**Діаграма 5. Структура виявлених бюджетних порушень
у 2009 році**

Під час аудиту ефективності управління матеріальними цінностями державного матеріального резерву встановлено, що Кабінет Міністрів України 12.03.2008 прийняв постанову «Про здійснення стабілізаційних заходів на продовольчому ринку у 2008 році», не вживши при цьому заходів щодо внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2008 рік та про внесення змін до деяких законодавчих актів України» щодо включення бюджетної програми, згідно з якою можна фінансувати проведення стабілізаційних заходів на внутрішньому продовольчому ринку.

Як наслідок, кошти в сумі 1 млрд. 545,2 млн. грн., які повинні були спрямовуватись на накопичення матеріальних цінностей державного матеріального резерву, Держкомрезерв за дорученням Кабінету Міністрів України використав не за цільовим призначенням – на закупівлю м'яса іноземного походження, тобто з порушенням пункту 5 статті 10 Бюджетного кодексу України та пункту 18 статті 37 Закону України «Про Державний бюджет України на 2008 рік та про внесення змін до деяких законодавчих актів України».

Результати аудиту використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на компенсацію за пільговий проїзд та надання пільг з послуг зв'язку окремим категоріям громадян показали, що в порушення вимог статті 67 Господарського кодексу України, частини 2 стат-

ті 6 Закону України «Про транспорт», статті 8 Закону України «Про залізничний транспорт», статті 4 Закону України «Про міський електричний транспорт» використання коштів субвенції у 2007-2009 роках здійснювалося більшістю розпорядників коштів у регіонах без укладання відповідних договорів з підприємствами і організаціями, що надають послуги пільговим категоріям громадян. Таким чином, послуги надавалися без встановлення правовідносин, визначення порядку розрахунків обсягу їх надання та відповідальності сторін за невиконання зобов'язань. Загалом обсяги таких порушень становили 161,6 млн. гривень.

Зокрема, КП «Київський метрополітен» надання послуг із перевезення громадським пасажирським транспортом за період з 01.01.2007 по 17.10.2008 здійснювалось без укладення договору з Головним управлінням транспорту Київської міськдержадміністрації. При цьому у 2007-2008 роках за рахунок коштів субвенції на компенсацію за пільговий проїзд підприємству було виділено 119,1 млн. гривень. Аналогічна ситуація склалась і в м. Харків, де без укладання договору про організацію надання транспортних послуг з перевезення пасажирів у 2007-2008 роках ДП «Харківський метрополітен» перераховано як компенсацію за пільговий проїзд кошти субвенції у сумі майже 30 млн. гривень. Перевіркою стану усунення недоліків і порушень щодо відшкодування комунальним підприємством «Київський метрополітен» та повернення до міського бюджету м. Києва завищених зазначеним підприємством обсягів компенсації за пільговий проїзд окремих категорій громадян у 2008 році, а також січні – лютому 2009 року на суму 19,4 млн. грн. за рахунок субвенції встановлено, що суми зазначеної компенсації були скориговані в бік зменшення на суму 19,4 млн. гривень.

Не укладались договори на перевезення пільговиків у 2007 та 2008 роках між Головним управлінням транспорту Київської міськдержадміністрації та ДТГО «Південно-Західна залізниця», якому в зазначених роках було перераховано кошти субвенції у сумі 12,5 млн. гривень.

Аналіз використання коштів Державного бюджету України, виділених на державну підтримку АПК, засвідчив, що, через безконтрольність з боку Міністерства аграрної політики України, підвідомчі йому управління та служби не забезпечували дотримання чинного законодавства в частині повернення заборгованості за наданими на поворотній основі державними коштами та матеріальними цінностями, чим значно зменшували ефективність використання коштів державного бюджету, наданих на підтримку підприємств АПК.

На виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 11.10.2006 № 508-р «Про збільшення статутного фонду НАК «Укр-агролізинг», Мінагрополітики перерахувало Компанії 164 млн. грн. для закупівлі сільськогосподарської техніки з метою подальшої її передачі у лізинг. Однак встановлено, що ні в 2007 ні в 2008 році Компанія статутний фонд не збільшила.

Крім того, через безконтрольність з боку Українського державного фонду підтримки фермерських господарств, ФГ «Ніна» на підставі

фіктивної довідки, отриманої у виконкомі Верем'яцької сільської ради Обухівського району Київської області та управлінні агропромислового розвитку Обухівської райдержадміністрації, одержало на безповоротній основі кошти державного бюджету в сумі 1 млн. грн. як компенсацію за будівництво і реконструкцію тваринницьких приміщень та перший придбаний комбайн. При цьому були порушені вимоги статті 5 Закону України «Про фермерське господарство» та статей 29 і 381 Цивільного кодексу України.

Аудитом ефективності використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на соціально-економічний розвиток встановлено порушення законодавства місцевими органами виконавчої влади, головними розпорядниками коштів на суму 44 млн. грн., у тому числі по Дніпропетровській області – на 6,5 млн. грн. і по Донецькій області – на 37,5 млн. гривень. Зокрема, в порушення пункту 8 Порядку державного фінансування капітального будівництва, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27.12.2001 № 1764, без затвердженої проектно-кошторисної документації та дозволів на здійснення будівництва у Донецькій області використано 22,2 млн. гривень. У порушення пункту 19 вказаного Порядку по об'єкту «Комунальний заклад «Обласна дитяча клінічна лікарня» (м. Дніпропетровськ) не забезпечено повернення невикористаних сум авансу після закінчення тримісячного терміну на загальну суму 3,8 млн. гривень. У розмірах від 33 до 100 відс. вартості річного обсягу робіт авансування здійснювалось УКБ Донецької облдержадміністрації на загальну суму 15,3 млн. грн., зокрема, по об'єктах: «Реконструкція насосної станції, водоводів і фільтрувальних станцій другого Донецького водоводу», «Реконструкція насосної станції 3-го підйому, м. Краматорськ».

Факти недотримання чинного законодавства при витраті коштів, спрямованих на ліквідацію наслідків стихійного лиха, через неналежне виконання центральними органами виконавчої влади функцій головного розпорядника коштів державного бюджету виявлено в ході *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на ліквідацію наслідків стихійного лиха, що сталося 23-27 липня 2008 року у Вінницькій, Івано-Франківській, Закарпатській, Львівській, Тернопільській та Чернівецькій областях*. Так, Укравтодором у порушенням пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України від 06.08.2008 № 710 «Про затвердження пооб'єктного розподілу бюджетних призначень на ліквідацію наслідків стихійного лиха, що сталося 23-27 липня 2008 р., на об'єктах дорожнього господарства, які перебувають у державній власності, у Вінницькій, Івано-Франківській, Закарпатській, Львівській, Тернопільській та Чернівецькій областях» у 2008 році без затвердженої проектно-кошторисної документації здійснено роботи на суму 102,8 млн. гривень.

Аудит ефективності використання Національною академією наук України бюджетних коштів на прикладні наукові дослідження та стан впровадження їх результатів у галузі економіки виявив, що рішення щодо виконання науково-технічних проектів приймалися за відсутності

належної взаємодії між НАН України, Урядом, органами виконавчої влади та промисловим сектором. У результаті наявний потужний науковий потенціал Академії не став складовою економічної системи держави, спроможною забезпечити випереджальний розвиток передових технологій.

За невизначеності на державному рівні пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки Академією схвалено Перелік найважливіших напрямів наукових досліджень та розробок, який фактично є переліком існуючих напрямів діяльності підвідомчих установ. Як наслідок, замовлення та фінансування науково-дослідних робіт Академією здійснювалось за відсутності стратегії та без урахування економічних потреб держави, переважна більшість розробок завершена з результатом, який не мав упровадження в промисловість країни. Допускалось фінансування робіт з фундаментальної тематики за рахунок бюджетних програм прикладних досліджень та використання коштів на заходи і роботи, які не відповідали меті бюджетної програми. Через незабезпечення подальшого конт-ролю за використанням бюджетних коштів та впровадженням отриманих наукових результатів, виконавцями використано з порушеннями бюджетного законодавства 55,8 млн. гривень.

Під час проведення аудиту виконання Міністерством регіонального розвитку і будівництва України повноважень у частині забезпечення реалізації заходів з підготовки та проведення чемпіонату Європи 2012 року з футболу встановлено, що за відсутності контролю з боку Уряду на момент перевірки не було затверджено генеральних планів приймаючих міст з урахуванням будівництва та реконструкції об'єктів чемпіонату, а відповідними місцевими органами влади не забезпечено розроблення проектної документації з будівництва та реконструкції 375 об'єктів чемпіонату, роботи на яких мали розпочатися у 2008-2009 роках.

Як наслідок, державна експертиза проектів проведена та видані дозволи на виконання будівельних робіт у м. Києві і Київській області лише на 24 відс. об'єктів чемпіонату, у м. Донецьку і Донецькій області – 20 відс., м. Львові і Львівській обл. – 40 відс., у м. Харкові і Харківській обл. – 16 відсотків.

За відсутності відкоригованих генеральних планів та дозволів, державного контролю за плануванням, забудовою і використанням територій та архітектурно-будівельного контролю здійснювалось будівництво 65 об'єктів чемпіонату.

Через неналежну координацію діяльності органів виконавчої влади та Міністерства регіонального розвитку і будівництва України підпорядкованих установ, при проведенні реставрації і ремонту пам'яток архітектури та об'єктів містобудування бюджетні кошти в сумі 21,3 млн. грн. у 2008 році використано у порушення статті 26 Закону України «Про охорону культурної спадщини» та статті 29 Закону України «Про планування і забудову територій». Так, управлінням капітального будівництва Львівської обласної державної адміністрації, заповідниками у м. Жовква та у м. Белз і Державним дендрологічним парком «Олександрія», що належить до сфери управління НАНУ, в порушення вимог статті 29

Закону України «Про планування і забудову територій» використані бюджетні кошти в сумі 5,7 млн. грн. на виконання у 2008 році ремонтно-реставраційних робіт на будівлях пам'яток без дозволів інспекцій державного архітектурно-будівельного контролю. Також без дозволу інспекцій державного архітектурно-будівельного контролю та органів охорони культурної спадщини на оплату реставраційно-ремонтних робіт на 12 об'єктах пам'яток архітектури м. Львова, включених до Програми ЄВРО-2012, витрачено майже 13 млн. грн. коштів субвенції.

Такі ж порушення в підготовці до ЄВРО-2012 виявлені і в ході *аудиту виконання Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу*. В порушення статті 15 Закону України «Про інвестиційну діяльність» та статті 24 Закону України «Про планування і забудову територій» Міністерством культури і туризму України фінансування робіт з реконструкції театрів у рамках виконання Програми ЄВРО-2012 у 2008 році в сумі 5,4 млн. грн. проведено за відсутності державної експертизи проектів будівельних робіт, затвердженої проектною документації та відповідних дозволів на здійснення вказаних робіт. Зокрема, під час перевірки виконання заходів з реконструкції, реставрації та капітального ремонту закладів культури було з'ясовано, що на проведення реконструкції та капітального ремонту основних будівель тільки Національної опери України ім. Т.Г.Шевченка, Національного академічного театру російської драми ім. Лесі Українки, Національного академічного драматичного театру ім. Івана Франка державна експертиза проектів будівельних робіт на загальну суму 2,7 млн. грн. Міністерством проведена не була, також були відсутні відповідні дозволи на проведення зазначених робіт.

Аналогічна ситуація і з наданням фінансової підтримки Національному академічному українському драматичному театру ім. М.Заньковецької та Національному академічному театру опери та балету ім. С.Крушельницької (м. Львів), за рахунок якої, без державної експертизи проектів будівельних робіт та затвердженої проектною документації, проведено будівельні роботи на загальну суму 2,7 млн. гривень.

Перевірка *ефективності використання коштів Державного бюджету України Національною академією державного управління при Президенті України* засвідчила, що в Академії не дотримуються норми законодавства при плануванні і використанні бюджетних коштів та не досягаються результативні показники, затверджені державним замовленням і паспортами бюджетних програм. Загальний обсяг коштів державного бюджету, використаних з порушенням чинного законодавства, становив 11,9 млн. гривень. Зокрема, у 2007-2009 роках Академією та її регіональними інститутами виконувалося 158 науково-дослідних робіт (фундаментальних – 42, прикладних – 116), з них завершено 94 НДР (фундаментальних – 26, прикладних – 68). Проте в порушення вимог пунктів 26 і 40 Типового положення з планування, обліку і калькулювання собівартості науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від

20.07.96 № 830, без складання планових калькуляцій кошторисної вартості науково-дослідних робіт та обліку фактичних витрат на виконання цих робіт витрачено у 2007-2008 роках 9,4 млн. гривень.

Аудитом *ефективності використання коштів Державного бюджету України на оздоровлення громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи*, встановлено, що Кабінетом Міністрів України, Міністерством праці та соціальної політики України у 2008-2009 роках не забезпечено реалізації соціальних гарантій громадянам, постраждалим внаслідок Чорнобильської катастрофи, в частині оздоровлення та виплати їм компенсацій, визначених Законом України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», що призводить до соціальної напруги серед чорнобильців. Зазначене зумовлено як недостатнім фінансовим забезпеченням, так і неналежною організацією цього процесу. У ході аудиту виявлено порушення чинного законодавства на загальну суму 60 млн. гривень. Зокрема, в порушення пункту 2 Положення про організацію оздоровлення громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, Мінпраці у 2008-2009 роках закуплено послуги з оздоровлення громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, в оздоровчих закладах, розташованих в зоні посиленого радіоекологічного контролю.

Підтвердженням «ручного» керування коштами державного бюджету стали і обсяги виявлених фактів **незаконного виділення та використання коштів з резервного фонду Державного бюджету України**. Перевіркою *ефективності використання коштів резервного фонду державного бюджету у 2008 році* встановлено, що як і в попередні роки Кабінет Міністрів України не забезпечив дотримання вимог чинного законодавства при формуванні та використанні коштів резервного фонду державного бюджету. Кошти державного бюджету виділялись без необхідних обґрунтувань, що призвело до їх нецільового та неефективного використання.

При прийнятті рішень Урядом постійно ігнорувались зауваження та заперечення Мінекономіки, Мінфіну та Мін'юсту щодо неправомірності виділення коштів з резервного фонду державного бюджету, а Секретаріатом Кабінету Міністрів України не здійснювався відповідний контроль за дотриманням органами виконавчої влади вимог Регламенту Кабінету Міністрів України в частині підготовки та оформлення документів, які подаються ними на розгляд Уряду.

Як наслідок, Кабінет Міністрів України протягом 2008 року прийняв з порушенням вимог чинного законодавства 46 рішень на загальну суму 1 млрд. 662,2 млн. грн. (89 відс. коштів, передбачених такими рішеннями).

За 14 рішеннями кошти резервного фонду державного бюджету на загальну суму 352,6 млн. грн. у порушення вимог статті 24 Бюджетного кодексу України були спрямовані як додаткове джерело фінансування існуючих бюджетних програм, тобто на цілі, які мали бути передбачені в межах окремих бюджетних програм при внесенні змін до Закону

України «Про Державний бюджет України на 2008 рік та про внесення змін до деяких законодавчих актів України».

У порушення вказаної статті Бюджетного кодексу України, Порядку використання коштів резервного фонду бюджету, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.03.2002 № 415, та інших законодавчих актів, які регламентують це питання, продовжували прийматись рішення про виділення коштів для здійснення видатків постійного характеру без необхідних обґрунтувань і вивчення ситуації на місцях.

Зокрема, на проведення капітальних робіт і придбання обладнання були використані кошти резервного фонду, виділені згідно з розпорядженнями Кабінету Міністрів України від 24.09.2008 № 1350-р «Про виділення коштів на завершення облаштування спеціального приміщення для відділення радіонейрохірургії державної установи «Інститут нейрохірургії імені академіка А.П. Ромоданова» (використано 16,7 млн. грн.) та від 13.09.2008 № 1215-р «Про виділення коштів для проведення першочергових заходів з підготовки та акредитації лабораторії Інституту екогігієни і токсикології імені Л.І. Медведя» (використано 5 млн. гривень).

Внаслідок порушення вимог нормативно-правових актів щодо підготовки розпорядження Кабінету Міністрів України від 10.09.2008 № 1192-р «Про виділення коштів для проведення першочергових аварійно-відбудовних робіт у м. Тернополі» та відсутності контролю з боку Державного казначейства України, кошти резервного фонду державного бюджету в сумі 9,8 млн. грн. були використані за відсутності переліку невідкладних робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації.

Незаконне виділення та використання коштів з резервного фонду Державного бюджету України виявлено також у 2009 році під час аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на ліквідацію наслідків стихійного лиха, що сталося 23-27 липня 2008 року у Вінницькій, Івано-Франківській, Закарпатській, Львівській, Тернопільській та Чернівецькій областях. Встановлено, що відсутність єдиної системи організації фінансування заходів з ліквідації наслідків стихійного лиха у 2009 році, незатвердження Урядом державної програми ліквідації цих наслідків, необхідність якої визначена статтею 87 Бюджетного кодексу України, призвели до часткового фінансування у звітному році Кабінетом Міністрів України окремих заходів з резервного фонду державного бюджету. Зокрема, у квітні-травні 2009 року для погашення заборгованості з виконаних у 2008 році робіт з ліквідації наслідків стихійного лиха в порушення пункту 1 статті 24 Бюджетного кодексу України та пунктів 2 і 7 Порядку використання коштів резервного фонду бюджету, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.03.2002 № 415, Уряд виділив з резервного фонду державного бюджету 172,1 млн. грн., хоча ці кошти на вказану мету повинні були бути виділені за відповідними бюджетними програмами в Законі України «Про Державний бюджет України на 2009 рік».

Водночас Держлісгоспом, через відсутність контролю з боку Мінфіну та Мінекономіки, до Переліку першочергових заходів, пов'язаних з лікві-

дацією наслідків стихійного лиха, в порушення зазначених нормативно-правових актів включено витрати та використано 44,2 млн. грн. коштів резервного фонду державного бюджету на закупівлю спеціалізованої техніки (самоскиди, екскаватори, бульдозери тощо), придбання якої передбачено бюджетною програмою із затвердженими відповідними бюджетними призначеннями.

Аудитом ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на проведення заходів з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, що склалася на території 61-го арсеналу Південного оперативного командування Збройних Сил України виявлено, що Урядом України рішення про фінансування наслідків ліквідації надзвичайної ситуації у Харківській області (розпорядження Кабінету Міністрів України від 03.09.2008 № 1193-р та від 10.12.2008 № 1528-р) на загальну суму 31,1 млн. грн. прийнято з порушенням процедури виділення коштів резервного фонду та вимог щодо їх використання, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 29.03.2002 № 415 «Про затвердження Порядку використання коштів резервного фонду бюджету».

Так, Харківська обласна державна адміністрація разом з Лозівською та Близнюківською районними державними адміністраціями Харківської області, а також Лозівська міська рада не забезпечили використання коштів резервного фонду державного бюджету відповідно до вимог чинного законодавства, виділених на ліквідацію наслідків надзвичайної ситуації. Серед основних порушень, які виявлені в ході аудиту, були використання коштів не за цільовим призначенням на фінансування заходів, не пов'язаних з ліквідацією наслідків надзвичайної ситуації; з порушенням норм чинного законодавства стосовно проведення будівельних робіт; необґрунтоване завищення кошторисної вартість при будівництві нових житлових будинків; виділення коштів фізичним та юридичним особам за наявності у них договору страхування майна, яке було пошкоджено в результаті надзвичайної ситуації тощо.

Вже котрий рік поспіль залишається поширеним видом бюджетного правопорушення використання коштів Державного бюджету України з порушенням норм Закону України «Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти» та, останнім часом, Тимчасового положення про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.03.2008 № 274. Такі порушення виявлено Рахунковою палатою під час проведення практично кожного четвертого контрольного заходу. Порівняно з 2008 роком їх загальний обсяг збільшився майже у 2,5 рази і становив 1 млрд. 268,5 млн. грн., або 13,8 відс. від загальної суми виявлених бюджетних правопорушень.

Аудит використання коштів державного бюджету, передбачених на державну підтримку підприємств вугільної промисловості, показав, що в результаті неналежної організації системи закупівель та безконтрольності з боку Міністерства вугільної промисловості України за ходом проведення закупівель протягом 2006-2008 років кошти

державного бюджету в загальній сумі 630,7 млн. грн. використані ним як генеральним замовником, а також вугледобувними підприємствами з порушенням зазначеного Закону та постанови Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 № 228 «Про затвердження Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ». Основними порушеннями були здійснення закупівлі одним замовником в інтересах інших замовників; перевищення сум, визначених законом та чинними нормативно-правовими актами; поділ обсягів закупівель; щорічне укладання договорів з придбання товарів одного виду без проведення тендерів.

Зокрема, аудитом встановлено численні факти формального підходу до проведення процедур закупівель та обрання переможців торгів тендерним комітетом ДП «Макіїввугілля»: з метою уникнення торгів один предмет закупівлі поділено на два; відсутні документи щодо грошового забезпечення виконання договору; перевищено суму, дозволена для процедури цінових пропозицій; надіслано пропозиції не трьом, а двом учасникам; у запиті учасникам торгів не були зазначені істотні умови договору; не було відхилено пропозиції щодо поставки товару за рахунок покупця, при тому що вимоги передбачали доставку за рахунок замовника, а також ті пропозиції, які не відповідали кваліфікаційним вимогам, визначеним тендерною документацією. Всього протягом 2006-2008 років ДП «Макіїввугілля» з порушенням встановлених вимог укладено договорів на загальну суму 81,3 млн. грн., за якими здійснені видатки в сумі 26,3 млн. гривень.

Під час перевірки виконання кошторису Національного банку України за 2008 рік встановлено, що закупівля житла для працівників НБУ через придбання цінних паперів, на що витрачено 151 млн. грн., здійснювалася в порушення нормативно-правових актів, які регламентують порядок закупівлі товарів, робіт і послуг за державні кошти, без застосування тендерних процедур, що спричинило збільшення цін на житло за 1 кв.м на 35 відсотків.

Міністерством праці та соціальної політики України не забезпечено дотриманням вимог чинного законодавства з питань державних закупівель при використанні коштів Державного бюджету України на оздоровлення громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, що мало негативний вплив на якість оздоровчих послуг. У порушення частини 1 статті 27 Закону України «Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти», пункту 61 Тимчасового положення про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти Мінпраці укладено договори із санаторіями, в тендерних пропозиціях яких відсутні ліцензії на медичну практику, акредитаційні сертифікати та сертифікати відповідності на послуги з тимчасового розміщення (проживання) у курортних закладах, без проведення тендеру на оплату путівок, за невідповідності вимогам тендерної документації умов проживання в санаторіях на загальну суму 124,6 млн. гривень.

У рамках аудиту виконання заходів Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу щодо підготовки дорожньої інфраструктури було встановлено недотримання у 2008 році Службою автомобільних доріг у Дніпропетровській області вимог Тимчасового положення про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти, що призвело до порушень на суму 53,4 млн. гривень. Зокрема, всупереч вимогам пункту 61 Тимчасового положення, Службою при здійсненні процедури відкритих торгів по об'єкту будівництва II стадії автодороги Дніпропетровськ – Царичанка – Кобеляки – Решетилівка на ділянці с. Лобойківка – смт Петриківка не була відхилена пропозиція учасника, яка не відповідала тендерним вимогам, що призвело до фактичного незаконного використання 47,4 млн. грн. бюджетних коштів.

За результатами аудиту формування і виконання Програми «Шкільний автобус» встановлено, що Міносвіти у 2008 році проведено процедури закупівель автобусів на суму 70 млн. грн. в порушення п.1 Порядку міжвідомчої координації закупівлі товарів за кошти державного бюджету, затвердженого постановою Уряду від 10.10.2001 № 1312, який передбачає застосування механізму міжвідомчої координації виключно для здійснення державних закупівель головними розпорядниками коштів державного бюджету. Водночас, в порушення вимог постанови Кабінету Міністрів України від 28.03.2008 № 274 «Про здійснення закупівель товарів, робіт і послуг за державні кошти», внаслідок створення Міносвіти дискримінаційних умов для учасників торгів, проведено торги із закупівлі шкільних автобусів місткістю понад 25 місць, за результатами яких управліннями освіти на місцях за рахунок коштів субвенції придбано у 2008 році автобуси на суму 36,1 млн. гривень. Вартість їх була в 1,7 раза вищою від вартості шкільних автобусів, які закуповувались у регіонах за кошти місцевих бюджетів, що містить ознаки корупційних дій.

У ході аудиту стану реалізації у 2007-2008 роках державної політики у сфері розвитку комунального електротранспорту в м. Донецьку встановлено, що комунальним комерційним підприємством «Донелектроавтотранс» як одержувачем бюджетних коштів, через безконтрольність з боку виконкому Донецької міської ради, використано у 2007-2008 роках з порушенням Закону України «Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти» та Тимчасового положення про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти 27,1 млн. грн., що становить 65 відс. від загального обсягу отриманих коштів з державного та міського бюджетів. Зокрема, закупівля обладнання для потреб комунального електротранспорту відбувалася з порушенням умов тендерної документації, тендерним комітетом приймалися до участі в торгах пропозиції, які не відповідали умовам тендерної документації, без поважних причин скорочувались строки подання тендерних пропозицій для участі у відкритих торгах із закупівлі трамваїв, внаслідок чого потенційні учасники були позбавлені можливості взяти участь у цих торгах.

Порушення законодавства щодо організації і проведення закупівель на загальну суму 20,2 млн. гривень виявлено і в ході *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на забезпечення діяльності Міністерства фінансів України у 2008 році*. Мінфіном як головним розпорядником коштів не забезпечено використання коштів за бюджетними програмами «Керівництво та управління у сфері фінансів» та «Створення автоматизованої інформаційно-аналітичної системи фінансових і фіскальних органів».

У порушення вимог Тимчасового положення про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти придбано 30 квартир за процедурою закупівлі в одного учасника, що обґрунтовувалося виникненням нагальної потреби у здійсненні закупівлі у зв'язку з особливими економічними та соціальними обставинами, яких замовник не міг передбачити. При цьому такий підхід Мінфіну не був достатньо обґрунтованим, оскільки не забезпечив досягнення умови щодо найнижчої ціни та найшвидшого строку введення житла. У разі проведення відкритих торгів і придбання квартир за іншими адресами загальна економія бюджетних коштів могла б становити від 1,7 до 6,1 млн. гривень.

За результатами *аудиту виконання Державної програми будівництва та розвитку мережі метрополітенів на 2006-2010 роки* виявлено, що у 2007 році у порушення вимог статті 27 Закону України «Про закупівлю товарів, робіт та послуг за державні кошти» КП «Харківський метрополітен» переможцем торгів на закупівлю кабельно-провідникової продукції на суму 17,9 млн. грн. визначено ТОВ ТД «Промвектор», в якого термін дії сертифікатів відповідності на частину продукції було прострочено. А в 2008 році в порушення пунктів 66 та 84 Тимчасового положення про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти КП «Харківський метрополітен» укладено з переможцями торгів договори, умови яких не відповідають умовам акцептованої тендерної пропозиції, на загальну суму 2,7 млн. гривень.

Аудитом ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених державному підприємству «Суднобудівний завод імені 61 комунара» м. Миколаєва на заходи з завершення будівництва суден, встановлено, що впродовж 2007 року заводом проводились закупівлі робіт і супровідних послуг на загальну суму 10,2 млн. грн. на підставі договорів, укладених у 2005-2007 роках з 8 субпідрядними організаціями, щодо добудови суден за контрактами з іспанським замовником без проведення тендерних процедур шляхом їх штучного віднесення до послуг, які не підпадали під застосування законодавства про закупівлю.

Взагалі, говорячи про стан державних закупівель, необхідно констатувати, що в Україні було відсутнє законодавчо встановлене правове поле у сфері державних закупівель, оскільки з 02.04.2008 та весь 2009 рік правове врегулювання у сфері державних закупівель усупереч статті 92 Конституції України здійснювалося не на підставі закону, а відповідно до рішень Кабінету Міністрів України. Така ситуація не тільки не забезпечувала прозорості в системі держзакупівель, а навпаки, створювала

умови для зловживання монопольним становищем окремих комерційних структур на ринках державних закупівель, неправомірно обмежуючи тим самим конкуренцію у цій сфері. Саме такі висновки зроблено Колегією Рахункової палати за результатами *аналізу стану державних закупівель у 2008 році та I півріччі 2009 року*.

У цей період Кабінетом Міністрів України прийнято близько 40 рішень і протокольних доручень щодо проведення закупівлі товарів, робіт і послуг за державні кошти за неконкурентною процедурою розрахунково на суму понад 52,6 млрд. гривень. За відсутності правових підстав для застосування процедур закупівель в одного учасника Кабінет Міністрів України своїми рішеннями, в яких у багатьох випадках не визначено предмета закупівлі, сум предмета закупівлі, учасників закупівель, надавав можливість замовникам здійснювати закупівлі за неконкурентною процедурою – в одного учасника – без погодження з Мінекономіки. Принцип створення конкурентного середовища у сфері державних закупівель та досягнення оптимального і раціонального використання державних коштів не розповсюджувався майже на половину фінансових ресурсів, задіяних у сфері закупівель, що свідчить про низький рівень конкуренції в Україні.

Тривале неприйняття Закону України «Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти» призвело до того, що лише протягом 2008 року Урядом тричі докорінно змінювалася сфера функціонування державних закупівель в Україні. Зокрема, змінювалися механізми управління та правила і процедури державних закупівель. З урахування зазначеного Колегія Рахункової палати рекомендувала Кабінету Міністрів України зупинити практику прийняття рішень, у тому числі шляхом протокольних доручень до Мінекономіки, у сфері державних закупівель стосовно застосування для окремих суб'єктів підприємництва виключень і преференцій у зазначеній сфері.

Упродовж 2009 року були виявлені і численні факти такого бюджетного правопорушення за таким видом, як **планування видатків державного бюджету з порушенням чинного законодавства та за відсутності правових підстав**, що становить у загальному обсязі виявлених порушень 11,3 відс., або 1 млрд. 34 млн. гривень.

Результати *аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених Міністерству культури і туризму України на фінансову підтримку національних театрів*, показали, що Міністерством не забезпечено виконання функцій центрального органу виконавчої влади щодо реалізації державної політики у галузі театрів і театральної справи. Управління, планування та використання коштів державного бюджету на фінансову підтримку національних театрів та проведення заходів у сфері театральної справи відбувалося з порушеннями чинного законодавства, зокрема, Бюджетного кодексу України та Закону України «Про театри і театральної справу». Протягом 13 років не розроблено і не затверджено нормативів фінансування діяльності національного закладу, чим порушено пункт 11 Положення про національний заклад (установу)

України, затвердженого Указом Президента України від 16.06.95 № 451. Як результат, планування обсягів фінансової підтримки не обґрунтовується нормативами, а також іншими економічними розрахунками, що не стимулює театри як до економії бюджетних коштів, так і до наповнення їх доходної частини власними надходженнями. Внаслідок цього Міністерством культури і туризму України до бюджетних запитів на 2007-2009 роки включено видатки на надання фінансової підтримки національним театрам у сумі 469,1 млн. грн. за відсутності детальних розрахунків та економічних обґрунтувань. Всього ж з порушенням вимог Бюджетного кодексу України Міністерством було заплановано протягом цих років видатків на суму 481,1 млн. гривень.

Під час аудиту ефективності використання коштів державного бюджету Міністерством культури і туризму та Державною службою туризму і курортів на виконання державних функцій у сфері туризму виявлено, що за наявності в Україні достатнього потенціалу для розвитку як внутрішнього, так і зовнішнього туризму державне регулювання з боку Кабінету Міністрів України, Міністерства культури і туризму України та місцевих органів влади не забезпечувало об'єктивних темпів розвитку та зростання економічної ефективності цієї галузі. Непрозорою та неконтрольованою була система планування та використання коштів державного бюджету на виконання програм і заходів у сфері туризму. Зокрема, внаслідок неналежного контролю з боку Мінфіну та МКТ, без належної оцінки економічної доцільності виділення державних коштів та за відсутності економічних обґрунтувань до бюджетних запитів на 2007-2008 роки включено та в подальшому затверджено видатки на виконання державних функцій у сфері туризму загалом на суму 48,4 млн. гривень.

Планування коштів державного бюджету з порушенням чинного законодавства виявлено і в ході перевірки використання коштів Державного бюджету України на відшкодування збитків державних підприємств зв'язку на розповсюдження вітчизняних періодичних друкованих видань. Зокрема, було встановлено, що державна програма, яка б передбачала надання фінансової допомоги державним підприємствам зв'язку на розповсюдження вітчизняних періодичних друкованих видань, відсутня. Отже, в порушення статей 30 і 87 Бюджетного кодексу України, в яких не передбачено такий вид фінансової допомоги, Міністерством фінансів України до проектів законів про державний бюджет на 2007-2009 роки включено бюджетні призначення Мінтрансзв'язку на відшкодування витрат державних підприємств зв'язку в загальному обсязі 29,1 млн. грн. за відсутності затвердженої державної програми.

При проведенні аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених Міністерству освіти і науки України на наукові дослідження, встановлено, що Міністерством не визначено пріоритетів наукової діяльності у галузі освіти та не розроблено концепції її розвитку. Наукові розробки здійснювались за невизначеності їх споживача, моніторинг впровадження та досягнення економічної і

соціальної ефективності наукових результатів не проводився. Координація і контроль як на етапі планування та проведення наукових досліджень, так і на етапі впровадження наукових результатів не забезпечувались. Внаслідок формального затвердження тематик наукових робіт та незабезпечення подальшого контролю за використанням бюджетних коштів, виконавцями досліджень заплановано з порушеннями чинного законодавства та використано 6,4 млн. гривень. Зокрема, в Національній академії державного управління при Президентіві України, якою виконувалися НДР у сфері фундаментальних досліджень, у порушення вимог пунктів 26 і 40 Типового положення з планування, обліку і калькулювання собівартості науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20.07.96 № 830, планові калькуляції кошторисної вартості НДР та картки фактичних витрат були відсутні, а 40 відс. посад науковців, затверджених для виконання наукових робіт, залишалися вакантними, при цьому кошти в сумі 2,1 млн. грн., виділені Міністерством освіти і науки України на наукові дослідження, були використані в повному обсязі.

За результатами аудиту виконання заходів Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу щодо підготовки дорожньої інфраструктури, Рахунковою палатою виявлено факти планування видатків державного бюджету за відсутності правових підстав. Так, Міністерство фінансів України у порушення вимог пункту 2 статті 36 Бюджетного кодексу України, за відсутності бюджетного запиту головного розпорядника бюджетних коштів – Служби автомобільних доріг України, включило до Державного бюджету України на 2008 рік видатки за бюджетною програмою «Будівництво автодорожньої складової залізнично-автомобільного мостового переходу через р. Дніпро у м. Києві». Оскільки зазначений об'єкт, відповідно до Закону України «Про джерела фінансування дорожнього господарства України», не належить до автомобільних доріг загального користування, його будівництво не може фінансуватись за рахунок коштів, призначених для розвитку мережі і утримання автомобільних доріг загального користування. Крім того, мостовий перехід жодним чином не впливає на досягнення мети Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу – значно поліпшити дорожню інфраструктуру та привести автомобільні дороги загального користування до європейського рівня.

Як наслідок, 156,2 млн. грн. коштів спеціального фонду державного бюджету, які мали спрямовуватись на розвиток автомобільних доріг загального користування відповідно до Програми Євро-2012, у 2008 році за відсутності правових підстав використані на будівництво автодорожньої складової мостового переходу через р. Дніпро у м. Києві.

За відсутності правових підстав Державним комітетом телебачення і радіомовлення України здійснювалося планування коштів на створення базового комплексу телевізійної репортажної станції супутникового зв'язку для обласних телерадіокомпаній. Аудит ефективності викорис-

тання коштів Державного бюджету України, виділених Державному комітету телебачення і радіомовлення України на виробництво та розповсюдження телерадіопрограм для державних потреб, показав, що у 2008-2009 роках Комітет за відсутності затвердженої Державної програми науково-технічного розвитку державного телебачення і радіомовлення та галузевої (відомчої) середньострокової програми технічного розвитку державного телебачення і радіомовлення як підстави для затвердження відповідних видатків згідно з вимогами статті 87 Бюджетного кодексу України на зазначені цілі передбачив кошти в сумі 15,2 млн. гривень.

При цьому, у зв'язку з неналежним контролем з боку Мінфіну та Держкомтелерадіо, видатки на створення базового комплексу телевізійної репортажної станції супутникового зв'язку в сумі 8,9 млн. грн., які належать до капітальних, планувалися і спрямовувалися Комітетом за кодом економічної класифікації видатків «Дослідження і розробки, окремі заходи розвитку по реалізації державних (регіональних) програм», що суперечить вимогам наказу Державного казначейства від 04.11.2004 № 194.

Встановлено також факти такого бюджетного правопорушення, як **втрати Державного бюджету України від прийняття незаконних управлінських рішень**. Зазначені рішення приймалися як на вищому рівні центральної виконавчої влади, так і на рівні керівництва головних розпорядників бюджетних коштів і об'єктів перевірок. Порівняно з 2008 роком сума виявлених втрат зросла в 4,6 раза і становила 1 млрд. 704,3 млн. грн. (18,6 відс. від загальної суми незаконного використання бюджетних коштів).

Найсуттєвіші втрати Державного бюджету України виявлено в ході аудиту використання бюджетних коштів та забезпечення повноти надходжень до Державного бюджету України коштів від видобутку, транспортування та реалізації природного газу НАК «Нафтогаз України». Було встановлено, що неефективне управління підприємствами, які знаходяться в корпоративному управлінні НАК «Нафтогаз України», зокрема ВАТ «Укрнафта», призвело до того, що 11,2 млрд. куб. метрів газу власного видобутку реалізовано не на потреби населення, як це вимагає постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2001 № 1729 «Про забезпечення споживачів природним газом», а на власний розсуд. Як наслідок, у 2006 році, при спроможності Компанії забезпечити потребу населення в повному обсязі за рахунок газу власного видобутку, виникла необхідність для забезпечення цих потреб залучити дорожчий імпортований газ в обсязі майже 4,8 млрд. куб. метрів. У зв'язку з необхідністю компенсації різниці цін за обсяг реалізованого імпортованого природного газу, додаткові витрати державного бюджету становили 1 млрд. 680,3 млн. грн., що є прямими збитками держави.

У ході перевірки виконання кошторису Національного банку України за 2008 рік встановлено, що прийняття керівництвом НБУ організаційно і економічно невмотивованого рішення щодо участі НБУ у капіталі

ВАТ «Всеукраїнський депозитарій цінних паперів» призвело до незаконних витрат коштів на загальну суму 20 млн. гривень.

Зокрема, цим рішенням у порушення вимоги статті 71 Закону України «Про Національний банк України», згідно з якою Банку заборонено бути акціонером або учасником банків та інших підприємств, установ, що не забезпечують його діяльність, НБУ став учасником (акціонером) ВАТ «Всеукраїнський депозитарій цінних паперів», придбавши 25 відс. його статутного капіталу.

Водночас НБУ також порушено вимоги статей 17 і 18 Закону України «Про Національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні», згідно з якими працівникам прямих учасників Національної депозитарної системи та державних органів, які здійснюють контроль за діяльністю Національної депозитарної системи (у тому числі НБУ), забороняється здійснювати професійну діяльність на ринку цінних паперів та бути засновниками або учасниками юридичних осіб, що здійснюють професійну діяльність на ринку цінних паперів.

До того ж маючи власний діючий депозитарій, призначений для обслуговування обігу державних цінних паперів, та прийнявши у лютому 2008 року рішення про участь у ВАТ «Всеукраїнський депозитарій цінних паперів», НБУ у травні 2008 року уклав договір з обслуговування операцій з Національним депозитарієм України. Як наслідок, таке рішення не тільки не сприяло стабілізації Національної депозитарної системи, а, навпаки, створило додаткову напругу та необґрунтовану конкуренцію з раніше утвореним за державні кошти ВАТ «Національний депозитарій України».

Упродовж 2009 року фахівцями Рахункової палати були виявлені факти **використання бюджетних коштів без належних нормативно-правових підстав** на загальну суму 771,3 млн. гривень.

Перевірка використання коштів державного бюджету, передбачених Міністерству з питань житлово-комунального господарства України на Загальнодержавну програму реформування житлово-комунального господарства, виявила, що у 2007-2008 роках у порушення вимог Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для виконання Загальнодержавної програми реформування і розвитку житлово-комунального господарства, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14.02.2007 № 232, Міністерством з питань житлово-комунального господарства України та окремими структурними підрозділами з питань житлово-комунального господарства облдержадміністрацій та міськдержадміністрації Києва використано 408,5 млн. гривень.

Зокрема, до Переліків об'єктів Програми були включені об'єкти без належно оформленої проектно-кошторисної документації, фінансування виконання робіт здійснювалося без співфінансування їх за рахунок коштів місцевих бюджетів, за відсутності затверджених регіональних та місцевих програм розвитку житлово-комунального господарства, а у 2007 році ще й за напрямками, які не передбачені Програмою та Порядком використання коштів.

Аналогічні факти порушень Порядків використання коштів Мінжитлокомунгоспом у 2007-2008 роках за бюджетною програмою КПКВ 2701170 «Ліквідація наслідків підтоплення територій в містах і селищах України» на загальну суму 116,5 млн. грн. були виявлені також в ході *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених Міністерству з питань житлово-комунального господарства на ліквідацію наслідків підтоплення територій в містах і селищах України.*

Факти використання бюджетних коштів без належних нормативно-правових підстав встановлено і в ході *аудиту ефективності використання бюджетних коштів на профілактику і лікування онкологічних захворювань.* У порушення статті 44 Основ законодавства про охорону здоров'я, Міністерством охорони здоров'я України заплановано та придбано лікарські засоби на суму 26,6 млн. грн., які не включено до затверджених власними наказами від 17.09.2007 № 554 та 05.09.2008 № 514 протоколів лікування, що регламентують використання методів і препаратів для лікування онкологічних хворих дорослого віку, та не увійшли до Formularного довідника з використання лікарських засобів в онкології, запровадженого для супроводу заходів щодо найбільш раціональних, високоефективних та економічно доцільних методів фармакотерапії на принципах доказової медицини і відповідних стандартів лікування, забезпечення оптимального використання наявних ресурсів для досягнення високої якості медичної допомоги. Поряд з цим, у порушення Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для виконання програм та здійснення централізованих заходів з охорони здоров'я, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 04.04.2007 № 601, Міністерством без належних підстав включено до техніко-економічних обґрунтувань на централізовані закупівлі та придбано медикаменти, які не замовлялися територіальними органами охорони здоров'я.

Аудитом ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених Міністерству культури і туризму України на фінансову підтримку національних та державних художніх колективів, концертних та циркових організацій, встановлено ряд порушень Закону України «Про оплату праці»: всупереч статті 8 у 14 циркових підприємствах, які є суб'єктами підприємницької діяльності і отримують дотації з державного бюджету, за відсутності нормативного акта Уряду на підставі лише наказів колишнього Міністра культури України посадові оклади артистичному, художньому персоналу, керівникам циркових організацій підвищено на 100 відс., іншому персоналу (уніформісти) – на 30 відсотків. Протягом 2008-2009 років на відповідне підвищення без належних нормативно-правових підстав спрямовано 22,6 млн. гривень.

Не забезпечено обґрунтованого планування та законного використання коштів субвенцій з державного бюджету, виділених міському бюджету м. Львова на збереження історичної спадщини міста. Як встановлено під час *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на збереження історичної забудови та відновлення істо-*

ричної спадщини м. Львова, через неналежну фінансову дисципліну і недостатній контроль з боку Міністерства регіонального розвитку та будівництва України, управлінням капітального будівництва Львівської міської ради у 2007-2008 роках за відсутності проектної документації, дозволів Держкультурспадщини, управління охорони культурної спадщини Львівської облдержадміністрації та інспекції Держархбудконтролю на 14 об'єктах використано 15,5 млн. гривень.

Щороку фахівці Рахункової палати при проведенні контрольних заходів виявляють негативні факти існування такої хибної практики, як **відволікання коштів державного бюджету у дебіторську заборгованість на тривалий час та оплати бюджетними організаціями невиконаних послуг, робіт, не отриманих товарно-матеріальних цінностей, тобто утворення фіктивної дебіторської заборгованості**. Загальні обсяги зазначених бюджетних правопорушень склали 503,6 млн. грн., що на 373,1 млн. грн. більше, ніж у 2008 році.

Найбільш значна сума дебіторської заборгованості – 390,2 млн. грн. – була виявлена Рахунковою палатою за результатами *аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених на державну підтримку АПК*. Встановлено, що, внаслідок неналежної організації Міністерством аграрної політики України, як головним розпорядником бюджетних коштів, внутрішнього контролю, підвідомчі йому управління та служби не забезпечили повернення заборгованості за наданими на поворотній основі державними коштами та матеріальними цінностями. У результаті станом на 01.01.2009 утворилась прострочена дебіторська заборгованість в Українського державного фонду підтримки фермерських господарств у сумі 9,8 млн. грн., ДП «Держрезервнасінфонд» – 70,3 млн. грн. та НАК «Укragenrolizing» – 310,1 млн. гривень.

Аудитом використання коштів державного бюджету, передбачених на державну підтримку підприємств вугільної промисловості, встановлено, що реальні терміни авансування підприємствами вугільної промисловості партнерів за договірною діяльністю значно перевищували встановлені постановами Кабінету Міністрів України від 27.12.2001 № 1764 «Про затвердження Порядку державного фінансування капітального будівництва» (пункт 19) та від 09.10.2006 № 1404 «Питання попередньої оплати товарів, робіт і послуг, що закуповуються за бюджетні кошти» (пункт 1) тримісячні строки. Основною причиною зростання дебіторської заборгованості була виплата підприємствами значних авансів та неспроможність проконтролювати виконання постачальниками зобов'язань у визначений договірними умовами термін. Зокрема, найбільша сума дебіторської заборгованості на 01.01.2008 обліковувалася за державним підприємством «Донецька вугільна енергетична компанія»: загальний фонд – 20,7 млн. грн. (у т.ч. прострочена – 12 млн. грн.); спеціальний – 11,5 млн. грн. (у т.ч. прострочена – 1,7 млн. гривень). За договорами, укладеними цим підприємством, терміни поставки обладнання затримувались на 4-7 місяців. Обсяги авансування за такими договорами становили у 2007-2008 роках 27 млн. гривень.

Порушення такого ж характеру були виявлені Рахунковою палатою і за результатами аудиту ефективності використання у 2008 році коштів державного бюджету, виділених міському бюджету м. Києва на виконання функцій столиці. Відсутність дієвого організаційного механізму управління Програмою забезпечення у 2008 році м. Києвом функцій столиці України, несвоєчасне виділення Мінфіном бюджетних асигнувань, нездійснення в повному обсязі фінансування з міського бюджету м. Києва спричинило невиконання запланованих обсягів робіт на об'єктах, спрямування значних обсягів бюджетних коштів в дебіторську заборгованість при одночасному виникненні кредиторської заборгованості.

Так, у порушення вимог статті 23 Бюджетного кодексу України після закінчення бюджетного року 56,9 млн. грн. бюджетних коштів не були повернуті НСК «Олімпійський» до державного бюджету та перебували у безкоштовному користуванні ВАТ «Родовід Банк» від 18 до 41 календарного дня.

Через незабезпечення Головним управлінням транспорту КМДА як головним розпорядником та КП «Київпаstrанс» (одержувач) належного контролю за станом виконання договірних зобов'язань у частині своєчасної поставки автобусів, перераховані ТзОВ «ЛАЗ» авансові платежі в сумі 4,9 млн. грн. у порушення пункту 1.1 постанови Кабінету Міністрів України від 09.10.2006 № 1404 на момент проведення аудиту не виконані, автобуси не отримані, претензійна робота КП «Київпаstrанс» з даного питання не проводилася. За невиконання договірних зобов'язань з поставки автобусів, належні до оплати та перерахування до бюджету, штрафні санкції на суму 236,8 тис. грн., КП «Київпаstrанс» не пред'являлись.

Аудитом ефективності використання коштів державного бюджету на ліквідацію наслідків стихійного лиха, що сталося 23-27 липня 2008 року у Вінницькій, Івано-Франківській, Закарпатській, Львівській, Тернопільській та Чернівецькій областях, виявлено, що бюджетні кошти в умовах їх недостатності для виконання ремонтно-відновлювальних робіт Службою автомобільних доріг у Чернівецькій області у 2008 році використовувались для попередньої оплати на строки, що перевищують законодавчо встановлені. Зокрема, по п'яти об'єктах здійснена попередня оплата на загальну суму 3,6 млн. грн. з перевищенням термінів, встановлених умовами договорів, укладених з підрядними організаціями відповідно до пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України від 06.08.2008 № 710 «Про затвердження пооб'єктного розподілу бюджетних призначень на ліквідацію наслідків стихійного лиха, що сталося 23-27 липня 2008 р., на об'єктах дорожнього господарства, які перебувають у державній власності, у Вінницькій, Івано-Франківській, Закарпатській, Львівській, Тернопільській та Чернівецькій областях». Суми дебіторської заборгованості, за винятком 17,9 тис. грн., погашено підрядниками шляхом виконання робіт лише у серпні 2009 року. При цьому штрафні санкції за несвоєчасне виконання робіт по отриманих авансах не стягувались, хоча їх застосування (пеня в розмірі облікової ставки НБУ від суми обсягу робіт) передбачено укладеними договорами.

Впродовж звітнього року було встановлено і такий вид бюджетного порушення, як здійснення **видатків на фінансування бюджетних установ одночасно з різних бюджетів** на загальну суму майже 163,4 млн. гривень. При проведенні *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених Міністерству з питань житлово-комунального господарства України на ліквідацію наслідків підтоплення територій в містах і селищах України*, встановлено, що в порушення статті 85 Бюджетного кодексу України Мінфіном та Урядом здійснювалось фінансування Комплексної програми ліквідації наслідків підтоплення територій в містах і селищах України, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 15.02.2002 № 160. Так, у державному бюджеті на 2007 та 2008 роки фінансування за бюджетною програмою «Ліквідація наслідків підтоплення територій в містах і селищах України» (КПКВ 2701170) в сумі 155 млн. грн., визначено, що її заходи фінансуються як за рахунок коштів держбюджету, так і за рахунок місцевих бюджетів. Відповідно аналогічна норма була встановлена і відповідними Порядками використання бюджетних коштів. Проте для забезпечення вимог Бюджетного кодексу України видатки за зазначеною бюджетною програмою слід було б запланувати, згідно зі статтею 97 Бюджетного кодексу України, як трансферти (у вигляді субвенції), що надаються з Державного бюджету України місцевим бюджетам.

Здійснення видатків на фінансування бюджетних установ одночасно з різних бюджетів виявлено також в ході *аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених у 2008 році на здійснення правосуддя апеляційними адміністративними та місцевими адміністративними судами*. Встановлено, що в порушення вимог частини 4 статті 18 Закону України «Про судоустрій України», статей 82-83, 85, 87 Бюджетного Кодексу України, статті 55 Закону України «Про Державний бюджет України на 2006 рік», статті 50 Закону України «Про Державний бюджет України на 2007 рік» та статті 44 Закону України «Про Державний бюджет України на 2008 рік», якими передбачалося фінансування судів виключно з Державного бюджету України, на матеріально-технічне забезпечення судів незаконно використано 8,4 млн. грн. коштів місцевих бюджетів Вінницької, Волинської, Донецької, Київської, Полтавської, Хмельницької областей та м. Києва.

Як і в попередні роки, у звітному році були виявлені **бюджетні правопорушення, пов'язані з розміщенням та виконанням державного замовлення**, на суму понад 114,9 млн. гривень. Результати *перевірки використання коштів Державного бюджету України Київським національним університетом імені Тараса Шевченка* показали, що недотримання при розподілі витрат на утримання установи співвідношення між студентами, які навчаються за державним замовленням і за контрактами, порушення вимог Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 № 228, щодо детальних розрахунків до кошторису та неефективне управління

фінансовими ресурсами спричинило невиконання державного замовлення з прийому студентів і додаткове навантаження на загальний фонд державного бюджету. Внаслідок тільки цього видатки загального фонду бюджету з оплати праці завищені розрахунково на 60 млн. гривень за рахунок відповідного заниження видатків спеціального фонду.

Аудитом ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених Державному комітету телебачення і радіомовлення України на виробництво та розповсюдження телерадіопрограм для державних потреб, встановлено, що Державним комітетом не забезпечено законності та ефективності використання коштів державного бюджету при розміщенні та виконанні державного замовлення. У порушення вимог статей 13 і 14 Закону України «Про телебачення і радіомовлення» та незважаючи на неодноразові відповідні зауваження Рахункової палати, понад 3,5 роки не змінено організаційно-правового статусу державних телерадіокомпаній, які залишаються бюджетними установами, а не державними підприємствами і утримуються за рахунок коштів Державного бюджету України. Як наслідок, порядок формування, розміщення та виконання державного замовлення на виробництво телерадіопрограм базувався не на принципах фінансування державного замовлення як засобу державного регулювання економіки з метою задоволення пріоритетних державних потреб, а спрямовувався на гарантоване їх утримання під виглядом державного замовлення і не стимулював телерадіокомпанії до економії бюджетних коштів та отримання власних доходів.

Усупереч вимогам статті 23 Закону України «Про телебачення і радіомовлення» Держкомтелерадіо незаконно включено до державних контрактів на 2008 та 2009 роки і фактично спрямовано кошти на виробництво і розповсюдження телерадіопрограм у кількості 28,5 тис. годин загалом на суму понад 35 млн. грн. трьом державним телерадіокомпаніям за відсутності у них ліцензій на теле- і радіомовлення. Через низький рівень організації роботи та контролю за виконанням державного замовлення, впродовж 2008-2009 років не оформлено актів про виконання державними телерадіокомпаніями державних контрактів.

При здійсненні контрольних та контрольно-аналітичних заходів у 2009 році Рахунковою палатою було встановлено також факти **порушень при використанні коштів міжбюджетних трансферів.**

За результатами *аудиту використання субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам Одеської області на надання пільг і житлових субсидій населенню та на погашення заборгованості з різниці в тарифах на теплову енергію, послуги з водопостачання та водовідведення* встановлено, що Одеською облдержадміністрацією, Одеським головним фінансовим управлінням, іншими органами місцевого самоврядування у 2008-2009 роках управління коштами субвенцій з державного бюджету на надання пільг та житлових субсидій населенню і погашення підприємствам заборгованості з різниці в тарифах здійснювалося неефективно, в «ручному» режимі у зв'язку з неузгодженістю,

недосконалістю нормативно-правового регулювання зазначених питань. Зокрема, Територіальною комісією з погашення заборгованості підприємств паливно-енергетичного комплексу у 2008 році не здійснювався належний контроль за визначенням сум заборгованості підприємствами – надавачами послуг, які приймалися до відшкодування, що призвело до порушення вимог пункту 5 Порядку перерахування у 2008 році субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на погашення заборгованості з різниці в тарифах на теплову енергію, послуги з водопостачання та водовідведення, що вироблялися, транспортувалися і постачалися населенню, яка виникла у зв'язку з невідповідністю фактичної вартості теплової енергії, послуг з водопостачання та водовідведення тарифам, затвердженим органами державної влади чи органами місцевого самоврядування, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.04.2008 № 440.

Незважаючи на те що заборгованість з різниці в тарифах перед ВАТ «Одеська ТЕЦ» та КП «Теплопостачання м. Одеси» на балансових рахунках підприємств не обліковувалася та не підтверджена актами звірки розрахунків з бюджетом м. Одеси, Територіальною комісією прийняті до відшкодування обсяги заборгованості в сумі 54,8 млн. гривень.

Виявлено під час контрольних заходів, проведених спеціалістами Рахункової палати у звітному році, і **факти наявності завищених асигнувань та зайво одержаних бюджетних коштів у зв'язку з необґрунтованим складанням кошторисних призначень.** Зокрема, *аудитом ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених Міністерству культури і туризму України на фінансову підтримку національних та державних художніх колективів, концертних та циркових організацій,* встановлено, що внаслідок відсутності з боку Міністерства фінансів України та Міністерства культури і туризму України належного контролю, до бюджетних запитів на 2008-2009 роки включені та затверджені видатки на надання фінансової підтримки концертним та цирковим колективам без оцінки економічної доцільності виділення державних коштів. Зокрема, при визначенні обсягу державної фінансової підтримки зазначених колективів штучно занижувався досягнутий рівень їх власних доходів за минулі роки і не враховувалися залишки коштів на рахунках, наявність вакантних посад артистів та реальні умови господарювання, що призвело до завищення обсягу фінансової підтримки на суму 37,6 млн. гривень.

Такий підхід керівництва Міністерства призвів до втрати можливості збільшення власних доходів та зменшення навантаження на державний бюджет, внаслідок чого було створено непрозору та неконтрольовану систему використання коштів державного бюджету у відповідних сферах культури. Аналіз обґрунтованості показників власних доходів циркових підприємств показав, що у 2008 році вони були занижені порівняно з попереднім роком на суму 12,5 млн. грн. і фактично перевиконані на 25,7 млн. гривень. У 2009 році план власних доходів занижено на 20,1 млн. грн. і за півроку план перевиконано на 7,5 млн. гривень. Така

ж ситуація спостерігалась і при аналізі обґрунтованості показників власних доходів концертних колективів.

Під час аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених у 2008-2009 роках як тваринницька дотація і державна підтримка виробництва продукції рослинництва виробникам сільськогосподарської продукції в Одеській, Миколаївській та Херсонській областях, встановлено **факти перерозподілу коштів між бюджетними програмами та кодами економічної класифікації**. Так, головні управління агропромислового розвитку Одеської, Миколаївської та Херсонської облдержадміністрацій в умовах відсутності контролю з боку Мінагрополітики не забезпечили належного використання коштів за бюджетною програмою «Бюджетна тваринницька дотація та державна підтримка виробництва продукції рослинництва», внаслідок чого державна підтримка в ряді випадків надавалась необґрунтовано. Зокрема, спрямування коштів за зазначеною програмою у 2008-2009 роках здійснювалось як юридичним так і фізичним особам за одним кодом економічної класифікації 1310, в той час, як відповідно до наказу Державного казначейства України від 04.11.2004 № 194 «Про затвердження Роз'яснень щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету та Роз'яснень щодо застосування класифікації кредитування бюджету» фінансування для фізичних осіб за цим кодом не передбачено. В умовах невідповідності нормативно-правових актів витрачено бюджетних коштів по зазначених областях у 2008 році – 29 млн. грн., у 2009 році – 6,5 млн. гривень.

1.3.4. Аналіз виявлених фактів неефективного використання коштів державного бюджету

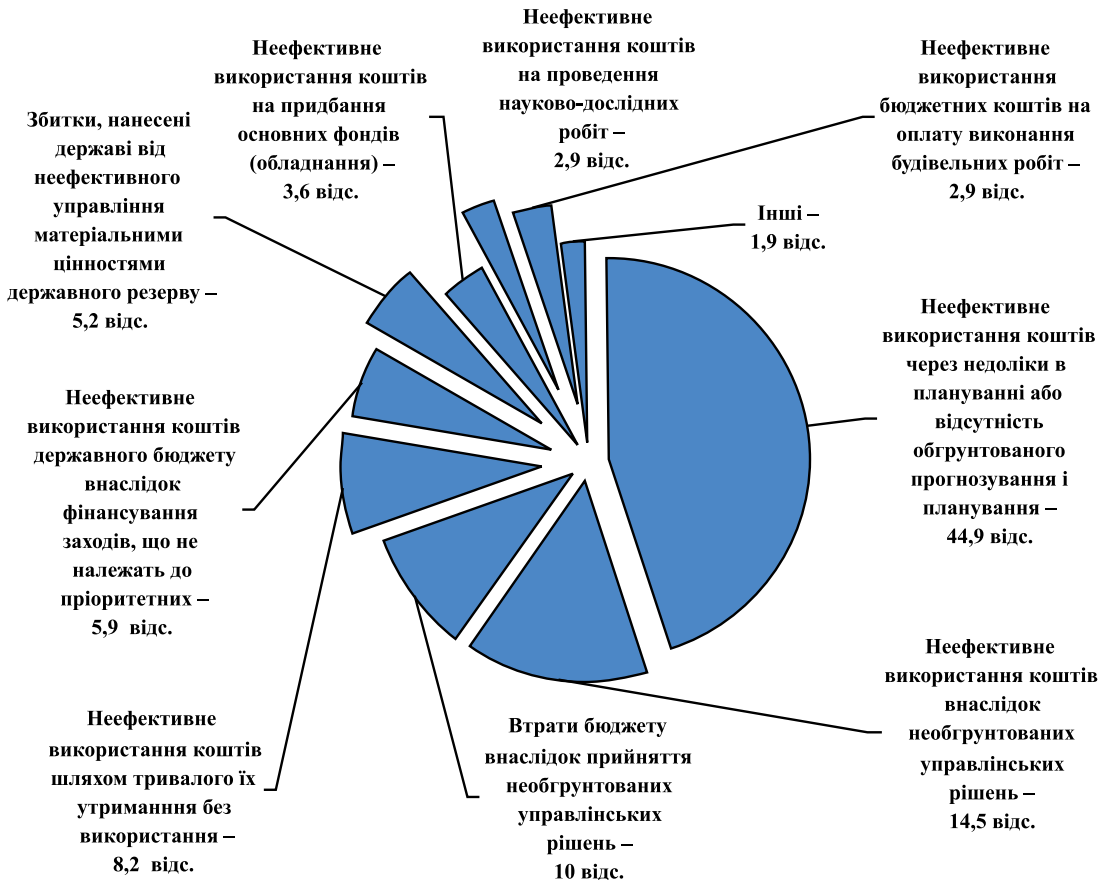
Однією з основних системних вад в управлінні державними фінансами є неефективне використання коштів державного бюджету та коштів цільових бюджетних і державних позабюджетних фондів.

Як показали результати проведених у 2009 році Рахунковою палатою контрольних-аналітичних та експертних заходів, переважна більшість випадків неефективного використання державних коштів пов'язана саме з управлінським фактором. Необґрунтовані, суб'єктивні, некваліфіковані управлінські рішення, прийняті без відповідного прогнозування і планування, тривале утримання коштів на реєстраційних рахунках розпорядників бюджетних коштів призводили не тільки до неефективного використання державних коштів, але й прямих втрат бюджету. З усіх виявлених Рахунковою палатою фактів неефективного використання коштів держави у звітному році зазначені випадки становлять понад 77 відс. від загальних обсягів.

Загальні обсяги неефективного використання державних коштів, встановлені Рахунковою палатою у 2009 році, склали майже 11,5 млрд. грн.

(діаграма 6), що перевищує показники попереднього року майже у 1,5 раза.

Діаграма 6. Структура неефективного використання державних коштів у 2009 році

Найбільш характерними за обсягами та численними за кількістю виявлених Рахунковою палатою випадків були факти **неефективного управління коштами через недоліки в плануванні та відсутності обґрунтованого прогнозування і планування**. Загальна сума коштів, виявлених за такими випадками, становила 5 млрд. 143,2 млн. грн., що становить 44,9 відс. від загальної суми усіх виявлених обсягів неефективного використання державних коштів.

Аудит використання бюджетних коштів на погашення заборгованості по знецінених заощадженнях громадян у 2008 році засвідчив, що Міністерством фінансів України як головним розпорядником не забезпечено обґрунтованості планування, дотримання нормативно-правових актів, повноти та своєчасності фінансування заходів щодо компенсації знецінених заощаджень громадян.

Рішення Уряду та Мінфіну щодо залучення до фінансування видатків з погашення знецінених заощаджень валютних коштів, здійснених

у 2007 році зовнішніх запозичень у сумі 771 млн. дол. США з економічної точки зору виявилися неефективними, оскільки їх використано не на видатки розвитку, а на споживання, і вони в умовах значної девальвації національної валюти спричинять додаткові бюджетні витрати, за розрахунками Рахункової палати, в сумі понад 4,7 млрд. грн., пов'язані з їх подальшим обслуговуванням та погашенням заощаджень. Здійснення компенсаційних виплат за рахунок зовнішніх державних запозичень у такий спосіб є, по суті, перетворенням внутрішньодержавних зобов'язань за знеціненими заощадженнями у прямий зовнішній державний борг.

Як встановлено *аудитом заходів з будівництва, реконструкції та ремонту аеропортів, фінансування яких здійснюється в рамках Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу*, незважаючи на фінансування розвитку аеропортів у 2008 році фактично у повному обсязі, Міністерство транспорту та зв'язку України не забезпечило ефективного управління бюджетними коштами. Міністерством не завжди своєчасно та у передбачених обсягах розподілялися кошти, що надійшли.

Неспроможність одержувачів освоїти в повному обсязі спрямовані їм кошти бюджету призводила до відкликання коштів та їх перерозподілу. У грудні 2008 року одержувачами було повернуто в бюджет 44,7 млн. грн. як невикористані, що суттєво вплинуло на виконання запланованих діючою Програмою заходів у передбачених обсягах та термінах.

Крім того, Міністерство економіки України та Міністерство транспорту та зв'язку України не забезпечили ефективного контролю за економічною обґрунтованістю та доцільністю змін, що вносилися до Програми Євро-2012 в частині збільшення обсягів виконання робіт з розвитку аеропортів та їх фінансування. Це призвело до того, що комунальні підприємства аеропортів у містах Донецьку, Львові, Харкові фактично на власний розсуд збільшували обсяги проектних рішень та, відповідно, асигнувань щодо їх виконання, у тому числі за рахунок коштів державного бюджету. Так, наприклад, у 2009 році необґрунтоване збільшення смуги аеродрому ДП «Міжнародний аеропорт «Львів» призвело до неефективних витрат коштів держбюджету в сумі 27,8 млн. гривень.

Перевіркою використання коштів державного бюджету, передбачених Міністерству з питань житлово-комунального господарства України на Загальнодержавну програму реформування житлово-комунального господарства та аудитом ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених Мінжитлокомунгоспу на ліквідацію наслідків підтоплення територій в містах і селищах України, виявлено, що Міністерство фінансів України, передбачивши у 2007-2008 роках нерівномірний помісячний розпис асигнувань за КПКВ 2701180 «Загальнодержавна програма реформування і розвитку житлово-комунального господарства» та КПКВ 2701170 «Ліквідація наслідків підтоплення територій в містах і селищах України» (майже 70 відс. обсягу бюджетного фінансування було заплановано на IV квартал), створило завідомо

несприятливі умови для виконання необхідного обсягу робіт і заклало передумови для неповного використання бюджетних коштів.

Як наслідок, в умовах обмеженості фінансових ресурсів на виконання зазначених програм у 2007-2008 роках Міністерством з питань житлово-комунального господарства України не було забезпечено використання бюджетних коштів у повному обсязі. До державного бюджету за КПКВ 2701180 було повернуто 40,5 млн. грн., за КПКВ 2701170 – 16,5 млн. грн., що негативно вплинуло на виконання бюджетних програм, а також свідчить про неефективне управління бюджетними коштами регіональними структурними підрозділами з питань комунального господарства та Мінжитлокомунгоспом.

Недоліки в плануванні, що обумовили неефективне управління бюджетними коштами, встановлені *аудитом ефективності використання коштів Державного бюджету України на оздоровлення громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи*.

Після прийняття Кабінетом Міністрів України постанови щодо виплати компенсації постраждалим громадянам тільки в разі самостійного санаторно-курортного лікування Мінпраці двічі (у жовтні 2008 року) зверталось до Мінфіну з пропозицією в межах бюджетної програми КПКВ 2501360 «Оздоровлення громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» здійснити перерозподіл, а саме: зменшити асигнування, що передбачались на виплату компенсацій та на оплату поштових послуг, збільшивши водночас призначення на придбання путівок для оздоровлення інвалідів-чорнобильців.

Відмова Мінфіну від перерозподілу коштів у сумі 48,7 млн. грн. у межах вказаної бюджетної програми не дала можливості Мінпраці додатково забезпечити біля 15 тис. інвалідів-чорнобильців путівками на санаторно-курортне лікування. Зазначені кошти залишились невикористаними.

Перевірка виконання кошторису Національного банку України за 2008 рік, зокрема, стосовно використання коштів на капітальні вкладення, показала, що керівництвом НБУ не забезпечено виконання Плану капітальних вкладень у будівництво власних об'єктів Національного банку України та їх фінансування на 2008 рік. Незважаючи на фінансову кризу, керівництвом НБУ приймалися рішення щодо будівництва нових об'єктів та вилучення з Плану раніше розпочатих і незвершених об'єктів Банку.

Таким чином, через недоліки в плануванні капітальних вкладень Національним банком України не забезпечено введення в дію трьох пускових об'єктів, таких як «Удосконалення (модернізація) комплексної автоматизованої системи безпеки, систем пожежної сигналізації і пожежогасіння, м. Київ, пл. Контрактова, 2а, 2б, вул. Борисоглібська, 5в», «Удосконалення (модернізація) комплексної автоматизованої системи безпеки управління, м. Черкаси, вул. О. Дашковича, 23» та «Реконструкція двох приміщень для серверних та приміщення електронного архіву управління, м. Київ, пл. Контрактова, 2а, 2б», що призвело до неефективного використання коштів у сумі 11,8 млн. гривень.

Результати аудиту ефективності використання у 2008 році коштів державного бюджету, виділених міському бюджету м. Києва на виконання функцій столиці, вказали на відсутність обґрунтованого прогнозування та планування, що призвело до неефективного використання зазначених коштів субвенції в сумі 7,9 млн. гривень.

Зокрема, на будівництво Подільсько-Вигурівської лінії метро від станції «Глибочицька» до станції «Райдужна» розроблено два проекти будівництва: перший проект, затверджений розпорядженням Київської міської держадміністрації, передбачає проходження лінії метрополітену в районі Подолу по естакаді, другий – підземним шляхом (мілке закладення). При цьому остаточне рішення, за яким проектом буде проводитись будівництво, не прийнято. Таке непослідовне організаційне забезпечення вирішення питань будівництва призвело до неефективного використання коштів субвенції на оплату КП «Київський метрополітен» додаткових проектних робіт у сумі 4,6 млн. гривень.

Крім того, довготривале погодження та затвердження адміністрацією дозволів за знесення зелених насаджень для проведення реконструкції транспортних розв'язок на Ленінградській площі та на перетині Дніпровської набережної і проспекту Возз'єднання (9-11 місяців) зумовило збільшення вартості відшкодування КП «Дирекція будівництва шляхово-транспортних споруд» зелених насаджень і відповідно витрат коштів субвенції з державного бюджету ще на суму 3,3 млн. гривень.

Аудит ефективності використання коштів державного бюджету на заходи з охорони праці та підвищення техніки безпеки на вугледобувних та шахтобудівельних підприємствах, у тому числі дегазацію вугільних пластів, засвідчив, що Уряд фактично самоусунувся від виконання передбачених Законом України «Про Кабінет Міністрів України» обов'язків щодо спрямування своєї діяльності на вирішення питань державного управління у сфері економіки та фінансів, соціальної політики, праці та зайнятості, охорони здоров'я в частині організації безпеки праці та контролю за станом промислової безпеки у вугледобувній галузі. Як наслідок, допускались випадки безсистемного та безконтрольного використання коштів державного бюджету на зазначені цілі.

Мінвуглепромом не запроваджено системи забезпечення шахтарів засобами індивідуального та колективного захисту, яка б передбачала ефективне планування, управління та дієвий контроль за використанням підпорядкованими підприємствами коштів державного бюджету. Суттєві прорахунки у визначенні потреби в зазначених засобах на вугледобувних і шахтобудівельних підприємствах призвели до завищення у 2007-2009 роках потреби в коштах державного бюджету, а відтак до неефективного їх використання на суму 4,7 млн. гривень.

Під час аудиту ефективності використання коштів, виділених з державного бюджету у 2007-2008 роках на розселення та облаштування в Автономній Республіці Крим депортованих кримських татар та осіб інших національностей, які були депортовані з території України, здійснено аналіз стану планування та забезпечення виконання запланованих

обсягів робіт, заходів, готовності об'єктів, що фінансувалися за рахунок коштів державного бюджету, та введення їх в експлуатацію.

Аналіз показав, що незабезпечення Держкомнацрелігій як головним розпорядником коштів, Радою міністрів АР Крим, Рескомнацем, окремими органами виконавчої влади та місцевого самоврядування, одержувачами коштів обґрунтованого та ефективного планування і управління бюджетними коштами призвело до неефективного використання їх на загальну суму 18,8 млн. гривень.

Прийняття Держкомнацрелігій необґрунтованих управлінських рішень при формуванні планів капітального будівництва на 2007 і 2008 роки шляхом вилучення об'єктів, будівництво яких розпочате у попередні періоди, та спрямування бюджетних коштів на будівництво нових об'єктів, зумовило накопичення значних обсягів незавершеного будівництва. Зокрема, виключення з уточненого плану капітального будівництва на 2007 рік 6 об'єктів, будівництво яких ведеться з 2001 року, призвело до неефективного використання бюджетних коштів на суму 0,6 млн. гривень.

Аудитом встановлено також, що окремі об'єкти соціальної інфраструктури та житлові будинки, побудовані на 100 відс., фактично не функціонують, як наслідок, репатріанти не отримують належні послуги, а державні кошти у сумі 18,2 млн. грн. витрачені неефективно.

Внаслідок **прийняття необґрунтованих управлінських рішень** загальна сума неефективного використання коштів державного бюджету склала 1 млрд. 656 млн. грн., що становить 14,5 відс. від загальної суми виявлених у 2009 році обсягів неефективного використання державних коштів.

Як встановлено *аудитом ефективності використання коштів державного бюджету на ліквідацію наслідків стихійного лиха, що сталося 23-27 липня 2008 року у Вінницькій, Івано-Франківській, Закарпатській, Львівській, Тернопільській та Чернівецькій областях*, органами місцевої влади постраждалих регіонів здійснено розподіл і фінансування робіт за об'єктами комунальної власності без урахування фактичних обсягів та визначення черговості виконання робіт, що в умовах недостатності фінансування призвело до накопичення об'єктів з незавершеним обсягом робіт. Внаслідок невизначення пріоритетних об'єктів для їх завершення у 2008 році, відповідно до обсягів виділених асигнувань, допущено розпорощення коштів державного бюджету. В результаті на початок 2009 року не завершено розпочаті роботи на 1,4 тис. об'єктах комунальної власності, на фінансування яких спрямовано 750,7 млн. гривень. Зокрема, по Івано-Франківській області на відновлення 925 незавершених об'єктів витрачено 374,7 млн. грн., у Чернівецькій області із 1238 об'єктів на проведення робіт по 291 незавершеному об'єкту витрачено 238,3 млн. гривень.

Крім того, Державною службою автомобільних доріг, через несвоєчасне затвердження проектно-кошторисної документації, із 15 об'єктів будівництва та капітального ремонту, які передбачено завершити у

2008 році, не введено в експлуатацію 14. На фінансування робіт по цих об'єктах із передбачених 40,5 млн. грн. спрямовано 40,1 млн. гривень.

За відсутності врегульованого порядку здійснення місцевими органами влади будівництва житла для сімей, віднесених до I категорії постраждалих, при визначенні вартості такого будівництва не були враховані обсяги затверджених бюджетних асигнувань. Це призвело до того, що вартість збудованого потерпілим житла у багатьох випадках перевищувала обсяг виділених їм коштів матеріальної грошової допомоги. У результаті виникла потреба у спрямуванні за вказаним напрямом коштів з інших джерел, утворилася заборгованість перед підрядними організаціями, що призвело до необхідності виділення додаткових коштів з державного бюджету. Так, в Івано-Франківській області у м. Галичі незавершене будівництво 5 капітальних багатоквартирних будинків вартістю 9,6 млн. грн., у с. Дубівці – 12 будинків вартістю 3,9 млн. гривень.

Таким чином, внаслідок прийняття необґрунтованих управлінських рішень, Державною службою автомобільних доріг та органами місцевої влади неефективно використано коштів державного бюджету на загальну суму 804,3 млн. гривень.

Аудит ефективності використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на соціально-економічний розвиток засвідчив, що облдержадміністраціями (крім Закарпатської, Рівненської та Херсонської) та Радою міністрів Автономної Республіки Крим не забезпечено реалізації вимог постанови Кабінету Міністрів України від 04.06.2008 № 531 «Про затвердження переліку об'єктів, що фінансуються у 2008 році за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на соціально-економічний розвиток».

Як наслідок, із 773 об'єктів, запланованих до завершення у 2008 році за рахунок коштів субвенції, 299 об'єктів на загальну суму 275,1 млн. грн. не введено в експлуатацію. Зазначене пов'язано з тим, що до Переліку об'єктів у ряді випадків були включені об'єкти із невідкоригованою проектно-кошторисною документацією (розробленою за старими цінами), відсутністю дозвільної документації, не проведенням тендерних процедур та недофінансуванням об'єктів за рахунок місцевих бюджетів та інших джерел у передбачених обсягах. Найбільшу кількість об'єктів не ввели в експлуатацію місцеві органи влади в Донецькій області – 38 (з 105 об'єктів), Дніпропетровській – 31 (з 72), Вінницькій – 23 (з 35), Полтавській – 9 (з 10), Івано-Франківській області – 9 (з 13 об'єктів). Таким чином, не було досягнуто запланованого соціального ефекту щодо забезпечення населення відповідними послугами у галузях освіти, охорони здоров'я, житлово-комунального господарства.

Результати *аудиту використання бюджетних коштів на погашення заборгованості по знецінених заощадженнях громадян у 2008 році* показали, що Міністерством фінансів України та Ощадбанком не забезпечено виконання заходів щодо компенсації громадянам знецінених заощаджень у встановлених Державним бюджетом України на 2008 рік обсягах. Крім

того, організаційно невідповідні та фінансово необґрунтовані рішення Кабінету Міністрів України, Міністерства фінансів України та Ощадбанку призвели до значних непередбачених фінансових втрат державних коштів.

Організаційна невідповідність заходів щодо виплат громадянам компенсації втрат від знецінення грошових заощаджень спричинила значні додаткові фінансові витрати Ощадбанку в сумі 147 млн. грн. через необхідність збільшення чисельності працівників та тривалості робочого дня, роботи у вихідні.

Міністерством фінансів України за рахунок коштів, передбачених на виплату заощаджень, здійснено відшкодування Ощадбанку витрат, пов'язаних з організацією і проведенням виплат громадянам України компенсації втрат від знецінення грошових заощаджень, у сумі 60 млн. грн., що свідчить про їх неефективне використання.

Як засвідчили результати *аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених у 2008-2009 роках як тваринницька дотація і державна підтримка виробництва продукції рослинництва виробникам сільськогосподарської продукції в Одеській, Миколаївській та Херсонській областях*, за відсутності контролю з боку Мінагрополітики головні управління агропромислового розвитку Одеської, Миколаївської та Херсонської облдержадміністрацій і їх районні структури не забезпечили ефективного управління та використання коштів за бюджетною програмою «Бюджетна тваринницька дотація та державна підтримка виробництва продукції рослинництва».

Зокрема, в порушення пункту 9 статті 7 Бюджетного кодексу України зазначені управління не забезпечили справедливого і неупередженого розподілу бюджетних коштів та рівного доступу сільгоспвиробників до бюджетних ресурсів, у зв'язку з чим обсяги фінансової підтримки до районних управлінь у сумі 42 млн. грн., в т.ч. по Одеській – 4,3 млн. грн., Миколаївській – 2,3 тис. грн. та Херсонській області – 35,4 млн. грн., розподілялися непропорційно і, як наслідок, державна підтримка надавалась необґрунтовано, а кошти використовувались неефективно.

Аналіз використання коштів на виконання заходів Державної програми розвитку туризму на 2002-2010 роки та стану досягнення запланованих результатів, що проводився у ході *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету Міністерством культури і туризму та Державною службою туризму і курортів на виконання державних функцій у сфері туризму*, показав, що мета Програми, яка полягала у створенні конкурентоспроможного на міжнародному ринку національного туристичного продукту, не досягнута, а кошти, спрямовані у 2007-2008 роках у сумі 24,8 млн. грн., використані неефективно.

Міністерством культури і туризму та Державною службою туризму і курортів не забезпечено також виконання й третини заходів Плану з підготовки та проведення у 2008 році Року туризму і курортів в Україні, а також не підбито його підсумки. Показник в'їзного (іноземного) туризму в Україну залишився і у 2008 році на низькому рівні (як і у 2005-

2007 роках, у 2008 році Україну відвідало лише до 400 тис. іноземних організованих туристів), що є свідченням неефективного використання бюджетних коштів на проведення Року туризму в Україні у сумі 3,9 млн. гривень.

Зважаючи, що функції з виконання заходів Програми Міністерством та Держтуризмкурортів делеговано підприємствам як одержувачам бюджетних коштів, а також те, що не проводилися економічні розрахунки бюджетних видатків та не затверджувалися вказаним підприємствам плани використання бюджетних коштів, фактично не регламентувалося та не контролювалося Міністерством і Держтуризмкурортів належним чином використання підприємствами бюджетних коштів на виконання доручених заходів. Все це призвело до неефективного використання коштів у сумі 1,6 млн. гривень.

В цілому, неналежне виконання державних функцій у сфері туризму Міністерством культури і туризму та Державною службою туризму і курортів, зокрема, бездіяльність або ж прийняття необґрунтованих управлінських рішень призвели до неефективного використання коштів державного бюджету у сумі 30,3 млн. гривень.

Внаслідок необґрунтованих управлінських рішень, як показали результати *аудиту повноти формування, ефективності управління та використання коштів Державного фонду охорони навколишнього природного середовища*, виявлено неефективне використання коштів на загальну суму 8 млн. гривень.

Так, із профінансованих у 2008 році за КПКВ 2401290 «Підвищення якості атмосферного повітря» 19 проектів з недотриманням вимог Порядку планування, фінансування і контролю за виконанням та впровадженням науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, а саме впровадженням результатів завершених НДДКР вважається введення в дію розроблених стандартів, нормативів, методичних положень, інструктивних вказівок, початок масового виробництва нових приладів, матеріалів, результати 12 профінансованих заходів у сумі 2,1 млн. грн. залишаються невпровадженими, що, у свою чергу, призвело до неефективного використання коштів державного бюджету.

Крім того, Державним управлінням охорони навколишнього природного середовища в Київській області допущено неефективне управління коштами в сумі 2,9 млн. грн., які повернуто до державного бюджету.

Допущено неефективне використання коштів у сумі 3 млн. грн. при використанні коштів Фонду у 2007-2008 роках і Державним управлінням охорони навколишнього природного середовища у Дніпропетровській області. Так, всі заплановані на цей період заходи вказаним управлінням не виконані.

При проведенні *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету Державним фондом сприяння молодіжному житловому будівництву* встановлено, що загальний обсяг неефективного використання бюджетних коштів, унаслідок прийняття різного роду необґрунтованих управлінських рішень, становив 48,4 млн. гривень.

Так, Мінсім'ямолодьспорт як головний розпорядник коштів у порушення частини четвертої статті 22 Бюджетного кодексу України та Фонд не забезпечили у 2008-2009 роках обґрунтованого планування і належної організації виконання бюджетних програм за КПКВ 3401390 «Надання пільгового довгострокового державного кредиту молодим сім'ям та самотнім молодим громадянам на будівництво (реконструкцію) та придбання житла» та КПКВ 3401420 «Формування статутного капіталу Державної спеціалізованої фінансової установи «Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву» з подальшим використанням на реалізацію Державної програми забезпечення молоді житлом», спрямованих на забезпечення молоді житлом, що призвело до неефективного використання бюджетних коштів у сумі 42,3 млн. гривень.

Крім того, в умовах недосконалої нормативно-правової бази та за відсутності належного організаційного забезпечення здійснювалась реалізація Міністерством освіти та науки України як головним розпорядником коштів та Фондом бюджетної програми за КПКВ 2201460 «Надання кредитів на будівництво (придбання) житла для науково-педагогічних та педагогічних працівників». Управлінські рішення щодо розподілу коштів приймалися без врахування об'єктивної інформації щодо контингенту безпосередніх отримувачів відповідної державної гарантії.

Відсутність належного контролю з боку головного розпорядника коштів за діяльністю Фонду зумовила укладання Фондом кредитних договорів на будівництво житла для науково-педагогічних та педагогічних працівників у будинках зі станом готовності до 5 відс., з подальшим утворенням довгобудів та здорожчання вартості будівництва житла. Отже, кошти державного бюджету в сумі 6,1 млн. грн. були використані неефективно, а зазначена сума становила половину загального обсягу касових видатків за цією бюджетною програмою.

Як показали результати *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, призначених на впровадження інноваційних технологій у виробництві технічних засобів реабілітації інвалідів*, виконання бюджетної програми за КПКВ 2501370 «Впровадження інноваційних технологій у виробництві технічних засобів реабілітації інвалідів» не відповідало інноваційному напрямку, задекларованому в її назві, та супроводжувалося прийняттям Мінпраці та ПО «Укрпротез» необґрунтованих управлінських рішень, що зумовило неефективне використання коштів державного бюджету в сумі 63,5 млн. грн., виділених на цю мету, та відстрочило на невизначений термін досягнення соціального ефекту – забезпечення інвалідів якісними та сучасними протезно-ортопедичними виробами вітчизняного виробництва.

Причинами зазначеного були неналежна реалізація Мінпраці державної політики щодо впровадження у виробництво нових видів протезно-ортопедичної продукції вітчизняного виробництва для інвалідів, а також неефективна система управління Міністерством діяльністю ПО «Укрпротез» та казенних протезно-ортопедичних підприємств.

Аудитом встановлено випадки зволікання протезно-ортопедичними підприємствами із запуском обладнання в експлуатацію та впровадженям нових технологій, чим порушено терміни виконання завдань, визначені Планом заходів з подальшого розвитку вітчизняного виробництва технічних та інших засобів реабілітації на 2008-2009 роки, затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09.04.2008 № 575-р.

Зокрема, Харківським казенним експериментальним протезно-ортопедичним підприємством не введено в експлуатацію обладнання вартістю 27,1 млн. гривень. При цьому, обладнання не потребує проведення пусконаладжувальних робіт.

Не змонтовано та в експлуатацію не введено Хмельницьким державним експериментальним протезно-ортопедичним підприємством технологічне обладнання вартістю 22,1 млн. грн., а системний блок та програмне забезпечення цього обладнання вилучене працівниками УБОЗ УМВС України у Житомирській області.

Київським казенним експериментальним протезно-ортопедичним підприємством не введено в експлуатацію усе придбане обладнання вартістю 8,6 млн. гривень. Також не введено в експлуатацію придбане обладнання вартістю 5,7 млн. грн. Одеським казенним експериментальним протезно-ортопедичним підприємством.

Необґрунтовані управлінські рішення призводили, в окремих випадках, до **прямих втрат державного бюджету та збитків від неефективного управління матеріальними цінностями державного резерву**. Загальна сума таких втрат і збитків склала 1 млрд. 739,5 млн. грн., що становить 15,2 відс. від загальної суми виявлених у 2009 році обсягів неефективного використання державних коштів.

Як показав *аудит ефективності управління матеріальними цінностями державного матеріального резерву*, в результаті неефективного управління Кабінетом Міністрів України та Державним комітетом України з державного матеріального резерву матеріальними цінностями в 2008 році прямі втрати державного бюджету та збитки держави в цілому склали 366,6 млн. гривень.

Так, проведений у ході аудиту аналіз даних щодо реалізації у 2008 році матеріальних цінностей державного (мобілізаційного) резерву, а також середніх (розрахункових) цін їх відпуску і закладки засвідчив, що у 2008 році, керуючись постановою Кабінету Міністрів України від 26.03.2008 № 284, якою затверджено новий Порядок реалізації матеріальних цінностей державного резерву, Держкомрезерв здійснював реалізацію матеріальних цінностей державного матеріального резерву за цінами, значно нижчими їх дійсної вартості.

При цьому, значна кількість матеріальних цінностей мобілізаційного резерву була реалізована за ліквідаційними цінами, які не становили навіть 1 відс. від стартової вартості товару, а ціна ліквідної продукції (олії, рису, марганцю металевого) встановлювалась в межах розміру гарантійного внеску (25 відс. від стартової ціни). Ціна реалізації окремих позицій матеріальних цінностей державного резерву не перевищувала

20 відс. від ціни закладання цієї продукції (марганцю металевого, чаю, автошин). Наведене дає підстави зробити висновок, що прийнятими у 2008 році рішеннями Кабінету Міністрів України створені умови для вимивання запасів державного матеріального резерву, які призвели до втрат державного бюджету на суму 218,2 млн. гривень.

Крім того, в результаті прийнятих у 2008 році Кабінетом Міністрів України управлінських рішень, зокрема, постанови від 12.03.2008 «Про здійснення стабілізаційних заходів на продовольчому ринку у 2008 році» та розпорядження від 12.04.2008 №592-р «Питання стабілізації продовольчого ринку» державний матеріальний резерв від проведення операцій із закупівлі і реалізації м'яса та м'ясопродуктів іноземного походження втратив 148,4 млн. грн. коштів спеціального фонду державного бюджету.

Свідченням нанесення збитків державі є неефективне управління матеріальними цінностями Державним комітетом України з державного матеріального резерву.

Зокрема, у 2008 році на здійснення стабілізаційних заходів на продовольчому ринку Держкомрезерв витратив 1 млрд. 545,2 млн. грн. бюджетних коштів на закупівлю м'яса іноземного походження. Однак диспропорцію між попитом і пропонуванням на продовольчому ринку м'яса не усунуто, тобто мета, визначена Урядом, не досягнута, а ціни на м'ясо та м'ясопродукти зросли протягом року на 20-50 відсотків.

При цьому, за обліковими даними Держкомрезерву, на зберіганні у підприємств-відповідальних зберігачів на початок 2009 року залишилось більш як 44 тис. тонн м'яса та м'ясопродуктів стабілізаційного фонду загальною вартістю понад 600 млн. грн., які згідно з Інструкцією про порядок і умови поставки, закладення, зберігання і відпуску охолодженого м'яса і м'ясних продуктів державного резерву, призначених для здійснення заходів стабілізації на ринку, затвердженою наказом Держкомрезерву від 22.04.2008 № 138, за технічними характеристиками не підлягають тривалому зберіганню і відповідно не можуть бути закладені до державного матеріального резерву, а кошти, витрачені на ці цілі, є, по суті, збитками, нанесеними державі.

Аудитом ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на заходи з ліквідації наслідків затоплення і консервації шахт №№ 8 та 9 Солотвинського солерудника Тячівського району Закарпатської області, встановлено, що проблема розвитку надзвичайних ситуацій та їх причини (руйнування бункерів через старіння основних фондів, зношення деталей насосної установки, подальша активізація карстових процесів) була прогнозована і їй можна було запобігти ще у 2004-2005 роках, вживши відповідні заходи на рівні Кабінету Міністрів України.

Проте, Кабінетом Міністрів України не було прийнято вчасного рішення і, як наслідок, навіть через 5 років питання не вирішено, при цьому збитки держави становили понад 380 млн. грн., а непрацююче підприємство несе в собі екологічну загрозу для регіону.

Крім того, незважаючи на такі наслідки, як зупинка підприємства, припинення лікування хворих Республіканської алергологічної лікарні, загроза існуванню 1253 мешканцям селища, рівень надзвичайної ситуації був зменшений до місцевого, що не вимагало залучення коштів державного бюджету для фінансування заходів з ліквідації їх наслідків.

Результати аудиту ефективності використання бюджетних коштів на будівництво (придбання) житла для осіб рядового і начальницького складу, а також військовослужбовців правоохоронних органів та Збройних Сил України засвідчили, що система державного управління виконанням заходів з будівництва (придбання) житла для військовослужбовців та правоохоронців не мала максимально ефективного впливу запроваджених заходів на рівень забезпечення цієї категорії громадян житлом.

Більше ніж півроку діяла введена Урядом заборона на укладання договорів про спільну діяльність з будівництва житла для військовослужбовців та правоохоронців, але й після врегулювання окремих питань, пов'язаних з такою забудовою, Кабінетом Міністрів України не розроблено механізму залучення коштів для спільного будівництва житла, не затверджено примірною договору про спільне будівництво та переліку земельних ділянок Міноборони, що пропонуються для такого будівництва. За таких умов один з найперспективніших напрямів залучення коштів для забезпечення військовослужбовців житлом – спільне інвестування у будівництво, був фактично зведений нанівець і не приніс ніякого економічного ефекту.

Невиважені та хаотичні рішення Уряду гальмували процес будівництва житла для військовослужбовців та членів їх сімей. Так, збільшення вартості будівництва внаслідок прорахунків у проектно-кошторисній документації та нераціональні витрати на орендну плату за землю призвели фактично до втрат 231,3 млн. грн. бюджетних коштів.

Отже, використання силовими органами протягом останніх трьох років бюджетних коштів було неефективним і не дало змоги наблизитися до вирішення гострої соціальної проблеми – забезпечення житлом військовослужбовців та правоохоронців.

Як встановлено аудитом використання бюджетних коштів на створення та функціонування Державної інформаційної системи реєстраційного обліку фізичних осіб та їх документування, в державі відсутня законодавчо затверджена довгострокова стратегія формування загальної системи обліку громадян та забезпечення їх документами, які посвідчують особу громадянина України. Також не склалися і не затверджувалися, в порушення вимог постанов Уряду від 21.03.2007 № 530, від 12.03.2008 № 178 та від 15.04.2009 № 354 плани заходів з виконання бюджетної програми 1001020 «Створення та функціонування Державної інформаційної системи реєстраційного обліку фізичних осіб та їх документування».

Створена МВС модель забезпечення громадян документами, що посвідчують особу, ґрунтується на раніше затверджених застарілих тех-

нічних рішеннях і технологіях, які своєчасно не переглядалися. Вона практично не вплинула на оперативність забезпечення населення іншими документами, які посвідчують особу, і не забезпечує взаємодії різних органів влади щодо документування населення.

Витрачені, з метою забезпечення створення Єдиної державної автоматизованої паспортної системи, 13,1 млн. грн. на придбання двох робочих ліній Card 9000 E, які були передані на баланс державного підприємства «Державний центр персоналізації документів», вже п'ять років не використовуються, а тому кошти на їх придбання використані неефективно і є ні чим іншим як прямими втратами бюджету.

Логічним наслідком прийнятих необґрунтованих управлінських рішень, допущених недоліків у прогнозуванні та плануванні стало **неефективне використання коштів шляхом тривалого їх утримання без використання** на реєстраційних рахунках розпорядників бюджетних коштів та на поточних рахунках підвідомчих установ. Загальна сума коштів, виявлених за цими видами порушень, склала 939,4 млн. грн., що становить 8,2 відс. від суми усіх виявлених обсягів неефективного використання державних коштів.

У ході аудиту виконання заходів Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу щодо підготовки дорожньої інфраструктури встановлено, що Державною службою автомобільних доріг України та державним територіальним галузевим об'єднанням «Південно-західна залізниця» було допущено неефективне управління бюджетними асигнуваннями у сумі 590,8 млн. грн., а саме шляхом тривалого утримання їх без використання на реєстраційному рахунку. Так, ДТГО «Південно-західна залізниця» було відкрито 23.07.2008 асигнування в сумі 720 млн. гривень. Проте ці кошти на рахунку залишались без використання до вересня 2008 року у зв'язку, за поясненням дирекції ДТГО, «з обов'язковим проходженням процедури погодження Мінекономіки закупівлі робіт за державні кошти». Станом на 28.10.2008 з 720 млн. грн. було використано лише 129,2 млн. гривень, а невикористані асигнування були відкликані Держказначейством відповідно до окремого доручення Міністра фінансів України.

Аналізом використання коштів Державного бюджету України, виділених на державну підтримку АПК, встановлено, що Міністерством аграрної політики України не було забезпечено своєчасного прийняття порядку використання коштів та затвердження паспорта бюджетної програми за КПКВ 2801270 «Державна підтримка дорадчої служби». Як наслідок, у регіонах не було створено дорадчої служби, і з виділених законами України про державний бюджет на 2007-2008 роки 20,5 млн. грн., передбачених на вказану мету, залишились невикористаними 16,5 млн. грн., або 82,6 відс. від загальної суми коштів.

Крім того, внаслідок відсутності ефективного внутрішнього контролю за використанням коштів загального фонду держбюджету, в кінці 2007 та 2008 років до державного бюджету було повернуто, як невикор-

ристані 117 млн. грн., при цьому сума недофінансування за бюджетними програмами підтримки АПК за цей період становила понад 814,5 млн. гривень.

Також у порушення статей 7 і 22 Бюджетного кодексу України та пункту 6.3 Порядку обслуговування державного бюджету за видатками і операціями з надання та повернення кредитів, наданих за рахунок коштів державного бюджету, затвердженого наказом Держказначейства від 25.05.2004 № 89, Мінагрополітики в 2007 році здійснювало неповний розподіл відкритих асигнувань, у результаті чого кошти постійно залишались на рахунках Держказначейства, що призвело до неефективного управління асигнуваннями загального фонду державного бюджету в сумі 64,6 млн. гривень.

Таким чином, загальна сума коштів, яку було неефективно використано через їх тривале утримання без використання склала 198,1 млн. гривень.

Як показали результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на виплату компенсації сім'ям з дітьми та видатки на безплатне харчування дітей, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, у Рівненській та Волинській областях за 2007-2008 роки та I півріччя 2009 року, головні управління праці та соціальної політики Волинської та Рівненської областей не дотримувались вимог норм Порядку обслуговування державного бюджету за видатками та операціями з надання та повернення кредитів, наданих за рахунок коштів державного бюджету, затвердженого наказом Державного казначейства України від 25.05.2004 № 89, якими передбачено подання розподілів відкритих асигнувань до органів державного казначейства наступного дня після отримання виписки з рахунку.

З порушенням вказаних вимог норм Порядку, зокрема, на термін від 5-ти до 20-ти операційних днів, головним управлінням Волинської області проведено розподіл коштів на загальну суму 33,7 млн. грн., а головним управлінням Рівненської області – на загальну суму 25,9 млн. грн., що призводило до утворення залишків непрозподілених коштів на рахунках відкритих асигнувань.

Під час аудиту ефективності використання бюджетних коштів на профілактику і лікування онкологічних захворювань, у частині перевірки забезпечення Міністерством охорони здоров'я України виконання функцій з організації роботи санітарно-епідеміологічних закладів, виявлено, що, внаслідок невизначеності Урядом пріоритетів у використанні бюджетних коштів на вирішення проблем, що існують в організації профілактики і лікування онкозахворювань, та невважених управлінських рішень з боку Міністерства охорони здоров'я України та Академії медичних наук України, більше 17 років будується хірургічний корпус Національного інституту раку.

Для завершення будівництва у 2008 році затверджено 60,9 млн. гривень. Протягом року Кабінетом Міністрів України на цю мету виділено 55,4 млн. грн., з яких Міністерством та Інститутом 11,4 млн. грн. не використано й повернуто до державного бюджету.

Аналогічні випадки використання коштів, а саме, повернення їх до державного бюджету, були виявлені і під час проведення інших контрольно-аналітичних заходів.

Так, за результатами аудиту використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на компенсацію за пільговий проїзд та надання пільг з послуг зв'язку окремим категоріям громадян встановлено, що у 2007 році не використано та повернуто до державного бюджету 0,4 млн. грн., а в 2008 році місцевими бюджетами повернуто, у зв'язку з невикористанням, 3 млн. гривень.

Аудит ефективності використання коштів державного бюджету на ліквідацію наслідків стихійного лиха, що сталося 23-27 липня 2008 року у Вінницькій, Івано-Франківській, Закарпатській, Львівській, Тернопільській та Чернівецькій областях, засвідчив факти повернення коштів до державного бюджету на загальну суму 70,9 млн. гривень. З них внаслідок подання обласними державними адміністраціями постраждалих від стихійного лиха регіонів до Міністерства фінансів України неякісних розрахунків необхідних обсягів фінансування для надання матеріальної грошової допомоги постраждалим громадянам 63,1 млн. грн. одержано понад потребу з резервного фонду державного бюджету, що більше трьох місяців перебували на рахунках органів місцевої влади та в кінці року були повернуті до державного бюджету, у тому числі Івано-Франківською облдержадміністрацією – 53,2 млн. грн., Вінницькою – 3,7 млн. грн., Тернопільською – 3,6 млн. грн., Закарпатською – 1,8 млн. грн., Львівською – 0,8 млн. грн., що свідчить про неефективне управління коштами резервного фонду державного бюджету.

Як показали результати аудиту використання коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг та житлових субсидій населенню на придбання твердого та рідкого пічного побутового палива і скрапленого газу, через відсутність контролю з боку обласних підрозділів Мінпраці та місцевих державних адміністрацій в Івано-Франківській, Закарпатській та Луганській областях з державного бюджету місцевим бюджетам понад фактичну потребу було перераховано кошти субвенції у сумі 1,7 млн. грн., які фактично не використовувалися та по завершенню бюджетного періоду повернуті до державного бюджету.

Результати проведених контрольно-аналітичних заходів у звітному році свідчать про наявність фактів **неефективного використання коштів державного бюджету внаслідок фінансування заходів, що не належать до пріоритетних.**

Аналізом формування, розміщення і виконання у 2008 році державного замовлення на поставку продукції для державних потреб встановлено, що існуюча система формування, розміщення та виконання державного замовлення не спрямована на забезпечення основної мети – задоволення пріоритетних державних потреб, тобто потреб України в товарах, роботах і послугах, необхідних для розв'язання найважливіших соціально-економічних проблем.

Перелік державних пріоритетів визначався без належного правового та економічного обґрунтування, а критерії відбору показників державного замовлення за вказаними напрямками визначалися формально, на розсуд державних замовників за погодженням Міністерства економіки України.

Незабезпечення Мінекономіки організації управління процесом формування держзамовлення, координації своїх дій з державними замовниками, відсутність єдиної концепції визначення пріоритетних напрямів держзамовлення призвели до фактичного обслуговування інститутом держзамовлення вузьковідомчих інтересів.

Як наслідок, затверджений постановою Уряду від 17.04.2008 № 443 обсяг державного замовлення на суму майже 660,2 млн. грн. сформований без будь-яких нормативно-правових обґрунтувань визначення його пріоритетних напрямів. Так, наприклад, держзамовлення на забезпечення виконання національних програм і комплексних заходів щодо поліпшення медичного обслуговування населення України у 2008 році у постанові Уряду взагалі відсутні.

Таким чином, формування державного замовлення здійснено формально, а використання коштів на ці цілі було неефективним, оскільки кошти переважно спрямовувались на утримання окремих бюджетних установ.

Неврахування пріоритетності фінансування окремих заходів встановлено і *аудитом використання коштів державного бюджету, передбачених на державну підтримку підприємств вугільної промисловості*. Так, в умовах обмеженості коштів державного бюджету Мінвуглепром за погодженням з Мінфіном і Мінекономіки, замість концентрації коштів на завершення будівництва розпочатих раніше об'єктів з метою нарощування видобутку вугілля, розпорошував бюджетні кошти, витрачаючи їх на фінансування об'єктів з низькою будівельною готовністю та на об'єкти, які в програмних документах розвитку галузі взагалі відсутні.

Постановою Кабінету Міністрів України від 06.06.2007 № 378 було передбачено, що у 2007 році бюджетні кошти, виділені на державну підтримку з будівництва та технічного переоснащення вугледобувних підприємств, насамперед використовуються для фінансування робіт з капітального будівництва об'єктів, що вводяться в експлуатацію у 2007 році, та об'єктів, ступінь готовності яких становить не менше як 50 відсотків. Будівельна готовність більше третини об'єктів, включених до Переліку на фінансування у 2007 році, становила менше 50 відсотків. На фінансування цих 19 об'єктів неефективно використано 14,3 млн. гривень.

Неефективно використано також кошти у сумі 2,3 млн. грн., спрямовані у 2008 році на розробку техніко-економічного обґрунтування будівництва шахт «Новосвітлівська» та «Краснолиманська-Глибока», будівництво яких не передбачалося ні Програмою «Українське вугілля», ні Планом заходів на 2006-2010 роки щодо реалізації Енергетичної стратегії України на період до 2030 року.

Рахунковою палатою виявлено непоодинокі та в значно більших розмірах ніж раніше факти **неефективного використання коштів на придбання основних засобів (обладнання)**. Якщо у 2008 році було виявлено фактів такого виду порушень на загальну суму 168,7 млн. грн., то у 2009 році у 2,4 рази більше – майже на 410 млн. гривень.

Як показав *аудит ефективності використання бюджетних коштів на профілактику і лікування онкологічних захворювань*, в умовах незадовільного забезпечення закладів охорони здоров'я медичним обладнанням та за неможливості у зв'язку з цим вчасно діагностувати і надавати лікувальну допомогу онкохворим закуплене обладнання на загальну суму 299,6 млн. грн., гарантійний термін обслуговування якого спливає, понад 2 роки не використовується і зберігається у непристосованих приміщеннях, що є свідченням неефективного використання коштів державного бюджету.

Зокрема, Міністерством охорони здоров'я України як розпорядником коштів субвенції державного бюджету і Київською міською державною адміністрацією не вжито дієвих заходів для завершення будівництва Центру із застосування технології позитронно-емісійної томографії для раннього виявлення онкологічних захворювань, введення в експлуатацію якого передбачалося ще у 2007 році. У той же час за відсутності приміщень для монтажу придбане унікальне медичне обладнання вартістю 220 млн. грн. продовжує зберігатися у звичайних складських приміщеннях без дотримання особливих умов (температурний режим, рівень вологості тощо). Гарантійні зобов'язання постачальника щодо цього обладнання закінчились у жовтні 2009 року, тобто до завершення будівництва.

Також, внаслідок невважених управлінських рішень МОЗ і АМН України, закуплене для хірургічного корпусу Національного інституту раку обладнання на суму 56,1 млн. грн. більше двох років перебуває на складах.

Відсутність чіткої взаємодії Міністерства з місцевими органами виконавчої влади призвела до неефективного використання коштів державного бюджету в сумі 16,6 млн. грн. через невведення в експлуатацію централізовано закупленого у 2008 році обладнання, яке від чотирьох до семи місяців зберігається у постачальників та в закладах охорони здоров'я внаслідок відсутності підготовлених приміщень для його монтажу.

Про невчасне введення в експлуатацію централізовано придбаного дороговартісного обладнання свідчать також й інші факти.

Закуплений у листопаді 2007 року гамма-терапевтичний апарат Cobalt-60F вартістю 3,7 млн. грн., що за документами поставлений до Івано-Франківського облонкодиспансеру 29.02.2008, станом на кінець червня 2009 року, тобто через 16 місяців, в експлуатацію не введений у зв'язку з неготовністю приміщень для його монтажу і фактично знаходиться на відповідальному зберіганні у постачальника УДВП «Ізотоп» (м. Київ). А через перенесення термінів введення в експлуатацію радіо-логічного корпусу Київського облонкодиспансеру, не використовується централізовано закуплений у 2004 році гамма-терапевтичний

апарат «Theratron Elite 80» та процедурний стіл вартістю майже 3,3 млн. гривень.

Аудит використання коштів державного бюджету, передбачених на державну підтримку підприємств вугільної промисловості, показав, що у 2006-2008 роках на фінансування капітального будівництва, технічне переоснащення та капітальний ремонт вугледобувними підприємствами було неефективно використано в цілому 29 млн. гривень.

При погодженні з Мінфіном та Мінекономіки Переліку об'єктів капітального будівництва, фінансування яких здійснювалось у 2007 році, затвердженого Мінвуглепромом 22.02.2007, обґрунтуванням необхідності виділення коштів на підтримку вугільних підприємств встановлено показник приросту видобутку вугілля у наступному 2008 році. Однак очікуваного ефекту було досягнуто не на всіх підприємствах, а саме: на шахті «Алмазна» ДП «Добропіллявугілля» у 2008 році видобуток вугілля зменшився на 62,5 тис. тонн (використано 8,2 млн. грн.); на шахті «Шахтарська Глибока» ДП «Шахтарськантрацит», де приріст видобутку мав становити 200 тис. тонн, а фактично становив 46 тис. тонн (використано 13,5 млн. гривень). Таким чином, фінансування цих шахт не мало очікуваного ефекту, а бюджетні кошти в сумі 21,7 млн. грн. використано неефективно.

До програм технічного переоснащення, бізнес-планів, замовлення на капітальний ремонт гірничошахтного обладнання, які надавалися виробничими підрозділами до Мінвуглепрому з метою отримання бюджетного фінансування, включалися замовлення на поставку та ремонт обладнання для шахт, що входять до Переліку вугледобувних та вуглепереробних підприємств, які передаються для закриття. В цілому неефективне використання бюджетних коштів на поставку та ремонт обладнання шахт, що передаються для закриття, становило 3,6 млн. гривень.

Низький рівень оперативного контролю з боку Мінвуглепрому призвів до неефективного використання коштів ДП «Селидіввугілля» в сумі 3,3 млн. гривень. Закуплене державним підприємством у ТОВ «Українські системи бізнесу» технологічне електрообладнання вже було у використанні, не пройшло випробувань на вибухонебезпечність, не укомплектовано запчастинами для його встановлення та подальшої експлуатації (висновки Універсальної спеціалізованої товарної біржі «Укрінкомбіржа»).

При проведенні *аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України на виконання Державної програми інформатизації та комп'ютеризації вищих навчальних закладів I-II рівня акредитації* встановлено, що внаслідок формального проведення Міністерством освіти і науки України експертизи технічних параметрів комп'ютерної техніки та формального погодження відповідних завдань Державної програми Генеральним замовником Національної програми інформатизації, технічні характеристики придбаної у 2006-2007 роках комп'ютерної техніки виявилися такими, що за параметрами не відповідали розробленим у 2008 році навчальним комп'ютерним

програмам, а отже, і не забезпечили їх запровадження. Таким чином, на придбання навчально-комп'ютерних комплексів з державного бюджету неефективно витрачено 8,2 млн. грн., або близько 60 відс. усіх проведених видатків на цю Державну програму.

Продовжується хибна практика **неефективного використання коштів на проведення науково-дослідних робіт**. У 2009 році Рахунковою палатою виявлено таких фактів на загальну суму 331,4 млн. гривень.

Результати *аудиту ефективності використання Національною академією наук України бюджетних коштів на прикладні наукові дослідження та стан впровадження їх результатів у галузі економіки* засвідчили, що запроваджений НАН України порядок затвердження тематики науково-технічних проектів і розробок не орієнтований на рівень впровадження наукових результатів в економіку країни як показник ефективності використання бюджетних коштів на наукові дослідження.

За невизначеності на державному рівні пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки Академією схвалено Перелік найважливіших напрямів наукових досліджень та розробок, який фактично був переліком існуючих напрямів діяльності підвідомчих установ. Внаслідок замовлення та фінансування Академією науково-дослідних робіт за відсутності стратегії і без урахування економічних потреб держави, переважна більшість розробок завершена з результатом, який не мав впровадження у промисловість країни, тобто кошти у сумі 241,6 млн. грн. на їх виконання використано неефективно.

Зокрема, аудитом встановлено, що Академією не здійснено перегляду тематики досліджень з метою концентрації ресурсів на реально необхідних для економіки країни напрямах, не розроблено конкретних заходів щодо підвищення рівня впливу науки на вітчизняну економіку, не запропоновано стратегії виходу промисловості з кризового стану та готових розробок, впровадження яких здатне підвищити її конкурентоспроможність і вирішення внутрішніх економічних проблем. Як наслідок, з охоплених аналізом, за результатами анкетування, 567 прикладних НДР, які виконувалися 33 установами Академії й завершені у 2006-2008 роках, не впровадженими на час проведення аудиту залишалося щонайменше 355 (62,6 відс.), на які неефективно витрачено 113,5 млн. грн. коштів державного бюджету.

Незабезпечення Академією як учасником підготовки проектів державних програм їх відповідності вимогам Закону України «Про державні цільові програми» в частині конкретизації завдань, обсягів ресурсів, виконавців, споживачів та очікуваного економічного або суспільного ефекту створило умови для неповного їх виконання, внаслідок чого переважну більшість новостворених технологій у виробництво не впроваджено. Після завершення 5 державних програм невпровадженими залишилися результати 48 проектів та розробок, на виконання яких неефективно витрачено 35,2 млн. гривень.

На невизначеність пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки вказали і результати аудиту ефективності використання коштів Держав-

ного бюджету України, виділених Міністерству освіти і науки України на наукові дослідження. Як встановлено аудиторами, така невизначеність проблеми зумовлює виконання наукових досліджень за розсудом самих замовників та виконавців, що спричинило неефективне використання державних коштів на загальну суму 87 млн. гривень.

Перевіркою діяльності вищих навчальних закладів та наукових установ у сфері фундаментальних і прикладних досліджень (КПКВК 2201020 «Фундаментальні дослідження у вищих навчальних закладах та наукових установах» та КПКВК 2201040 «Прикладні дослідження і розробки за напрямками науково-технічної діяльності вищих навчальних закладів та наукових установ») встановлено, що менше 25 відс. прикладних досліджень інтегрується в економіку, в т.ч. у виробництво. У цілому із 659 завершених робіт, що аналізувалися, впроваджено у навчальний процес та використовуються для подальших досліджень 273 (41,4 відс. від проаналізованих НДР), впроваджено в інші сфери, у т.ч. виробництво, 144 НДР (21,9 відс.), не впроваджено на час проведення аудиту 242 НДР (36,7 відс.), на проведення яких неефективно використано 67,2 млн. гривень.

Крім того, МОН, ігноруючи принцип концентрації ресурсів на головних напрямках діяльності, санкціонувало розпорошення коштів на виконання значної кількості наукових досліджень. Внаслідок такого формування наукових планів через недосягнення поставлених завдань, невиконання досліджень у встановлений термін, припинення робіт як недоцільних або через недостатнє фінансування, на виконання 165 проєктів неефективно використано бюджетні кошти в сумі 10,4 млн. гривень.

Результати проведених контрольних заходів у звітному році свідчать про наявність фактів **неефективного використання бюджетних коштів на оплату будівельних робіт**.

Аудит виконання заходів Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу щодо підготовки дорожньої інфраструктури виявив, що фактичні терміни будівництва об'єктів, передбачені Програмою Євро-2012, значно перевищували строки, встановлені проектно-кошторисною документацією. Це призводило до створення «довгобудів», внесення до проектно-кошторисної документації доповнень та змін, а відтак до збільшення кошторисної вартості об'єктів.

Зокрема, за період будівництва об'єктів дорожньої інфраструктури лише по Дніпропетровській області їх подорожчання становило 282,2 млн. грн. (майже на 30 відс. більше від першочергової вартості), тобто ці кошти було використано неефективно.

Неефективне використання коштів на оплату будівельних робіт виявлено на регіональному рівні і у ході проведення *аудиту реалізації заходів Загальнодержавної програми «Питна вода України» в Донецькій області*.

Як показав аудит, кошти в сумі 47 млн. грн. неефективно використано в результаті неприйняття на баланс експлуатуючими організаціями

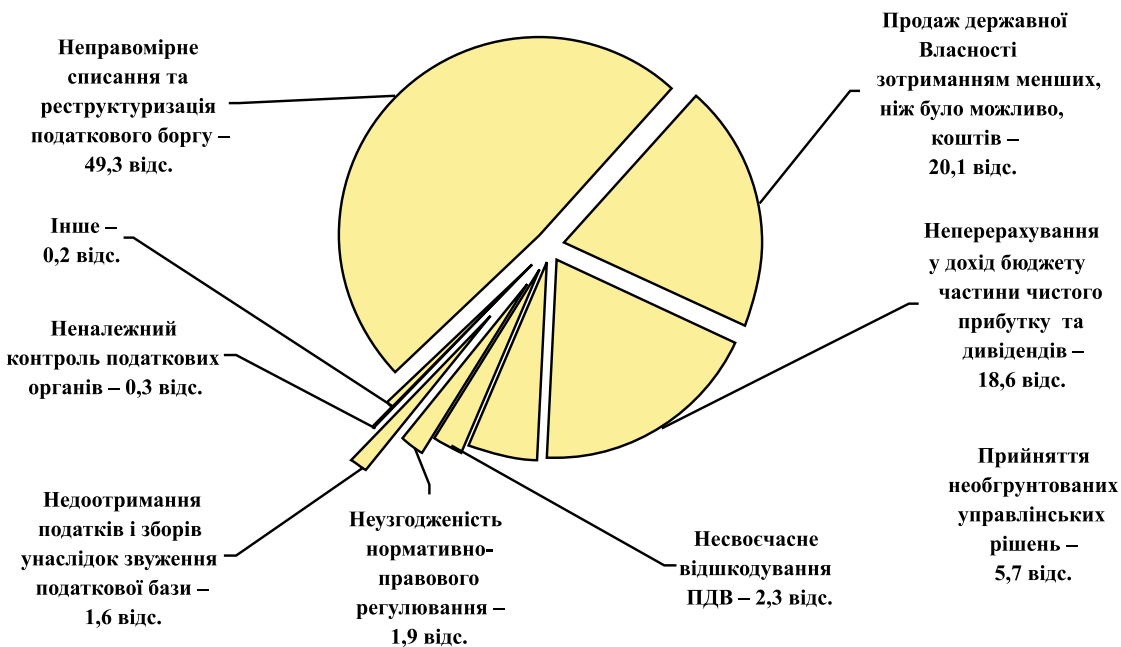
66 об'єктів із 100-відсотковою будівельною готовністю внаслідок несвочасного прийняття управлінських рішень щодо оформлення передаточних документів та безконтрольності з боку замовників робіт.

1.3.5. Аналіз виявлених фактів неналежного адміністрування доходів державного бюджету

Протягом останніх років частина контрольних-аналітичних заходів, здійснених Рахунковою палатою, була зосереджена на дослідженні питань, пов'язаних з наповненням доходної частини державного бюджету.

Аудиторами Рахункової палати було виявлено різного роду **порушень і недоліків при адмініструванні та справлянні доходів державного бюджету на загальну суму 14,7 млрд. гривень**. Їх структура наведена в діаграмі 7.

Діаграма 7. Структура порушень та недоліків у формуванні доходів державного бюджету, виявлених у 2009 році

Недосконалість та узгодженість законодавства щодо відстрочення, розстрочення податкових зобов'язань, реструктуризації та списання податкового боргу платників податків призвели до того, що **неправомірне списання та реструктуризація податкового боргу** є найбільш вагомим за сумою (7,2 млрд. грн.) порушенням, виявленим аудитором Рахункової палати при дослідженні факторів, що впливають на виконання доходної частини державного бюджету.

Результати перевірки результатів реструктуризації та списання податкового боргу підприємствам паливно-енергетичного комплексу

відповідно до Закону України «Про заходи, спрямовані на забезпечення сталого функціонування підприємств паливно-енергетичного комплексу» та їх вплив на виконання доходів Державного бюджету України показали, що, через відсутність системних, ефективних та послідовних дій державних органів влади, запровадження механізмів погашення податкового боргу підприємств ПЕК не сприяло реальному скороченню заборгованості та суттєво не вплинуло на покращення фінансово-економічного стану підприємств паливно-енергетичного комплексу та їх розрахунки з бюджетом.

Згідно із статтею 10 Закону України «Про заходи, спрямовані на забезпечення сталого функціонування підприємств паливно-енергетичного комплексу», підприємства ПЕК мають право на реструктуризацію податкового боргу, який залишився непогашеним після проведення процедури взаєморозрахунків. Фактично погашення податкового боргу шляхом проведення взаєморозрахунків з бюджетами не здійснювалося. Проте органами державної податкової служби за зверненнями підприємств ПЕК упродовж 2006-2008 років було укладено близько 700 договорів на реструктуризацію податкового боргу на суму 3,9 млрд. гривень.

Державна податкова адміністрація України і органи державної податкової служби, через невідповідність норм чинного законодавства, приймали рішення щодо списання податкового боргу підприємствам паливно-енергетичного комплексу з урахуванням статті 18 спеціального Закону України «Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами». Таким чином було списано податковий борг підприємствам ПЕК у частині штрафних санкцій у сумі 1,7 млрд. грн., який виник після 01.01.2005 і погашення якого Законом України «Про заходи, спрямовані на забезпечення сталого функціонування підприємств паливно-енергетичного комплексу» не передбачалося. Найбільше списання штрафних санкцій здійснено спеціальною державною податковою інспекцією по роботі з великими платниками податків у м. Києві – 1 млрд. 507,8 млн. грн. (з них 1 млрд. 497,7 млн. грн. – НАК «Нафтогаз України»), у м. Донецьку – 144,9 млн. грн., у Сокальському районі Львівської області – 55,2 млн. гривень.

Крім того, за погодженням органів державної податкової служби відбулося дострокове погашення договорів реструктуризації податкового боргу шляхом застосування клірингових розрахунків з використанням коштів державного бюджету на підставі постанов Кабінету Міністрів України від 04.02.2006 № 124, від 22.05.2006 № 705, від 01.03.2008 № 340, від 25.04.2008 № 440. Але постановами Уряду не передбачалося погашення шляхом використання бюджетних коштів уже реструктуризованого податкового боргу до 2016 року. Таким чином, прийняті органами державної податкової служби рішення щодо такого погашення реструктуризованого податкового боргу та дострокової сплати у 2006-2008 роках реструктуризованого податкового боргу на суму 1,5 млрд. грн. слід вважати незаконними.

Під час аудиту справляння збору за геологорозвідувальні роботи, виконані за рахунок державного бюджету на території Харківської та Полтавської областей у 2008 році та I півріччі 2009 року, аудиторами Рахункової палати було встановлено, що державною податковою інспекцією у Балаклійському районі Харківської області, враховуючи вимоги постанови Харківського адміністративного суду та, відповідно до статті 10 Закону України «Про заходи, спрямовані на забезпечення сталого функціонування підприємств паливно-енергетичного комплексу», винесено рішення про реструктуризацію податкового боргу газопромислового управління «Шебелинкагазвидобування» (філії дочірньої компанії «Укргазвидобування» НАК «Нафтогаз України») в сумі 121,5 млн. гривень. Проте станом на 01.01.2005, тобто на дату, визначену вказаним Законом, заборгованість зі збору за геологорозвідувальні роботи у податковому обліку була відсутня. Отже, реструктуризацію податкового боргу було здійснено неправомірно.

Крім того, слід зазначити, що незважаючи на недотримання філіями ДК «Укргазвидобування» умов договорів про реструктуризацію в частині порушення термінів сплати та накопичення податкових боргів, податкові органи Харківської та Полтавської областей не ініціювали перед судовими органами вирішення питання щодо скасування договорів про реструктуризацію податкового боргу.

Філіям ДК «Укргазвидобування» протягом 2008 року та I півріччя 2009 року постійно надавалися розстрочки платежів зі збору за геологорозвідувальні роботи, не зважаючи на недотримання термінів сплати розстрочених платежів та за наявності діючих розстрочок, що фактично є наданням кредиту на пільгових умовах. У той же час вжиті заходи щодо розстрочення податкових зобов'язань не призвели до скорочення податкового боргу в Харківській та Полтавській областях, відповідно не мали позитивного впливу на формування державного ресурсу в запланованому обсязі.

Аудиторами Рахункової палати встановлено, що Державному бюджету України було завдано значних втрат через **продаж державної власності з отриманням менших, ніж було можливо, коштів**. Загальна їх сума становила 2 млрд. 950,9 млн. гривень.

Як показали результати аудиту управління в галузі використання і охорони земель в адміністративно-територіальних межах м. Севастополя, система контролю за використанням та охороною земель в адміністративно-територіальних межах м. Севастополя була неефективною і не забезпечувала дотримання чинного законодавства при використанні та охороні земель.

У порушення вимог статей 134 і 136 Земельного Кодексу України Севастопольською міською державною адміністрацією продаж права на забудову земельних ділянок із земель державної власності (суперфіцію) комерційним структурам здійснювався не на конкурентних засадах, в результаті чого недоотримано значні суми надходжень як Державним бюджетом України, так і місцевим бюджетом м. Севастополя. Так, лише

при наданні Севастопольською міською державною адміністрацією на неконкурентних засадах комерційним структурам 125,2 га лісових ділянок у зоні Балаклавського району – мису Сарич за договорами суперфіцію за розрахунками фахівців територіального управління по АР Крим та м. Севастополю втрати бюджетів усіх рівнів склали близько 1,9 млрд. гривень.

Значні порушення при реалізації державних матеріальних цінностей, що призвели до втрат доходів державного бюджету, були виявлені під час аудитів діяльності Держкомрезерву. Колегія Рахункової палати у Звіті про результати *аудиту ефективності управління матеріальними цінностями державного матеріального резерву* наголошувала, що діючим Порядком реалізації матеріальних цінностей державного резерву, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 26.03.2008 № 284, створено умови для реалізації матеріальних цінностей державного матеріального резерву за цінами, значно нижчими за стартові. За результатами здійснення у 2008 році закупівлі до державного резерву м'яса іноземного походження, у зв'язку із зниженням ціни в результаті отримання Держкомрезервом дозволу на його реалізацію через аукціони, державному бюджету були нанесені втрати у розмірі 186,3 млн. гривень.

Проте зауваження Рахункової палати не було враховано повною мірою, а *перевірка запиту Голови Комітету Верховної Ради України з питань боротьби з організованою злочинністю і корупцією Калетніка І.Г. стосовно діяльності Держкомрезерву* показала, що зволікання з прийняттям постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку реалізації матеріальних цінностей» дало можливість відповідальним працівникам Держкомрезерву і в 2009 році продовжувати практику реалізації матеріальних цінностей державного матеріального резерву за цінами, значно нижчими за стартові. При цьому, зважаючи на те що остаточна ціна встановлювалась конкурсною комісією, відсутня відповідальність посадових осіб, дії яких призводять до втрат державного бюджету. Зазначене призвело до того, що в результаті заниження цін під час проведення аукціонів з реалізації матеріальних цінностей з державного резерву за 8 місяців 2009 року до бюджету не надійшло можливих доходів у сумі 857,8 млн. гривень.

Під час *аудиту використання бюджетних коштів та забезпечення повноти надходжень до Державного бюджету України коштів від видобутку, транспортування та реалізації природного газу НАК «Нафтогаз України»* було встановлено факт **несплати в повному обсязі до бюджету частини чистого прибутку суб'єктів господарювання державного сектору економіки та дивідендів за акціями, що належать державі.**

Мінпаливенерго у 2006-2008 роках не забезпечило належного контролю за сплатою НАК «Нафтогаз України», її дочірніми компаніями та підприємствами частини прибутку (доходу) та дивідендів до державного бюджету.

У порушення вимог статті 49 Закону України «Про господарські товариства» та пункту 4 статті 11 Закону України «Про управління об'єктами державної власності» річний бухгалтерський баланс та фінансовий звіт за 2006 та 2007 роки НАК «Нафтогаз України» не містили висновку ревізійної комісії та не були затверджені Мінпаливенерго. Це призвело до того, що одержаний за результатами діяльності у 2006-2007 роках чистий прибуток у загальній сумі 5 млрд. 320,2 млн. грн. залишився нерозподіленим.

Внаслідок цього, у 2006 році НАК «Нафтогаз України», її дочірніми компаніями та підприємствами не було сплачено близько 630,7 млн. грн. частини прибутку (доходу), а в 2007 році НАК «Нафтогаз України», всупереч вимогам статті 63 Закону України «Про Державний бюджет України на 2007 рік» та постанови Кабінету Міністрів України від 29.01.2007 № 68, прийняла рішення щодо несплати Компанією частини прибутку (доходу) за наслідками 2006 року та щоквартально наростаючим підсумком за 2007 рік, що ускладнило стягнення зазначених платежів до бюджету. Всього за 2006-2008 роки вказані суб'єкти сплатили 37,8 млн. грн. частини прибутку (доходу), або 0,9 відс. від загальної суми надходжень цих платежів. За відсутності прийнятих Мінпаливенерго рішень щодо розподілу чистого прибутку до державного бюджету не надійшло розрахунково 2,1 млрд. грн. дивідендів. При цьому Компанія як інвестор отримала за цей період від вкладених інвестицій дивідендів на суму понад 1 млрд. гривень.

У ході аудитів Рахункової палати було виявлено непоодинокі випадки **прийняття державними органами необґрунтованих управлінських рішень, що спричинило значні втрати бюджетних надходжень.**

Аудит ефективності виконання завдань і функцій інспекціями державного архітектурно-будівельного контролю у Харківській та Сумській областях встановив, що посадові особи інспекцій державного архітектурно-будівельного контролю у Харківській та Сумській областях упродовж 2008 року допускали численні порушення норм чинних нормативно-правових актів, зокрема, Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», Закону України «Про відповідальність підприємств, їх об'єднань, установ та організацій за правопорушення у сфері містобудування» та Положення про порядок накладання штрафів за правопорушення у сфері містобудування, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06.04.95 № 244.

У порушення вимог статті 1 Закону України «Про відповідальність підприємств, їх об'єднань, установ та організацій за правопорушення у сфері містобудування» посадовими особами інспекцій не завжди складалися протоколи та постанови про накладання штрафу за правопорушення у сфері містобудування (по Харківській області лише у кожному шостому випадку, по Сумській області – у кожному четвертому в разі встановлення порушень).

Недотримання встановленого законодавством порядку проведення перевірок та допущення порушень у частині оформлення матеріалів

перевірок (актів, приписів) стало вирішальним фактором низького рівня відшкодування штрафів, нарахованих інспекціями, оскільки нарахування штрафів з порушенням встановленої процедури є приводом для звернення до суду та їх скасування у судовому порядку.

Зазначене призвело до ігнорування суб'єктами будівельної діяльності наданих їм приписів щодо усунення порушень і, як наслідок, державним бюджетом недоотримано нарахованих штрафів у сумі 559,4 млн. грн. (з яких 99 відс. – по Харківській області). Відсоток усунених порушень за результатами проведених інспекціями перевірок становить по Харківській області лише 0,5 відс., по Сумській – 22,6 відсотка.

За результатами перевірки стану справляння податку на додану вартість в агропромисловому виробництві та ефективності його використання сільськогосподарськими товаровиробниками було виявлено, що Державна податкова адміністрація України та Міністерство аграрної політики України не забезпечили своєчасної підготовки та надання однозначних трактувань і роз'яснень щодо застосування окремих положень спеціальних режимів оподаткування податком на додану вартість і формування коштів дотації на небюджетних рахунках переробних підприємств, внаслідок чого в окремих випадках завищувались обсяги дотації на підтримку виробництва тваринницької продукції та відповідно занижувались належні до сплати в державний бюджет суми податку на додану вартість.

Починаючи з 2000 року і до цього часу остаточно не вирішено питання стосовно порядку обчислення дотації від реалізації сирих шкур та борошна тваринного походження, що призвело до недонадходження до державного бюджету коштів податку на додану вартість за розрахунками в сумі 175,1 млн. гривень.

Як показали результати аудиту управління в галузі використання і охорони земель в адміністративно-територіальних межах м. Севастополя, в порушення чинного законодавства Севастопольською міською державною адміністрацією вилучено та надано як у користування, так і у власність, а Севастопольською філією державного підприємства «Центр Державного земельного кадастру при Державному комітеті України по земельних ресурсах» здійснено державну реєстрацію земельних ділянок сільськогосподарського призначення та ділянок лісового фонду загальною площею 1779,6 гектара. При цьому місцевим бюджетом м. Севастополя не отримано майже 46 млн. грн., з яких 43,6 млн. грн. – кошти від сплати втрат лісогосподарського та сільськогосподарського виробництва, 2,4 млн. грн. – кошти від плати за землю, що є свідченням ознаки корупційних дій з боку посадових осіб.

Зокрема, розпорядженням Севастопольської міської державної адміністрації від 18.02.2009 № 121-р, прийнятим без врахування пункту 15 розділу X «Перехідні положення» Земельного Кодексу, статей 50 і 54 Закону України «Про землеустрій» та статті 209 Земельного Кодексу України щодо відшкодування в бюджет м. Севастополя втрат сільськогосподарського виробництва, які становлять за розрахунками близько 29 млн. грн., вилучено зі складу земель колективного сільськогосподар-

ського підприємства «Агрофірма «Червоний Жовтень» земельну ділянку загальною площею 1421,5 га та надано в приватну власність обслуговуючому кооперативу «Житлово-будівельне товариство індивідуальних забудовників «Уркуста» для будівництва і обслуговування будівель житлового і громадського призначення.

Севастопольською міською державною адміністрацією також було вилучено 114,2 га по 7 ділянках земель лісового фонду під будівництво рекреаційних об'єктів після прийняття розпорядження Кабінету Міністрів України від 10.04.2008 № 610-р «Деякі питання розпорядження земельними лісовими ділянками», яким призупинено прийняття органами влади рішень про надання згоди на вилучення ділянок, їх передачу у власність та оренду із зміною цільового призначення. При цьому в порушення постанови Кабінету Міністрів України від 17.11.97 № 1279 «Про розміри та Порядок визначення втрат сільськогосподарського і лісогосподарського виробництва, які підлягають відшкодуванню» втрати лісогосподарського виробництва в сумі 15 млн. грн. до міського бюджету не сплачені (за розрахунками фахівців ДП «Севастопольське дослідне лісомисливське господарство»).

Перевірка виконання повноважень державними органами влади в частині справляння плати за оренду державного майна до Державного бюджету України показала, що Фонд державного майна України та його регіональні відділення не забезпечили належного рівня контролю за обліком об'єктів державної власності, договорів оренди державного майна та їх переукладанням.

У ході перевірки встановлено, що шляхом внесення державного майна до статутного фонду акціонерних товариств втрачалось право держави на управління цим майном, в тому числі на управління відносинами оренди, а отже, втрачалися надходження плати за оренду. Тільки по 25 ВАТ зі стовідсотковою часткою держави, що знаходяться в управлінні Фонду державного майна України та Міністерства транспорту та зв'язку України, розрахункові втрати надходження орендної плати до державного бюджету становили у 2007-2008 роках 36 млн. грн., а таких ВАТ, за даними Мінекономіки, нараховувалось 255 одиниць.

Крім того, Мінтрансзв'язку та Мінпромполітики як уповноваженими органами управління не було вжито заходів щодо своєчасного ініціювання переукладання договорів оренди підпорядкованими їм підприємствами у Харківській області. Розрахунково потенційні втрати надходжень орендної плати до державного бюджету становили при цьому 5,5 млн. гривень.

Перевіркою впливу державної підтримки підприємств автомобілебудівної промисловості України на розвиток вітчизняного автомобілебудування та взаємовідносини з державним бюджетом (на прикладі підприємств Запорізької області) встановлено, що змінами, які вносились Кабінетом Міністрів України до Інвестиційної програми спільного українсько-корейського підприємства з іноземною інвестицією у формі закритого акціонерного товариства «АвтоЗАЗ-ДЕУ», затвердженої

постановою Кабінету Міністрів України від 24.03.98 № 362, було спрощено зобов'язання ЗАТ «Запорізький автомобілебудівний завод» перед державою та умови для отримання пільг і преференцій. Як наслідок, це дало змогу підприємству переорієнтуватися з повномасштабного виробництва вітчизняних автомобілів на великовузлове складання відомих іноземних брендів. Тобто, держава дотувала одну з найприбутковіших галузей економіки в зарубіжних країнах, а не сприяла створенню вітчизняного, незалежного виробництва. У цілому в Україну для промислового складання автомобілів тільки марки Mercedes-Benz у 2007 і 2008 роках за «нульовою» ставкою ввізного мита було ввезено комплектуючих на суму 72,9 млн. грн. митної вартості, а сума наданих преференцій за розрахунками становила 7,2 млн. гривень.

Аудиторами Рахункової палати під час контрольних заходів, що стосувалися державної підтримки агропромислового виробництва, було зафіксовано факти **несвоєчасного та не в повному обсязі відшкодування податку на додану вартість** сільськогосподарським товаровиробникам.

У ході перевірки стану справляння податку на додану вартість в агропромисловому виробництві та ефективності його використання сільськогосподарськими товаровиробниками встановлено, що у 2007-2008 роках зазначені товаровиробники несвоєчасно та не в повному обсязі отримували кошти бюджетного відшкодування, належного їм в результаті застосування нульової ставки ПДВ.

Порядок визначення бюджетного відшкодування за операціями, які оподатковуються за нульовою ставкою ПДВ, врегульовано пунктами 7.4–7.7 статті 7 Закону України «Про податок на додану вартість». Зокрема, було встановлено вичерпний перелік осіб, які не мають права на отримання бюджетного відшкодування, до якого не включено сільгосптоваровиробників. Тобто, сільськогосподарські товаровиробники на загальних підставах мали право на отримання бюджетного відшкодування від здійснення операцій, які оподатковуються за нульовою ставкою.

Пунктом 2 Порядку нарахування, виплат і використання коштів, спрямованих для виплати дотацій сільськогосподарським товаровиробникам за поставлені ними переробним підприємствам молоко та м'ясо в живій вазі, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.05.99 № 805, також було передбачено відшкодування з бюджету податкового кредиту, що складається із сум ПДВ, сплачених сільгосптоваровиробниками у зв'язку з придбанням товарів (робіт, послуг), вартість яких належить до складу власних валових витрат виробництва (обігу) та основних фондів чи нематеріальних активів, що підлягають амортизації, та включається до податкової декларації платника податку за звітний період, за якою здійснюються розрахунки з бюджетом.

Постановою Кабінету Міністрів України від 28.03.2007 № 596 зазначену норму було виключено (відновлено постановою Кабінету Міністрів України від 02.04.2008 № 300), що призвело до відмов податкових органів у відшкодуванні податкового кредиту сільгосптоваровиробникам за

операціями з поставки молока та м'яса у живій вазі на переробні підприємства за нульовою ставкою.

Таким чином, Державна податкова адміністрація України та органи ДПС всупереч Закону України «Про податок на додану вартість» не здійснювали своєчасно та в повному обсязі відшкодування з бюджету податкового кредиту сільгосптоваровиробникам, що негативно вплинуло на їх фінансовий стан. За даними ДПАУ, їм не було відшкодовано 333,6 млн. гривень.

Аудитом ефективного і цільового використання у 2007-2009 роках коштів державного бюджету, виділених для державної підтримки виробництва продукції рослинництва, розвитку тваринництва, виплати дотації сільськогосподарським товаровиробникам за поставлені ними переробним підприємствам молоко та м'ясо в живій вазі, у Вінницькій, Житомирській та Хмельницькій областях також було встановлено, що виплата переробними підприємствами коштів дотації сільгоспвиробникам за поставлене ними молоко та м'ясо у живій вазі через касу підприємств створювала передумови до зловживань та неповного (неналежного) перерахування коштів ПДВ, залишених для виплати дотації сільгосптоваровиробникам, а в окремих випадках призводило до вчинення фінансових махінацій.

Зокрема, при перевірці ЗАТ «Житомирський м'ясокомбінат» та ТОВ «Кам'янець-Подільський м'ясокомбінат» встановлено факти зайвого повернення на їх розрахункові рахунки коштів дотації, які не були виплачені сільськогосподарським товаровиробникам, у загальній сумі майже 1,7 млн. гривень.

Аналіз нормативно-правового регулювання, здійснений аудитором Рахункової палати під час аудитів доходної частини державного бюджету, виявив, що **неузгодженість нормативно-правових актів** стає причиною значних втрат бюджетних надходжень.

За результатами перевірки справляння збору за спеціальне водокористування до Державного бюджету України встановлено, що, внаслідок неузгодженості норм податкового та природоохоронного законодавства в частині визначення повноважень щодо встановлення і затвердження нормативів збору за спеціальне водокористування (фактично здійснювалось Кабінетом Міністрів України, а не Верховною Радою України) та його справляння, Господарський суд м. Києва рішенням від 30.08.2005 (справа № 40/346) зміг задовольнити позовні вимоги ЗАТ «Оболонь» стосовно визнання недійсними постанов Кабінету Міністрів України від 04.07.2005 № 541 та від 14.07.2005 № 575, згідно з якими було збільшено нормативи збору за спеціальне водокористування поверхневих та підземних вод, а бюджет недоотримав 267 млн. грн. планових надходжень збору за спеціальне водокористування.

Результати перевірки обґрунтованості планування та результативності контролю за повнотою нарахування і своєчасністю надходжень акцизного збору на тютюн і тютюнові вироби до Державного бюджету України показали, що в порушення статті 11 Закону України «Про

державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів», згідно з якою у разі зміни зразка марок акцизного збору вже закуплені марки попереднього зразка продовжують застосовуватися у виробництві алкогольних напоїв та тютюнових виробів до їх повного використання, а марковані такими марками алкогольні напої та тютюнові вироби знаходяться в обігу до їх повної реалізації в межах терміну придатності для споживання, та статті 7 Закону України «Про акцизний збір на алкогольні напої та тютюнові вироби», яка не передбачає безоплатної передачі марок акцизного збору виробникам та імпортерам тютюнових виробів, постановою Кабінету Міністрів України від 12.03.2008 № 179 передбачено здійснити безоплатну видачу марок акцизного збору нового зразка в обмін на повернуті марки попереднього зразка. Виконання цієї постанови призвело до прямих втрат коштів бюджету за розрахунками у сумі 15,1 млн. гривень.

Аудиторами Рахункової палати було проаналізовано ситуації, що призводять до **недоотримання податків і зборів внаслідок звуження податкової бази** та застосування господарюючими суб'єктами схем мінімізації платежів до бюджету.

Результати перевірки справляння збору за спеціальне водокористування до Державного бюджету України показали, що відсутність затвердженої і узгодженої із зацікавленими органами влади методології планування платежів до бюджету, дієвої координації відповідних відомств з боку Міністерства фінансів України щодо прогнозування обсягів водних ресурсів унеможлиблювала формування реальної податкової бази зі збору за водокористування. Мінфін упродовж 2006-2008 років не досліджував причини розбіжностей у прогнозних та фактичних показниках обсягів використаної води, що підлягає оподаткуванню. За експертними розрахунками аудиторів Рахункової палати при прогнозуванні бази оподаткування у 2006-2008 роках не було враховано 3,9 млрд. куб. м води, недонадходження до бюджету в результаті звуження податкової бази становило 195 млн. гривень.

Перевіркою впливу державної підтримки підприємств автомобілебудівної промисловості України на розвиток вітчизняного автомобілебудування та взаємовідносини з державним бюджетом (на прикладі підприємств Запорізької області) встановлено, що неоднозначне тлумачення окремих норм і положень законодавчих актів призвело до виникнення законодавчих колізій, які в судовому порядку вирішувались, як правило, на користь платників податків та призводили до втрат державного бюджету. Так, поновивши у судовому порядку пільги, ЗАТ «Запорізький автомобілебудівний завод» визначило об'єкт оподаткування з податку на прибуток без проведення індексації валових доходів і валових витрат (проведення індексації передбачалось Законом України «Про оподаткування прибутку підприємств» до набрання чинності Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2005 рік» та деяких інших законодавчих актів України»),

у результаті чого державний бюджет недоотримав за розрахунками понад 20 млн. гривень.

Перевірка *результатів реструктуризації та списання податкового боргу підприємствами паливно-енергетичного комплексу відповідно до Закону України «Про заходи, спрямовані на забезпечення сталого функціонування підприємств паливно-енергетичного комплексу» та їх вплив на виконання доходів Державного бюджету України* підтвердила недосконалість законодавства, що давало змогу господарюючим суб'єктам застосовувати схеми мінімізації платежів до бюджету.

Реалізація Закону України «Про заходи, спрямовані на забезпечення сталого функціонування підприємств паливно-енергетичного комплексу» відбувалася на принципах добровільного застосування підприємствами ПЕК заходів щодо погашення заборгованості за енергоносії та податкового боргу. Протилежність інтересів серед підприємств щодо погашення (непогашення) заборгованості була однією з головних причин неефективного проведення розрахунків з погашення заборгованості, що призводило до ненадходження коштів до державного бюджету.

Зокрема, протягом 2005-2008 років ДП НЕК «Укренерго» за наявності дебіторської заборгованості на суму 1,5 млрд. грн. залучено кредитні кошти на суму 1,6 млрд. гривень. За їх обслуговування сплачено 56 млн. грн., що призвело до зменшення бази оподаткування. У результаті бюджет недоотримав податку на прибуток з юридичних осіб розрахунково 14 млн. гривень.

Результати практично всіх аудитів Рахункової палати стосовно виконання доходної частини державного бюджету засвідчували, що органами державної податкової служби **не забезпечувався належний контроль за своєчасністю, достовірністю, повнотою нарахування податків і зборів (обов'язкових платежів) та погашенням податкових зобов'язань чи податкового боргу, а також виконанням умов надання пільг, відстрочення та розстрочення платежів до бюджету.**

У ході перевірки *своєчасності (повноти) сплати податкових платежів та надходження донарахованих штрафних санкцій за результатами проведених документальних перевірок органами державної податкової служби Вінницької та Житомирської областей у 2007-2008 роках* встановлено, що за відсутності належного контролю з боку Державної податкової адміністрації України за станом організації роботи щодо повноти та своєчасності надходження податків і зборів (обов'язкових платежів) до державного бюджету податкові органи у Вінницькій та Житомирській областях уклали угоди про розстрочення (відстрочення) податкових зобов'язань безсистемно, без належного та достатнього обґрунтування, внаслідок чого значна частина платежів, в окремих періодах, не надходила до бюджету у передбачені законодавством строки, а частина розстрочених сум переходила в податковий борг, що призводило до недонадходження обов'язкових платежів у поточному бюджетному році.

Зокрема, в порушення вимог статті 14 Закону України «Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та держав-

ними цільовими фондами» податковими органами Вінницької та Житомирської областей протягом 2007-2008 років було надано розстрочення податкових зобов'язань у сумі 4,6 млн. грн. і 4,2 млн. грн. відповідно без наявності достатніх доказів щодо існування загрози виникнення або накопичення податкового боргу і за відсутності розрахунків прогнозних доходів та аналізу фінансового стану платника податків за попередній звітний період.

Впродовж зазначених років податкові органи Вінницької та Житомирської областей з метою стягнення податкового боргу у 293 та 227 випадках із 681 та 378 відповідно ініціювали банкрутство платників податків. Ефективність таких заходів була низькою, внаслідок чого основна частка податкового боргу не сплачувалась до державного бюджету, а списувалась за рішенням суду на підставі відсутності активів банкрута. Щороку в зазначених областях списувалась майже третина податкового боргу, при цьому до державного бюджету забезпечувалось надходження лише в межах 3 відс. від його загальної суми. За сплином терміну позовної давності, як безнадійний борг, було списано у 2008 році по Вінницькій області – 6,2 млн. грн., по Житомирській області – 3,9 млн. гривень.

Податкові органи цих областей, виходячи з планів документальних перевірок, не забезпечили належного рівня контрольної роботи, внаслідок чого рівень охоплення документальними перевітками суб'єктів господарювання – юридичних осіб становив близько 4 відс. до загальної кількості осіб, які перебували на податковому обліку. Це призвело до того, що значний період діяльності підприємств, з урахуванням строку позовної давності, не перевірявся, а порушення за сплином терміну позовної давності не визначалися. Розрахункові втрати бюджету внаслідок неохоплення податковими органами у Вінницькій та Житомирській областях у 2007-2008 роках комплексними документальними перевірками періоду діяльності платників, за яким минув термін позовної давності, становили в загальній сумі 2,6 млн. гривень.

Всупереч вимогам підпункту 8.2 пункту 8 Порядку обліку платників податків, зборів (обов'язкових платежів), затвердженого наказом Державної податкової адміністрації України від 19.02.98 № 80, податкові органи у Вінницькій та Житомирській областях не забезпечили своєчасне проведення позапланових документальних перевірок 681 та 596 суб'єктів господарювання – юридичних осіб, щодо яких проведено державну реєстрацію припинення діяльності, внаслідок чого умовні втрати надходжень до бюджету склали відповідно 2,2 млн. грн. та 3,1 млн. грн. відповідно.

Перевірка обґрунтованості планування та результативності контролю за повнотою нарахування і своєчасністю надходжень акцизного збору на тютюн і тютюнові вироби до Державного бюджету України показала, що в умовах недостатнього контролю з боку податкових органів залишалася невирішеною проблема несвоєчасної сплати акцизного збору та виникнення податкового боргу.

Органами державної податкової служби приймалися рішення про надання платникам акцизного збору розстрочок зі сплати акцизного збору з порушенням статті 14 Закону України «Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетними та державними цільовими фондами», без належного обґрунтування, внаслідок чого втрачались надходження до державного бюджету. Як встановлено аудиторами Рахункової палати, незважаючи на те що в 2006 році ЗАТ «Галлахер Україна» мало змогу сплатити своїм засновникам (нерезидентам) роялті в сумі 3,1 млн. дол. США, в цей період зазначене підприємство одержало розстрочення податкового зобов'язання з акцизного збору на тютюн та тютюнові вироби в сумі 8 млн. гривень.

Перевірка стану справляння податку на додану вартість в агропромисловому виробництві та ефективності його використання сільськогосподарськими товаровиробниками засвідчила, що формування й використання коштів ПДВ, які надаються сільгоспвиробникам через механізм спеціальних режимів оподаткування, належним чином не конт-ролювали ні Міністерство аграрної політики України, ні Державна податкова адміністрація України, а Міністерство фінансів України фактично усунулось від прогнозування обсягів цих коштів та аналізу ефективності їх використання.

Проведений Рахунковою палатою аудит матеріалів комплексних перевірок ДПА у Волинській, Івано-Франківській та Сумській областях, здійснених Державною податковою адміністрацією України протягом 2007-2008 років, показав, що вони не містять ґрунтового аналізу якості роботи податкових органів відповідних областей з питань застосування спеціальних режимів оподаткування ПДВ, формування та виплати сільськогосподарським товаровиробникам дотацій переробними підприємствами, а також використання ПДВ, що зараховується на окремі рахунки сільгосптоваровиробниками. Зазначене свідчить про неналежну організацію відомчого контролю Державної податкової адміністрації України за ефективністю роботи підвідомчих структур з наведених питань.

Зокрема, органами ДПС у Вінницькій області при перевірці ВАТ «Козятинський птахокомбінат», ТОВ «Тульчинський маслосирзавод», ПП «Пітик» та ТОВ «Ритон» порушень законодавства не виявлено, тоді як під час перевірок вказаних переробних підприємств спеціалістами Рахункової палати встановлено порушення вимог Порядку нарахування, виплат і використання коштів, спрямованих для виплати дотацій сільськогосподарським товаровиробникам за поставлені ними переробним підприємствам молоко та м'ясо в живій вазі на загальну суму 5,1 млн. гривень.

Крім того, відсутність єдиної методології щодо визначення сум ПДВ, що підлягають включенню до пільгової податкової декларації, призвело до того, що переробні підприємства за власними методологіями проводили розрахунок та визначали суми виплат дотації сільгосптоваровиробникам за здане молоко та м'ясо у живій вазі, що в кінцевому результаті призвело до втрат надходжень до державного бюджету.

Так, під час аудиту ефективного і цільового використання у 2007-2009 роках коштів державного бюджету, виділених для державної підтримки виробництва продукції рослинництва, розвитку тваринництва, виплати дотації сільськогосподарським товаровиробникам за поставлені ними переробним підприємствам молоко та м'ясо в живій вазі, у Вінницькій, Житомирській та Хмельницькій областях було встановлено факти заниження обсягу нарахування сплати ПДВ до бюджету на загальну суму 4,6 млн. гривень.

За результатами аудиту справляння збору за геологорозвідувальні роботи, виконані за рахунок державного бюджету на території Харківської та Полтавської областей у 2008 році та I півріччі 2009 року, зазначалося, що відсутність єдиного підходу органів державної податкової служби, у тому числі в Харківській та Полтавській областях, до взяття на облік платників збору за геологорозвідувальні роботи, неналагоджена взаємодія між структурними підрозділами податкових органів та відсутність контролю за дотриманням надкористувачами вимог законодавства були чинниками, що негативно вплинули на адміністрування збору за геологорозвідувальні роботи та повноту обліку платників, якими отримано дозволи на користування надрами.

Податковими інспекціями не було надано обґрунтування причин відсутності на обліку 98 суб'єктів господарювання із загальним річним лімітом видобутку води 2,3 млн. куб. м та інформації щодо видобутку ними корисних копалин. Наприклад, за інформацією «Геоінформ України», ТОВ «Надра Геоцентр» видобуло природний газ в обсязі 40 млн. куб. м, проте на обліку воно не значиться як за місцем податкової реєстрації в м. Києві, так і за місцем розташування родовища в Харківській області. Розрахункова величина збору за геологорозвідувальні роботи, який мав бути сплачений до державного бюджету, становить 0,9 млн. гривень.

Загалом на час перевірки органами державної податкової служби не поставлено на облік 442 надкористувачі, якими отримано відповідні дозволи, не підтверджено видобутку ними корисних копалин та відповідно необхідності сплати збору за геологорозвідувальні роботи до бюджету за розрахунками в сумі 1,3 млн. гривень.

1.3.6. Результати перевірок виконання кошторису витрат Національного банку України, аналіз звітів Фонду державного майна України та Антимонопольного комітету України

Відповідно до Закону України «Про Рахункову палату», у 2009 році були проведені **перевірка виконання кошторису витрат Національного банку України, аналіз звітів Фонду державного майна України та Антимонопольного комітету України.**

➤ Перевіркою виконання кошторису Національного банку України за 2008 рік встановлено, що планування та виконання кошторису дохо-

дів і витрат здійснювалося без урахування кризових подій і тенденцій у світовій та національній економіці. Це спричинило суттєві та неодноразові коригування кошторису, перше з яких було ініційовано Правлінням Національного банку України вже через 1,5 місяця з початку його виконання. При цьому слід зазначити, що в лютому 2009 року, тобто після закінчення фінансового року, до кошторису також було внесено зміни, що суперечить законодавчим та нормативно-правовим актам, якими регулюється кошторисний процес.

Як наслідок, попередньо заплановані доходи кошторису збільшено на 5 млрд. 774,9 млн. грн., або в 1,9 раза, а витрати – на 1 млрд. 809,6 млн. грн., або в 1,7 раза. У зв'язку з цим, перевищення доходів над витратами збільшилося на 3 млрд. 965,3 млн. грн., або в 2,1 раза.

Поряд з об'єктивними причинами необхідності коригування показників кошторису деякі рішення мали суб'єктивно-корпоративний характер та не були спрямовані на економне та раціональне витрачання державних коштів в умовах фінансової кризи. У першу чергу це стосується рішень щодо неадекватного інфляційним процесам збільшення порівняно з минулим роком планових витрат на утримання персоналу (зростання у 1,4 раза), у тому числі витрат на придбання житла (зростання у 4 рази, або у 2 рази більше, ніж за 4 попередні роки).

Як встановлено в ході аналізу фінансової звітності Національного банку України, незважаючи на коригування показників кошторису навіть після завершення фінансового року, тобто, по суті, заднім числом, планові показники здебільшого не було виконано. Фактично дохідна частина кошторису була перевиконана на 245,1 млн. грн., а витратна недо-виконана на 138,5 млн. гривень. Перевищення кошторисних доходів над витратами при цьому було вище запланованого на 383,6 млн. гривень.

Постатейний аналіз засвідчив, що переважну частину доходів Нацбанк отримав унаслідок значної девальвації національної валюти, якій він не зміг запобігти, та за рахунок доходів комерційних банків, для підтримки яких у 2008 році надавалися кредити рефінансування у значних обсягах і під досить високі відсотки.

Порівняно з плановими показниками значно меншими були практично всі фактичні витрати, за винятком витрат на формування фондів і резервів банку та на інвестиції в асоційовані та інші компанії, які здійснені на 100 відс., а також на утримання персоналу – майже 100 відсотків.

Рішення НБУ про перерахування до Державного бюджету України перевищення кошторисних доходів над кошторисними витратами здебільшого не відповідали вимогам чинного законодавства, оскільки значні суми коштів спрямовувалися до державного бюджету у вигляді авансових платежів, а в окремих випадках – навпаки, із значним запізненням. У грудні 2008 року здійснено авансове перерахування 3,5 млрд. грн. перевищення доходів над витратами кошторису НБУ за 2008 рік, які належали Державному бюджету України на 2009 рік. Натомість кошти понадпланового прибутку за 2007 рік у сумі 1 млрд. грн. понад півроку не перераховувалися до державного бюджету 2008 року.

Причинами такого стану є невідповідність норм законів України «Про Національний банк України» та про Державний бюджет України щодо порядку розрахунків з державним бюджетом, нормативно-правова невизначеність фінансових взаємовідносин між Нацбанком і Міністерством фінансів України з цих питань та виконання банком неправомірних звернень керівників Кабінету Міністрів України та Міністерства фінансів України.

➤ *Аналіз Звіту про роботу Фонду державного майна України та хід виконання Державної програми приватизації у 2008 році* виявив ряд недоліків як у структурі самого Звіту, так і в обсязі висвітлення окремих питань. Хоча Звіт Фонду є достатньо інформативним, в ньому слабо висвітлено питання, що стосуються основних напрямів приватизації та проведення Фондом політики у сфері управління державним майном та корпоративними правами держави, інформація щодо надходження коштів до державного бюджету є неповною та не містить достатньої кількості показників для проведення всебічного аналізу причин перевищення або невиконання планових завдань. Як і раніше, у Звіті не зазначено критеріїв, на підставі яких Фонд здійснює оцінку своєї діяльності.

Виконання завдань щодо забезпечення надходжень до Державного бюджету України від використання державного майна та його приватизації, як і в попередні роки, відбувалось в умовах недосконалого законодавства та відсутності основних законів з питань приватизації. Завідсутності Державної програми приватизації на 2008-2012 роки ФДМУ в 2008 році керувався положеннями застарілої Державної програми приватизації на 2000-2002 роки. На час аналізу не прийнято Закону України «Про Фонд державного майна України». Продовжує діяти прийняте у 1992 році Тимчасове положення про Фонд державного майна України, у якому не визначено завдань, передбачених іншими нормативними актами, а саме щодо здійснення і координації діяльності з управління корпоративними правами держави.

Кабінет Міністрів України в порушення вимог розділу XI чинної Державної програми приватизації на 2000-2002 роки затвердив Перелік об'єктів, що підлягали приватизації у 2008 році, без прогнозу на подальші два роки. Переліки державних підприємств, холдингових компаній і відкритих акціонерних товариств, які підлягали підготовці до продажу в 2008 році, затверджено Урядом із запізненням. Даними переліками було передбачено підготовку до продажу 89 об'єктів, проте фактично підготовка до продажу була здійснена Фондом лише щодо 12 об'єктів. Отже, у 2008 році, як і в попередні роки, виконання урядових завдань з підготовки об'єктів державної власності до приватизації не було забезпечено.

Внаслідок внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2008 рік та про внесення змін до деяких законодавчих актів України», завдання щодо надходження коштів від приватизації державного майна до державного бюджету було зменшено в 14 разів – з 8,6 млрд. грн. до 607,1 млн. гривень. При цьому у 2008 році до

державного бюджету перераховано 482,6 млн. грн., що становить лише 79,4 відс. зниженого планового завдання з надходження коштів від приватизації державного майна.

Протягом 2008 року указами Президента України призупинялися дії розпоряджень Кабінету Міністрів України, що стосувались приватизації пакетів акцій відкритих акціонерних товариств. Урядом двічі коригувався Перелік об'єктів, що підлягали приватизації, призупинявся продаж пакетів акцій ВАТ, що належать державі, на фондових біржах. Приватизаційні процеси проходили за відсутності ефективного правового регулювання. Це ускладнило проведення приватизації підприємств та призвело до невиконання завдань щодо кількості об'єктів (державних підприємств і акціонерних товариств), які підлягали приватизації у 2008 році.

На виконання завдання щодо продажу у 2008 році 419 господарських товариств і холдингових компаній (групи В, Г, Е), фактично реалізовано пакети акцій (часток, паїв) 128 господарських товариств, що становить 30,5 відс. від передбачених переліками. Це призвело до невиконання плану приватизації, затвердженого Урядом. Також у 2008 році не виконано практично всі показники, передбачені паспортом бюджетної програми «Заходи, пов'язані з проведенням приватизації державного майна».

Фонд державного майна України самоусунувся від вирішення проблеми створення дієвого механізму стягнення у 2008 році дивідендів на корпоративні права держави господарських товариств, державні корпоративні права яких належать Фонду. Незважаючи на те що органами приватизації було забезпечено надходження коштів від дивідендів, нарахованих на акції (частки, паї), які перебувають у державній власності, – 273,8 млн. грн., або 108,8 відс. плану, дієвого контролю за надходженням дивідендів від господарських товариств, управління корпоративними правами яких делеговано іншим органам виконавчої влади, не здійснювалося.

У 2008 році Фонд державного майна України не забезпечив перерахування окремими підприємствами дивідендів до бюджету. Передбачені законодавством заходи впливу на підприємства-боржники щодо перерахування до бюджету належних платежів Фондом не вживалися. Із 55 об'єктів, які одержали прибуток у 2007 році та мають державну частку понад 50 відс., чотири підприємства (СЗАТ «МАУ», ДХК «Каскад», ЗАТ «Міжнародна акціонерна авіаційна компанія «УРГА», ВАТ «Укртелеком») у порушення абзацу 7 статті 61 Закону України «Про Державний бюджет України на 2008 рік та про внесення змін до деяких законодавчих актів України», отримавши чистий прибуток у загальній сумі 318,3 млн. грн., не перерахували дивідендів, що є прямим невиконанням покладених на Фонд державного майна повноважень при здійсненні ефективного управління корпоративними правами держави.

Аналіз також засвідчив, що дані Єдиного реєстру об'єктів державної власності не збігаються з даними органів, уповноважених управляти об'єктами державної власності. Фондом державного майна України не забезпечено належної взаємодії з контролюючими органами, органами статистики, органами, уповноваженими управляти об'єктами державної власності, щодо

звірки даних із обліку об'єктів державної власності. Звіт Фонду державного майна України не містить повної інформації щодо причин скорочення протягом 2008 року на 4585 одиниць кількості об'єктів державної власності, які обліковуються в Єдиному реєстрі об'єктів державної власності.

➤ *Аналіз Звіту Антимонопольного комітету України за 2008 рік* засвідчив відсутність системного підходу в діяльності Комітету щодо забезпечення здійснення державного контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції, запобігання, виявлення і припинення порушень законодавства у цій сфері.

Комітетом протягом 2008 року, як і в попередні роки, не вирішувались питання щодо скорочення кількості монополізованих загальнодержавних та регіональних ринків, товарних груп, зниження рівня їх монополізації, а відтак скорочення кількості порушень законодавства про захист економічної конкуренції в Україні.

Відсутність у Антимонопольному комітеті України бази даних (реєстрів) українських підприємств та підприємств з іноземним капіталом, що працюють на ринках України та які порушують законодавство про захист економічної конкуренції, позбавляє його можливості ефективно впливати та виявляти причини порушень принципів конкуренції, а також вживати заходи, спрямовані на попередження і запобігання правопорушенням. Тому результати діяльності Антимонопольного комітету України не мали реального впливу на усунення причин системних порушень законодавства про захист економічної конкуренції на ринках товарів та послуг.

Незважаючи на збільшення обсягу інформації, викладеної у Звіті Комітету, у ньому не зазначена інформація щодо виявлення Антимонопольним комітетом України антиконкурентних дій органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю відповідно до вимог Закону України «Про захист економічної конкуренції», зокрема, щодо заборон або встановлених перешкод створенню нових підприємств чи здійснення підприємництва в інших організаційних формах у будь-якій сфері діяльності, а також встановлення обмежень на здійснення окремих видів діяльності на виробництво, придбання чи реалізацію певних видів товарів.

Як показав аналіз Звіту, діяльність Антимонопольного комітету України щодо запобігання посиленню домінуючого положення суб'єктів господарювання не забезпечила ефективності державного регулювання ринків природних монополій та суміжних ринків, не сприяла одержанню споживачами більш якісних товарів, послуг у необхідному обсязі за економічно обґрунтованими цінами та тарифами. Значною мірою це спричинено відсутністю чітких процедур контролю як з боку Антимонопольного комітету України, так і незалежних регуляторів за ефективністю тарифного регулювання у сфері комунальних послуг і забезпечення дотримання кількісних та якісних їх параметрів.

Необґрунтованим та непрозорим був порядок розрахунку Антимонопольним комітетом України розміру штрафу, який накладається у кожному конкретному випадку. Антимонопольний комітет України не проводить порівняння заподіяної споживачам шкоди і одержаної порушниками вигоди.

Протягом 2008 року Антимонопольним комітетом України накладено штрафів і пені лише у розмірі 13,3 млн. грн., з них сплачено до держбюджету 10,5 млн. гривень. Зазначене свідчить про неефективне застосування Антимонопольним комітетом України покладених на нього законодавством повноважень у цій сфері.

Залишається невирішеною проблемою розгляд Антимонопольним комітетом України справ про адміністративні правопорушення. Статтею 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» визначено, що Комітет має право самостійно розглядати справи про адміністративні правопорушення, але необхідні процедури застосування цих повноважень так і не визначені. Фактично Антимонопольний комітет України для накладення адміністративного штрафу повинен звернутися до суду загальної юрисдикції відповідно до процедур, визначених у Кодексі України про адміністративні правопорушення. Як наслідок, за останні п'ять років обсяг адміністративних штрафів, накладених судами, відповідно до подань Комітету, становив лише 13,3 тис. гривень. Зазначена сума штрафів є непомірно малою порівняно з людськими ресурсами та матеріальними витратами Антимонопольного комітету України у цих судових процесах.

1.4. РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ ЕФЕКТИВНОСТІ ДЕРЖАВНИХ ЦІЛЮВИХ ПРОГРАМ ТА ОКРЕМИХ НАПРЯМІВ ВИКОРИСТАННЯ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ

Однією з основних вимог і завдань діяльності всіх вищих органів фінансово-економічного контролю – членів INTOSAI є проведення аудиту ефективності використання коштів державного бюджету. Рахункова палата України, як повноправний член INTOSAI, не стоїть осторонь цих процесів. Саме аудит ефективності, який дає можливість здійснювати повноцінний аналітичний контроль, став основним напрямом проведення контрольних заходів Рахунковою палатою.

Упродовж звітного року практично за кожним контрольним-аналітичним та експертним заходом робились конкретні, принципові, узагальнюючі висновки щодо ефективності, доцільності, законності та результативності прийняття управлінських рішень, використання бюджетних коштів, системи та механізму фінансування тієї чи іншої бюджетної програми, напряму використання бюджетних коштів і окремих головних розпорядників.

Одним з проявів комплексності та системності підходів до здійснення контрольних заходів було і проведення аудитів ефективності виконання

державних цільових програм, що охоплювали як весь період їх дії, так і окремі етапи. Саме проведенню таких аудитів приділяла значну увагу Рахункова палата у звітному році.

Зазначені аудити свідчили, що цільові державні програми, на виконання яких держава протягом значного часу спрямовувала бюджетні кошти, після завершення терміну їх дії, як правило, не досягали своєї мети, тобто кошти, витрачені на реалізацію таких програм, було витрачено неефективно.

Упродовж звітнього року характерним при здійсненні більшості державних цільових програм стало незабезпечення Кабінетом Міністрів України повного фінансування заходів, а Мінекономіки та Мінфіном, при плануванні показників соціально-економічного розвитку держави та проектів державного бюджету на відповідний рік за умов недостатнього фінансування програм, – пропорційного розподілу державних ресурсів на їх виконання. Все це призводило до відставання темпів реалізації програм державного значення від затверджених графіків, створювало реальні ризики подальшого відставання у досягненні запланованих результатів та ставило під загрозу досягнення основної мети програм. Як результат, більшість проблем, які планувалося реалізувати в рамках виконання тієї чи іншої державної програми, досі не вирішені.

При проведенні аудитів переважної більшості державних цільових програм було виявлено такі порушення Закону України «Про державні цільові програми»:

– за своїми основними положеннями програми не відповідають статусу, визначеному зазначеним Законом; у деяких випадках затверджені державні цільові програми мають загальний характер, не визначають конкретні заходи, напрями робіт, об'єкти, державних замовників, відповідальних виконавців, очікувані результати; не передбачено фінансування в розрізі конкретних завдань та заходів з визначенням джерел і обсягів фінансування з розбивкою по роках; не проводилась державна експертиза проектів програм; при розробленні і реалізації державних програм не було забезпечено упорядкованої сукупності взаємопов'язаних дій, спрямованих на досягнення визначених у програмі мети, завдань і кінцевих результатів; часто мета та напрями реалізації заходів програм потребують суттєвого перегляду і уточнення;

– планування видатків здійснювалось з порушенням статті 4 Закону України «Про державні цільові програми»;

– у порушення вимог статті 8 не призначалися керівники програм, до основних завдань яких належить управління та контроль за їх виконанням; у деяких випадках контроль за виконанням програм покладался на органи, які не можуть бути державними замовниками, що здійснюють загальне керівництво і контроль за розробкою державної цільової програми та виконанням її заходів;

– у порушення статей 13 і 17 зазначеного Закону Кабінет Міністрів України не здійснював контролю за виконанням державних цільових програм і не визначав ефективності їх реалізації шляхом розгляду

проміжних, щорічних, заключного звітів про результати їх виконання та узагальненого висновку про кінцеві результати виконання програм, внаслідок ненадання достовірної та повної інформації про хід виконання державних програм безпосередніми виконавцями, втрачався контроль з боку Уряду за ходом виконання ряду державних цільових програм.

За час, що минув після попередніх аудитів державних цільових програм, керівниками міністерств, відомств та організацій, відповідальних за їх виконання, не вживалися необхідні заходи щодо реалізації рекомендацій та пропозицій Колегії Рахункової палати. Як наслідок, значна частина проблемних питань досі не вирішена, що негативно позначається на процесі використання бюджетних коштів та перешкоджає своєчасному і повному виконанню державних цільових програм.

➤ Одним із пріоритетних напрямів здійснення контролю у звітному році стало відстеження і аналіз ефективності та результативності використання державних коштів на підготовку та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу.

Підготовка України до проведення Євро-2012 є складним, тривалим і відповідальним процесом, у якому беруть участь центральні та місцеві органи влади, установи, підприємства і організації, від координованості й ефективності дій яких залежить загальний результат. У рамках підготовки до цього заходу Кабінетом Міністрів України в жовтні 2007 року було затверджено Державну цільову програму, якою передбачено збудувати та привести стадіони, спортивні бази, готелі та інші об'єкти, які забезпечуватимуть проведення в Україні чемпіонату, у відповідність з вимогами УЄФА, на що заплановано спрямувати значні, у тому числі й бюджетні, кошти.

Постійне відслідковування стану виконання зазначеної Програми, об'єктивності прийнятих органами влади рішень при плануванні її заходів і визначенні необхідних фінансових ресурсів, законності, ефективності й результативності використання коштів державного бюджету було метою здійснених у звітному році таких контрольних заходів:

– аудит виконання Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу;

– аудит виконання Міністерством регіонального розвитку і будівництва України повноважень у частині забезпечення реалізації заходів з підготовки та проведення чемпіонату Європи 2012 року з футболу;

– аудит виконання заходів Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу щодо підготовки дорожньої інфраструктури;

– аналіз виконання заходів Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу в частині підготовки залізничного транспорту;

– аудит заходів з будівництва, реконструкції та ремонту аеропортів, фінансування яких здійснюється в рамках Державної цільової

програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу;

– аудит виконання Національним університетом державної податкової служби заходів з підготовки фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу;

– аналіз стану виконання заходів Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу.

Узагальнюючи зроблені Колегією Рахункової палати України висновки за результатами зазначених контрольних заходів, слід констатувати, що Кабінет Міністрів України, формально врегулювавши організацію підготовки України до проведення чемпіонату Європи 2012 року з футболу, фактично не забезпечив контролю і координації цієї діяльності всіма її виконавцями. Затверджені Державною цільовою програмою натуральні і економічні параметри виявилися неузгодженими з їх виконавцями, не підтверджувались реальними розрахунками. Як результат, переважна їх більшість за темпами і обсягами освоєння фінансових ресурсів не виконувалась, кошти державного бюджету витрачались з численними порушеннями чинного законодавства та неефективно. Робота центральних органів виконавчої влади та призначених національних координаторів з питань підготовки до чемпіонату у відповідних сферах була неефективною.

У 2008-2009 роках Мінсім'ямолодьспортом, Мінфіном, Мінкультури, Мінохорони здоров'я, МВС і СБУ, Адміністрацією Держприкордонслужби, Держмитслужбою, Мінтрансзв'язку (разом з Укравтодором, Укрзалізницею та Державіаадміністрацією) та Мінрегіонбудом виконано лише 276 заходів, або 61,3 відс. від передбачених Програмою на відповідний період.

Внаслідок невиконання Мінсім'ямолодьспортом координаційних функцій з підготовки спортивних споруд, не забезпечувалось належне і вчасне виконання відповідних заходів Програми.

Відкритий 05.12.2009 стадіон у Харкові за рядом параметрів щодо санітарних умов і безпеки не відповідає вимогам УЄФА і потребує виконання додаткових робіт. Акт про його готовність до експлуатації не підписаний. Також не оформлено право власності Мінсім'ямолодьспорту на частку майна у статутному капіталі цього підприємства на суму внесених державних інвестицій – 170 млн. гривень. На введеному в дію об'єкті створено лише 100 робочих місць.

Внаслідок вкрай недостатнього виділення коштів державного і місцевого бюджетів, відсутності дозволів на виконання будівельних робіт та інших організаційних неурегульованостей, з передбаченого Програмою на 2008-2009 роки обсягу робіт з будівництва стадіону в м. Львові виконано лише 15,2 відсотка. За висновками УЄФА існує високий ступінь ризику підготовки цього об'єкта до чемпіонату.

З порушеннями законодавства організовано Мінсім'ямолодьспортом і виконувались державним підприємством Національний спортивний

комплекс «Олімпійський» роботи з реконструкції головного стадіону чемпіонату – НСК «Олімпійський», реконструкція якого здійснювалась за відсутності затвердженої проектної документації та без визначення деталізованого обсягу робіт. Як наслідок, кошторисна вартість об'єкта, яка, згідно з техніко-економічними обґрунтуваннями та затвердженим Урядом титулом будови визначалась у сумі 2,1 млрд. грн., за висновком комплексної державної експертизи зросла до 3,3 млрд. гривень.

Включенню до Державної цільової програми заходів з підготовки спортивних об'єктів для забезпечення тренувань команд-учасниць чемпіонату не передувала робота Мінсім'ямолодьспорту з обґрунтування відповідних заходів. Як наслідок, із 20 тренувальних баз, на яких у 2008-2009 роках передбачалося проводити реконструкцію і будівництво, роботи розпочато тільки на трьох, ще по шести базах розробляється проектна документація. Із передбачених Програмою обсягів коштів держбюджету, через їх дефіцит та невідповідність виконавців до будівельних робіт, на підготовку баз освоєно лише близько 9 відсотків. Інвестиційних коштів залучено лише 22 відс. від передбачених Програмою.

Міністерством культури і туризму України не забезпечується виконання покладених на нього Кабінетом Міністрів України функцій щодо координації заходів із забезпечення розміщення учасників і гостей чемпіонату; повною інформацією щодо стану підготовки усіх об'єктів розміщення Міністерство не володіє. Із 122 готелів, які у 2008-2009 році мали реконструюватися та будуватися, станом на кінець 2009 року роботи проводились лише на 41 об'єкті, або 33,6 відс.; щодо 9 об'єктів вирішуються питання відведення земельної ділянки; по 60-ти розробляється проектна документація, триває процедура отримання дозволів, здійснюються підготовчі будівельні роботи; на 9 об'єктах роботи розпочато і призупинено через відсутність коштів.

Водночас МКТ та Мінрегіонбудом не вжито заходів для реалізації намірів Уряду щодо залучення на пільгових умовах кредитних ресурсів на підготовку готелів. МКТ не визначено переліку об'єктів, що потребують кредитування, та обсягів кредитних ресурсів, а Мінрегіонбудом, яке визначено розпорядником бюджетних коштів, призначених на відшкодування відсоткових ставок за залученими кредитами, не забезпечено затвердження порядку такого відшкодування. Як наслідок, затверджені на 2009 рік 55 млн. грн. коштів державного бюджету на вказану мету не виділялися.

Не виконувались у передбачених обсягах і темпах заплановані Програмою роботи з будівництва і реконструкції гуртожитків вищих навчальних закладів, які планується залучити як альтернативні об'єкти розміщення гостей і вболівальників чемпіонату.

Через відсутність координації дій МКТ і місцевих органів влади та загальний низький рівень організації реалізації Програми Євро-2012, створено лише один з 19 регіональних туристичних інформаційних центрів, як передбачалося Програмою, і не виконано 10 вирішальних заходів щодо розбудови туристичної інфраструктури з 14 запланованих. Не затверджено переліку туристичних маршрутів, не створено їх мережі,

не розроблено електронних панорамних турів містами, в яких відбуватимуться матчі чемпіонату, не розроблено стандартів щодо спеціальних туристичних дорожніх знаків для автомобільних доріг.

Кабінетом Міністрів України та місцевими органами влади не забезпечувалось виконання Програми в частині повного фінансування робіт з капітального ремонту, реставрації та реконструкції об'єктів культури і мистецтва. Із передбачених 213,2 млн. грн. коштів держбюджету з початку виконання Програми (з урахуванням змін) виділено 97 млн. грн., а використано 90,6 млн. грн.; із 92,8 млн. грн. коштів місцевих бюджетів спрямовано лише 18,8 млн. грн., інвестиції, обсяг яких оцінювався сумою 31,4 млн. грн., взагалі не надходили.

Включенню до Програми Євро-2012 заходів з підготовки медичного забезпечення чемпіонату не передувала робота щодо обґрунтування їх параметрів. Міністерством охорони здоров'я України, відповідальним за медичне забезпечення чемпіонату, тільки через рік після встановленого терміну забезпечено затвердження відповідної Концепції, проте на кінець 2009 року не було затверджено Плану підготовки конкретних об'єктів і деталізованих планів виконання завдань Програми.

Через незабезпечення Кабінетом Міністрів України фінансування заходів Програми з медичного забезпечення Євро-2012 та нездійснення контролю за їх освоєнням, МОЗ не виконало жодного із запланованих на 2008-2009 роки заходів, бюджетні призначення 2008 року в сумі 50,5 млн. грн. повернуло до бюджету, а у 2009 році (при фінансуванні лише на рівні 33,6 відс.) 25,8 млн. грн. до кінця звітного року не освоєно.

Внаслідок відсутності обґрунтувань до Програми Євро-2012 та неконкретності Концепції медичного забезпечення чемпіонату, відсутності контролю з боку Уряду, МОЗ мало можливість витратити виділені кошти на свій розсуд. Як результат, було закуплено матеріальні цінності для закладів, які не можуть бути задіяні в обслуговуванні чемпіонату; укладено угоди на закупівлю обладнання за вищими від ринкових цінами.

Через невиконання Урядом та Мінтрасв'язку Програми Євро-2012 в частині забезпечення фінансуванням її заходів з підготовки дорожньої інфраструктури, а також неналежну організацію відповідних робіт, темпи підготовки автомобільних доріг державного значення до проведення чемпіонату з футболу суттєво відстають від затвердженого графіку.

Результати виконання Програми в частині будівництва, реконструкції та ремонту автомобільних доріг свідчать про загрозу зриву реалізації її заходів щодо підготовки дорожньої інфраструктури. Фактичне виконання Укравтодором дорожніх робіт у 2008 році становило лише 53 відс. передбаченого Програмою Євро-2012 загального обсягу за рахунок усіх джерел фінансування на цей рік. При цьому виконання заходів Програми у натуральних показниках було критично низьким. Побудовано та реконструйовано лише 2,7 км доріг, або 13 відс. від передбаченого, капітально відремонтовано 16,7 км (22 відсотки).

Міністерством транспорту та зв'язку України й Державною адміністрацією залізничного транспорту на кінець 2009 року не забезпечено

виконання заходів Програми Євро-2012 у частині підготовки залізничного транспорту. При цьому за 9 місяців звітного року виконання заходів практично зірвано. Із 19 запланованих заходів 11 не виконано у затверджених обсягах.

На сьогодні в Україні відсутня державна програма розвитку та реформування залізничного транспорту. Також протягом чотирьох років не затверджується державна цільова програма впровадження на залізницях швидкісного руху пасажирських поїздів на 2005-2015 роки, у тому числі за напрямками, що будуть задіяні для обслуговування учасників та гостей Чемпіонату.

Кабінетом Міністрів України при затвердженні Програми Євро-2012 та внесенні до неї змін не здійснено належної оцінки об'єктивності її параметрів стосовно робіт з розвитку аеропортів. Мінтранзв'язку та Державною авіаційною адміністрацією не забезпечено організації відповідних робіт згідно з термінами, визначеними Програмою, та за умови дефіциту фінансових ресурсів допускалося ініціювання збільшення видатків державного бюджету та неефективне їх витрачання. Визначені Програмою терміни проведення робіт з розвитку аеропортів не виконувались. Зокрема, обсяги планових видатків на будівництво, реконструкцію та ремонт аеропортів необґрунтовано збільшено до 10,5 млрд. грн., що на 2,7 млрд. грн. перевищує науково та технічно обґрунтовану потребу.

Через неповне фінансування, низькі темпи освоєння наявних бюджетних ресурсів та неналежну організацію Держмитслужбою виконання завдань з облаштування пунктів пропуску через державний кордон України, із передбачених Програмою Євро-2012 заходів з підготовки 23 пунктів пропуску реально виконувались роботи лише по 15.

Не вирішується Держмитслужбою і питання приведення систем пунктів пропуску через кордон та їх функціонування у відповідність з вимогами Євросоюзу.

За відсутності контролю з боку Кабінету Міністрів України, Міністерством внутрішніх справ 12,9 млн. грн., виділених у рамках Програми Євро-2012, або дві третини бюджетних коштів, витрачено на придбання дорогих автомобілів, водночас сучасні технічні засоби для забезпечення під час проведення Чемпіонату громадського порядку, гарантування безпеки та протидії терористичній діяльності взагалі не закуповувались.

Не досягнуто і запланованих Програмою очікуваних результатів щодо створення 2-3 млн. додаткових робочих місць. Упродовж 2009 року підприємства, що залучались до виконання робіт з підготовки до чемпіонату, заявили потребу лише в 2,8 тис. працівників, з яких за сприяння служби зайнятості укомплектовано 2,1 тис., водночас для роботи на таких підприємствах службою видано понад 600 дозволів на використання найманої праці іноземців.

Системна економічна криза, що охопила всі сфери життя України, найбільш гостро позначилась на найвразливішому секторі, що безпосередньо пов'язаний з підтримкою гідного рівня повсякденного життя кожної людини, тобто питань, призначених вирішуватись у першу чергу

державними програмами соціального спрямування. Саме тому Рахункова палата у звітному році вважала цей напрям одним з найпріоритетніших.

➤ За поданням Міністерства освіти і науки України Кабінетом Міністрів України Програму «Шкільний автобус» було затверджено без наукового і методологічного обґрунтування, встановлення єдиного механізму управління і контролю за виконанням запланованих заходів. Програма в основному зорієнтована на витрачання бюджетних коштів без урахування ефективності, економічності та результативності їх використання. В результаті мета, завдання і очікувані результати Програми не досягнуті. Такий висновок було зроблено Колегією Рахункової палати за результатами аудиту формування і виконання державної програми «Шкільний автобус».

Затверджені загальні кількісні показники Програми щодо придбання шкільних автобусів на 2003-2010 роки (2,8 тис. одиниць) за 2003-2008 роки перевиконані на 17,6 відсотків. Однак суттєвого зниження рівня потреби у шкільних автобусах не відбулося. За даними управління освіти на місцях, станом на 01.01.2009 необхідно ще 2,2 тис. одиниць.

Передбачений Програмою основний напрям з організації перевезення учнів і педагогічних працівників шляхом створення спеціалізованих автотранспортних підприємств і закупівлі для них автобусів виявився нереальним і залишився нереалізованим. Фактично придбані автобуси передавались районним відділам освіти, сільським радам за відсутності нормативно-правового врегулювання порядку їх використання, експлуатації і контролю.

Програмою не визначений її державний замовник, керівник, обсяги фінансування заходів щодо придбання шкільних автобусів за рахунок коштів державного бюджету. Результативні показники Програми не мають обґрунтованих розрахунків і не відображають фактичну потребу в шкільних автобусах на місцях. Законодавчо неврегульованим є питання щодо визначення поняття «потреба у шкільних автобусах», складових, критеріїв і механізму її розрахунку. Внаслідок цього, на місцях потреба автобусів визначається за різними критеріями.

Недосягнення мети, завдань і кінцевих результатів Програми «Шкільний автобус» призводить до невиконання вимог законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту» щодо забезпечення у сільській місцевості регулярного безоплатного перевезення до місць навчання (роботи) і додому усіх учнів та педагогічних працівників.

Гостроту проблеми поглиблює незадовільний технічний стан існуючого парку автобусів та умови утримання їх на місцях, що також призводить до необхідності постійного його оновлення. Майже третина автобусів, які перевозять учнів та педагогічних працівників, мають термін експлуатації, що перевищує 10 років. За даними МВС України, кожний 7-й автобус у сільській місцевості експлуатується з технічними несправностями, що загрожує життю дітей та педагогічних працівників.

Програма «Шкільний автобус» на сьогодні має низьку кінцеву ефективність, не дозволяє реально вирішити на селі наболілі соціально-

економічні проблеми щодо створення умов для здобуття учнями навчальних закладів загальної середньої освіти. За таких обставин вона потребує нового детального розроблення відповідно до вимог чинних нормативно-правових актів.

➤ *Аудитом ефективності використання коштів державного бюджету Державним фондом сприяння молодіжному житловому будівництву* встановлено, що забезпечення житлом молодих сімей залишається однією з найбільш гострих соціально-економічних проблем, невирішення якої негативно позначається на демографічній ситуації в країні. Водночас запроваджені Кабінетом Міністрів України та Мінсім'ямолодьспортом механізми забезпечення молоді житлом були неефективними та не сприяли вирішенню житлових проблем соціально незахищених категорій молоді.

Не запроваджено нових економічно обґрунтованих механізмів забезпечення молодих сімей соціально доступним житлом. На сьогодні Фонд, в умовах обмеженого фінансування з державного бюджету, не в змозі виконувати в повному обсязі покладені на нього Статутом завдання щодо забезпечення молоді житлом. Поряд з цим Фонд з державної спеціалізованої фінансової установи перетворюється в іпотечну комерційну установу з розвинутою інфраструктурою і можливостями залучення бюджетних коштів.

Кабінет Міністрів України, не вирішивши проблемної ситуації, що склалася з Фондом, у 2009 році запровадив новий механізм забезпечення житлом окремих категорій громадян, у тому числі й молоді, – через Державну іпотечну установу, що створило ситуацію дублювання функцій відповідних державних установ та передумови для неефективного використання обмежених бюджетних ресурсів.

Виконання Державної програми забезпечення молоді житлом на 2002-2012 роки, що є основним завданням Фонду, практично зірвано. Впродовж 2002-2008 років Державна програма недофінансована з державного бюджету більш як на 700 млн. гривень. За таких умов, розрахунково, не отримали житло близько 3 тисяч молодих сімей.

Кабінетом Міністрів України, Мінсім'ямолодьспортом та Державним фондом сприяння молодіжному житловому будівництву не вжито вичерпних заходів, спрямованих на реалізацію висновків та пропозицій Колегії Рахункової палати за результатами попередньої перевірки. Ряд питань нормативно-правового та організаційного забезпечення, на яких наголошувала Колегія Рахункової палати, залишилися неврегульованими, що надалі негативно позначилося на виконанні Державної програми та вирішенні проблеми забезпечення молоді житлом.

➤ *Результати аудиту виконання Державної програми будівництва та розвитку мережі метрополітенів на 2006-2010 роки* засвідчили, що Кабінетом Міністрів України, Мінтрансв'язку, Мінфіном, Мінекономіки, Дніпропетровською, Донецькою, Харківською обласними та Київською міською держадміністраціями, через відсутність системи організації та управління у сфері міського електричного транспорту в частині

пріоритетності будівництва та розвитку мережі метрополітенів як соціально необхідної складової єдиної транспортної системи України, не забезпечувалось виконання Державної програми будівництва та розвитку мережі метрополітенів на 2006-2010 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 07.03.2006 № 257, законів України «Про транспорт», «Про міський електричний транспорт», «Про державні цільові програми».

У результаті за 4 роки дії Державної програми мережа метрополітенів України не розвивалася, в містах Дніпропетровську, Харкові не відбулося збільшення протяжності діючих ліній і станцій метрополітену, а в м. Донецьку метрополітен не побудовано. Вперше за 50 років припинилось будівництво Київського метрополітену.

Витрачені 2,6 млрд. грн. на виконання Державної програми у 2006-2008 роках та I півріччі 2009 року мали б вирішити проблему хоча б в одному з чотирьох зазначених міст. Проте із запланованих 38,8 км і 46 станцій метрополітену на сьогодні введено в експлуатацію лише у м. Києві 1,1 км ліній і дві станції. Як наслідок, очікувані результати програми у соціальній, економічній, екологічній та технологічній сферах не будуть досягнуті до кінця 2010 року.

Нормативно-правове врегулювання питань, пов'язаних з виконанням Державної програми, було недосконалим і суперечливим. Закон України «Про метрополітени», який мав визначати, зокрема, основні засади діяльності метрополітенів, не прийнято.

Державна програма не відповідала вимогам статей 1 і 9 Закону України «Про державні цільові програми», оскільки в ній відсутні обґрунтовано визначені результативні показники і обсяги фінансових ресурсів, необхідні для реалізації програмних заходів, не проведено державної експертизи програми, яка є обов'язковою. Крім того, Мінтрансв'язку в порушення зазначеного Закону не визначило керівника Державної програми.

Кабінет Міністрів України в порушення статей 13 і 17 зазначеного Закону не здійснював контролю за виконанням Державної програми і не визначав ефективності її реалізації шляхом розгляду щорічних звітів Мінтрансв'язку за 2007 та 2008 роки. Водночас Мінекономіки і Мінтрансв'язку не проводили аналізу стану виконання Державної програми.

Невиконання завдань і заходів Державної програми призвело до відсутності очікуваних результатів як в соціальній, економічній, екологічній сферах, так і технологічній, негативних соціально-економічних наслідків щодо транспортного обслуговування населення міст Києва, Дніпропетровська, Донецька, Харкова, рівня технічного оснащення та ефективності роботи метрополітенів, а також переведення об'єктів у розряд «довгобудів». Такий стан створює загрозу виникненню надзвичайних ситуацій, негативно впливає на стан підготовки транспортного обслуговування гостей чемпіонату з футболу Євро-2012.

➤ Діяльність Міністерства з питань житлово-комунального господарства України щодо реформування житлово-комунального господарства була незадовільною і неефективною. Якісних змін у даній галузі не відбувалось, її технічний стан погіршувався з кожним роком. Мета Загальнодержавної програми реформування і розвитку житлово-комунального господарства не досягнута, а бюджетні кошти використовувались з порушенням чинного законодавства та неефективно – такий висновок зроблено за результатами здійсненої Рахунковою палатою *перевірки використання коштів державного бюджету, передбачених Міністерству з питань житлово-комунального господарства України на Загальнодержавну програму реформування і розвитку житлово-комунального господарства*.

Чинне законодавство не забезпечує цілісного регулювання питань розвитку житлово-комунального господарства. Витрати на капітальний ремонт житлового фонду у структурі тарифів плати за житло не були передбачені.

Загальнодержавна програма реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2004-2010 роки не забезпечувала досягнення конкретних кінцевих результатів і фактично не вирішувала питання концентрації фінансових, матеріально-технічних та інших ресурсів, виробничого і науково-технічного потенціалу країни, а також координації діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій. Впродовж всього часу її реалізації зміни до неї не вносилися.

Фактичний стан реагування Мінжитлокомунгоспу на рекомендації Рахункової палати за результатами попередніх контрольних-аналітичних заходів мав формальний характер та був незадовільним. Рекомендації Рахункової палати, які стосувалися вирішення питань системного характеру, залишилися нереалізованими, або виконувались частково. Враховано лише ті пропозиції, які стосуються поточних питань діяльності Мінжитлокомунгоспу.

➤ *Аудитом ефективності використання коштів державного бюджету на заходи з охорони праці та підвищення техніки безпеки на вугледобувних та шахтобудівельних підприємствах, у тому числі дегазацію вугільних пластів*, встановлено, що Кабінетом Міністрів України та Міністерством вугільної промисловості України не забезпечено належної організації функціонування системи управління охороною праці та ефективного контролю за станом промислової безпеки. Як наслідок, на вугледобувних та шахтобудівельних підприємствах досі не створено безпечних та сприятливих умов праці гірників, про що було наголошено Колегією Рахункової палати України ще у 2003 році.

Скорочення за останні роки чисельності працюючих у вугільній галузі, спрямування протягом 2007 – I півріччя 2009 років на реалізацію заходів з охорони праці та підвищення техніки безпеки коштів державного бюджету у сумі 316,4 млн. грн. не вплинуло на зниження аварійності, травматизму із смертельними наслідками та профзахворюваності на

підприємствах, підпорядкованих Мінвуглепрому. При витрачених шістьма дослідженими вугледобувними підприємствами 162 млн. грн. на заходи з охорони праці та підвищення техніки безпеки за рахунок коштів державного бюджету, додатково на ліквідацію наслідків аварій та нещасних випадків за рахунок коштів резервного фонду державного бюджету, Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань та власних коштів цих підприємств витрачено понад 420 млн. грн., що майже утричі більше витраченого цими підприємствами на попередження аварійності. За два з половиною роки трапилося майже 13 тис. випадків травмування, у тому числі із смертельними наслідками – 314 випадків. За останні шість років на вугільних підприємствах України на 1 млн. тонн видобутку вугілля гине у середньому близько трьох людей.

➤ Результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету Міністерством культури і туризму та Державною службою туризму і курортів на виконання державних функцій у сфері туризму засвідчили, що Міністерством культури і туризму України неефективно виконуються функції центрального органу виконавчої влади щодо координації та регулювання діяльності у сфері туризму. Міністерство та Державна служба туризму і курортів – урядовий орган державного управління у складі МКТ з реалізації державної політики у цій сфері – не володіють повною інформацією щодо стану фінансування і виконання затверджених державних цільових програм і заходів з питань розвитку туристичної галузі. Управління та використання коштів державного бюджету є неефективним, відбувається з порушеннями чинного законодавства.

За наявності в Україні достатнього потенціалу для розвитку як внутрішнього, так і зовнішнього туризму, державне регулювання з боку Кабінету Міністрів України, Міністерства культури і туризму України та місцевих органів влади не забезпечує об'єктивних темпів розвитку та зростання економічної ефективності цієї галузі. Як результат, у ВВП України складова туристичної галузі є меншою за 2 відс. і на долю України припадає лише 1 відс. світового туристичного потоку.

В умовах кризи вкладання державних інвестицій у галузь туризму найменше ризикове й найбільш перспективне з економічної точки зору та є реальним шляхом зростання за рахунок цієї галузі валового внутрішнього продукту, надходжень до бюджету та створення додаткових робочих місць.

Законами України основні питання діяльності туристичної галузі урегульовано. Водночас, через пасивну позицію Кабінету Міністрів України, численні зміни центрального органу виконавчої влади у цій галузі, не прийнято ряд необхідних підзаконних актів, не виконуються прямі норми законодавства та окремі підзаконні акти, не побудовано вертикалі в системі управління галуззю, в результаті не забезпечується виконання основної вимоги законодавства – належне управління у сфері туризму та її розвиток.

Врахування Міністерством фінансів України потреби коштів на вирішення завдань бюджетних програм у сфері туризму в 2007 та 2008 роках на рівні 93,1 та 51,6 відс. засвідчило, що туристична галузь не мала належної державної підтримки. Не оцінювалась також можливість суттєвого поштовху для економічного розвитку цієї галузі у зв'язку з проведенням в Україні чемпіонату з футболу Євро-2012, який можна використати як рекламу туристичного продукту держави.

Через існування неефективної системи управління, не досягнуто мети Державної цільової програми розвитку туризму. Виконання Міністерством і Держтуризмкурортів соціально-культурних заходів у сфері туризму у 2007-2008 роках переважно зведено до проведення конференцій, семінарів та виставок, перед якими не ставилися конкретні завдання та їх результативність не оцінювалася.

Відтак залишилися невиконаними важливі для розвитку туризму заходи з упровадження механізмів залучення позабюджетних коштів для вирішення завдань галузі, не створено єдиного інформаційного банку даних туристичних послуг, не впроваджено національних стандартів класифікації та вимог до розміщення туристів, гармонізованих з міжнародними стандартами.

➤ Колегія Рахункової палати, розглянувши результати *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на збереження історичної забудови та відновлення історичної спадщини м. Львова*, зробила такі висновки.

Виконавчим комітетом Львівської міської ради за відсутності контролю з боку Міністерства регіонального розвитку та будівництва України не забезпечено у 2007-2008 роках обґрунтоване планування, ефективне та законне використання коштів субвенцій з державного бюджету, виділених міському бюджету м. Львова на збереження історичної забудови та відновлення історичної спадщини міста, що, у свою чергу, призвело до недосягнення у запланованому обсязі соціально-економічного ефекту від використаних коштів державного бюджету. Ремонтно-реставраційні роботи на 8 пам'ятках (89 відс. до запланованої кількості) не завершені, обмежено можливості громадян для екскурсійного відвідування цих пам'яток.

Через невиконання органами охорони культурної спадщини Львівської облдержадміністрації та Львівської міської ради вимог законодавства щодо охорони культурної спадщини, не забезпечувався контроль за виконанням завдань у цій сфері, як зазначеними спеціально уповноваженими органами охорони культурної спадщини, так й іншим учасником процесу збереження історичної забудови та відновлення історичної спадщини м. Львова – управлінням капітального будівництва Львівської міської ради.

Внаслідок неповного фінансування заходів, які планувалося реалізувати в рамках виконання Комплексної програми збереження історичної забудови м. Львова на 1998-2007 роки, та неефективних управлінських рішень Мінрегіонбуду, МКТ, Львівської облдержадміністрації, виконкому Львівської міської ради, не вирішено більшості проблем щодо

збереження історичної забудови і відновлення історичної спадщини м. Львова.

Львівською облдержадміністрацією та Львівською міською радою вчасно і комплексно не вирішувались організаційні питання із виконання Комплексної програми, для фінансування заходів якої протягом 1998-2007 років вже витрачено 269 млн. грн. бюджетних і залучених коштів. Не забезпечено відповідного контролю з боку центральних органів виконавчої влади – Мінрегіонбуду та МКТ. Внаслідок цього, жоден з 12 передбачених Комплексною програмою заходів у запланованому обсязі не виконано, відтак мета програми, термін дії якої завершився ще у 2007 році, не досягнута.

➤ *Аудит ефективності використання коштів Державного бюджету України на виконання Державної програми інформатизації та комп'ютеризації вищих навчальних закладів I-II рівня акредитації* засвідчив, що Міністерство освіти і науки України не забезпечило системного підходу до формування і організації виконання завдань зазначеної Державної програми, а запроваджений механізм її реалізації був непрозорим, використання коштів державного бюджету здійснювалося з порушенням чинного законодавства та неефективно.

Як наслідок, не досягнуто головної мети Державної програми – запровадження нових підходів до організації навчально-виховного процесу, створення загальнодержавної системи інформатизації вищих навчальних закладів з централізованим інформаційним ресурсом. Фактично виконання Державної програми було зорієнтовано лише на механічну закупівлю техніки і майже проігноровано завдання із створення умов для її інтегрування у навчально-виховний процес.

У результаті на цей час забезпечення ВНЗ технікою удвічі перевищує нормативи, визначені самим Міністерством, з яких частка поставленої за програмою техніки є мізерною, проте програмні засоби навчального призначення, системи електронних інформаційних ресурсів, як кінцеву мету виконання Державної програми, не запроваджено.

Державну програму було затверджено з порушеннями вимог законодавства щодо державних цільових програм та інформатизації, без вивчення Міносвіти як її державним замовником стану забезпечення комп'ютерною технікою навчальних закладів, тенденцій їх власних витрат на поповнення наявної техніки та ініціатив із запровадження сучасних методів навчання.

➤ *За результатами аудиту стану виконання Державної програми покращення умов тримання засуджених та осіб, взятих під варту, на 2006-2010 роки* Колегією Рахункової палати зроблено висновок, що, внаслідок неефективної управлінської діяльності Державного департаменту з питань виконання покарань протягом 2006-2008 років, виконано лише десяту частину передбачених на цей період завдань Державної програми. Міністерство економіки України та Міністерство фінансів України не забезпечили взаємодії з питань контролю і звітності про виконання програми, формально узагальнюючи інформацію, надану Департаментом

з виконання покарань, без аналізу реального стану виконання її заходів. Регіональні державні адміністрації практично усунулися від виконання заходів. Внаслідок цього, умови утримання засуджених та осіб, взятих під варту, суттєво не покращилися.

Фактично витрачені на виконання програмних заходів кошти були використані неефективно, на поточні потреби, без державної стратегії реформування кримінально-виконавчої служби. А повсякденне забезпечення першочергових потреб спецконтингенту, зокрема, продовольством, медикаментами, медичним обладнанням, речовим майном відбувалося з порушеннями законодавства про державні закупівлі. Замість необхідних товарно-матеріальних цінностей закуповувалися інші, які залишалися без використання.

Неефективна управлінська діяльність Департаменту як державного замовника програми і органів місцевої влади, а також незадовільний контроль з боку Уряду, Мінфіну та Мінекономіки не забезпечили розв'язання всіх гострих проблем щодо приведення умов тримання, медико-санітарного і побутового забезпечення засуджених та осіб, взятих під варту, у відповідність з вимогами європейських норм і стандартів у межах завдань, передбачених програмою.

За відсутності стратегії реформування кримінально-виконавчої служби на державному рівні не вдалося сформувати взаємоузгодженої комплексної системи діяльності центральних та місцевих органів виконавчої влади, спрямованої на ефективне вирішення загальнодержавних проблем з поліпшення умов утримання засуджених та осіб, взятих під варту. Подальше використання бюджетних коштів на існуючу програму є недоцільним. Програма підлягає перегляду відповідно до встановлених законодавством вимог.

Повторення порушень і помилок, виявлених Рахунковою палатою ще чотири роки назад, відсутність послідовної й ефективної системи планування видатків, а також дієвого контролю за використанням наявних матеріальних і фінансових ресурсів, стали основними причинами порушень та неефективного витрачання Департаментом отриманих з державного бюджету протягом 2006-2008 років коштів.

Як і в попередні роки Рахунковою палатою протягом звітнього періоду було здійснено ряд аудитів державних цільових програм, які безпосередньо пов'язані з питаннями екології та навколишнього середовища.

➤ За результатами аудиту виконання положень Бухарестської конвенції про захист Чорного моря від забруднення встановлено, що організація та координація діяльності з реалізації Загальнодержавної програми охорони та відтворення довкілля Азовського і Чорного морів, яка забезпечує впровадження положень Конвенції на території України як на регіональному, так і на державному рівнях, Міністерством охорони навколишнього природного середовища України не забезпечувалась.

Не було створено і системи моніторингу довкілля Азовського і Чорного морів, що в свою чергу не відповідало як національним інтересам, так і міжнародним зобов'язанням України.

Існуючий стан організаційного забезпечення здійснення екологічного контролю в Україні є недосконалим. Розподіл функцій на морському середовищі між Державною екологічною інспекцією з охорони довкілля Північно-Західного регіону Чорного моря, Державною Азово-Чорноморською екологічною інспекцією та Державною екологічною інспекцією Азовського моря протоколами не оформлено та наказами Мінприроди не затверджено. У результаті в зонах розмежування морських територій державний контроль за дотриманням природоохоронного законодавства не забезпечується, а наслідки екологічних аварій залишаються без належного реагування.

В Україні так і не запроваджено дієвих механізмів реалізації положень Бухарестської конвенції щодо відповідальності та контролю за заподіяну шкоду морському середовищу Чорного моря, та не дотримано одного з головних принципів природокористування – «забруднювач платить».

Найгостріша ситуація з питань забезпечення екологічного контролю стану Азовського і Чорного морів склалася у зв'язку з численними випадками аварійного розливу нафтопродуктів. Плани з ліквідації аварійних забруднень у відкритому морі відповідними службами екологічно небезпечних об'єктів та органами місцевого самоврядування до теперішнього часу не розроблено, відсутні необхідні технічні засоби з ліквідації аварійних забруднень у прибережній смузі моря та на рейді, а заходи, що здійснювались, були неефективними.

➤ За результатами аудиту виконання Державної програми «Ліси України» Колегією Рахункової палати зроблено висновок, що організаційна система виконання зазначеної Державної програми не була ефективною та не забезпечувала збалансованого розвитку лісового господарства країни, спрямованого на посилення екологічних, соціальних та економічних функцій лісів.

Нормативно-правове забезпечення діяльності галузі не врегулює питання організації лісовпорядкування, економічного стимулювання впровадження заходів щодо розширеного відтворення лісів, складу документації з державного лісового кадастру і первинного обліку лісів.

Державним комітетом лісового господарства України як відповідальним за організаційне забезпечення виконання Програми у 2006-2008 роках не вжито заходів щодо посилення координації діяльності виконавців Програми з метою досягнення її результативних показників.

Програма не відповідає вимогам Закону України «Про державні цільові програми», оскільки в ній відсутні як поетапні строки виконання її заходів, так і розрахунки обсягів та джерел фінансування другого етапу виконання Програми, зокрема і на 2006-2010 роки.

Недостатні дії Держкомлісгоспу щодо усунення порушень, виявлених Рахунковою палатою у ході попереднього аудиту виконання заходів першого етапу Державної програми «Ліси України», насамперед через відсутність у Держкомлісгоспу реальних важелів впливу на прийняття урядових рішень, а саме непередставлення безпосередньо Держкомліс-

госпу в урядових комітетах та Уряді, та відстоювання внутрівідомчих інтересів іншими основними постійними лісокористувачами (Мінагрополітики, Мінприроди, Міноборони та МНС) не дали змоги суттєво покращити ситуацію з реалізації Програми та призвели до прийняття неефективних управлінських рішень у галузі лісового господарства.

Впродовж звітнього року фахівцями Рахункової палати робились також узагальнюючі висновки стосовно ефективності управлінських рішень, що приймалися Кабінетом Міністрів України, головними розпорядниками бюджетних коштів з того чи іншого питання витрачання державних коштів, ефективності системи та механізму фінансування **того чи іншого напряму використання коштів Державного бюджету України.**

➤ *Аудитом ефективності використання коштів резервного фонду державного бюджету у 2008 році* встановлено, що, як і в попередні роки, Кабінет Міністрів України не забезпечував дотримання вимог чинного законодавства при формуванні та використанні коштів резервного фонду державного бюджету. Кошти виділялись без необхідних обґрунтувань, що призводило до їх нецільового та неефективного використання.

Під час прийняття рішень Кабінетом Міністрів України постійно ігнорувались зауваження та заперечення Мінекономіки, Мінфіну та Мін'юсту щодо неправомірності виділення коштів з резервного фонду державного бюджету, а Секретаріатом Кабінету Міністрів України не здійснювався відповідний контроль за дотриманням органами виконавчої влади вимог Регламенту Кабінету Міністрів України в частині підготовки та оформлення документів, які подаються ними на розгляд Кабінету Міністрів.

Як наслідок, протягом 2008 року Кабінет Міністрів України прийняв з порушенням вимог чинного законодавства 46 рішень на загальну суму 1 млрд. 662,2 млн. грн. (89 відс. коштів, передбачених такими рішеннями).

Управління коштами резервного фонду державного бюджету здійснювалось неефективно. Кошти фонду за 14 рішеннями Кабінету Міністрів України на загальну суму 352,6 млн. грн. у порушення вимог статті 24 Бюджетного кодексу України були спрямовані як додаткове джерело фінансування існуючих бюджетних програм або на цілі, які мали бути передбаченими в межах окремих бюджетних програм при внесенні змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2008 рік та про внесення змін до деяких законодавчих актів України».

Кабінет Міністрів України при прийнятті рішень про виділення коштів резервного фонду держбюджету не дотримувався вимог Порядку використання коштів резервного фонду бюджету, що призвело до їх неефективного та нецільового використання.

Міністерством економіки України не забезпечувалась робота щодо повернення до державного бюджету коштів резервного фонду, виділених у попередні роки на умовах повернення.

Законодавче забезпечення процесу фінансування робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій було достатнім з точки зору забезпечення фінансування, проте було недовірливим щодо відповідальності за недотри-

мання вимог чинного законодавства при формуванні та розподілі коштів резервного фонду державного бюджету.

➤ Порушення і недоліки, виявлені в ході проведення *аудиту ефективності використання бюджетних коштів на профілактику і лікування онкологічних захворювань у 2008 році*, свідчать, що Міністерством охорони здоров'я України не створено системи управління онкологічною службою, здатної вирішити найважливіші проблеми – профілактику захворюваності на злоякісні новоутворення та мінімізацію їх наслідків.

У медичних установах адміністративних територій не запроваджено щорічних медоглядів населення та диспансерного нагляду осіб з груп підвищеного ризику. Міністерством не організовано виконання комплексу заходів з усунення забруднення канцерогенами навколишнього середовища й зменшення канцерогенного навантаження на людину, не організовано системної роботи з висвітлення у засобах масової інформації питань індивідуальної обізнаності населення щодо профілактики та раннього виявлення онкозахворювань.

Запровадивши ведення Національного канцер-реєстру для узагальнення інформації про стан організації і результатів медичної діяльності з профілактики і лікування онкозахворювань та підвищення ефективності використання бюджетних коштів, МОЗ, всупереч світовій практиці, аналізує статистику виживання не 95 відсотків, а лише близько 50 відс. пролікованих хворих не за п'ять років, а за один рік, що не давало можливості реально оцінити результати наданої медичної допомоги та оптимізувати управлінські рішення щодо цих процесів. Через відсутність чітких дій з боку МОЗ, на сьогодні тенденції захворюваності на онкологію залишаються негативними.

Неефективні управлінські рішення Міністерства та Київської міської держадміністрації щодо будівництва Центру із застосування технології позитронно-емісійної томографії призвели до систематичного перенесення термінів введення його в експлуатацію. Як результат, будівництво Центру не завершено, вартість об'єкта зросла майже у два рази і становить 400,9 млн. гривень. Крім того, практична діяльність Центру не може бути розпочата до проведення довготривалої роботи з реєстрації лікарських засобів, для виробництва яких створюється Центр.

Внаслідок використання МОЗ коштів державного бюджету, призначених на профілактику і лікування онкозахворювань, лише на закупівлю медикаментів та обладнання, не досягнуто результативних показників у цій сфері медицини, передбачених державними програмами. Через непослідовні дії Міністерства, переважну більшість невиконаних завдань попередньої державної програми «Онкологія» до проекту нової програми не включено. До того ж проект розробленої загальнодержавної програми щодо боротьби з онкологічними захворюваннями населення дорослого віку подано до Верховної Ради України для затвердження лише у червні 2009 року, тобто через три роки після терміну, встановленого відповідним Указом Президента України, і на кінець 2009 року не затверджено.

➤ Аудитом ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених Міністерству освіти і науки України на здійснення зовнішнього оцінювання та моніторингу якості освіти, встановлено, що Міністерство освіти і науки України як центральний орган виконавчої влади, відповідальний за реалізацію державної політики у галузі освіти, виявилось організаційно невідповідним до запровадження системи незалежного оцінювання та моніторингу якості освіти.

Прийняття МОН невважених та запізнених управлінських рішень у процесі формування системи незалежного оцінювання і моніторингу якості освіти не дало можливості повністю досягти мети бюджетної програми «Здійснення зовнішнього оцінювання та моніторинг якості освіти Українським центром оцінювання якості освіти та його регіональними підрозділами», а кошти державного бюджету витрачалися з порушеннями та неефективно.

Відсутність у паспорті бюджетної програми показників, що оцінюють результати діяльності самого МОН як головного в структурі виконавців бюджетної програми, унеможливила оцінку важливої складової мети бюджетної програми – моніторингу якості освіти для прийняття управлінських рішень щодо забезпечення її підвищення і, як наслідок, гарантування рівного доступу до вищої освіти.

Процес запровадження незалежного зовнішнього оцінювання досягнень випускників середніх загальноосвітніх навчальних закладів відбувався за неповним нормативним і недосконалим адміністративним урегулюванням.

Створивши нову систему суб'єктів адміністрування у сфері державної підсумкової атестації, Міністерство освіти і науки України не забезпечило внесення змін до законів України у галузі освіти для унормування їх діяльності, а також встановлення відповідальності за порушення порядку проведення зовнішнього незалежного оцінювання знань, у тому числі за незабезпечення конфіденційності документів і результатів тестування.

Академія педагогічних наук України, відповідальна за наукове супроводження галузі, не забезпечила своєчасної розробки науково обґрунтованих критеріїв зовнішнього незалежного оцінювання навчальних досягнень випускників середніх загальноосвітніх навчальних закладів, отже, наукові засади об'єктивного оцінювання знань не запроваджено.

Неузгодженість законів України «Про освіту» та «Про вищу освіту» дозволила Міністерству освіти і науки України запровадити введення привілеїв певним категоріям осіб, що порушило конституційні права рівного доступу до вищої освіти. Через встановлені МОН та вищими навчальними закладами пільгові умови, уникли конкурсних засад випускники з рівнем знань нижче середнього, при цьому окремими ВНЗ у 2008 році за пільговими умовами зараховано понад 90 відс. осіб, в основному на престижні спеціальності.

➤ За результатами аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених Міністерству освіти і науки України на наукові дослідження, Колегією зроблено висновок, що Міністерство освіти і науки України як головний орган у системі центральних

органів виконавчої влади з реалізації державної політики у сфері наукової, науково-технічної й інноваційної діяльності за наявності потужного наукового потенціалу в усіх галузях життєдіяльності держави не забезпечило проведення аналітичних досліджень перспектив розвитку науки у взаємозв'язку з реальними потребами економіки України в наукових результатах та обмежалося участю у формуванні державного замовлення на науково-технічну продукцію лише в частині потреб галузі освіти. Декларуючи інноваційне спрямування наукової діяльності, МОН фінансує підпорядковані вищі навчальні заклади та наукові установи переважно в частині забезпечення навчальних процесів.

Як наслідок, головна мета бюджетних програм у сфері науки щодо одержання і використання знань для практичних цілей як джерела економічного зростання держави залишилася недосягнутою, що є негативним фактором в умовах економічної кризи.

З 2007 року фінансування наукової діяльності в державі здійснювалось за відсутності закону про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки, прийняття якого не було забезпечено Урядом та Міністерством освіти і науки України.

Не було визначено МОН пріоритетів наукової діяльності й у галузі освіти та не розроблено концепції її розвитку. Наукові розробки здійснювались за умов невизначеності їх споживача; моніторинг впровадження та досягнення економічної і соціальної ефективності наукових результатів не проводився. Координація і контроль як на етапі планування та проведення наукових досліджень, так і на етапі впровадження наукових результатів не забезпечувались.

Як результат, із проаналізованих під час аудиту завершених у 2008 році 659 науково-дослідних робіт не впроваджено 242, на виконання яких неефективно витрачено близько 67,2 млн. грн. коштів державного бюджету. Інформацією щодо економічної ефективності задекларованих як впроваджені у сфері виробництва 144 НДР, на які витрачено 44,6 млн. грн. бюджетних коштів, виконавці і МОН не володіють.

➤ *Аналізом упорядкування умов оплати праці працівників бюджетної сфери на основі єдиної тарифної сітки* встановлено, що реалізація Кабінетом Міністрів України завдань, визначених Указом Президента України від 25.12.2000 № 1375, щодо упорядкування оплати праці у бюджетній сфері на основі Єдиної тарифної сітки (ЄТС) розпочалась майже через п'ять років після видання Указу та через 2,5 роки після прийняття постанови Кабінету Міністрів України про її затвердження. У зв'язку із затримкою більш ніж на 2,5 роки запровадження ЄТС та поетапним її введенням, кожний працівник бюджетної сфери впродовж цього періоду недоотримував щомісяця, без урахування зростання розміру мінімальної заробітної плати, близько 20 відс. заробітної плати.

Запровадження у бюджетній сфері ЄТС в основному дало змогу відновити втрачені міжпосадові і міжгалузеві співвідношення, але не вирішило в повному обсязі проблеми щодо диференціації тарифних ставок і посадових окладів різних професійно-кваліфікаційних груп працівників з ураху-

ванням складності їх праці, а також усунення необґрунтованих диспропорцій у рівнях оплати праці працівників однакової кваліфікації, які виконують аналогічну за складністю та функціональними ознаками роботу.

Відсутність системності та суб'єктивний підхід з боку Кабінету Міністрів України при визначенні розмірів оплати праці окремих категорій працівників шляхом внесення змін у вже встановлені ЄТС співвідношення призвели до руйнування основ запровадженої в бюджетній сфері тарифної системи. Внесені Урядом упродовж 2005-2007 років зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 30.08.2002 № 1298 не дозволили досягти мети запровадження ЄТС в частині підтримання на постійному рівні оптимальних міжгалузевих та міжпосадових співвідношень в оплаті праці.

На сьогодні відсутня будь-яка система при встановленні додаткових видів оплати праці (надбавок, доплат) працівникам у розрізі окремих галузей бюджетної сфери, а також при визначенні умов оплати праці працівників бюджетних закладів (установ), яким указами Президента України надано статус національних. Намагання Міністерства праці та соціальної політики України упорядкувати ці питання не були підтримані Міністерством фінансів України у зв'язку з відсутністю наявних бюджетних ресурсів.

➤ Міністерство праці та соціальної політики України як головний розпорядник, Фонд соціального захисту інвалідів як відповідальний виконавець не здійснили у 2008 році належного нормативно-правового та організаційного забезпечення виконання бюджетної програми «Соціальна, трудова та професійна реабілітація інвалідів», що негативно позначилося на отриманні інвалідами відповідних законодавчо визначених державних гарантій – такий висновок зроблено за результатами *аудиту ефективності формування та використання коштів спеціального фонду державного бюджету Фондом соціального захисту інвалідів*.

Головне завдання – забезпечення працевлаштування інвалідів, залишилося невирішеним. На початок минулого року в Україні налічувалося близько 2,6 млн. інвалідів, з яких працювали лише 540,4 тис. осіб. Зазначене спричинене, зокрема, невідповідністю напрямів підготовки потребам ринку праці; низькою конкурентоспроможністю інвалідів на ринку праці внаслідок недостатньої професійної підготовки; відсутністю необхідного досвіду; медичними показаннями і станом здоров'я шукачів роботи з числа інвалідів.

Індивідуальні програми реабілітації інвалідів не виконувались належним чином, що призводило до залучення їх до некваліфікованої, низькооплачуваної праці, а також створювало умови для численних порушень роботодавцями трудового законодавства стосовно інвалідів.

Нормативно-правове забезпечення зазначеної бюджетної програми залишалося недосконалим, має численні неузгодженості та прогалини, що не забезпечувало повноти надходжень адміністративно-господарських санкцій та пені за невиконання нормативу робочих місць для працевлаштування інвалідів і створювало умови для неефективного використання бюджетних коштів.

➤ За результатами аналізу використання коштів Державного бюджету України, виділених на державну підтримку АПК, встановлено, що обсяг коштів, який спрямовується з державного бюджету на підтримку розвитку сільського господарства, щорічно зростає, однак аграрний сектор економіки працює на межі збитковості, а окремі його галузі, насамперед тваринництво, є хронічно збитковими. Заробітна плата сільськогосподарських товаровиробників залишається найнижчою серед виробничих галузей економіки. Все це не забезпечує розширеного відтворення виробництва та оновлення основних засобів.

Найгострішими проблемами на селі продовжують залишатися занепад соціальної сільської інфраструктури, відсутність мотивації до праці, безробіття, бідність, трудова міграція та, як наслідок, обезлюднення сільської місцевості. При цьому в законах України про державний бюджет на 2007-2008 роки фінансування спеціальних бюджетних програм, спрямованих на розвиток сільських територій, відсутнє.

У системі державної підтримки агропромислового сектору залишається ще багато невирішених проблем, які стосуються кредитної, цінової, регуляторної та страхової діяльності. Зокрема, невиконання законодавчо встановлених вимог щодо обов'язкового страхування сільськогосподарського виробництва призводить до значних втрат державного бюджету на ліквідацію наслідків стихійних лих.

Запроваджена система фінансування державної підтримки агропромислового комплексу не забезпечувала визначеного на законодавчому рівні сприяння життєздатності сільського господарства, його конкурентоспроможності на внутрішньому і зовнішньому ринку, гарантування продовольчої безпеки країни, посилення соціального захисту сільського населення.

Основними причинами неефективного використання коштів державного бюджету, які виділяються на підтримку АПК, були недосконалість механізмів отримання і розподілу бюджетних коштів та порушення бюджетної дисципліни при їх використанні. Щорічна зміна порядків та механізмів виділення коштів з державного бюджету, їх громіздкість, запізніле затвердження та внесення до них неодноразових змін протягом року спричиняли несвоєчасне отримання коштів державної фінансової підтримки та неефективне їх використання і повернення в кінці року до державного бюджету.

➤ Аудитом ефективності використання Міністерством охорони здоров'я України коштів державного бюджету на виконання завдань та функцій із забезпечення державного санітарно-епідеміологічного нагляду і дезінфекційних заходів встановлено, що Міністерством охорони здоров'я України за відсутності належної уваги з боку Кабінету Міністрів України, в порушення вимог статті 27 Основ законодавства України про охорону здоров'я не створено системи державних стимулів і регуляторів, спрямованих на суворе дотримання санітарно-епідеміологічних правил та норм. Не забезпечено виконання функцій з організації ефективної системи управління санітарно-епідеміологічними закладами, розроблення та приведення у відповідність із сучасними вимогами санітарних норм, правил і методик санітарно-епідеміологічних досліджень об'єктів, що забезпечують життєді-

яльність населення, не здійснювався контроль за повнотою виконання підпорядкованими закладами санепідзаходів. Внаслідок цього, не забезпечувалось ефективного попередження негативних факторів впливу на здоров'я населення України, комплексне вирішення яких має загальнодержавне стратегічне значення.

Спрямувавши у 2006-2008 роках на забезпечення державного санітарно-епідеміологічного нагляду та дезінфекційних заходів від 1 до 1,5 млрд. грн. коштів державного бюджету, не вдалося запобігти зростанню захворюваності населення України на новоутворення, хвороби крові та серцево-судинної, ендокринної системи, органів травлення, дихання, сечостатевої і кістково-м'язової систем, однією з причин поширення яких є вживання неякісної води та продуктів харчування.

Міністерством більше чотирьох років не виконуються вимоги постанов Уряду від 24.09.2004 №№ 1272 і 1273 щодо створення Державної санітарно-епідеміологічної служби як урядового органу державного управління у сфері забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення. Як наслідок, відсутня єдина система управління державним санепіднаглядом. Міністерство не володіє інформацією про здійснення заходів з держсанепіднагляду відповідними закладами центральних органів виконавчої влади в галузі оборони, внутрішніх справ, у справах охорони державного кордону, з питань виконання покарань, ДУС та СБУ.

МОЗ не виконувався затверджений розпорядженням Уряду План заходів щодо адаптації української економіки до вимог СОТ у частині гармонізації системи контролю параметрів безпеки харчових продуктів, впровадження і валідації методів контролю у відповідності з міжнародними стандартами. Більше року не забезпечено затвердження Державної цільової програми з гармонізації національних нормативних документів з санітарних заходів у галузі якості та безпеки харчових продуктів та супутніх матеріалів для їх виробництва з відповідними міжнародними стандартами та Директивами ЄС, яку планувалося виконати у 2008-2009 роках.

2. РЕАГУВАННЯ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ, УСТАНОВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ НА ВИСНОВКИ, ПРОПОЗИЦІЇ І РЕКОМЕНДАЦІЇ КОЛЕГІЇ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ

Повсякденною практикою роботи Рахункової палати є ретельне, методичне відстежування та аналіз виконання об'єктами контрольних заходів рекомендацій і пропозицій, що затверджені Колегією Рахункової палати за результатами проведених аудитів. Контрольний захід вважається таким, що досяг своєї мети, тільки в тому разі, коли є відповідне позитивне реагування на інформації та висновки Колегії Рахункової палати керівництвом Кабінету Міністрів України, міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, об'єктів, що перевірялися.

Пропозиції, що містились у висновках Колегії Рахункової палати за результатами контрольних-аналітичних та експертних заходів, знайшли своє відображення у ряді законів, прийнятих Верховною Радою України у 2009 році.

Законом України від 21.08.2009 № 1608-VI «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2009 рік» та деяких інших законів України» внесено зміни до Закону України «Про Національний банк України», які враховують пропозицію Рахункової палати щодо нормативно-правового врегулювання порядку перерахування перевищення доходів над витратами Національного банку України.

У **Законі України від 20.10.2009 № 1646-VI** «Про встановлення прожиткового мінімуму та мінімальної заробітної плати», відповідно до якого для забезпечення належного соціального захисту населення у період фінансово-економічної кризи підвищено розміри прожиткового мінімуму та мінімальної заробітної плати, враховано висновки Колегії Рахункової палати щодо виконання державного бюджету за I квартал та I півріччя 2009 року, а також за результатами аналізу та експертизи проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2010 рік».

Законом України від 22.12.2009 № 1782-VI «Про внесення змін до деяких законів України щодо підтримки агропромислового комплексу в умовах світової фінансової кризи» враховано пропозицію Рахункової палати щодо визначення статусу коштів податку на додану вартість, які отримують сільськогосподарські підприємства за продані ними молоко та м'ясо в живій вазі за спеціальним режимом оподаткування.

Законом України від 23.12.2009 № 1794-VI затверджено Загальнодержавну програму боротьби з онкологічними захворюваннями на період до 2016 року, в якій враховано матеріали аудиту ефективності використання бюджетних коштів на профілактику і лікування онкологічних захворювань.

Окремі висновки і пропозиції Колегії Рахункової палати за результатами аналізу та експертизи проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2010 рік» повністю або частково враховано Комітетом Верховної Ради України з питань бюджету при підготовці таблиці пропозицій суб'єктів права законодавчої ініціативи до **проекту Закону України «Про державний бюджет України на 2010 рік»**, зокрема щодо необхідності:

- уточнення основних прогнозних макропоказників економічного і соціального розвитку України на 2010 рік та внесення змін до відповідних показників проекту бюджету на 2010 рік;
- виключення окремих статей законопроекту, якими передбачено внесення змін до чинних законів, особливо в частині діючих податкових і бюджетних норм, що суперечить законодавству;
- перегляду розміру прожиткового мінімуму;
- приведення положень законопроекту про державний бюджет на 2010 рік в частині міжбюджетних відносин у відповідність з нормами чинного Бюджетного кодексу України;
- направлення коштів Стабілізаційного фонду на видатки, пов'язані із забезпеченням макроекономічної стабільності в країні;
- конкретизації видатків на проведення структурних реформ у галузях економіки.

Крім того, у проекті Закону України «Про Державний бюджет України на 2010 рік» враховано висновок Колегії Рахункової палати щодо виконання державного бюджету за I квартал та I півріччя 2009 року і запропоновано вдосконалений алгоритм розрахунку ставок рентної плати за нафту та газовий конденсат, який передбачає застосовування коригуючого коефіцієнта лише у разі, якщо його величина більше або дорівнює одиниці.

Проектом та Законом України «Про Державний бюджет України на 2010 рік» (стаття 36) визначено пропорції розподілу додаткової дотації на вирівнювання фінансової забезпеченості між місцевими бюджетами та критерії, які мають враховувати місцеві органи виконавчої влади при її подальшому розподілі (особливості депресивних та гірських територій, показник чисельності населення і рівень розгалуженості мережі бюджетних установ). Впорядкування розподілу вказаної дотації при складанні проекту бюджету на 2010 рік зазначено у рекомендаціях Рахункової палати за результатами аналізу взаємовідносин Державного бюджету України та місцевих бюджетів у 2007-2008 роках.

Також у зазначеному законопроекті передбачено кошти на виконання вимог статті 48 Гірничого закону України в частині безоплатної доставки твердого палива громадянам, що мають право на пільги з придбання твердого палива, про що зазначала Рахункова палата в рекомендаціях за результатами аудиту використання коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг та житлових субсидій населенню на придбання твердого та рідкого пічного побутового палива і скрапленого газу.

Законопроектом визначено захищеними видатки Державного бюджету України на 2010 рік на забезпечення живучості та вибухопожежобезпеки арсеналів, баз і складів озброєння, що враховує пропозицію Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на проведення заходів з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, що склалася на території 61-го арсеналу Південного оперативного командування Збройних Сил України.

У проекті Закону України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України (щодо фінансування загальнодержавних реабілітаційних установ для інвалідів)» (реєстр. № 2216) визначено джерела фінансування реабілітаційних установ для інвалідів та державних програм з фізичної культури, спорту та реабілітації інвалідів, що враховує пропозицію Рахункової палати.

Проектом Закону України «Про судоустрій та статус суддів» (реєстр. № 0917), схваленим Комітетом з питань правосуддя для розгляду його Верховною Радою України у другому читанні, передбачається, зокрема, обмежити адміністративні повноваження голови суду, які є невластивими посаді судді та можуть слугувати важелем впливу на призначення та професійну діяльність суддів, та зосередити функції голови суду виключно на здійсненні представницьких повноважень і контролі за діяльністю апарату суду, що враховує пропозицію Рахункової палати щодо удосконалення системи організаційного забезпечення роботи суду.

Пропозиція Рахункової палати України стосовно ненарахування процентів за податковим кредитом знайшла своє відображення у проекті Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про заходи, спрямовані на забезпечення сталого функціонування підприємств паливно-енергетичного комплексу» та деяких інших законодавчих актів» (реєстр. № 3350).

Результати контрольних-аналітичних заходів Рахункової палати використовувалися в роботі комітетів Верховної Ради України.

Комітет з питань будівництва, містобудування і житлово-комунального господарства та регіональної політики заслухав інформацію Рахункової палати «Про результати аудиту у 2008 році коштів субвенцій з державного бюджету на укріплення Бердянської коси від 01.07.2009 № 04-13/13-560» і прийняв рішення про надання Мінрегіонбудом ґрунтовних пояснень щодо порушень, встановлених Рахунковою палатою, та звернення до Генеральної прокуратури України за результатами з'ясованих фактів порушень.

Комітетом з питань бюджету постійно використовувалися матеріали Рахункової палати щодо аналізу виконання Державного бюджету України за 2008 рік та його поквартального виконання у 2009 році. Представники департаментів Рахункової палати взяли участь у засіданнях робочих груп Комітету при обговоренні проекту Закону «Про Державний бюджет України на 2010 рік».

Комітет з питань державного будівництва та місцевого самоврядування за участю представника Рахункової палати розглянув питання щодо порядку розгляду матеріалів Рахункової палати, які надійшли впродовж 2008 року.

На засіданні **Комітету з питань екологічної політики, природо-користування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи** за участю представників Рахункової палати були розглянуті питання «Про виконання Програми поліпшення екологічного стану Дніпропет-

ровської області за рахунок зменшення забруднення довкілля основними підприємствами-забруднювачами на 2007-2015 роки» та «Про стан виконання рішення виїзного засідання Комітету від 3 червня 2008 року № 17/1 «Про розгляд екологічних і соціальних питань в районі розташування колишнього виробничого об'єднання «Придніпровський хімічний завод». Прийнято рішення про необхідність врахування пропозицій та зауважень Рахункової палати з даного питання. Також на засіданні Комітету було заслухано інформацію «Про лист Рахункової палати України щодо результатів аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України на оздоровлення громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи». Наголошено на необхідності термінового упорядкування чинної нормативно-правової бази та здійсненні заходів з удосконалення організаційного забезпечення виконання відповідної бюджетної програми у сфері соціального захисту громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи; рекомендовано Міністерству праці та соціальної політики України розглянути результати аудиту Рахункової палати на засіданні Колегії Міністерства.

Комітет з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності розглянув інформацію Рахункової палати «Про результати аудиту використання правоохоронними органами дозвільних функцій». Комітет прийняв рішення про направлення Кабінету Міністрів України звернення щодо підготовки відповідних законодавчих актів та внесення змін до чинних нормативно-правових документів Уряду з цього питання. На засіданні Комітету розглянуто інформацію Рахункової палати України про результати аудиту виконання заходів зі створення системи «Аркан». Члени Комітету підтримали пропозицію Рахункової палати і за результатами обговорення було прийнято рішення утворити робочу групу для впровадження системи «Аркан» і здійснити законодавче забезпечення її функціонування.

На засіданні **Комітету з питань культури і духовності** заслухано інформацію про результати аудиту Рахункової палати України щодо ефективності функціонування державної системи охорони археологічної спадщини та використання коштів Державного бюджету України на археологію Національною академією наук України та про результати аудиту Рахунковою палатою використання коштів на спорудження Меморіалу пам'яті жертв голодоморів в Україні. Комітет підтримав пропозицію Рахункової палати про направлення матеріалів до Генеральної прокуратури України та прийняв рішення щодо необхідності врегулювання земельних відносин та передачі після завершення будівництва I черги Меморіального комплексу від замовника до відповідної загальнодержавної структури.

Комітет з питань науки і освіти за участю представників Рахункової палати розглянув питання «Про результати аудиту Рахункової палати щодо ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених Міністерству освіти і науки України на здійснення зовнішнього незалежного оцінювання якості освіти»; «Про інформацію Рахункової

палати України щодо результатів аналізу упорядкування умов оплати праці працівників бюджетної сфери на основі Єдиної тарифної сітки» та «Про результати аудиту Рахункової палати України щодо ефективності функціонування державної системи охорони археологічної спадщини та використання коштів Державного бюджету України на археологію Національною академією наук України». Було прийнято відповідні рішення з урахуванням пропозицій Рахункової палати.

Комітетом з питань охорони здоров'я заслухано питання «Про результати проведеного Рахунковою палатою України аудиту стану використання позики Міжнародного банку реконструкції та розвитку на реалізацію проекту «Контроль за туберкульозом та ВІЛ/СНІДом в Україні» та ухвалено рішення направити результати проведеного Рахунковою палатою аудиту до Генеральної прокуратури України для вжиття відповідних заходів. На основі інформації Рахункової палати про результати аудиту ефективності використання бюджетних коштів на профілактику і лікування онкологічних захворювань в Україні Комітетом було враховано пропозиції Рахункової палати при розгляді законопроекту «Про Загальнодержавну програму боротьби з онкологічними захворюваннями на період до 2016 року (реєстр. № 1230 від 13.12.2007)» та прийнято рішення підтримати його в першому читанні. На засіданні Комітету розглядалося питання «Про результати аудиту Рахункової палати ефективності використання у 2007-2008 роках бюджетних коштів, виділених Міністерству охорони здоров'я України на функціонування та реконструкцію Українського державного медико-соціального центру ветеранів війни». Комітет підтримав пропозиції Колегії Рахункової палати щодо перегляду Положення про Український державний медико-соціального центр ветеранів війни, прийняв рішення про внесення пропозиції до проекту Закону України «Про Державний бюджет на 2010 рік» щодо виділення коштів на завершення реконструкції харчоблоку Центру. Також Комітетом було заслухано інформацію Рахункової палати про результати аудиту ефективності використання Міністерством охорони здоров'я України коштів Державного бюджету України на виконання завдань та функцій із забезпечення державного санітарно-епідеміологічного нагляду і дезінфекційних заходів.

Комітетом у справах пенсіонерів, ветеранів та інвалідів за участю представників Рахункової палати було розглянуто інформацію Рахункової палати «Про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на фінансову підтримку громадських організацій інвалідів, проведеного Рахунковою палатою у 2008 році» та «Про результати аудиту ефективності формування та використання коштів спеціального фонду державного бюджету Фондом соціального захисту інвалідів» і прийнято рішення вжити заходи щодо внесення відповідних змін до законодавства, упорядкування чинної нормативно-правової бази та удосконалення організаційного забезпечення виконання програм у сфері соціального захисту інвалідів.

Комітет з питань прав людини, національних меншин і міжнародних відносин заслухав інформацію Рахункової палати «Про результати аудиту ефективності використання коштів, виділених з державного бюджету у 2007-2008 роках, на розселення та облаштування в Автономній Республіці Крим депортованих кримських татар та осіб інших національностей, які були депортовані з території України» та прийняв рішення узагальнити висновки і пропозиції Рахункової палати для подальшого нормативно-правового врегулювання питань розселення та облаштування депортованих кримських татар й осіб інших національностей задля більш ґрунтовного обговорення зазначених питань на круглому столі, який було проведено у квітні 2009 року за участю всіх зацікавлених сторін.

Комітет з питань промислової і регуляторної політики та підприємства за участю представника Рахункової палати розглянув питання щодо стану виконання Державного бюджету України на 2009 рік з питань, що належать до компетенції Комітету, та підготовки пропозицій щодо покращення бюджетного фінансування відповідних галузей. Врахувавши пропозиції Рахункової палати, Комітет ухвалив низку пропозицій про внесення змін до Державного бюджету України на 2009 рік щодо покращення фінансування напрямів діяльності промислової галузі. В ході засідання робочої групи Комітету з обговорення ситуації на державному підприємстві «Суднобудівний завод ім. 61 комунара» було заслухано результати аудиту Рахункової палати щодо ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених зазначеному підприємству. Члени Комітету дали позитивну оцінку матеріалам Рахункової палати, відмічено актуальність питання і значимість встановлених фактів порушень, які є характерними для всієї суднобудівної галузі України. Також було підтримано пропозицію Рахункової палати щодо розроблення й затвердження у найкоротші терміни стратегії розвитку підприємства.

На засіданнях **Комітету з питань соціальної політики і праці** було заслухано інформацію Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених Міністерству вугільної промисловості України на здійснення гірничорятувальних заходів на вугледобувних підприємствах; аудиту використання бюджетних коштів на погашення заборгованості по знецінених заощадженнях громадян у 2008 році; аналізу упорядкування умов оплати праці працівників бюджетної сфери на основі Єдиної тарифної сітки. Було прийнято відповідні рішення щодо законодавчого та нормативно-правового врегулювання зазначених питань з урахуванням пропозицій Рахункової палати. Стан виконання рішення Комітету щодо інформації Рахункової палати за результатами аналізу упорядкування умов оплати праці працівників бюджетної сфери на основі Єдиної тарифної сітки було розглянуто на засіданні Комітету та прийнято рішення визнати роботу Мінпраці із зазначеного питання незадовільною, надано ряд рекомендацій Кабінету Міністрів України, Міністерству освіти і науки України та Міністерству культури і туризму України.

На засіданні **Комітету з питань транспорту та зв'язку** було розглянуто результати проведених Рахунковою палатою аудиту використання коштів Державного бюджету України та кредитних ресурсів на будівництво, реконструкцію і капітальний ремонт автомобільних доріг державного значення та аудиту ефективності використання бюджетних коштів на створення глибоководного суднового ходу Дунай–Чорне море.

Спеціальною контрольною комісією з питань приватизації за участю представника Рахункової палати було розглянуто результати аналізу звіту Фонду державного майна України за 2008 рік.

Тимчасовою слідчою комісією з питань розслідування обставин порушення Конституції України та законів України, прийняття протиправних рішень посадовими особами Київської міської ради та її виконавчого органу за участю представника Рахункової палати розглянуто результати аудиту використання у 2007 році коштів субвенції державного бюджету міському бюджету м. Києва на створення центру із застосуванням ПЕТ-технології для раннього виявлення онкологічних захворювань та стан вжиття заходів з реалізації висновків та пропозицій Рахункової палати.

Матеріали аудиту використання у 2008 році коштів державного бюджету, виділених міському бюджету м. Києва на виконання функцій столиці, відображено у Звіті **Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України** із зазначеного питання, який 05.06.2009 розглянуто на пленарному засіданні Верховної Ради України та за її рішенням направлено Президенту України, до Кабінету Міністрів України, Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України.

Депутатами Верховної Ради України у **парламентських слуханнях** на тему «Про соціальне, медичне і пенсійне забезпечення ветеранів війни та відзначення 65-річчя Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 років» використано матеріали Рахункової палати з аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на соціальний захист ветеранів війни.

Пропозиції Рахункової палати було враховано при підготовці указів Президента України та реалізовано в рішеннях Ради національної безпеки і оборони України.

В **Указі Президента України від 10.11.2009 № 912/2009** «Про заходи щодо вдосконалення інвестиційної діяльності в Україні» враховано Висновок Колегії Рахункової палати щодо виконання державного бюджету за I півріччя 2009 року, в якому зазначалося, що суттєве зростання імпорту товарів призвело до погіршення поточного рахунку платіжного балансу. Надано доручення Міністерству економіки України разом з Державним агентством України з інвестицій та інновацій, Національним агентством України з іноземних інвестицій та розвитку розробити заходи щодо стимулювання інвестицій у сферу виробництва споживчих

товарів, імпорт яких становить значну частку на ринку України та внести відповідні пропозиції.

За результатами контрольно-аналітичних та експертних заходів, проведених Рахунковою палатою, підготовлено та надано Раді національної безпеки і оборони України узагальнену інформацію про стан виконання державних цільових програм і бюджетні правопорушення, допущені при їх виконанні. У **рішенні РНБО від 27.03.2009** «Про роботу центральних органів виконавчої влади з планування та виконання державних цільових програм», введеному в дію **Указом Президента України від 22.06.2009 № 474/2009**, враховано основні положення зазначеної інформації Рахункової палати щодо стану розроблення та виконання державних цільових програм, а також контролю за реалізацією державної політики у цій сфері. Зокрема, зазначено, що ситуація, яка склалася з виконанням програм, не відповідає інтересам національної безпеки України. У зв'язку з цим Уряду доручено розробити та запровадити, починаючи з 2010 року, систему комплексного контролю за здійсненням бюджетного фінансування державних цільових програм та посилити контроль за виконанням заходів програм, що фінансуються за рахунок коштів державного бюджету.

У Висновку Колегії Рахункової палати за результатами аналізу та експертизи проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2009 рік» зазначалося, що положення постанови Кабінету Міністрів України від 28.05.2008 № 530 «Деякі питання соціального захисту окремих категорій громадян», зокрема, щодо максимального розміру пенсій окремим категоріям громадян призводять до обмеження соціальних виплат і не відповідають нормам Конституції України. **Рішенням Конституційного Суду України від 08.09.2009 № 19-рп/2009** у справі за конституційним поданням 59 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України пункту 10 зазначеної постанови норму в частині обмеження максимального розміру пенсій, призначених відповідно до окремих законів, визнано неконституційною.

Окремі висновки Колегії Рахункової палати, зроблені за результатами проведених контрольно-аналітичних та експертних заходів, знайшли відображення у прийнятих Кабінетом Міністрів України рішеннях у частині удосконалення державної фінансової та бюджетної політики, поліпшення якості життя населення, зокрема:

✓ **постановою від 28.01.2009 № 47** затверджено Порядок використання у 2009 році коштів Стабілізаційного фонду для реалізації інвестиційних проектів соціально-економічного розвитку регіонів, яким передбачено, що до Переліку включаються об'єкти, на які оформлена проектно-кошторисна документація відповідно до Порядку затвердження інвестиційних програм і проектів будівництва та проведення їх комплексної державної експертизи, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 31.10.2007 № 1269;

✓ **постановами від 14.04.2009 № 362** «Про випуск казначейських зобов'язань» та **від 14.04.2009 № 363** «Про запровадження інституту

первинних дилерів на ринку державних цінних паперів» враховано пропозиції Рахункової палати щодо вдосконалення Стратегії управління державним боргом шляхом розвитку внутрішнього ринку державних цінних паперів. З 14.05.2009 Міністерством фінансів України розпочато практику первинного розміщення державних цінних паперів на ринкових засадах;

✓ **постановою від 06.05.2009 № 444** «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 25 липня 2002 р. № 1062» затверджено у новій редакції Порядок проведення конкурсу проектів програм, розроблених молодіжними, дитячими громадськими організаціями та їх спілками, стосовно дітей, молоді, жінок та сім'ї, який викладено в іншій редакції, що враховує рекомендації Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству у справах сім'ї, молоді та спорту на здійснення заходів державної політики з питань дітей, молоді, жінок та сім'ї;

✓ **постановою від 13.05.2009 № 463** «Про затвердження Порядку використання у 2009 році коштів Стабілізаційного фонду для здешевлення кредитів, фінансування інвестиційних проектів та підтримки окремих проектів в агропромисловому комплексі» передбачено спрямування коштів на державну підтримку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів та надання кредитів фермерським господарствам, що враховує пропозицію Рахункової палати щодо стимулювання розвитку сільськогосподарського виробництва особистими селянськими господарствами і малими аграрними підприємствами та їх кооперації;

✓ **постановою від 22.07.2009 № 793** затверджено завдання і заходи підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу. Із завдання 5 виключено захід «Будівництво автодорожньої складової залізнично-автомобільного мостового переходу через р. Дніпро у м. Києві»; через великі обсяги робіт, відсутність проектно-кошторисної документації та з метою забезпечення вчасного завершення робіт, захід «Будівництво Великої кільцевої автомобільної дороги навколо м. Києва» змінено на «Велика кільцева автомобільна дорога навколо м. Києва через Р-03 Північно-східний обхід м. Києва з під'їздом до автодороги М-03 – реконструкція», чим враховано пропозиції Рахункової палати за результатами аудиту виконання заходів Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу щодо підготовки дорожньої інфраструктури;

✓ Висновок Колегії Рахункової палати щодо виконання державного бюджету за I квартал 2009 року в частині зростання заборгованості з виплати заробітної плати враховано шляхом прийняття **постанови від 12.08.2009 № 863**, якою затверджено Типове положення про тимчасову комісію з питань погашення заборгованості із заробітної плати (грошового забезпечення), пенсій, стипендій та інших соціальних виплат. Основними завданнями цієї комісії визначено сприяння діяльності органів виконавчої влади з питань, пов'язаних із своєчасною виплатою та

погашенням заборгованості із заробітної плати, інших соціальних виплат, а також підготовка пропозицій щодо визначення шляхів, механізмів та способів вирішення проблемних питань погашення такої заборгованості;

✓ **постановою від 03.09.2009 № 925** «Про доповнення пункту 2¹ постанови Кабінету Міністрів України від 3 вересня 2005 р. № 865» за пропозицією Рахункової палати визначається, згідно з рішеннями яких органів устанавлюється надбавка за виконання особливо важливої роботи до посадових окладів суддів;

✓ **постановою від 03.09.2009 № 930**, з урахуванням рекомендацій Рахункової палати, внесено зміни та доповнення до порядків, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 31.01.2007 № 70 «Про реалізацію статей 19 і 20 Закону України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні». Зокрема, удосконалено шляхи використання сум адміністративно-господарських санкцій та пені, доповнено норми, відповідно до яких кошти фінансової допомоги та цільової позики перераховуються відділеннями Фонду соціального захисту інвалідів на рахунки, відкритті роботодавцями в територіальних органах Держказначейства; розширено перелік умов, за наявності яких Фондом не надається фінансова допомога або цільова позика; передбачено щоквартальне звітування роботодавцями перед відділенням Фонду; визначено, що робочі місця для працевлаштування інвалідів, створені за рахунок коштів наданої відділенням Фонду фінансової допомоги та цільової позики, не можуть бути скорочені протягом трьох років з дати завершення виконання умов договору про надання фінансової допомоги та цільової позики;

✓ **постановою від 30.09.2009 № 1027** внесено зміни до Типової форми контракту з керівником підприємства, що є у державній власності, для підвищення ефективності управління об'єктами державної власності та запобігання нецільовому використанню державних коштів;

✓ згідно з **постановою від 07.10.2009 № 1100** «Про спрямування коштів Стабілізаційного фонду на надання пільгових довгострокових державних кредитів молодим сім'ям та саодиноким молодим громадянам для будівництва (реконструкції) і придбання житла, передбачено здійснити перерозподіл коштів Стабілізаційного фонду у сумі 50 млн. грн. із спрямуванням їх на надання пільгових довгострокових державних кредитів молодим сім'ям та саодиноким молодим громадянам для будівництва (реконструкції) і придбання житла, що враховує рекомендації Рахункової палати;

✓ **постановою від 03.12.2009 № 1288** за пропозицією Рахункової палати затверджено критерії, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності суб'єктами господарювання, що повинні виконувати норматив робочих місць для працевлаштування інвалідів, та визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю);

✓ **постановою від 03.12.2009 № 1317** затверджено Положення про медико-соціальну експертизу та Положення про порядок, умови та критерії встановлення інвалідності;

✓ **розпорядженням від 25.03.2009 № 316-р** Кабінет Міністрів України схвалив Концепцію розвитку внутрішнього ринку державних цінних паперів в Україні на 2009-2013 роки, яка передбачає запровадження механізму ринкового ціноутворення під час розміщення державних цінних паперів; розширення спектру інструментів державної позики; створення системи первинних дилерів державних цінних паперів; підвищення прозорості здійснення державних запозичень; розміщення коштів єдиного казначейського рахунку; управління ризиками, які пов'язані з державним боргом, що враховує пропозицію Рахункової палати щодо розроблення комплексу цілей і завдань з питань управління державним боргом;

✓ **розпорядженням від 13.05.2009 № 544-р** затверджено перелік об'єктів, що фінансуються у 2009 році за рахунок коштів Стабілізаційного фонду, передбачених для реалізації інвестиційних проектів соціально-економічного розвитку регіонів. Аналіз даних зазначеного переліку (із змінами на 11.11.2009) показав, що із 613 об'єктів 38,5 відс. є об'єктами нового будівництва, переважно із строком будівництва – 2009 рік, що враховує пропозицію Рахункової палати щодо недопущення розпорошення коштів через включення нових об'єктів за наявності перехідних об'єктів при формуванні та погодженні об'єктів, які фінансуються за рахунок коштів державного бюджету;

✓ **розпорядженням від 27.05.2009 № 563-р** затверджено Концепцію медичного забезпечення під час підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу, що є реакцією на пропозицію Рахункової палати щодо вжиття Міністерством охорони здоров'я України невідкладних заходів для безумовного виконання заходів Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу;

✓ **розпорядженням від 27.05.2009 № 567-р** «Про митне оформлення вантажу, що надійшов на адресу МОЗ» дозволено розмитнення вантажу в рамках проекту «Контроль за туберкульозом та ВІЛ/СНІДом в Україні», на даний час проведено установку, навчання персоналу та введено в експлуатацію обладнання;

✓ **розпорядженням від 03.06.2009 № 594-р** затверджено Стратегію упорядкування системи надання пільг окремим категоріям громадян до 2012 року, а **розпорядженням від 07.10.2009 № 1192-р** – план заходів з реалізації Стратегії, в яких враховано пропозиції Рахункової палати за результатами аудиту використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на компенсацію за пільговий проїзд та надання пільг з послуг зв'язку окремим категоріям громадян та аудиту використання коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг та житлових субсидій населенню на придбання твердого та рідкого пічного побутового палива і скрапленого газу;

✓ на виконання **розпорядження від 03.06.2009 № 595-р** «Про передачу будівель у м. Києві у державну власність», яке передбачало передачу в державну власність та до сфери управління МКТ будівель Національного театру опери та балету ім. Т.Г.Шевченка, Національного академічного

драматичного театру ім. Івана Франка, Національного театру російської драми ім. Лесі Українки, Національної філармонії України, Національного духового оркестру України, Національного заслуженого академічного симфонічного оркестру України, утворено робочу комісію, складено та підписано МКТ акт приймання-передачі, що відповідає пропозиції Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених Міністерству культури і туризму України на фінансову підтримку національних театрів;

✓ Висновок Колегії Рахункової палати щодо виконання державного бюджету за I квартал 2009 року стосовно ризиків невиконання плану надходжень до державного бюджету враховано шляхом прийняття **розпорядження від 17.07.2009 № 837-р**, яким запроваджено додаткові заходи щодо мобілізації доходів бюджету у II півріччі: утворення спеціальних комісій з питань погашення податкового боргу та проведення інвентаризації податкової заборгованості, посилення роботи із забезпечення надходжень коштів до бюджету тощо;

✓ Висновок Колегії Рахункової палати щодо виконання державного бюджету за I півріччя 2009 року стосовно низького рівня надходження доходів державного бюджету враховано шляхом прийняття **розпорядження від 14.10.2009 № 1218-р**, яким запроваджено заходи з підвищення ефективності роботи органів державної податкової служби, запобігання та своєчасного виявлення фактів ухилення від сплати податку на додану вартість під час економічної кризи;

✓ висновки Колегії Рахункової палати щодо виконання державного бюджету за I квартал та I півріччя 2009 року про реальне зниження, з урахуванням індексу споживчих цін, розміру мінімальної пенсії за віком враховано при підготовці Концепції подальшого проведення пенсійної реформи, схваленої **розпорядженням від 14.10.2009 № 1224-р**, в якій визначено шляхи розв'язання проблем у пенсійному забезпеченні, включаючи необхідність індексації розмірів пенсій.

✓ **розпорядженням від 04.11.2009 № 1319-р** передбачено виділення на безповоротній основі Держкомнацрелігій за рахунок нерозподілених коштів Стабілізаційного фонду 10 млн. грн. на будівництво житла для депортованих кримських татар та осіб інших національностей, які були депортовані з території України, мереж водо-, газо-, електропостачання та водовідведення, будівництво та реконструкцію шкіл з кримськотатарською мовою навчання;

✓ **розпорядженням від 02.12.2009 № 1456-р** затверджено план заходів щодо реалізації Концепції реформи місцевого самоврядування, якою Мінфін, Мінекономіки, Мінрегіонбуд, МОЗ, МОН, інші міністерства зобов'язано розробити і внести на розгляд Уряду законопроекти про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо розмежування видатків між бюджетами різних рівнів та запровадження розрахунку обсягу міжбюджетних трансфертів на основі державних соціальних стандартів; а також проекти постанов Кабінету Міністрів України про затвердження Порядку формування, встановлення та затвердження державних

соціальних стандартів і їх фінансового забезпечення відповідно до нового адміністративно-територіального устрою, що враховує пропозиції Рахункової палати за результатами аналізу взаємовідносин Державного бюджету України та місцевих бюджетів.

Висновки, пропозиції та рекомендації щодо усунення виявлених порушень і поліпшення використання коштів державного бюджету, затверджені Колегією Рахункової палати за результатами контрольно-аналітичних заходів, розглядалися та бралися до уваги керівництвом органів державної влади – головних розпорядників бюджетних коштів.

За результатами аудиту Рахункової палати використання бюджетних коштів, виділених *Верховному Суду України*, підготовлено пропозиції щодо запровадження єдиного порядку нарахування та виплати заробітної плати суддям, а також щомісячного довічного грошового утримання суддів для їх розгляду на засіданні Президії Верховного Суду України. Підготовлено наказ Голови Верховного Суду України про проведення інвентаризації основних фондів ДП «Автобаза Верховного Суду України»; зміни до розпорядження Голови Верховного Суду України від 13.02.2009 №14/0/19-09 в частині встановлення ліміту витрат пально-мастильних матеріалів для легкового транспорту Верховного Суду України.

На виконання зауважень Рахункової палати за результатами перевірки обґрунтованості планування та дієвості контролю за повнотою нарахування і своєчасністю сплати податку на прибуток підприємств і організацій, що перебувають у державній власності, *Міністерством економіки України* разом з іншими центральними органами виконавчої влади розроблено прогноз економічного і соціального розвитку України на 2010 рік та основних макропоказників на наступні три роки. Затверджено наказ від 16.03.2009 № 216 «Про внесення змін до Порядку складання, затвердження та контролю виконання фінансового плану державного комерційного та казенного підприємства, господарського товариства, у статутному фонді якого більше 50 відсотків акцій належить державі», пунктом 11 якого встановлено, що Мінфін може залучати до розгляду проектів фінансових планів підприємств працівників ДПА України.

Крім того, на виконання пропозиції Рахункової палати за результатами перевірки стану виконання повноважень державними органами влади в частині надходжень податків і неподаткових платежів до Державного бюджету України при припиненні діяльності юридичних осіб в Харківській і Полтавській областях Мінекономіки повідомило про завершення ліквідації дочірніх регіональних підприємств Державної госпрозрахункової установи «Агентство з питань банкрутства» в Дніпропетровській, Вінницькій, Волинській, Житомирській, Запорізькій, Івано-Франківській, Кіровоградській, Луганській, Львівській, Тернопільській, Хмельницькій, Черкаській, Чернівецькій та Чернігівській областях. Продовжується ліквідація дочірніх регіональних підприємств у Донецькій, Одеській, Харківській областях та філій.

За результатами аудиту стану державного та гарантованого державою боргу за 2008 рік з травня 2009 року **Міністерством фінансів України** розпочато практику первинного розміщення державних цінних паперів на ринкових засадах. Міністерство активно займається розробленням проекту Закону України «Про державний та гарантований державою борг України», нормами якого передбачено розроблення процедури та порядку Стратегії управління державним боргом на середньострокову перспективу та затвердження її Кабінетом Міністрів України. При розробленні бюджетів на відповідний рік Мінфін відображатиме видатки на управління державним боргом окремим рядком за програмами з обслуговування державного боргу (КПКВК 3501170 «Обслуговування внутрішнього державного боргу» та 3501180 «Обслуговування зовнішнього державного боргу»).

На виконання пропозицій Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на проведення заходів з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, що склалася на території 61-го арсеналу Південного оперативного командування Збройних Сил України, **Міністерством оборони України** разом із заінтересованими органами влади підготовлено проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Програми ліквідації наслідків надзвичайної ситуації на території військової частини А0829 (м. Лозова Харківської обл.) на 2009-2013 роки», який подано на розгляд Уряду.

Командира та заступника командира зазначеної військової частини відсторонено від займаних посад і порушено кримінальну справу. Посадових осіб, винних у виникненні надзвичайної ситуації, покарано. Наказом Міністра оборони України та наказом командувача Південного оперативного командування Збройних Сил України накладено стягнення на військовослужбовців Міноборони за надзвичайну подію на 61 арсеналі.

При складанні бюджетного запиту **Міністерства внутрішніх справ України** на 2010 рік було враховано пропозиції Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання бюджетних коштів на створення та функціонування Державної інформаційної системи реєстраційного обліку фізичних осіб та їх документування. Обладнання, яке передано з балансу МВС у межах виконання генерального контракту від 23.06.2004 № 10/312-1/04-06, у повному обсязі оприбутковано Державним підприємством «Державний центр персоналізації документів» згідно з актами та обліковується відповідно до вимог чинного законодавства.

За результатами аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених державному підприємству «Суднобудівний завод ім. 61 комунара» м. Миколаєва на заходи із завершення будівництва суден, **Міністерством промислової політики України** разом з Міноборони вирішено питання щодо фінансування утримання крейсера «Україна». Мінпромполітики за погодженням з Фондом державного майна України організовано реалізацію у 2009 році двох із трьох споруджених буксирів, які знаходяться на балансі ДП «Суднобудівний завод ім. 61 комунара». Це дозволило погасити 50 відс. заборгованості підпри-

емства з виплати заробітної плати. Також вживаються заходи з розміщення на суднобудівному заводі державного замовлення Міністерства оборони України з будівництва кораблів класу «корвет».

У Міністерстві промислової політики України проведено нараду з питань прийняття узгодженого рішення і забезпечення законодавчих підстав для прийняття національного стандарту «Автобуси спеціалізовані для перевезення школярів. Технічні вимоги» за участю Держспоживстандарту, ДП «ДержавтотрансНДПроект», Міноствіти, ЦБДР ДДАІ МВС України, ДДПБ МНС України, ДП «УкрНДНЦ», ВАТ «Укравтобуспром» та виробників. Відповідно до рішення наради, Держспоживстандарт наказом від 27.04.2009 № 169 затвердив зазначений національний стандарт.

Міністерством транспорту та зв'язку України на виконання пропозицій Рахункової палати за результатами аналізу виконання заходів Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу в частині підготовки залізничного транспорту підготовлено проект постанови Кабінету Міністрів України про внесення змін до Положення про Міністерство транспорту та зв'язку України у зв'язку із додатковими функціями щодо забезпечення підготовки до проведення Євро-2012. Наказом Мінтрансзв'язку від 14.12.2009 № 1291 ліквідовано робочу групу з питань транспортного та інформаційного забезпечення проведення фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу і робочу групу з підготовки галузей транспорту і зв'язку та дорожнього господарства з метою забезпечення підготовки та проведення заходів, пов'язаних з Євро-2012, як такі, діяльність яких виявилася формальною. Положення про Координаційну раду Укрзалізниці з питань підготовки проведення в Україні чемпіонату Європи 2012 з футболу затверджено наказом від 23.12.2009 № 716-Ц.

За результатами аналізу використання коштів Державного бюджету України, виділених на державну підтримку АПК, з метою забезпечення внутрішнього контролю за підвідомчими управліннями та службами із забезпечення повернення заборгованості за наданими на поворотній основі державними коштами, технікою та насіннєвим матеріалом, наказом **Міністерства аграрної політики України** від 20.05.2009 № 346 затверджено заходи щодо погашення заборгованості перед державним бюджетом за фінансовою допомогою, наданою протягом 1998-1999 років, яка підлягає поверненню. Попереджено відповідних керівників структурних підрозділів Міністерства, установ та організацій, які належать до сфери управління Мінагрополітики, про персональну відповідальність за виконання вимог законодавства стосовно цільового та ефективного використання бюджетних коштів державного бюджету та майна. До директора Київського відділення Українського державного фонду підтримки фермерських господарств застосовано дисциплінарне стягнення у вигляді догани.

Міністерством розроблено та погоджено з Мінфіном паспорти за 55 бюджетними програмами відповідно до Правил складання паспортів

бюджетних програм, квартального та річного звіту про їх виконання, а також здійснення моніторингу та аналізу виконання бюджетних програм, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 29.12.2002 № 1098 (із змінами). Розроблено та погоджено з Мінфіном результативні показники виконання паспортів бюджетних програм.

За результатами аудиту Рахункової палати **Міністерством праці та соціальної політики України** проведено засідання колегії, рішенням якої було визнано недостатньою роботу Міністерства, регіональних та місцевих підрозділів держадміністрацій з питань праці та соціального захисту населення щодо впровадження Проекту «Удосконалення системи соціальної допомоги», що підтримується позикою Міжнародного банку реконструкції та розвитку. Наказами Мінпраці від 09.06.2009 № 212, від 22.06.2009 № 236 та від 30.06.2009 № 249 визначено персональну відповідальність керівників структурних підрозділів Міністерства та регіонів за організацію робіт і виконання завдань з реалізації усіх складових Проекту; внесено зміни до Плану заходів з виконання Проекту в частині визначення відповідальних осіб за виконання окремих напрямів, що сприятиме інтегруванню ряду функцій цих фахівців в систему управління Мінпраці; для активізації роботи до складу Робочої групи з питань координації підготовки та реалізації Проекту включено представників Мінфіну та Держкомстату. Міністерством було повідомлено, що 98 місцевих управлінь праці уклали контракти щодо будівельних робіт у рамках реконструкції приміщень місцевих управлінь праці.

Міністерство праці та соціальної політики України за результатами аудиту використання коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг та житлових субсидій населенню на придбання твердого та рідкого пічного побутового палива і скрапленого газу доручило ДП «Інформаційно-обчислювальний центр Мінпраці» доопрацювати програмне забезпечення в частині надання можливості обліку кількості домогосподарств, де проживають особи, які мають право на пільги з придбання твердого палива і скрапленого газу.

За результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на ліквідацію наслідків стихійного лиха, що сталося 23-27 липня 2008 року у Вінницькій, Івано-Франківській, Закарпатській, Львівській, Тернопільській та Чернівецькій областях, Мінпраці затверджено План організаційно-технічних заходів щодо організації роботи регіональних установ, закладів та підприємств, що належать до сфери управління Міністерства, в умовах надзвичайної ситуації. Розроблено пропозиції до проекту Кодексу цивільного захисту України щодо виплати матеріальної допомоги населенню, яке постраждало внаслідок надзвичайної ситуації, та визначення категорій постраждалих громадян, яким така допомога виплачується.

Міністерством охорони здоров'я України підготовлено та направлено до Мінекономіки комплексний план заходів з підготовки та проведення Євро-2012 на 2009 рік, що враховує висновки Рахункової палати за результатами аудиту виконання державної цільової програми підготовки

та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу. Наказом МОЗ від 03.09.2009 № 660 затверджено Концепцію забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення в приймаючих містах під час проведення чемпіонату Європи 2012 року з футболу. Для узгодження планів підготовки конкретних закладів охорони здоров'я Міністерством за поданням місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування підготовлено та направлено до Мінекономіки інформацію про розроблену і затверджену проектно-кошторисну документацію закладів медичної інфраструктури. Крім того, Міністерством підготовлено медичне завдання до проекту відділення невідкладної допомоги (приймального відділення) багатопрофільної лікарні.

За результатами аудиту стану використання позики Міжнародного банку реконструкції та розвитку на реалізацію проекту «Контроль за туберкульозом та ВІЛ/СНІДом в Україні» Міністерством охорони здоров'я України надіслано лист до Держмитслужби з метою якнайшвидшого отримання за призначенням препаративного хроматографа. Юридичним управлінням МОЗ підготовлено проекти претензій на повернення авансових платежів. За інформацією, отриманою від управлінь охорони здоров'я обласних державних адміністрацій, на поточний момент введено в експлуатацію обладнання, що було закуплено в рамках зазначеного Проекту. Проведено інвентаризацію всіх укладених контрактів і угод за час впровадження Проекту. Завершено постачання ліків для лікування опортуністичних інфекцій за обома контрактами між МОЗ та UNICEF, в повному обсязі засобів профілактики за Угодою МОЗ та UNFPA та здійснено дистрибуцію вказаних товарів до кінцевих отримувачів у межах України.

З метою виконання пропозицій, зазначених у висновку Колегії Рахункової палати до «Звіту про результати аудиту ефективності використання Міністерством охорони здоров'я України коштів державного бюджету на виконання завдань та функцій із забезпечення державного санітарно-епідеміологічного нагляду і дезінфекційних заходів», Міністерством підготовлено проекти державних санітарних норм та правил «Вода питна фасована. Гігієнічні вимоги та контроль», «Гігієнічні вимоги до друкованої продукції для дітей»; зміни до Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів, затверджених наказом МОЗ від 19.06.96 № 173. Іншими наказами від 08.04.2009 № 231, від 13.05.2009 № 324 та від 05.08.2009 № 576 затверджено методичні рекомендації «Визначення віруліцидної дії дезінфікуючих засобів», «Вивчення, оцінка і зменшення ризику інгаляційного і перкутанного впливу пестицидів на осіб, які працюють з ними або можуть зазнавати впливу під час і після хімічного захисту рослин та інших об'єктів», «Санітарно-гігієнічні вимоги щодо використання систем променевого опалення в виробничих приміщеннях».

З метою усунення порушень, виявлених Рахунковою палатою під час проведення аудиту ефективності використання бюджетних коштів на

профілактику і лікування онкологічних захворювань, МОЗ проведено нараду за участю головних позаштатних спеціалістів регіонів зі спеціальності «онкологія» та «дитяча онкологія», керівників обласних онкологічних лікувальних закладів та закладів паліативної допомоги, розроблено проект Паспорта онкологічного закладу з Нормативним переліком основного обладнання, видано наказ від 28.08.2009 № 649 «Про затвердження клінічних протоколів лікування дітей з солідними новоутвореннями» та наказ від 09.09.2009 № 665 «Про затвердження складу робочих груп з реалізації заходів Державної програми «Дитяча онкологія» на 2006-2010 роки» щодо створення робочих груп для розроблення стандартів променевої, морфологічної та генетичної діагностики злоякісних новоутворень дитячого віку. Робочою групою зі стандартизації лікування онкогематологічних захворювань розроблено та схвалено зміни до стандартів діагностики та лікування онкогематологічних захворювань.

За результатами аудиту повноти формування, ефективності управління та використання коштів Державного фонду охорони навколишнього природного середовища рішенням колегії **Міністерства охорони навколишнього природного середовища України** відповідним структурним підрозділам Міністерства визначено провести комплексну перевірку діяльності державних управлінь охорони навколишнього природного середовища в Донецькій, Дніпропетровській та Полтавських областях, за результатами якої будуть надані рекомендації щодо притягнення до дисциплінарної відповідальності керівників відповідних територіальних органів Міністерства. Законопроект «Про Стратегії національної екологічної політики України» надіслано Міністерству юстиції України на правову експертизу.

Міністерство охорони навколишнього природного середовища України, з метою виконання рекомендацій Колегії Рахункової палати України, за результатами аудиту ефективності управління та використання коштів державного бюджету на забезпечення розвитку та збереження природних заповідників загальнодержавного значення в Автономній Республіці Крим направило на розгляд Кабінету Міністрів України узгоджений в установленому порядку облдержадміністраціями та центральними органами виконавчої влади проект Закону України «Про затвердження Загальнодержавної цільової екологічної програми розвитку заповідної справи на період до 2020 року».

Мінприроди надано окреме доручення Республіканському комітету Автономної Республіки Крим з охорони навколишнього природного середовища щодо забезпечення встановлення на місцевості меж території природних заповідників в Автономній Республіці Крим та надіслано лист до Верховної Ради Криму та Ради міністрів Автономної Республіки Крим щодо забезпечення прискорення розроблення та затвердження проектів землеустрою з організації та встановлення меж територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення.

Наказом **Міністерства культури і туризму України** від 12.11.2008 № 1329/0/16-08 на виконання зауважень та пропозицій Рахункової палати

за результатами аудиту виконання державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу зобов'язано керівників підприємств, організацій, установ, закладів, що належать до сфери управління МКТ, при здійсненні заходів Програми з проведення необхідних робіт з реставрації та ремонту будівель театрів і музеїв, бібліотек та вищих навчальних закладів, національних заповідників здійснювати державну експертизу проектів будівельних робіт, затвердженої експертної документації та відповідних дозволів на здійснення вказаних робіт; неухильно дотримуватись нормативно-правових вимог при здійсненні закупівлі товарів, робіт і послуг за державні кошти.

На реалізацію пропозицій Колегії Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України на підготовку робітничих кадрів для підприємств Дніпропетровської області, **Міністерство освіти і науки України** з нового навчального року запровадило Методику розрахунку вартості навчання одного учня (слухача) професійно-технічного навчального закладу на підготовку за конкретною професією та Положення про сприяння працевлаштуванню випускників державних професійно-технічних навчальних закладів. Головному управлінню освіти і науки Дніпропетровської облдержадміністрації доручено підготувати відповідні подання щодо притягнення в установленому порядку до дисциплінарної відповідальності керівників навчальних закладів та осіб, винних у допущених порушеннях.

З метою усунення порушень, виявлених аудитом ефективності використання коштів державного бюджету Міністерством культури і туризму України та Державною службою туризму і курортів на виконання державних функцій у сфері туризму, Міністерством освіти і науки України анульовано ліцензії ДП «Навчально-консультативний центр» на надання освітніх послуг у сфері профтехосвіти з підготовки за професіями «Агент з організації туризму» та «Екскурсивод» за порушення Ліцензійних умов надання освітніх послуг у сфері профтехосвіти. Також до органів прокуратури передано матеріали щодо можливої підробки ліцензії ДП «Навчально-консультативний центр» на підвищення кваліфікації з організації туристичної діяльності.

За результатами аудиту формування і виконання державної програми «Шкільний автобус» Міносвіти підготовлено зміни до зазначеної Програми, визначено обсяги фінансування та планову кількість шкільних автобусів з урахуванням коштів, передбачених завданнями та заходами Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року. Розроблено форму надання інформації щодо кількості, технічного стану, місця зберігання та обслуговування шкільних автобусів тощо з метою проведення інвентаризації наявної в регіонах кількості шкільних автобусів; методику розрахунку потреби з урахуванням пропозицій управлінь освіти і науки облдержадміністрацій. Управліннями освіти та науки на місцях проведено інвентаризацію наявного парку шкільних автобусів.

На виконання пропозицій Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених **Міністерству України у справах сім'ї, молоді та спорту** на здійснення заходів державної політики з питань дітей, молоді, жінок та сім'ї, було поінформовано, що у 2009 році наказами Мінсім'ямолодьспорту удосконалено порядок проведення конкурсу проектів програм, розроблених громадськими організаціями стосовно дітей, молоді, жінок та сім'ї, затверджено положення про конкурс та регламент роботи конкурсної комісії; склад конкурсної комісії і склад експертів з розгляду проектів програм, а також форму фінансового звіту про виконання програм (проведення заходів) стосовно дітей, молоді, жінок та сім'ї. Проводиться подальша робота з підготовки Положення про порядок реалізації програм та проведення заходів державної політики стосовно дітей, молоді, жінок та сім'ї.

Стосовно порушень фінансово-бюджетної дисципліни громадськими організаціями та державними підприємствами, виявлених за результатами аудиту, Мінсім'ямолодьспортом надіслано підприємствам обов'язкові вимоги щодо усунення порушень та відшкодування витрат, а в разі непогодження підприємств з висновками аудиту, Міністерством прийнято рішення вирішити зазначене питання у судовому порядку.

Зважаючи на пропозиції Колегії Рахункової палати за результатами аудиту стану реалізації у 2007-2008 роках державної політики у сфері розвитку комунального електротранспорту в м. Донецьку, **Міністерством з питань житлово-комунального господарства України** для забезпечення оновлення інфраструктури міського електротранспорту повторно внесено пропозиції щодо необхідності планування таких витрат у Державному бюджеті України. Крім того, надіслано Міністерству економіки України пропозиції щодо показників та обсягів фінансування заходів з розвитку міського електротранспорту, передбачених Державною цільовою програмою підготовки і проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу.

За результатами аудиту ефективності реалізації проекту «Програма інвестицій та розвитку системи водопостачання та очищення води м. Запоріжжя» за підтримки кредитом Європейського банку реконструкції та розвитку Мінжитлокомунгоспом, з метою покращення взаємодії, представника ЄБРР запрошено до Міжвідомчої робочої групи з координації та контролю за ходом підготовки і реалізації проектів розвитку житлово-комунального господарства населених пунктів при Кабінеті Міністрів України; розроблено проект постанови Кабінету Міністрів України, спрямований на підвищення ефективності використання кредитних коштів, що залучаються від міжнародних фінансових організацій; з метою поліпшення фінансового стану КП «Водоканал», Запорізькій міській раді запропоновано взяти участь у конкурсному відборі виконавців проектів з енергозбереження в житлово-комунальному господарстві, які мають право на відшкодування відсоткових ставок за користування кредитами.

Міністерство з питань житлово-комунального господарства України у відповідь на пропозиції Рахункової палати за результатами аудиту реалі-

зації заходів Загальнодержавної програми «Питна вода України» в Донецькій області повідомило, що у 2009 році розпочало співпрацю з Національним агентством екологічних інвестицій та міжнародними інвесторами щодо розроблення проектів спільного впровадження в рамках Кіотського протоколу. Національним агентством екологічних інвестицій на розширеному засіданні науково-технічної ради було розглянуто проектні пропозиції, підготовлені Донецькою обласною державною адміністрацією та погоджені Міжвідомчою робочою групою з підготовки до реалізації спільних українсько-японських проектів реконструкції станцій водопідготовки та очищення побутових стічних вод і модернізації котелень з переведенням котлів на альтернативні види палива, з метою їх подальшого погодження японською стороною, Кабінетом Міністрів України та включення до портфеля потенційних проектів цільових екологічних (зелених) інвестицій. Міністерством підготовлено та направлено Мінфіну бюджетний запит для формування проекту Державного бюджету України на 2010 рік з пропозицією передбачити бюджетну програму з обсягом фінансування зазначених робіт у сумі 81,5 млн. грн., у тому числі на комплексну модернізацію і реконструкцію каналу «Сіверський Донець-Донбас» – 77,2 млн. гривень.

Крім того, Донецька обласна державна адміністрація повідомила, що в рамках реалізації заходів Загальнодержавної програми в Донецькій області, з метою оптимізації прибутку і витрат КП «Компанія «Вода Донбасу», розроблено та постійно виконуються заходи, спрямовані на мінімізацію збитків, скорочення витрат на споживання електроенергії, зменшення витрат на придбання товарно-матеріальних цінностей, використання робочого часу, оплату праці тощо. Для економії витрат електроенергії на підприємстві проводиться політика з енергозбереження (санація водоводів, оптимальне об'єднання гідравлічних характеристик водоводів і насосів, заміна насосного обладнання на обладнання з високим коефіцієнтом корисної дії, впровадження багатотарифних лічильників обліку електроенергії), постійно впроваджуються науково-технічні розробки. В результаті у 2009 році витрати КП «Компанія «Вода Донбасу» зменшено на 164,6 млн. гривень. Головним управлінням капітального будівництва облдержадміністрації вжито заходи щодо завершення будівництва об'єктів водопостачання та водовідведення: підготовлено та передано документи до Держархбудконтролю, внесено зміни до проектно-кошторисної документації.

За результатами аудиту використання у 2008 році коштів субвенції з державного бюджету міському бюджету м. Бердянськ Запорізької області на укріплення Бердянської коси **Міністерством регіонального розвитку та будівництва України** надіслано Мінекономіки, як розробнику Закону України «Про затвердження Загальнодержавної програми охорони та відтворення довкілля Азовського та Чорного морів», відповідні пропозиції щодо внесення змін до Програми, спрямованих на визначення конкретних заходів з берегоукріплення саме Бердянської коси. Це надасть можливість запобігти руйнуванню морського берега, забезпечити охорону земель у прибережній смузі Бердянської коси, в тому

числі території курорту «Бердянськ», та здійснювати будівництво споруд, що не порушують природні процеси.

За результатами аудиту ефективності управління матеріальними цінностями державного матеріального резерву *Державним комітетом України з державного матеріального резерву* підготовлено проекти рішення Уряду щодо внесення відповідних змін до номенклатури та рівнів накопичення матеріальних цінностей державного резерву, розроблено проект постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку формування, розміщення та проведення операцій з матеріальними цінностями державного резерву». Комітетом також уточнено результативні показники паспортів бюджетних програм на 2009 рік за КГЖВК 5121030 «Відшкодування витрат, пов'язаних з обслуговуванням матеріальних цінностей державного резерву» та КГЖВК 5121040 «Накопичення (приріст) матеріальних цінностей державного резерву» та внесено зміни до поквартальної розбивки напрямів використання коштів у зв'язку з внесенням змін до помісячних обсягів фінансування. Подано Держказначейству проект Порядку спрямування надходжень від реалізації матеріальних цінностей держрезерву та від реалізації розброньованих матеріальних цінностей мобілізаційного резерву до Державного бюджету України.

Враховуючи результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених *Державному комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики* на виконання функцій у сфері захисту прав споживачів, Держспоживстандартом розроблено проект Програми вдосконалення системи захисту прав споживачів на 2009-2012 роки як програми розвитку та проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Державний комітет України з питань технічного регулювання та споживчої політики».

Державним комітетом інформатизації України за результатами аудиту діяльності органів державної влади щодо створення та функціонування державних реєстрів підготовлено з Державною адміністрацією зв'язку спільний наказ від 12.11.2009 № 247/68 про утворення тимчасової узгоджувальної робочої групи для опрацювання взаємоприйнятних рішень передачі майна від Держзв'язку до Держкомінформатизації, а також підготовлено та узгоджено переліки малоцінних матеріалів, основних засобів та нематеріальних активів, що підлягають передачі. Розроблено проекти постанов Уряду «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 17.03.2004 № 326» і «Про затвердження Порядку створення, формування, обліку, функціонування та використання державних електронних інформаційних ресурсів» та проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції проекту Закону України «Про інформаційну систему «Електронний Уряд».

Державним комітетом України у справах національностей та релігій з урахуванням пропозицій Колегії Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів, виділених з державного

бюджету у 2007-2008 роках на розселення та облаштування в Автономній Республіці Крим депортованих кримських татар та осіб інших національностей, які були депортовані з території України, здійснено опрацювання юридичних питань стосовно врегулювання договірних відносин між Держкомнацрелігій та Радою міністрів Автономної Республіки Крим щодо спільної діяльності з виконання заходів, пов'язаних із розселенням та облаштуванням депортованих осіб. Розроблено та затверджено план контролю за реалізацією заходів Програми розселення та облаштування депортованих кримських татар і осіб інших національностей, що повернулися на проживання в Україну, адаптації та інтеграції в українське суспільство на період до 2010 року. Держкомнацрелігій спільно з Міністерством економіки України та Фондом Державного майна України опрацьовується питання щодо визначення відповідальних виконавців з управління майном, спорудженим за рахунок коштів державного бюджету, що виділяються на розселення та облаштування репатріантів.

За результатами перевірки виконання повноважень державними органами влади в частині справляння плати за оренду державного майна до Державного бюджету України **Державна податкова адміністрація України** зобов'язала підлегли підрозділи посилити контроль за справлянням плати за оренду державного майна та включати до програм комплексних перевірок цих підприємств питання щодо повноти нарахування та своєчасності плати за оренду державного майна.

Державною податковою адміністрацією України, враховуючи матеріали перевірки Рахункової палати щодо своєчасності і повноти сплати податків і зборів (обов'язкових платежів) та надходження донарахованих штрафних санкцій за результатами проведених документальних перевірок органами державної податкової служби Вінницької та Житомирської областей у 2007-2008 роках, розроблено Методичні рекомендації щодо встановлення загрози виникнення податкового боргу та проведення аналізу фінансового стану підприємств, що звертаються до податкових органів з питання розстрочення (відстрочення) податкових зобов'язань, які передбачають запровадження додаткових параметрів аналізу (наприклад, розрахунок фінансової стійкості заявника, висновок про забезпечення податкового кредиту). Розпочато роботу із запровадження щоквартальної звітності щодо сум нарахованих та сплачених відсотків за користування податковим кредитом. За матеріалами перевірки звільнено із займаної посади начальника ДПП у м. Вінниця, притягнуто до дисциплінарної відповідальності службових осіб державної податкової служби Житомирської області.

Державна податкова адміністрація України повідомила, що з урахуванням зауважень Рахункової палати за результатами перевірки стану справляння податку на додану вартість в агропромисловому виробництві та ефективності його використання сільськогосподарськими товаровиробниками роз'яснення Мінагрополітики та ДПА від 18.04.2003 № 37-14-1-12/4364 і № 6387/7/15-0117 стосовно нарахування та виплати переробними підприємствами дотацій сільгосптоваровиробникам від

реалізації шкур сирих та борошна тваринного походження було відкликано. З метою усунення недоліків та забезпечення контролю за коштами ПДВ, які спрямовуються на підтримку сільськогосподарського виробництва через спеціальні режими оподаткування, органи податкової служби всіх рівнів були зобов'язані вжити додаткових заходів, спрямованих на підвищення ефективності контрольно-перевірочної роботи із забезпечення дотримання переробними підприємствами, які нараховують та виплачують дотації сільськогосподарським товаровиробникам за здане їм молоко і м'ясо в живій вазі, вимог чинного законодавства.

З метою посилення контролю за своєчасністю та повнотою сплати збору за спеціальне водокористування в частині використання води, оптимізації роботи з організації бюджетного прогнозування та надходження коштів від збору до державного та місцевих бюджетів, ДПА розроблено проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку справляння збору за спеціальне водокористування в частині використання води водних ресурсів», в якому передбачено подання водокористувачами копії звітів форми № 2-ТП (водгосп) органам державної податкової служби. Розроблено проект внесення відповідних змін до Інструкції про порядок обчислення і справляння збору за спеціальне використання водних ресурсів та збору за користування водами для потреб гідроенергетики і водного транспорту.

Державною митною службою України розроблено проект наказу «Про затвердження Порядку заповнення облікової картки суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності», в якому враховано пропозиції Колегії Рахункової палати за результатами перевірки обґрунтованості планування та результативності контролю за повнотою нарахування і своєчасністю надходжень акцизного збору на тютюн і тютюнові вироби до Державного бюджету України. Крім того, підготовлено зміни до законодавства України в частині контролю за сплатою акцизного збору, у бюджетному запиті на 2010 рік передбачено кошти на закупівлю технічних засобів для організації контролю за автентичністю марок акцизного збору.

За результатами аудиту Рахункової палати ефективності виконання завдань та функцій **Державною службою експортного контролю** та витрачання бюджетних коштів на їх реалізацію зазначеним відомством прийнято рішення про щорічне подання у жовтні-листопаді до Кабінету Міністрів України пропозицій щодо пріоритетних завдань державного експортного контролю для їх врахування при розробленні стратегічних і програмних урядових документів. Держекспортконтролем було проведено службове розслідування за фактами невиконання посадовими особами Служби функцій з накладання штрафів на юридичних осіб – порушників вимог законодавства в галузі державного експортного контролю та притягнення винних посадових осіб до адміністративної відповідальності. Видано наказ Держекспортконтролю від 08.07.2009 № 63 щодо удосконалення розподілу функціональних обов'язків заступників Голови Держекспортконтролю. Прийнято рішення про необхідність розроблення дієвих механізмів вжиття ефективних заходів до порушників

за подання ними неповної звітності, а також відповідного коригування нормативно-правової бази з порушених питань.

За результатами аудиту виконання заходів Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу щодо підготовки дорожньої інфраструктури **Державною службою автомобільних доріг України** затверджено Галузеву програму підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу (наказ Укравтодору від 13.05.2009 № 205). З метою ліквідації дублюючих структур управління підготовкою автомобільних доріг загального користування до Євро-2012, наказом Укравтодору від 13.05.2009 № 207 ліквідовано Галузевий штаб з організації та координації робіт з підготовки до Євро-2012.

Укравтодором за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на ліквідацію наслідків стихійного лиха, що сталося 23-27 липня 2008 року у Вінницькій, Івано-Франківській, Закарпатській, Львівській, Тернопільській та Чернівецькій областях, повністю погашено прострочену дебіторську заборгованість у сумі 3,6 млн. грн., допущену Службою автодоріг у Чернівецькій області, взято під особливий контроль та затверджено проектно-кошторисну документацію ще 20 об'єктів дорожнього господарства.

Матеріали аудиту ефективності дій державних органів влади при збереженні та використанні державного майна, яке не включено до статутних фондів акціонерних товариств у Харківській та Сумській областях, були розглянуті керівництвом **Фонду державного майна України** на розширеній нараді з начальниками регіональних відділень. За її підсумками видано низку наказів щодо забезпечення належного рівня контрольноперевірочної роботи Сумського регіонального відділення. Фахівцями відділення перевірено 134 об'єкти державної власності на балансах 22 господарських товариств. При виявленні порушень із збереження державного майна матеріали перевірок було направлено до прокуратури Сумської області.

Національним банком України за результатами перевірки обґрунтованості рішень Національного банку України щодо наданих протягом жовтня-грудня 2008 року обсягів рефінансування банків вжито такі заходи: змінено та вдосконалено нормативно-правові акти щодо регулювання НБУ ліквідності банків та вдосконалення процедури підтримки ліквідності комерційних банків; здійснено реорганізацію окремих підрозділів НБУ та Головного управління НБУ по м. Києву і Київській області для забезпечення ефективного моніторингу програм фінансового оздоровлення банків, виконання умов кредитних договорів, своєчасної сплати банками відсотків за користування кредитами та їх погашення; вжито заходів до працівників, які допустили недбалість в оформленні документів щодо надання кредитів банкам; здійснюється укріплення відповідних підрозділів банківського нагляду НБУ кваліфікованими кадрами; проводиться робота з розподілу функцій між структурними підрозділами Департаменту безвізного банківського нагляду та територіальними

управліннями НБУ в частині здійснення безвізного банківського нагляду.

Державним фондом сприяння молодіжному житловому будівництву на виконання заходів, спрямованих на усунення недоліків і порушень, що були виявлені Рахунковою палатою в результаті аудиту ефективності використання Фондом коштів державного бюджету, розроблено та направлено до Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку надання субсидій на покриття витрат по першому внеску молодим сім'ям та самотнім молодим громадянам, які отримали кредити в банках на будівництво (реконструкцію) житла». Фондом проведено нараду щодо підвищення вимог до переліку об'єктів фінансування, скориговано кількісні показники запланованих до фінансування житлових об'єктів. Правлінням Фонду прийнято рішення здійснити коригування положень Порядку формування Переліку об'єктів житлового будівництва, які фінансуються за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, затвердженого рішенням правління Фонду від 25.04.2006 (протокол № 12). Було розроблено Пропозиції по критеріям розподілу коштів державного бюджету між регіонами України для надання пільгових довгострокових державних кредитів молодим сім'ям та самотнім молодим громадянам на будівництво (реконструкцію) та придбання житла. Директорам регіональних управлінь та Іпотечного центру Фонду доручено провести роботу щодо відміни дії рішень про надання пільгового довготермінового кредиту на будівництво (реконструкцію) або придбання житла, які було прийнято у 2008 році, проте фінансування за якими не відбулося. Також Правлінням Фонду було надіслано комерційним банкам, з якими Фонд уклав договори про співпрацю по програмі часткової компенсації відсоткової ставки, офіційний запит щодо фактичних розмірів відсоткових ставок за користування кредитом, які застосовуються комерційними банками на даний час.

Дніпропетровською обласною державною адміністрацією за результатами аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України на підготовку робітничих кадрів для підприємств Дніпропетровської області розроблено проект регіональної програми розвитку професійно-технічної освіти Дніпропетровської області, проведено перевірки у трьох навчальних закладах, затверджено новий склад обласної міжгалузевої ради професійно-технічної освіти. Формування державного замовлення на 2009-2010 здійснено спеціальною комісією за участю представників обласного центру зайнятості та головного управління праці і соціального захисту населення облдержадміністрації. При цьому на 15 відс. збільшено кількість слухачів за направленням центрів зайнятості, що сприятиме зростанню обсягів надання платних послуг. Притягнуто до дисциплінарної та матеріальної відповідальності керівників навчальних закладів та посадових осіб головного управління освіти і науки Дніпропетровської облдержадміністрації.

На виконання пропозицій Рахункової палати за результатами аудиту використання субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетом Одеської області для надання пільг і житлових субсидій населенню та на погашення заборгованості з різниці в тарифах на теплову енергію, послуги з водопостачання та водовідведення Головним управлінням праці та соціальної політики **Одеської обласної державної адміністрації** доручено забезпечити управлінням праці та соціального захисту населення райдержадміністрацій та міських рад стовідсоткове щомісячне звіряння даних з надавачами послуг; щомісяця здійснювати перевірку даних на наявність подвійних карток пільговиків на районному рівні; щокварталу проводити звіряння бази даних ЄДАРП з базою даних Пенсійного фонду для забезпечення внесення у повному обсязі до бази даних ЄДАРП відомостей про всі категорії осіб, які мають право на пільги.

Чернівецькою обласною державною адміністрацією на виконання пропозицій Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на ліквідацію наслідків стихійного лиха, що сталося 23-27 липня 2008 року у Вінницькій, Івано-Франківській, Закарпатській, Львівській, Тернопільській та Чернівецькій областях, відкориговано та уточнено проектно-кошторисну документацію; на завершення робіт спрямовано кошти місцевих бюджетів, зокрема обласного дорожнього та резервного фондів; розпорядженням голови облдержадміністрації від 23.10.2009 № 686-р затверджено відкоригований титульний список на будівництво, реконструкцію, ремонт, утримання і проектування відновлення вулиць, доріг, мостів та інших об'єктів дорожнього господарства комунальної власності у 2009 році, яким передбачено фінансування об'єктів з високим ступенем готовності.

Виконавчим комітетом **Запорізької міської ради** на виконання пропозицій Рахункової палати за результатами аудиту ефективності реалізації проекту «Програма інвестицій та розвитку системи водопостачання та очищення води м. Запоріжжя» за підтримки кредитом Європейського банку реконструкції та розвитку утворено комісію, якою проведено суцільну інвентаризацію встановлених приладів обліку води на вводах в житлові будинки з метою визначення їх технічного стану, належного зберігання, охорони, обслуговування та взяття на комерційний облік, за результатом роботи розроблено заходи щодо усунення в найкоротший термін всіх вказаних недоліків та недопущення їх надалі; оприбутковано основні засоби загальною вартістю 31,7 млн. грн.; генеральному директору КП «Водоканал» та начальнику КП «ВРЕЖО № 4», з вини яких придбані в рамках проекту прилади обліку не використовувались, винесено догану; вживаються заходи зі стягнення дебіторської заборгованості, укладаються договори з її реструктуризації, складено графіки погашення заборгованості концерном «Міські теплові мережі» в сумі 97,4 млн. гривень.

Львівською міською радою на виконання пропозицій Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на збереження історичної забудови та відновлення

історичної спадщини м. Львова опрацьовано проект концепції державної цільової програми регенерації та реставрації історичної забудови м. Львова і проект програми стратегії збереження історичної забудови м. Львова. Вжитими заходами під час проведення аудиту та за результатами розгляду листів Рахункової палати відшкодовано та усунуто порушень на суму 8,6 млн. грн., забезпечено використання активів на суму 425 тис. грн. (55 відс. від загальної суми неефективно використаних коштів), попереджено порушень при використанні коштів на суму 7,9 млн. гривень. Наказами начальника управління капітального будівництва департаменту житлового господарства та інфраструктури шість осіб притягнуто до матеріальної і дисциплінарної відповідальності.

Український інститут національної пам'яті погодився з висновком Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на спорудження Меморіалу пам'яті жертв голодоморів в Україні та поінформував, що, з метою повернення до державного бюджету суми перевитрат у розмірі 1,5 млн. грн., до Господарського суду м. Києва подано позови КП «Дирекція реставраційно-відновлювальних робіт» до генпідрядника ЗАТ «Київбудінвест».

За результатами аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених **Державній академії керівних кадрів культури і мистецтв** на підвищення кваліфікації, перепідготовку кадрів та підготовку науково-педагогічних кадрів у сфері культури і мистецтва, вирішено питання з Мінкультури щодо підписання контракту на підготовку кадрів та підвищення кваліфікації у сфері культури і мистецтва на 2010 рік. До Міносвіти надіслано необхідні документи на збільшення ліцензійних обсягів зі спеціальностей: документознавство та інформаційна діяльність, менеджмент організацій, дизайн. Приведено у відповідність посадові оклади осіб, які не мають вченого звання професора і займають посаду завідувача кафедри, та посадові оклади професорів і доцентів, які не мають відповідного вченого звання. В структурі Інституту післядипломної освіти створено кафедру, що дозволяє оптимізувати чисельність адміністративно-господарського, учбово-допоміжного та професорсько-викладацького персоналу. Прийнято рішення про навчання членів тендерного комітету. До структури навчального відділу введено спеціальний сектор контролю за якістю освітньої діяльності. Директору Інституту післядипломної освіти оголошено догану та знято персональну надбавку на два місяці. Знято також персональні надбавки з цілого ряду відповідальних працівників Академії.

Київським національним університетом ім. Т.Г.Шевченка за результатами перевірки Рахункової палати затверджено нову редакцію Статуту. На всю проектно-кошторисну документацію отримано висновки ДП «Укрдержекспертиза» та КП «Київдержекспертиза». Проводяться щомісячні звіряння розрахунків з метою недопущення виникнення дебіторської та кредиторської заборгованості, а також подано судові позови про стягнення сум довготривалих заборгованостей. Забезпечено погашення заборгованості за позиками, наданими працівникам Університету,

шляхом утримання із заробітної плати та активізовано претензійно-позивну роботу з цього питання. Відшкодовано збитки, завдані внаслідок придбання товарів у АТЗТ «Альцест» за завищеними цінами. Подано судові позови про стягнення заборгованості за договорами оренди, крім того, орендарями сплачено кошти за спожиті комунальні послуги. Договори щодо вилучення земельних ділянок, надання комерційним структурам права користування земельними ділянками та будівлями Університету, які уклалися Університетом з ТОВ «Столиця», ЗАТ «Побутрембуд», ТОВ «Промжитлобуд» та ТОВ «Біенд Пі ЛТД», визнано недійсними та розірвано в судовому порядку.

З метою усунення недоліків, виявлених Рахунковою палатою за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету *Львівським державним університетом безпеки життєдіяльності* на підготовку кадрів і спеціалістів у сфері цивільного захисту, організовано ведення карток працевлаштування на випускників та інформування їх щодо подальшого проходження служби; налагоджено співпрацю з управліннями МНС України в областях щодо надання інформації про проходження служби випускниками Університету протягом перших трьох років; переглянуто умови договору підряду на 2010 рік з ТЗОВ «Енергозберігаючі технології» стосовно надання обсягу послуг та конкретизовано права і обов'язки сторін.

Державна архітектурно-будівельна інспекція поінформувала про вжиті заходи за результатами аудиту ефективності виконання завдань і функцій інспекціями державного архітектурно-будівельного контролю у Харківській та Сумській областях, а саме: про позбавлення права виконувати роботу інспектора та позбавлення посвідчення усіх 39 позаштатних інспекторів як таких, що не мають фахової вищої освіти та достатнього стажу роботи у сфері будівництва, містобудування та архітектури; залучення до здійснення державного архітектурно-будівельного контролю досвідчених фахівців та представників громадськості у порядку, визначеному законодавством; активізацію роботи щодо проведення перевірки 241 об'єкта будівництва, розташованого на території Харківської області. Посадові особи, які перешкоджали проведенню Рахунковою палатою аудиту, попереджені про недопущення такої поведінки надалі. Крім того, Держархбудінспекцією здійснюється робота з включення до паспорта бюджетної програми 2751010 «Керівництво та управління у сфері регіонального розвитку та будівництва» результативних показників, які характеризуватимуть виконання цієї бюджетної програми, а також підготовки проекту постанови Кабінету міністрів України «Про затвердження переліку платних послуг, що можуть надаватися Держархбудінспекцією та її територіальними органами».

Інспекцією державного архітектурно-будівельного контролю у Сумській області додатково застосовано штрафні санкції у сумі 18,2 тис. гривень. Вживаються заходи щодо повернення до державного бюджету незаконно сплачених Інспекцією ДАБК у Харківській області коштів на сплату послуг із супроводу державних та позаштатних інспекторів.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10.06.2009 № 614-р звільнено з посади начальника Держархбудінспекції, наказом Мінрегіонбуду від 25.06.2009 № 19 звільнено з посади заступника начальника Інспекції держархбудконтролю у Харківській області.

За результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, призначених на впровадження інноваційних технологій у виробництві технічних засобів реабілітації інвалідів, *промисловим об'єднанням «Укрпротез»* видано розпорядження від 15.06.2009 № 7 «Про усунення порушень та недоліків, виявлених аудитом Рахункової палати України» та доведено його для виконання підприємствам, що брали участь у реалізації бюджетної програми КПКВ 2501370 «Впровадження інноваційних (інвестиційних) технологій у виробництві технічних засобів реабілітації» у 2007-2008 роках. Також ПО «Укрпротез» у межах повноважень встановлено внутрішній контроль за впровадженням технологічних комплексів обладнання у виробництво. Затверджено графік впровадження інноваційних (інвестиційних) технологій у виробництві технічних засобів реабілітації на підприємствах ПО «Укрпротез», яким передбачено поетапні стадії впровадження технологічних комплексів, надання підприємствами щомісяця до 25 числа ПО «Укрпротез» звітності про хід виконання графіка та щоквартальний розгляд матеріалів на засіданнях Ради директорів. Відповідно до інформації ПО «Укрпротез», на кінець 2009 року обладнання на усіх підприємствах, за винятком Хмельницького КЕПОП, введено в експлуатацію. Крім того, на підприємствах, які брали участь у реалізації бюджетної програми, розроблено технологічну документацію та технічні умови на випуск певної продукції, отримано санітарно-гігієнічні висновки.

На виконання статті 26 Закону України «Про Рахункову палату» та відповідно до Порядку взаємодії між Генеральною прокуратурою України та Рахунковою палатою з питань підготовки, подання, розгляду матеріалів перевірок та інформування про результати їх розгляду, вжиття заходів прокурорського реагування, затвердженого керівниками зазначених відомств, протягом 2009 року для прийняття рішення згідно зі статтею 97 Кримінально-процесуального кодексу України і застосування заходів прокурорського реагування до Генеральної прокуратури України було направлено **25 матеріалів**. Зокрема, за рішенням Колегії Рахункової палати до Генеральної прокуратури України надіслано **14 матеріалів**:

- за фактами, викладеними у матеріалах аудиту виконання Державної програми «Ліси України», 23.05.2009 прокуратурою Дергачівського району Харківської області порушено кримінальну справу за частиною 2 статті 363 КК України за фактом зловживання службовим становищем службовими особами Дергачівського районного управління земельних ресурсів, 02.09.2009 внесено припис Міністру економіки України та подано адміністративний позов до Окружного адміністративного суду м. Києва;
- за фактами, викладеними у матеріалах перевірок щодо аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, призначених

на впровадження інноваційних технологій у виробництві технічних засобів реабілітації інвалідів, 20.05.2009 Генеральною прокуратурою України порушено кримінальну справу стосовно директора ТОВ «Індустріальний союз «Полісся» Чорного О.Л. за частиною 5 статті 191 КК України. Управлінням Служби безпеки України у Хмельницькій області 22.05.2009 порушено кримінальну справу за частиною 5 статті 191 КК України стосовно службових осіб Хмельницького ДЕПОП, ТОВ «Індустріальний союз «Полісся», підприємств «Орто-Крок» та «Ясенія». В той же день податковою міліцією Державної податкової адміністрації у Хмельницькій області також порушено кримінальну справу за частиною 5 статті 191 КК України щодо службових осіб Хмельницького ДЕПОП та ТОВ «Індустріальний союз «Полісся». Генеральною прокуратурою України вказані кримінальні справи 09.07.2009 об'єднано в одне провадження із залученням матеріалів аудиту Рахункової палати. Досудове слідство у цій справі проводиться УМВС України в Житомирській області;

➤ за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству України у справах сім'ї, молоді та спорту на здійснення у 2008 році заходів державної політики з питань дітей, молоді, жінок та сім'ї 19.06.2009 прокуратурою Одеської області прийнято рішення про відмову в порушенні кримінальної справи за пунктом 2 статті 6 КПК України (за відсутністю в діянні складу злочину). Прокуратурою Деснянського району міста Києва 24.11.2009 порушено три кримінальні справи відносно приватного підприємця Климовича Т.П. та службових осіб ТОВ «Арм-Прим», ПП «Вінтаж» за частиною 4 статті 191 КК України;

➤ за результатами розгляду матеріалів перевірки використання коштів Київським національним університетом ім. Т.Г.Шевченка 29.12.2008 і 27.01.2009 Генеральною прокуратурою України подано позови до Господарського суду м. Києва, які було задоволено Господарським судом 22.05.2009 та 29.07.2009 відповідно;

➤ за матеріалами аудиту використання коштів державного бюджету на спорудження Меморіалу пам'яті жертв голодоморів в Україні 08.10.2009 прокуратурою Подільського району міста Києва прийнято рішення про відмову в порушенні кримінальної справи за пунктом 2 статті 6 КПК України (за відсутністю в діянні складу злочину). Органами прокуратури подано до Господарського суду позов про стягнення із ЗАТ «Київбудінвест» 1,5 млн. гривень.

За запитом Генеральної прокуратури Рахунковою палатою надіслано

11 матеріалів:

➤ щодо перевірки залучення до спеціального фонду державного бюджету та ефективності використання власних надходжень департаментом ДАІ МВС України, здійсненої на основі матеріалів аудиту стану залучення до спеціального фонду державного бюджету та ефективності використання плати за послуги, що надаються органами та підрозділами МВС України згідно з їх функціональними повноваженнями,

Генеральною прокуратурою України підготовлено інформацію Президенту України, Прем'єр-міністру України та внесено подання до Міністерства внутрішніх справ України;

➤ щодо аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України на централізовану закупівлю обладнання для закладів охорони здоров'я матеріали використано Генеральною прокуратурою України при підготовці до засідання Колегії Генеральної прокуратури України з питань стану додержання законодавства про охорону здоров'я. Водночас, за матеріалами аудиту Рахункової палати, Генеральною прокуратурою України подано інформацію Президенту України, Прем'єр-міністру України. Генеральною прокуратурою України 18.05.2009 внесено подання Міністру охорони здоров'я України;

➤ щодо аудиту виконання Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу Генеральною прокуратурою України 06.11.2008 порушено кримінальну справу за частиною 3 статті 365, частиною 2 статті 366 КК України за фактом перевищення службовими особами підприємства «Укроборонбуд» службових повноважень. Матеріали аудиту долучено до кримінальної справи, яка перебуває у провадженні Військової прокуратури Центрального регіону;

➤ щодо перевірки ДП «Ресурспостач» та аудиту ефективності управління матеріальними цінностями державного матеріального резерву Генеральною прокуратурою України 02.09.2009 внесено припис Міністру економіки України про усунення порушень бюджетного законодавства та заявлено позов до Окружного адміністративного суду міста Києва;

➤ щодо перевірки про справляння порткових зборів та їх цільового використання Генеральною прокуратурою України 30.10.2009 внесено подання до Кабінету Міністрів України;

➤ щодо перевірки фактів порушення чинного законодавства під час державної закупівлі товарів, робіт і послуг за державні кошти та перевірки обґрунтованості і забезпеченості наданих Національним банком України обсягів рефінансування слідство триває.

3. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ПИТАННЯ У СФЕРІ ПОВНОВАЖЕНЬ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ

Відповідно до пунктів 8 і 9 статті 7 Закону України «Про Рахункову палату», до повноважень Рахункової палати віднесено проведення експертизи проектів Державного бюджету України, а також проектів законів та інших нормативних актів, міжнародних договорів України, загальнодержавних програм та інших документів, що стосуються питань державного бюджету і фінансів України, здійснення аналізу і дослідження порушень і відхилень бюджетного процесу, підготовка і внесення до Верховної Ради України пропозицій щодо їх усунення, а також вдосконалення бюджетного законодавства в цілому.

У 2009 році Рахунковою палатою продовжувалася робота з опрацювання проектів законів, які стосуються питань державного бюджету та фінансів України, діяльності Рахункової палати, а також підготовки щодо них пропозицій Верховній Раді України.

Враховуючи провідну роль Бюджетного кодексу України у визначенні основ бюджетного законодавства та засад бюджетної системи в цілому, Рахунковою палатою неодноразово надсилались до Комітету Верховної Ради України з питань бюджету пропозиції до **проекту Закону України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України» (реєстр. № 2709 від 02.07.2008)**, поданого народними депутатами України Деркачем М.І., Жебрівським П.І., Кирильчуком Є.І., щодо вдосконалення бюджетного процесу, здійснення контролю за надходженням бюджетних коштів та їх використанням, забезпечення в повному обсязі повноважень Рахункової палати.

Частина пропозицій Рахункової палати знайшла відображення у новій редакції Бюджетного кодексу України, прийнятій Верховною Радою України 23.06.2009.

Президентом України Ющенком В.А. 18.07.2009 було повернуто Бюджетний кодекс із пропозиціями для повторного внесення на розгляд Верховної Ради України. Рахункова палата категорично не погоджувалась із зауваженнями Президента України до прийнятого Верховною Радою України документа у частині невідповідності його положень Конституції України, які визначають компетенцію Рахункової палати України.

Президентом України пропонувалось, зокрема, позбавити Рахункову палату права здійснювати контроль за дотриманням бюджетного законодавства. Залишивши за Рахунковою палатою право здійснення контролю за надходженням та використанням коштів Державного бюджету України, при цьому обмежено її повноваження в частині контролю за дотриманням бюджетного законодавства за утворенням, обслуговуванням і погашенням державного боргу; ефективністю управління коштами Державного бюджету України; використанням бюджетних коштів у частині забезпечення повноважень місцевих державних адміністрацій та делегованих місцевому самоврядуванню повноважень органів виконавчої влади. У разі прийняття пропозицій Президента України, конституційні повноваження Рахункової палати щодо здійснення ефективного контролю за виконанням Державного бюджету України були б обмежені.

У зв'язку з цим, Рахункова палата звернулася до Верховної Ради України з проханням підтримати її пропозиції до статей, що забезпечують функціонування Рахункової палати, під час повторного розгляду Закону України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України».

Верховною Радою України 21.10.2009 Закон України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України» повернуто на доопрацювання для внесення на повторний розгляд, 01.12.2009 цей Закон відхилено Верховною Радою України.

Протягом 2008-2009 років Рахункова палата неодноразово висловлювала своє непогодження з **проектом Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні» та деяких законодавчих актів України» (реєстр. № 2359 від 10.04.2008)**, ініціатори законопроекту – народні депутати України Ляшко О.В., Кирильчук Є.І.

Слід зазначити, що запропоновані законопроектом зміни повністю нівелюють саму сутність державного фінансового контролю в Україні, не відповідають чинному законодавству України, міжнародним стандартам аудиту державних фінансів та світовій практиці.

Визначення головним завданням органів державної контрольно-ревізійної служби участь у формуванні та реалізації державної політики у сфері державного фінансового контролю, а також покладення на неї здійснення державного фінансового контролю, тобто штучне підняття її статусу до вищого органу фінансового контролю, суперечить не тільки Конституції України, Бюджетному кодексу України, Закону України «Про Рахункову палату», а й не відповідає загальноприйнятим світовим стандартам вищих органів фінансового контролю, зокрема, основоположному міжнародному документу – Лімській декларації, яку включено до документів ООН.

Закладений у законопроекті підхід щодо віднесення державної контрольно-ревізійної служби до вищих органів фінансового контролю є хибним та призведе до спотворення розуміння суті поняття незалежності вищого органу державного фінансового контролю в Україні.

Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні» та деяких законодавчих актів України» безпідставно розширює коло повноважень органів контрольно-ревізійної служби, перебираючи на себе частину функцій Рахункової палати, що здійснює незалежний зовнішній державний фінансовий контроль.

Слід зауважити, що Рахунковою палатою неодноразово акцентувалась увага на необхідності прийняття закону про систему державного фінансового контролю, який би унормував усі найважливіші складові державного фінансового контролю, визначив основоположні принципи функціонування системи державного фінансового контролю в Україні, оскільки саме вони визначають місце і статус кожного окремого органу фінансового контролю. Без такого закону в Україні будуть постійно виникати правові та організаційні проблеми у сфері контролю державних фінансів.

Враховуючи наведене, Рахункова палата вважає даний законопроект неприйнятним.

Зауваження Рахункової палати направлено до Комітету Верховної Ради України з питань бюджету.

За ініціативою Рахункової палати направлено до Верховної Ради України пропозиції про внесення змін до статті 58 Бюджетного кодексу України. Запропоновані зміни впливають із статусу та повноважень Рахункової палати, які передбачені новою редакцією статті 98 Конституції України, згідно з якою Рахункова палата здійснює контроль від імені Верховної Ради України за надходженням та використанням коштів Державного бюджету України, а також функції та повноваження, покладені на неї Законом України «Про Рахункову палату».

Пропозиції до статті 58 Бюджетного кодексу України унормовують отримання Рахунковою палатою від Державного казначейства України оперативної звітності про виконання Державного бюджету України, необхідної для проведення моніторингу, аналізу та контролю за виконанням Державного бюджету України.

Пропозиції Рахункової палати направлено до Комітету Верховної Ради України з питань бюджету.

До проекту Закону України «Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти» (реєстр. № 2263-1 від 12.05.2008), внесеного Кабінетом Міністрів України, крім наданих законопроектом Рахунковій палаті важелів контролю та державного регулювання за додержанням конкурентного середовища у сфері державних закупівель, Рахунковою палатою запропоновано закріпити у законопроекті положення щодо забезпечення в повному обсязі контрольних функцій Рахункової палати у сфері державних закупівель, зокрема, шляхом перевірки дотримання законодавства у сфері закупівель на всіх стадіях їх проведення, здійснення аналізу проблем у сфері державних закупівель, надання їй можливості складати протоколи про адміністративні правопорушення законодавства у сфері державних закупівель, а також запропоновано чітко та повне визначення етапів державних закупівель.

Пропозиції Рахункової палати направлені до Комітету Верховної Ради України з питань економічної політики.

Рахунковою палатою також розроблено пропозиції до проекту Закону України «Про проведення конкурсних торгів із закупівлі товарів, робіт і послуг за державні кошти» (реєстр. № 3392 від 19.11.2009), внесеного народними депутатами України Януковичем В.Ф., Богословською І.Г., які стосуються необхідності законодавчого закріплення положень щодо чіткого та повного визначення етапів державних закупівель, забезпечення в повному обсязі контрольних функцій Рахункової палати у сфері державних закупівель, а також необхідності створення Комісії з питань розгляду скарг та моніторингу закупівель.

Пропозиції Рахункової палати направлено до Комітету Верховної Ради України з питань економічної політики.

У зауваженнях Рахункової палати до **проекту Закону України «Про Верховну Раду України» (реєстр. № 4039 від 06.02.2009)**, внесеного народним депутатом України Шаровим І.Ф., акцентовано увагу на тому, що Рахункова палата буде своєю діяльністю на принципах законності, плановості, об'єктивності, незалежності, гласності. Ці основоположні принципи, без яких неможлива успішна реалізація повноважень Рахункової палати, обумовлюють проведення ефективного, неупередженого фінансово-економічного контролю, що є запорукою незаангажованої об'єктивної оцінки стану управління державними фінансами та власністю від імені і на користь суспільства.

Питання незалежності набувають пріоритетного значення для системи державного фінансового контролю, оскільки, як показує досвід роботи вищих органів фінансового контролю (ВОФК) багатьох країн світу, зазіхання на принцип незалежності може призвести до викривлення та вихолощення самого поняття державного фінансового контролю як незаангажованої об'єктивної оцінки виконання органами влади своїх функцій та повноважень. Саме тому загальносвітовою тенденцією стає закріплення і підтвердження статусу та гарантій незалежності вищих органів фінансового контролю.

Пропозиції Рахункової палати направлено до Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту, депутатської етики та забезпечення діяльності Верховної Ради України.

До **проекту Виборчого кодексу України (реєстр. № 4234 від 19.03.2009)**, внесеного народним депутатом України Крілем І.І., пропозиції Рахункової палати стосувались підвищення ефективності використання коштів державного бюджету, що виділяються для підготовки і проведення виборів. Зокрема, запропоновано скоротити кількість членів дільничних виборчих комісій, а також оскільки Центральна виборча комісія фінансується за рахунок коштів держбюджету, вона повинна мати рахунки в Державному казначействі України, внесено доповнення щодо проведення Рахунковою палатою аудиту використання коштів державного бюджету, виділених на підготовку і проведення виборів.

Пропозиції направлено до Комітету Верховної Ради України з питань державного будівництва та місцевого самоврядування.

Всього у 2009 році Рахунковою палатою подано 36 законодавчих пропозицій до проектів законів України, які стосуються питань державного бюджету і фінансів України, а також правового регулювання діяльності Рахункової палати.

Враховуючи, що Рахункова палата задіяна у виконанні Порядку денного асоціації Україна–ЄС, вона порушувала питання перед Урядом щодо необхідності закріплення засад єдиної цілісної системи державного фінансового контролю.

Для створення єдиної системи державного фінансового контролю в Україні, яка б відповідала загальноновизнаним міжнародним стандартам і найкращій практиці ЄС, необхідно вироблення єдиних концептуальних підходів до її побудови та розроблення на їх основі загального закону

про державний фінансовий контроль, який би передбачав чітке розмежування зовнішнього аудиту і контролю, що здійснюється Рахунковою палатою, та державного внутрішнього фінансового контролю, що здійснюється урядовими контролюючими органами. Ці два види контролю повинні створити в сукупності єдину систему, яка функціонує за загально визначеними міжнародними стандартами аудиту державних фінансів.

На підставі цього Рахункова палата пропонувала включити до Порядку денного асоціації Україна – ЄС пріоритет щодо **створення засад єдиної цілісної системи державного фінансового контролю**. При цьому наголошувалось, що внутрішній фінансовий контроль може ефективно здійснюватися лише за умов, коли в державі буде створена єдина система державного фінансового контролю. Забезпечення функціонування відокремленої системи державного внутрішнього фінансового контролю неможливе без створення засад єдиної цілісної системи державного фінансового контролю.

Саме такий концептуальний підхід, запропонований Рахунковою палатою, повинен був знайти відображення у пріоритетах Порядку денного асоціації Україна – ЄС. Натомість попередній Уряд, очолюваний Прем'єр-міністром України Тимошенко Ю.В., продемонстрував небажання конструктивно підійти до проблематики, порушеної Рахунковою палатою, і залишився на позиції щодо визначення пріоритету розвитку державного внутрішнього контролю.

Зважаючи на нагальну потребу у врегулюванні питань щодо підвищення ефективності використання державних фінансів та забезпеченні надійного контролю над ними, Рахункова палата працює над розробленням проекту Закону України «Про систему державного фінансового контролю в Україні», одним з основних принципів якого буде забезпечення проведення єдиної державної політики у сфері фінансового контролю.

Рахунковою палатою також розробляється проект Закону України «Про Рахункову палату» (нова редакція), який враховує зміни статті 98 Конституції України щодо здійснення контролю за доходами Державного бюджету України та вимоги міжнародних стандартів аудиту державних фінансів INTOSAI та EUROSAI, у тому числі Лімської декларації керівних принципів аудиту державних фінансів і Мексиканської декларації незалежності вищих органів фінансового контролю.

Протягом 2009 року було посилено увагу до подальшого нормативного врегулювання різних напрямів діяльності Рахункової палати.

З метою підвищення якості проведення контрольних заходів і підготовки та оформлення звітів за їх результатами, до *Рекомендацій щодо складання та оформлення Звіту за результатами контрольних заходів*, затверджених наказом Голови Рахункової палати від 12.07.2005 № 89, та *Регламенту Рахункової палати* наказом Голови Рахункової палати від 10.08.2009 № 83 було внесено зміни і доповнення, які стосувались посилення вимог до пропозицій, що готуються за результатами контрольних заходів Рахункової палати. Пропозиції повинні бути спрямовані на усунення основних причин існування виявленого

недоліку або проблеми та бути орієнтовані на вжиття конкретних заходів і адресовані організаціям та посадовцям, що відповідають за здійснення відповідних заходів і уповноважені на це. Разом з тим пропозиції повинні мати достатньо конкретний характер і водночас уникати зайвої деталізації. Їх зміст має залежати насамперед від поставлених цілей і одержаних результатів аудиту.

Наказом Голови Рахункової палати від 07.10.2009 № 100, з метою підвищення якості проведення контрольних-аналітичних заходів і підготовки та оформлення звітів за їх результатами, було внесено зміни до *Порядку організації роботи Колегії Рахункової палати*, затвердженого наказом Голови Рахункової палати від 10.11.2008 № 147, та до відповідних статей *Регламенту Рахункової палати*. Зазначені зміни стосувались тих звітів, які за рішеннями Колегії потребують доопрацювання та виносяться на повторний розгляд Колегії. Для цього доопрацьований звіт, який має бути затверджений членами Колегії у робочому порядку, управлінням організації роботи Колегії надається управлінню стандартів, аналітики та розвитку для підготовки довідки про повноту врахування у доопрацьованому звіті пропозицій та зауважень, викладених у постанові Колегії Рахункової палати. Зазначена довідка є обов'язковим документом, який подається Голові Рахункової палати разом з доопрацьованими матеріалами.

У звітному році для вивчення обґрунтованості вибору об'єктів перевірки та відповідності програм перевірок тематикам контрольних-аналітичних заходів, а також для усунення недоліків при оформленні доручень на право проведення перевірок було внесено зміни і доповнення наказом Голови Рахункової палати від 16.10.2009 № 108 до *Порядку взаємодії департаментів і територіальних управлінь щодо підготовки та проведення контрольних-аналітичних заходів і контролю за станом виконання рішень Колегії Рахункової палати на регіональному рівні*, затвердженого наказом Голови Рахункової палати від 01.09.2008 № 112.

Крім того, наказом Голови Рахункової палати від 16.10.2009 № 108 було внесено зміни і доповнення до типової форми *Акту про відмову у доступі до об'єкта, щодо якого здійснюється перевірка*.

Протягом звітнього року Рахунковою палатою було розроблено та затверджено ряд розпорядчих документів, які упорядковують і регламентують відносини між Рахунковою палатою та відповідними державними органами в частині підготовки подання, розгляду матеріалів перевірок та інформування про результати їх розгляду, вжиття заходів реагування; обміну інформацією; надання звітності та оперативної інформації про виконання бюджетів, а саме: *Порядок взаємодії між Рахунковою палатою та Міністерством внутрішніх справ України з питань підготовки подання, розгляду матеріалів перевірок та інформування про результати їх розгляду, вжиття заходів реагування органами внутрішніх справ України*, затверджений Головою Рахункової палати 15.04.2009 та Міністром внутрішніх справ України 17.04.2009; *Порядок обміну інформацією між Рахунковою палатою та Службою безпеки України*, затверджений

наказом Голови Рахункової палати та Голови Служби безпеки України від 11.06.2009 № 61/381.

У 2009 році проведено систематизацію звітності, яка складається та надається Державним казначейством України, узагальнено практику інформаційної взаємодії між Рахунковою палатою та Державним казначейством України, у результаті чого було затверджено наказом Голови Рахункової палати та Голови Державного казначейства України від 30.11.2009 № 118/497 *Порядок надання Державним казначейством України Рахунковій палаті звітності та оперативної інформації про виконання бюджетів*, яким визначено перелік, обсяги та механізм надання оперативної інформації та звітності про виконання зведеного, державного і місцевих бюджетів; упорядковано та регламентовано відносини в частині надання звітності про виконання бюджетів, що дало змогу забезпечити автоматизацію обробки та доступу до інформаційних ресурсів, а також збільшити електронні бази даних інформаційних ресурсів.

Керуючись Законом України «Про державну службу», постановою Кабінету Міністрів України від 15.02.2002 № 169 «Про затвердження Порядку проведення конкурсу на заміщення вакантних посад державних службовців» та з метою удосконалення процедури проведення конкурсного відбору на заміщення вакантних посад державних службовців і оцінювання претендентів, було розроблено та затверджено наказом Голови Рахункової палати від 14.09.2009 № 95 *Порядок проведення конкурсу із складанням іспиту на заміщення вакантних посад державних службовців Рахункової палати*.

Порядок проведення у Рахунковій палаті щорічної оцінки виконання державними службовцями покладених на них обов'язків та завдань, затверджений наказом Голови Рахункової палати від 22.12.2009 № 127, було розроблено з метою спрощення процедури щорічної оцінки діяльності державних службовців на підставі Загального порядку проведення щорічної оцінки виконання державними службовцями покладених на них обов'язків і завдань, затвердженого наказом Головного управління державної служби України від 31.10.2003 № 122 і зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 19.11.2003 за № 1063/8384.

4. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Протягом звітного року Рахункова палата розвивала міжнародне співробітництво відповідно до пункту 12 статті 6 Закону України «Про Рахункову палату» за такими основними напрямками:

- розвиток та укріплення двостороннього та багатостороннього співробітництва з іноземними ВОФК;
- активізація діяльності в рамках Міжнародних організацій вищих органів фінансового контролю INTOSAI та EUROSAI;
- забезпечення діяльності спеціальної групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф;
- участь у роботі Ради керівників вищих органів фінансового контролю держав-учасниць СНД.

У 2009 році Рахункова палата України продовжувала розвивати двостороннє співробітництво з ВОФК інших країн, діяльність яких становила інтерес для нашої інституції, а також з тими, які висловили бажання щодо співпраці. Було укладено угоди про двостороннє співробітництво з Державним аудиторським офісом Латвійської Республіки, Федеральним рахунковим судом Німеччини. Основна мета укладених Угод полягає у вдосконаленні взаємодії двох установ, розвитку ініціатив та інституційних можливостей для подальшого збагачення досвіду в галузі державного фінансового контролю.

Офіційна зустріч Голови Рахункової палати України Валентина Симоненка з делегацією Державного аудиторського офісу Латвійської Республіки на чолі з Генеральним аудитором Латвії пані Інгуною Судрабою (м. Київ, жовтень 2009 року)

З метою розвитку співпраці та для взаємного обміну досвідом у вересні 2009 року відбувся робочий візит до Рахункової палати делегації **Державного аудиторського офісу В'єтнаму** на чолі з його Головою Вионг Дінь Хе, метою якого було визначення конкретних напрямів, за якими може здійснюватись співробітництво між нашими інституціями.

У цілому на сьогодні Рахунковою палатою підписані та діють угоди про співробітництво з вищими органами фінансового контролю 21 країни.

У рамках цих угод упродовж року здійснювалась плідна співпраця щодо планування та виконання конкретних спільних заходів, зокрема, з ВОФК Болгарії, Китаю, Польщі, Російської Федерації та Швеції.

На виконання Угоди про співробітництво між ВОФК України та Китаю відбувся візит делегації Національного аудиторського офісу Китайської Народної Республіки, яку очолив **Заступник Генерального аудитора КНР – Головний аудитор Сун Баоху**. Метою візиту було обговорення співпраці у сфері аудиту навколишнього середовища, попередження і ліквідації наслідків катастроф, перспектив подальшої спільної роботи ВОФК України і Китайської Народної Республіки при підготовці до XX Конгресу INTOSAI у 2010 році, на якому китайські колеги визначені відповідальними за підготовку Темі II «Аудит навколишнього середовища: сталий розвиток», а також подальшого розвитку співпраці у сфері інформаційних технологій.

У рамках реалізації Угоди про співробітництво між ВОФК України та Швеції у 2009 році Рахункову палату відвідали представники **НАО Королівства Швеції** з метою розроблення проектного документа щодо розвитку інституційного співробітництва та спільного плану дій на 2010 рік.

Невід'ємним елементом міжнародного співробітництва Рахункової палати впродовж останніх років було проведення паралельних аудитів. Така форма співробітництва є надзвичайно ефективною і результативною для визначення нових підходів і методів проведення заходів, пошуку оптимальних шляхів вирішення проблем, у тому числі тих, що є спільними для кількох країн.

Протягом 2009 року було завершено паралельні аудити та підписано спільні звіти за їх результатами, а саме:

- паралельний аудит ефективності планування, освоєння і контролю використання бюджетних коштів, що виділяються на ліквідацію надзвичайних ситуацій, у тому числі техногенного характеру (здійснювався спільно з **ВОФК Казахстану**);

- паралельний аудит у сфері добування, транспортування і реалізації природного газу (здійснювався спільно з **ВОФК Російської Федерації**).

Тривало проведення трьох паралельних аудитів, розпочатих у 2008 році:

- паралельний аудит підготовки Польщі та України до проведення фінального турніру чемпіонату Європи з футболу «Євро-2012» (підписано звіт 1-го етапу аудиту (м. Київ, 23.06.2009);

– координований паралельний аудит EUROSAI із зміни клімату (здійснюється спільно з **ВОФК Азербайджану, Данії, Естонії, Казахстану, Кіпру, Ізраїлю, Македонії, Польщі, Російської Федерації, Швейцарії**, завершено національну перевірку, звіт розглянуто на Колегії Рахункової палати України);

– паралельний аудит виконання положень Бухарестської конвенції про захист Чорного моря від забруднення (здійснюється спільно з **ВОФК Болгарії**).

Враховуючи значення такої спільної роботи як для взаємного обміну досвідом, так і для комплексного вирішення досліджуваних питань, у II півріччі 2009 року Рахунковою палатою було досягнуто домовленості щодо проведення ще двох **контрольних заходів з ВОФК Росії та Польщі**, завершення яких та підготовка відповідних підсумкових документів планується у 2010 році.

Окремо слід відзначити, що переважна частина паралельних аудитів здійснюється на виконання розроблених **планів спільних дій**, які є одним із шляхів практичної реалізації підписаних угод про співпрацю та дозволяють планувати міжнародну діяльність у сфері проведення аудитів на 2-3 роки, оскільки чітко визначають тему дослідження та терміни проведення контрольного заходу.

Міжнародна діяльність Рахункової палати відзначалась активною участю в заходах, які проводили міжнародні організації INTOSAI, EUROSAI та Рада керівників вищих органів фінансового контролю держав-учасниць СНД.

Важливим кроком у становленні Рахункової палати як члена Ради керуючих EUROSAI стало успішне проведення в Україні **23-24 червня 2009 року в м. Києві XXXV засідання Ради керуючих**, що сприяло підвищенню позитивного іміджу ВОФК України на європейському просторі.

На цьому засіданні Рада керуючих затвердила бухгалтерський, фінансовий і аудиторський звіти EUROSAI за 2008 рік; розглянула програму діяльності Президента EUROSAI на 2008-2011 роки, а також звіти про діяльність Спеціальної групи із стратегічного плану EUROSAI, діяльність Учбового комітету EUROSAI, Робочої групи EUROSAI з питань інформаційних технологій, Робочої групи EUROSAI з питань аудиту навколишнього середовища, Спеціальної групи EUROSAI з питань аудиту коштів, виділених на попередження і ліквідацію наслідків катастроф, а також Робочої групи з розробки довідника з питань якості аудиту.

Радою керуючих були затверджені заявки на фінансування навчальних заходів у рамках EUROSAI та фінансування участі членів EUROSAI в Міжрегіональній програмі з інституційного розвитку Програми розвитку INTOSAI «Аудит управління державним боргом» (2009-2011 рр.), а також схвалені заявки ВОФК Сербії на набуття членства в EUROSAI.

4 Міжнародне співробітництво

*XXXV засідання Ради керуючих EUROSAI
(м. Київ, конференц-зал Верховної Ради України, червень 2009 року)*

У березні 2009 року Рахунковою палатою України в рамках повноважень керівника спеціальної групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф, проведено I засідання цієї групи, на якому погоджено Технічне завдання та План роботи на 2009-2011 роки, а також план проведення наступних пленарних сесій.

Рахунковою палатою було також організовано та забезпечено проведення у жовтні 2009 року засідання робочої групи INTOSAI з питань державного боргу, в якому взяли участь 30 делегатів з 17 країн світу.

У ході засідання розглядалися звіти про виконання поточних проєктів робочої групи, його учасники також ознайомилися з презентаціями окремих вищих органів фінансового контролю та Програми розвитку INTOSAI (IDI). За результатами засідання були прийняті рішення щодо створення мережі експертів з державного боргу, оновлення Інтернет-сторінки Робочої групи з державного боргу, представлення списку термінів державного боргу для включення до глосарія аудиторських термінів INTOSAI та внесення змін до технічного завдання Робочої групи з державного боргу. Зокрема, було затверджено ініціативу Рахункової палати щодо дослідження проблематики умовних боргових зобов'язань.

Як член Міжнародної організації вищих органів фінансового контролю Рахункова палата брала участь у XII засіданні робочої групи INTOSAI з аудиту навколишнього середовища (м. Доха, Держава Катар), у міжнародному симпозиумі OON–INTOSAI (м. Відень, Австрійська Республіка), у II засіданні робочої групи INTOSAI з ключових національних показників (м. Пекін, Китайська Народна Республіка).

Фахівці Рахункової палати брали активну участь у всіх заходах Наглядового комітету робочої групи EUROSAI з аудиту навколишнього середовища (EUROSAI WGEA), які були проведені в рамках робочого плану Комітету.

Як член Ради керуючих EUROSAI представники Рахункової палати взяли участь у роботі II конференції EUROSAI–ARABOSAI (м. Париж, Французька Республіка), а також, VI конференції EUROSAI–OLACEFS (м. Парламар, Республіка Венесуела).

Під час цих заходів представники Рахункової палати України виступали з тематичними доповідями з чіткою позицією палати та конкретними пропозиціями з тих питань і проблем, що розглядалися.

30 квітня 2009 року Рахункову палату України було обрано **Зовнішнім аудитором Організації з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ)**. Це рішення одностайно підтримали всі 56 держав-учасниць ОБСЄ.

Обрання Рахункової палати стало неординарною подією, адже вперше в історії ОБСЄ цю високу посаду обіймає державна установа України. До цього зовнішній аудит ОБСЄ почергово здійснювали ВОФК Швейцарії, Фінляндії, Швеції, Великої Британії та Норвегії.

Протягом 2009 року аудиторська група Рахункової палати України, що проводить аудит адміністративно-фінансової системи ОБСЄ та готує рекомендацій щодо її вдосконалення, провела аудит Координатора проєктів ОБСЄ в Україні та Республіці Узбекистан, а також місії ОБСЄ в Республіці Сербія. Також здійснено підготовку до проведення аудиту Секретаріату ОБСЄ та щорічної фінансової звітності організації, яка запланована на початок 2010 року.

У звітному році делегація Рахункової палати України на чолі з Головою Симоненком В.К. взяла участь у роботі **IX сесії Ради керівників ВОФК держав-учасниць СНД** (м. Душанбе, Республіка Таджикистан), за результатами проведення якої було ухвалено ряд рішень. Зокрема, прийнято Резолюцію Ради керівників ВОФК держав-учасниць СНД «Про роль

4 Міжнародне співробітництво

вищих органів фінансового контролю держав – учасниць СНД в подоланні наслідків глобальної фінансово-економічної кризи», затверджено Положення про Секретаріат Ради керівників ВОФК держав-учасниць СНД та план роботи Ради на період між ІХ та Х сесіями.

Варто також зазначити, що важливим завданням міжнародного співробітництва Рахункової палати залишалися заходи, спрямовані на модернізацію та вдосконалення методичної бази, підвищення кваліфікації співробітників та інституційний розвиток Рахункової палати на базі вивчення міжнародного досвіду. Так, у 2009 році було започатковано реалізацію пілотного проекту «Ініціатива з оцінки ризиків» за фінансового сприяння Посольства Великобританії в Україні та участю представників Національного Аудиторського офісу Великобританії.

У звітному році було здійснено важливі кроки щодо поглиблення, налагодження й розвитку співробітництва з ВОФК іноземних держав, зростання ролі та зміцнення іміджу Рахункової палати в системі міжнародної і європейської організації вищих органів фінансового контролю INTOSAI та EUROSAI, а також розроблення і запровадження нових форм співпраці з міжнародними організаціями.

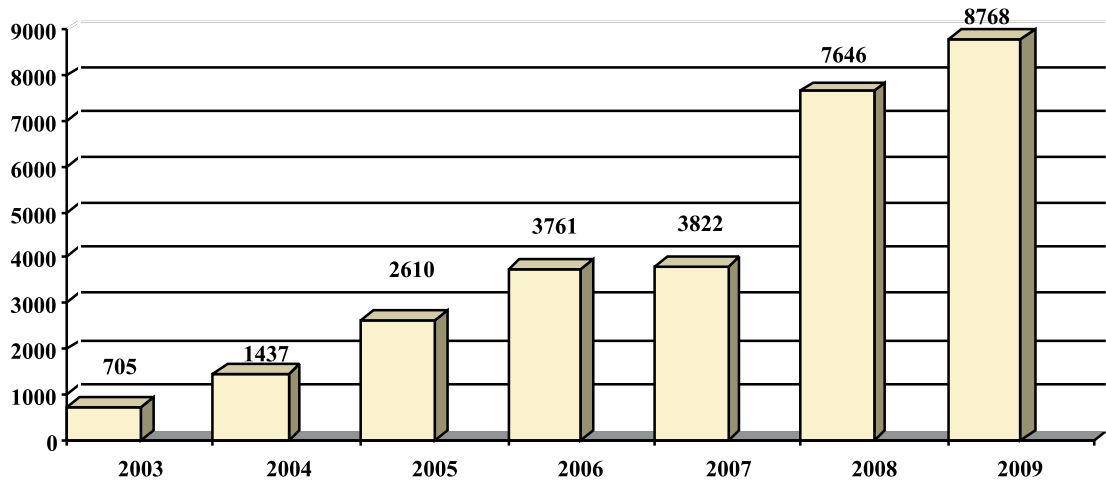
Принципи відкритості та гласності, які, згідно з вимогами Закону України «Про Рахункову палату», є невід’ємною складовою діяльності незалежного конституційного органу фінансово-економічного контролю у державі, як і в попередні роки, були покладені в основу інформаційної політики Рахункової палати у 2009 році. Через засоби масової інформації Рахункова палата протягом всього року оперативно інформувала широкі кола громадськості про результати здійснення нею контрольних та експертних заходів, посилюючи цим самим громадський контроль за надходженням та використанням коштів державного бюджету.

Оприлюднення результатів проведених Рахунковою палатою у 2009 році контрольних заходів здійснювалось шляхом:

- розміщення інформаційних повідомлень про результати діяльності Рахункової палати у засобах масової інформації;
- публікації інформаційних матеріалів про діяльність Рахункової палати на веб-порталі Рахункової палати;
- проведення прес-конференцій, брифінгів, організованих за ініціативою Рахункової палати та на прохання представників ЗМІ;
- публічних виступів, публікацій статей, надання інтерв’ю і коментарів керівництва та фахівців Рахункової палати;
- участі головних контролерів – директорів департаментів у спеціалізованій тематичній програмі «Рахунок від Рахункової» на телеканалі УТР;
- випуску та розповсюдження інформаційних бюлетенів Рахункової палати.

Кількість повідомлень у засобах масової інформації, підготовлених за результатами розгляду Колегією Рахункової палати проведених контрольних та експертних заходів, залишалась стабільно високою протягом всього року. Було підготовлено і розповсюджено 115 офіційних повідомлень щодо результатів здійснення Рахунковою палатою контрольних заходів. Загалом у засобах масової інформації впродовж року було оприлюднено 8768 матеріалів, пов’язаних з діяльністю Рахункової палати або посиланням на неї (діаграма 8). Така кількість оприлюднених у пресі протягом 2009 року інформаційних матеріалів щодо діяльності Рахункової палати вказує на постійний інтерес суспільства до об’єктивних відомостей про стан державного фінансово-економічного сектору та правильний вибір напрямів співпраці з представниками преси та громадськості. Використання політиками, економістами, експертами, журналістами матеріалів Рахункової палати для ілюстрування думок та фактів, доведення тих чи інших тез, посилення аргументації тощо стало останнім часом вже правилом.

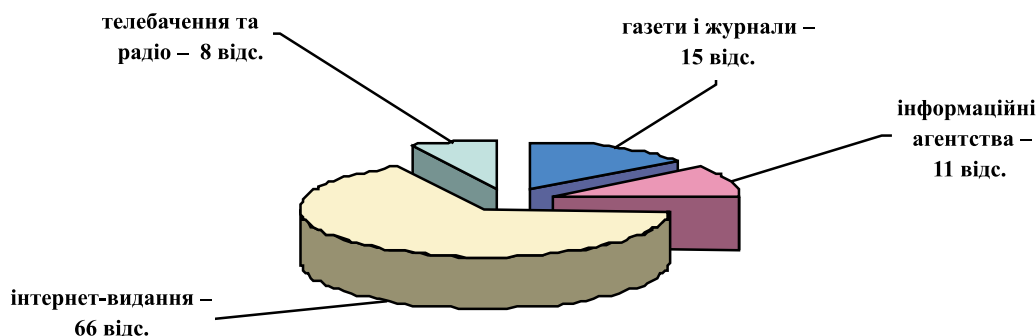
Діаграма 8. Загальна кількість публікацій за матеріалами Рахункової палати України

У звітному році інформацію про діяльність Рахункової палати публікували та використовували у підготовці новин та аналітичних статей:

- 20 центральних друкованих газет і журналів: «Голос України», «Урядовий кур'єр», «Комерсант», «Трибуна», «2000», «Сьогодні», «Робітнича газета», «Газета по-києвски», «Столичные новости», «Бізнес», «Власть денег», «Зеркало недели», «Україна – Business», «Дело», «Економічна правда» тощо;
- більше 30 регіональних (обласних) газет і журналів: «Галичина», «Високий замок», «Львівська хвиля», «Львівська газета», газета «Поступ» (Львів), «Експрес» (Львів), «Одеські вісті», «Независимая газета «Юг» (Одеська область), «Вечерний Николаев», «Донбас», «Донецький кряж», «Горняк», «Новости Крыма», «Ялтинские вести», «Крымская правда», «Київські новини», «Вечерний Харьков», «Високий вал» (Чернігів), «Утренняя газета», «Газета 33-канал», «Слово», «Рівне вечірне», «Доба», «Народне слово», «Експрес», «Бердянск деловой», «Технополис», «Вести» тощо;
- 10 провідних інформаційних агентств України: Укрінформ, УНІАН, Інтерфакс, Інтермедіаконсалтинг, Онлайн-бізнес, Голос-ua, ЛігаБізнес-інформ, РБК-Україна, Українські новини, АМІ «Новини» Україна;
- близько 20 регіональних інформаційних агентств: СХІД-інфо, Захід-нет, Бук-інфо, Ура-інформ Донбас, Житомир-інфо, Медіа-Крим, Новий регіон-Крим, Львівський портал, Одесінформ, Харків-інфо, Бізнес-портал Миколаївщини, «Галінфо», «Політична Херсонщина», «Західна інформаційна корпорація», «Донбасс на ладони», «Ужгород.net», «Новини Полтавщини», «Харків» тощо;
- понад 180 інтернет-видань (з них близько 50 регіональних);
- 15 телевізійних каналів: УТ-1, 1+1, Інтер, ICTV, ТРК «Україна», СТБ, Новий канал, КДРТРК, УТР, 5-й канал, канал «24» тощо;
- 6 радіоканалів: «Голос Києва», «Ера», «Українське радіо», «Національна радіокомпанія», «Промінь», «Радіо Свобода».

Діаграма 9. Присутність Рахункової палати у ЗМІ

Найбільшого резонансу у засобах масової інформації набули такі матеріали: «Виконання Держбюджету-2008: результати невтішні», «Бюджетні реалії» (щодо виконання Держбюджету у I кварталі 2009 р.), «Економічний антирекорд: шість місяців ціною п'ятирічки», «Україні загрожують... борги», «За що розплачуватимуться майбутні покоління?» (про державний борг), «Державне замовлення є – державницьке бачення відсутнє», «Принцип колективної безвідповідальності в дії» (про формування резервного фонду), «Розпродаж у державних засіках, або як Державний матеріальний резерв втрачає своє основне призначення», «Золотий газ «Нафтогазу», «Рефінансування банків, коли таємне стає явним», «Система втрачених можливостей» (справляння плати за оренду держмайна), «Фінансово-економічний стан ПЕК не покращився», «Звернення В. Симоненка до В. Ющенка про призупинення дії постанов КМУ у сфері держзакупівель», «Уряд руйнує прозорість системи держзакупівель», «Державна іпотечна установа злякалась перевірки Рахункової палати. Є що приховувати?», «Бажання та реалії житлової молодіжної політики», «Мільярд державної субвенції: кошти розпорошені, об'єкти в експлуатацію не введені», «Залежна незалежність, або як Конституційний Суд опинився у матеріальній залежності від органів виконавчої влади», «Економічний ефект від Євро-2012 не визначений», «До Євро-2012 по ямах та вибоїнах», «У семи няньок Євро-2012 без опіки», «Алчевськ, три роки по тому», «Керівництву Київміськкадміністрації – не до виконання функцій столиці», «Епідемія земельної корупції», «Кошти витрачено, небезпека залишається» (про утилізацію боєприпасів), «МВС на голці», «Реальний життєвий рівень населення знижується», «Про оцінку Рахунковою палатою публічних висловлювань Прем'єр-міністра стосовно професійної діяльності Рахункової палати», «Кадри вирішують все, або як Національна академія держуправління перетворюється у лавку з видачі непотрібних дипломів», «Форт НОКС по-українськи», «На чий совісті безпека шахтарів», «Тунель без світла в кінці» (щодо спорудження метрополітенів).

Доповіді Голови Рахункової палати Симоненка В.К. з трибуни Верховної Ради України про стан виконання Державного бюджету України за

2008 рік, про хід виконання держбюджету у 2009 році, про оцінку проекту Державного бюджету України на 2010 рік, виступи під час парламентських слухань з питань інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки, наслідків подолання Чорнобильської катастрофи тощо отримали широкий резонанс у суспільстві.

Протягом 2009 року Головою Рахункової палати Симоненком В.К. було проведено ряд прес-конференцій: «Уроки і наслідки виконання державного бюджету у 2008 р.», «Проблеми бюджетної політики і шляхи її вдосконалення», «Бюджетні ризики та державні закупівлі», «Бюджетні ризики: бюджет-2010, збалансованість бюджету Пенсійного фонду, державний борг», «Жити чи виживати дозволяє прожитковий мінімум?», «Відкриття I засідання спеціальної групи EUROSAI». За їх матеріалами у ЗМІ з'явилося 1123 публікації.

У центральних газетах та журналах упродовж року було вміщено 12 інтерв'ю та авторських статей Голови Рахункової палати. Ці матеріали також поширювалися через інформаційні сайти повним передруком або вибірково цитуванням – понад 500 публікацій.

Матеріали інформаційних бюлетенів Рахункової палати, які розповсюджувалися у Верховній Раді України, уважно вивчалися та використовувалися народними депутатами у своїй діяльності в комітетах Верховної Ради України та у виступах під час її пленарних засідань.

У звітному році тривало подальше удосконалення співпраці з комітетами Верховної Ради України, в тому числі відпрацьовувалися механізми налагодження зв'язків департаментів Рахункової палати з профільними комітетами.

Представники Рахункової палати впродовж року взяли участь у роботі 25 комітетів Верховної Ради України та загалом були присутні на 60 засіданнях комітетів Верховної Ради України та парламентських слуханнях. На засіданнях комітетів Верховної Ради України було розглянуто 11 питань за результатами здійснених Рахунковою палатою контрольних заходів.

6. ВИКОНАННЯ РАХУНКОВОЮ ПАЛАТОЮ ВИМОГ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО БОРТЬБУ З КОРУПЦІЄЮ»

З метою дотримання норм Закону України «Про боротьбу з корупцією», реалізації Концепції подолання корупції в Україні «На шляху до доброчесності» на період до 2010 року», схваленої Указом Президента України від 11.09.2006 № 742, та згідно з Планом заходів, спрямованих на запобігання проявам корупції на 2008-2011 роки, затвердженим наказом Голови Рахункової палати від 12.02.2008 № 15, упродовж 2009 року Рахунковою палатою виконувалася наступна робота щодо запобігання проявам корупції.

За рішенням Колегії Рахункової палати на підставі результатів проведених аудитів Рахунковою палатою у 2009 році передано до Генеральної прокуратури України 14 матеріалів для прокурорського реагування, за частиною з яких порушено кримінальні справи, направлено матеріали до суду та внесено приписи органам державної влади.

Крім цього, на запити Генеральної прокуратури України, Служби безпеки України, Міністерства внутрішніх справ України Рахунковою палатою направлено близько 20 матеріалів перевірок.

З метою підвищення ефективності боротьби зі злочинами, пов'язаними з порушеннями фінансової дисципліни і бюджетного законодавства та забезпечення оперативного реагування правоохоронних органів, Рахунковою палатою:

- затверджено у квітні 2009 року *Порядок взаємодії між Рахунковою палатою та Міністерством внутрішніх справ України* з питань підготовки, подання, розгляду матеріалів перевірок та інформування про результати їх розгляду, вжиття заходів реагування органами внутрішніх справ України.

Цей Порядок встановлює механізм підготовки та подання до МВС України матеріалів контрольно-аналітичних заходів, проведених Рахунковою палатою, за виявленими фактами привласнення грошей і матеріальних цінностей, їх нецільового використання, інших правопорушень у бюджетній сфері, порядок розгляду цих матеріалів, а також процедуру інформування про результати їх розгляду, вжиття заходів реагування органами внутрішніх справ України.

- затверджено наказом Голови Рахункової палати і СБУ від 11.06.2009 № 61/381 *Порядок обміну інформацією між Рахунковою палатою та Службою безпеки України*.

Цей Порядок визначає механізм надання Рахунковою палатою до Служби безпеки України інформації, матеріалів (їх копій) за результатами здійснення контрольних заходів за виявленими фактами привласнення грошей і матеріальних цінностей, їх нецільового використання, інших правопорушень у бюджетній сфері, а також процедуру інформування про результати їх розгляду, вжиття заходів реагування органами Служби безпеки України.

- укладено 28.07.2009 *Угоду про взаємодію між Рахунковою палатою та Державною податковою адміністрацією України*.

Ця Угода визначає механізм взаємодії між Рахунковою палатою та Державною податковою адміністрацією України в частині виявлення і

припинення порушень законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на органи державної податкової служби, а також бюджетних правопорушень при виконанні Державного бюджету України.

У звітному році Рахунковою палатою було проведено і такий контроль-аналітичний захід, як аналіз відповідності діючого нормативно-правового врегулювання питання боротьби з корупцією в Україні вимогам висновків GRECO. Зокрема, ним встановлено, що нормативно-правове врегулювання питання боротьби з корупцією в Україні не відповідає загальноприйнятим стандартам міжнародно-правових актів у цій сфері. Розроблені та узгоджені з міжнародними експертами законодавчі акти у сфері боротьби з корупцією роками не розглядалися. Як наслідок, в Україні корупція набула ознак системного явища, не лише уразивши всі життєво важливі сфери суспільства, але й перетворившись на функціонально важливий спосіб їх існування. На теперішній час у державі будь-які політичні ініціативи у сфері боротьби з корупцією є неефективними у зв'язку з «хронічним невиконанням» основних раніше прийнятих нормативно-правових актів з цих питань, а також рекомендацій таких міжнародних експертів у цій сфері, як GRECO.

Після ратифікації Цивільної конвенції проти корупції та приєднання до Групи держав Ради Європи проти корупції Україна виявилася неготовою впроваджувати нормативно урегульовані зміни, які вимагає від нас міжнародна спільнота. Для виконання рекомендацій, наданих Україні, потрібно здійснювати фундаментальні законодавчі, а в деяких випадках і конституційні зміни, реалізувати які можна лише на довгостроковій, політично консолідованій основі. В Україні не було активної позиції з цього питання, органи державної влади працювали нескоординовано, а тому Україна майже не виконувала більшості взятих на себе міжнародних зобов'язань.

Концепція подолання корупції в Україні «На шляху до доброчесності», схвалена Указом Президента України від 11.09.2006 № 742/2006, залишилася декларативним, формальним документом. Незважаючи на вимоги Концепції щодо невідкладного вирішення проблем з питань антикорупційної політики, значна частина заходів Плану щодо реалізації Концепції подолання корупції в Україні на період до 2010 року на сьогодні має статус проекту та залишається нереалізованою, інші заходи, передбачені Концепцією для нормативно-правового врегулювання у сфері боротьби з корупцією, взагалі не включені до Плану.

Всупереч рекомендаціям GRECO та міжнародним стандартам законодавчого унормування питання боротьби з корупцією щодо необхідності врегулювання зовнішнього фінансового контролю, Урядом до проекту Плану заходів щодо реалізації Концепції подолання корупції в Україні «На шляху до доброчесності» на період до 2011 року не включено заходу з підготовки законопроекту про внесення змін до статті 98 Конституції України в частині надання Рахунковій палаті повноважень із здійснення контролю за виконанням місцевих бюджетів, як це було визначено попереднім Планом заходів.

Знову виникла ситуація, коли органи державної влади, не розуміючи правової природи та засад зовнішнього аудиту, запровадили нові законодавчі ініціативи щодо «зміцнення бюджетної урядової дисципліни», які у новій редакції Плану заходів стосуються лише посилення повноважень Контрольно-ревізійної служби України, у тому числі шляхом надання їй повноваження з контролю за фінансовою дисципліною органів місцевого самоврядування. Група оцінювання GRECO бажала бачити кінцевою метою реалізації своєї рекомендації проведення саме зовнішнього аудиту Рахунковою палатою, а натомість, завдяки діям Уряду, відбувається лише підміна зовнішнього контролю фінансовим контролем Контрольно-ревізійної служби України, яка не має статусу незалежного органу фінансового контролю, визначеного на міжнародному рівні.

В Україні відсутня повна інформація щодо руху коштів на виконання міжнародних проектів, спрямованих на протидію та боротьбу з корупцією. Контроль за використанням зазначених коштів Мінфіном та Державним казначейством не здійснюється. У порушення бюджетного законодавства України реципієнти і бенефіціари не мають правових підстав для отримання фінансової інформації від донорів – міжнародних організацій та виконавців проектів міжнародної технічної допомоги. Цільове використання цих коштів, ефективність їх впровадження у повному обсязі покладені на країни-донори міжнародних проектів. Протягом 2008-2009 років в Україні реалізуються міжнародні проекти, спрямовані на боротьбу з корупцією, на загальну суму близько 32 млн. дол. США. Зазначені кошти використовуються без контролю з боку держави.

Враховуючи викладене, Колегія Рахункової палати рекомендувала Верховній Раді України розглянути як першочергові закони України «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (реєстраційний номер 0916); «Про нормативно-правові акти» (реєстраційний номер 1343); Адміністративно-процедурний кодекс України (реєстраційний номер 2789); «Про заходи фінансового контролю публічної служби» (реєстраційний номер 4472); «Про відшкодування шкоди, завданої фізичним або юридичним особам незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб при здійсненні ними своїх повноважень» (реєстраційний номер 1344); «Про здійснення державних закупівель» (реєстраційний номер 2263-1); «Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України щодо вдосконалення процедур здійснення конфіскації» (реєстраційний номер 3642); «Про конфлікт інтересів у діяльності публічних службовців» (реєстраційний номер 4420); «Про правила професійної етики на публічній службі та запобігання конфлікту інтересів» (реєстраційний номер 4420-1); «Про доступ до публічної інформації» (реєстраційний номер 2763); «Про внесення змін до Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом» (реєстраційний номер 3062) в редакціях, що відповідають кращим світовим практикам та директивам ЄС у сфері боротьби з корупцією.

Як член Міжнародної організації вищих органів контролю державних фінансів (INTOSAI) та Європейської організації вищих органів контролю державних фінансів (EUROSAI), Рахункова палата провадить також активну діяльність з питань подолання корупції на міжнародному рівні. У 2009 році працівники Рахункової палати України на запрошення Аудиторського суду Австрії взяли участь у роботі симпозиуму ООН на тему «INTOSAI – активний учасник міжнародної антикорупційної мережі».

Делегація Рахункової палати України представила національний досвід практичного застосування міжнародних рекомендацій у сфері боротьби з корупцією. На симпозиумі здійснювалась робота щодо пошуку оптимальних шляхів взаємодії між вищими органами фінансового контролю та правоохоронними органами, підвищення прозорості бюджетно-фінансової системи, забезпечення її гласності.

За результатами проведення зазначеного симпозиуму вироблено та затверджено рекомендації, що запропоновані до виконання всім вищим органам фінансового контролю, членам INTOSAI, а це близько 200 держав.

Рахункова палата брала активну участь в опрацюванні першого опитувальника Робочої групи INTOSAI з боротьби проти корупції та відмивання грошей (FACML), надісланого Центральною аудиторською організацією Єгипту, і в погодженні його проекту.

Працівники Рахункової палати брали участь у засіданнях Наглядової групи проекту «Підтримка незалежного урядування: проект протидії корупції в Україні» (проект UPAC), загальною метою якого є сприяння запобіганню проявам корупції та контроль над нею, підтримка довіри суспільства до політичної і судової систем, демократії, верховенства закону й економічного та соціального розвитку України.

На Колегії Рахункової палати одночасно з матеріалами перевірок розглянуто звіт про участь Рахункової палати у XX Міжнародному симпозиумі ООН «INTOSAI – активний партнер міжнародної антикорупційної мережі; забезпечення прозорості для розвитку соціального захисту та боротьби з бідністю», а також звіт про результати аналізу відповідності діючого нормативно-правового врегулювання питання боротьби з корупцією в Україні вимогам висновків GRECO.

Рахункова палата бере участь в опрацюванні нормативно-правових актів з питань запобігання проявам корупції, зокрема, нею забезпечено розгляд та погодження проектів постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Методики проведення антикорупційної експертизи проектів нормативно-правових актів» та розпорядження Кабінету Міністрів України стосовно заходів щодо посилення протидії корупції.

З урахуванням вимог розпорядження Кабінету Міністрів України від 26.08.2009 № 1013-р наказом Голови Рахункової палати від 12.10.2009 № 103 внесено зміни та доповнення до Плану заходів Рахункової палати, спрямованих на запобігання проявам корупції, на 2008-2011 роки.

З метою підвищення відповідальності за дотриманням вимог законів України «Про державну службу» та «Про боротьбу з корупцією», в Рахунковій палаті проводиться робота з претендентами на зайняття

вакантних посад державних службовців, в першу чергу з особами, які вперше приймаються на державну службу, стосовно попередження про спеціальні обмеження, пов'язані з прийняттям на державну службу та її проходженням, ознайомлення їх під розпис із Загальними правилами поведінки державного службовця, а також з Правилами професійної етики посадових осіб Рахункової палати.

Відповідно до планового заходу, Секретарем Рахункової палати у жовтні 2009 року проведено тематичне навчання з персоналом щодо дотримання етичних норм у професійній діяльності державних службовців, за підсумками якого визначено потребу в коригуванні важливих напрямів інституційного розвитку на короткостроковий період.

На виконання статті 13 Закону України «Про державну службу» та статті 6 Закону України «Про боротьбу з корупцією» проведено декларування державними службовцями доходів, зобов'язань фінансового характеру та майнового стану щодо себе та членів своєї сім'ї за 2008 рік. Декларації подані працівниками вчасно. Узагальнена інформація з цього питання направлена Головдержслужбі у встановленому порядку.

7.1. КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Кадрова політика в Рахунковій палаті здійснюється із дотриманням вимог законів України «Про Рахункову палату», «Про державну службу» та «Про боротьбу з корупцією», інших нормативних документів, що поширюють свою дію на державні інституції.

Як і в попередні роки, політику з питань кадрової роботи у 2009 році вирізняв системний державницький підхід, націлений на збереження і ефективне використання існуючого людського потенціалу, добір кваліфікованого персоналу на відповідні ділянки роботи, вдосконалення нормативної бази з питань проходження державної служби і трудових відносин та підвищення рівня теоретичних знань і фахових умінь працівників.

Пріоритетними напрямками кадрової роботи у звітному році були: укомплектування штатних посад досвідченими фахівцями шляхом організації і проведення конкурсного відбору та використання кадрового резерву; розстановка кадрів відповідно до результатів роботи та кваліфікаційного рівня, контроль за дотриманням виконавської і трудової дисципліни; підвищення кваліфікації кадрів; вдосконалення забезпечення документального оформлення проходження державної служби та трудових відносин.

Станом на 31.12.2009 фактична чисельність працівників становила 479 осіб (із 543 затверджених штатним розписом), з них 448 – державні службовці, 31 – робітники і службовці. У центральному апараті Рахункової палати працювало – 362 особи, у восьми територіальних управліннях – 117 осіб.

Рахункова палата має свій науковий потенціал: 2 доктори економічних наук, професори, один із них член-кореспондент НАНУ; 22 кандидати наук, 12 аспірантів та 2 докторанти. Вищу освіту мають всі 448 державних службовців, з них 116 осіб мають освітньо-кваліфікаційний рівень магістра, 110 осіб – дві вищі освіти, 13 осіб – три, 1 особа – чотири.

За звітний рік до Рахункової палати прийнято 28 осіб, з них 24 – на посади державних службовців, 4 – на посади службовців і робітників. При цьому варто відмітити активний процес комплектування кадрами територіальних управлінь, що становив близько 40 відс. від загальної кількості прийнятих працівників.

Позитивним фактором роботи з персоналом стала тенденція до закріплення кадрів у Рахунковій палаті, що свідчить про вагомий результат спільних зусиль керівників Рахункової палати і структурних підрозділів, а також про можливість самореалізації персоналу за професійним покликом. Фахівці, які працюють у Рахунковій палаті довше 5 років, становлять понад 40 відсотків. Середній вік працюючих – 42 роки.

Стабільно високою залишається частка молоді серед працюючих у Рахунковій палаті. Так, на кінець 2009 року особи віком до 30 років становили 16 відс., від 31 до 35 років – 17 відсотків.

З метою визначення рівня кваліфікаційної відповідності, формування потреб у підвищенні кваліфікації та особистому розвитку проведено

щорічну оцінку 238 державних службовців, з яких низьку оцінку не отримав жоден.

За результатами щорічної оцінки призначено на більш високі посади 23 працівники, присвоєно чергові ранги 51 державному службовцю, продовжено термін перебування на державній службі 8 державним службовцям.

Упродовж 2009 року було відзначено результати сумлінної праці та високі особисті досягнення і здобутки колективу Рахункової палати: 90 працівників Рахункової палати, з яких 19 – працівники територіальних управлінь, відзначені державними, урядовими та відомчими нагородами.

За вагомий особистий внесок у державне будівництво України, становлення та утвердження Рахункової палати як конституційного органу незалежного фінансового контролю Голові Рахункової палати Симоненку В.К. присвоєно найвище державне звання України – Герой України з врученням ордена «Золота Зірка».

Особливістю професійного навчання персоналу Рахункової палати є комплексність і безперервність процесу. При формуванні плану на 2009 рік ретельно вивчено і враховано індивідуальні потреби персоналу в навчанні та стратегічні напрями діяльності Рахункової палати.

Пріоритетом для Рахункової палати у навчанні персоналу є насамперед навчання (підвищення кваліфікації) спеціалістів, які виконують контрольні функції. У 2009 році організовано 10 навчальних заходів, у тому числі на базі Київського національного торговельно-економічного університету, у яких взяли участь 184 працівники Рахункової палати (майже 40 відсотків).

Велика увага протягом року також приділялась самоосвіті (шляхом дистанційного навчання, вивчення нормативних документів та аналітичних матеріалів) і наставництву, в першу чергу новопризначених працівників з невеликим досвідом роботи (до 1 року), під керівництвом висококваліфікованих спеціалістів з відповідним практичним досвідом.

Другий рік поспіль у Рахунковій палаті проводиться щорічний Всеукраїнський конкурс «Кращий державний службовець». Працівник територіального управління по Харківській, Сумській та Полтавській областях (у м. Харків) виборов перемогу в усіх трьох турах конкурсу в номінації «Кращий спеціаліст» і його визнано кращим державним службовцем в Україні.

Одночасно слід зазначити, що, у зв'язку з обмеженим фінансуванням у 2009 році, показники роботи з кадрами, переважно ті, які вимагали фінансових затрат, значно нижчі аналогічних 2008 року.

Зокрема, штатна чисельність працівників скорочена майже на 10 відс. порівняно з попереднім періодом. Крім скорочення значної кількості вакантних посад, звільнено близько 4 відс. працюючих. При цьому більшість із звільнених – це працівники, які досягли граничного віку та вийшли на пенсію.

Призначення на вакантні посади працівників з інших установ здійснювалось тільки у виняткових випадках, з урахуванням першочерговості заміщення посад і мало стійку тенденцію до зниження показників. Якщо у 2007 році призначено 78 осіб, у 2008 – 73, то у 2009 – лише 24.

7.2. ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА СИСТЕМА ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ

Протягом звітного року здійснювались заходи щодо забезпечення надійного функціонування інформаційно-аналітичної системи Рахункової палати (ІАС РП) у центральному офісі та територіальних управліннях, а також щодо подальшого розвитку ІАС РП та інформаційно-аналітичної підтримки контрольних заходів Рахункової палати.

У 2009 році видатки на впровадження нових та підтримку функціонуючих інформаційних технологій скоротилися до 13 відс. від обсягу здійснених на ці ж цілі у 2008 році. Саме тому на початку року було розроблено план заходів щодо організації підтримки стабільного функціонування ІАС РП та інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності Рахункової палати за рахунок мобілізації внутрішніх резервів. Незважаючи на вимушену відмову від укладання ряду договорів з розвитку ІАС РП, підтримки функціонуючих інформаційних систем, здійснення технічного обслуговування та ремонту комп'ютерної техніки, вдалося не лише організувати стабільне функціонування ІАС РП та її сегментів у регіонах, але й здійснити заходи з подальшого розвитку функціонуючих систем ІАС РП власними силами.

Відповідно до затвердженої Головою Рахункової палати у 2007 році Концепції розвитку інформаційно-аналітичної системи Рахункової палати (інтеграція програмних систем та інформаційних ресурсів) та технічного завдання з її реалізації, протягом року здійснювалося супроводження інтеграційної платформи. На сьогодні у повному обсязі платформа забезпечує взаємодію систем «Кадри», «Дело-Предприятие», «Колегія», «Моніторинг рішень Колегії». Фактично забезпечено функціонування «єдиного вікна», яке дозволяє контрольований доступ до інформаційних систем, що наразі об'єднані інтеграційною платформою, а також єдину точку введення (модернізації) даних. Створено ряд інтерфейсів, які дають змогу в межах однієї екранної форми переглядати дані, що отримуються з різних систем.

Подальший розвиток та впровадження інтеграційної платформи у Рахунковій палаті стримувався відсутністю фінансування робіт з подальшого її розвитку та придбання додаткових ліцензій програмного забезпечення для встановлення її на всіх робочих місцях працівників Рахункової палати. Впровадження системи на всіх робочих місцях дозволило б суттєво зменшити дублювання даних в ІАС РП, підвищити їх

цілісність, достовірність та актуальність, організувати єдину точку введення та коригування даних для інформаційних систем, які поки що не інтегровані з платформою.

Фахівцями Рахункової палати самостійно здійснювалась підтримка всіх функціонуючих у Рахунковій палаті систем, у тому числі «Колегія», «Моніторинг рішень Колегії», підсистем моніторингу фінансово-економічних та макроекономічних показників, САДД «Дело-Предприятие», веб-порталів, що функціонують у внутрішній мережі та мережі Інтернет.

На початку року було завершено роботи з введення в експлуатацію сегмента ІАС РП територіального управління Рахункової палати по Вінницькій, Житомирській, Кіровоградській та Хмельницькій областях (у м. Вінниця), в якому функціонує 1 сервер, 12 ПТК та ноутбуків, 2 принтери. Наприкінці серпня введено в експлуатацію сегмент ІАС РП територіального управління Рахункової палати по Харківській, Сумській та Полтавській областях (у м. Харків), яке переїхало у нову будівлю, де функціонує 1 сервер та 18 ПТК і ноутбуків, 3 принтери. В обох управліннях створено канали зв'язку з центральним офісом, які забезпечують оперативний обмін інформацією з центральним офісом та доступ до ресурсів мережі Інтернет, а у м. Вінниця функціонує також канал супутникового зв'язку з центральним офісом.

Без підтримки сторонніх організацій виконано оновлення інформаційних і фотоматеріалів та фактично перейдено до нової версії ядра веб-порталу Рахункової палати, яка дозволяє створювати та супроводжувати суб-портали. Створюється суб-портал Спеціальної групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф, яку Рахункова палата України очолила у червні 2008 року. Щодня здійснюється публікація офіційних повідомлень і фотоматеріалів про діяльність Колегії та Рахункової палати у цілому. Порівняно з минулими роками зросла оперативність висвітлення діяльності Рахункової палати.

В умовах відсутності договорів з технічного обслуговування та ремонту комп'ютерної техніки, підтримки впроваджених інформаційних технологій у межах доведених видатків на придбання комплектуючих деталей і малоцінних предметів ці роботи виконувалися власними силами. Відремонтовано 35 програмно-технічних комплексів, 2 сервери, проте 11 ПТК та 6 принтерів не відремонтовано у зв'язку з відсутністю коштів для закупівлі комплектуючих, необхідних для проведення ремонтних робіт.

На регулярній основі здійснювалося технічне обслуговування комунікаційного обладнання ЛОМ і сегмента Інтернет у центральному офісі, власними силами проведено упорядкування комутаційних шаф та шаф із серверним обладнанням.

Проводилось технічне обслуговування комп'ютерного обладнання і здійснювались інсталяційні роботи для програмного забезпечення сегментів ІАС РП територіальних управлінь Рахункової палати, що

розташовані у містах Києві, Львові, Севастополі, Донецьку, Дніпропетровську, Харкові.

Здійснювалася експлуатація Комплексної системи захисту інформації ІАС РП (КСЗІ ІАС РП) та абонентського пункту спеціальної інформаційно-телекомунікаційної системи органів виконавчої влади (СІТС).

На сьогодні ІАС РП дозволяє фахівцям Рахункової палати користуватися безпосередньо на робочому місці великою кількістю інформаційних ресурсів, здійснювати за допомогою програмних систем пошук, перегляд та аналіз інформації про стан виконання Державного бюджету України і соціально-економічний розвиток держави (включаючи регіональний розріз), матеріалів інформаційних та інформаційно-аналітичних агентств, проводити моніторинг чинного законодавства України. На Інtranет-сервері публікується інформація щодо нових надходжень до інформаційних фондів (включаючи бібліотечні) та електронних інформаційних ресурсів.

У своїй діяльності Рахункова палата використовує значні обсяги статистичної та фінансової звітності, велику кількість нормативно-правових документів, матеріалів аналітичних центрів, спеціального книжкового фонду, а також періодичних видань. З метою максимального забезпечення підготовки та проведення контрольних заходів, виконання експертно-аналітичних завдань, проведення моніторингу змін законодавства та аналізу виконання Державного бюджету України, налагоджена співпраця у сфері інформаційної взаємодії з центральними органами державної влади, головними розпорядниками бюджетних коштів, інформаційними агентствами, періодичними виданнями та іншими установами, яка дозволяє отримувати необхідний обсяг економічної інформації, фінансової звітності, статистичних даних, аналітичних збірників та бюлетенів.

Продовжувалися роботи з підвищення ефективності функціонування систем моніторингу макропоказників економічного та соціального стану України в цілому та її регіонів, а також фінансових показників виконання Державного бюджету України. Розширення функціональних можливостей та баз даних зазначених автоматизованих систем, які містять майже тисячу показників за 1996-2009 роки, дає змогу здійснювати графічний, табличний та порівняльний аналіз економічного та соціального стану країни.

З метою підвищення ефективності та оперативності використання інформаційних ресурсів, налагоджено отримання більшої частини документів в електронному вигляді. На кінець 2009 року в електронних базах даних інформаційних ресурсів Рахункової палати сконцентровано майже 1,2 млн. електронних документів, щоденне надходження яких становить до 12 Мбайт, або майже 600 документів. У звітному році Рахунковою палатою використано майже 3 тис. електронних документів Міністерства фінансів України, Міністерства економіки України, Національного банку України, Головного контрольно-ревізійного управління України, Державного казначейства України, Державного комітету статистики

України, Державної податкової адміністрації України, Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку України, Державної митної служби України, Фонду державного майна України та інших державних установ. Майже 2 тис. електронних документів надійшло від інформаційно-аналітичних агентств.

Важливим джерелом інформаційних ресурсів є спеціальна література, періодичні друковані видання, довідники, нормативно-правові акти тощо. Загальний обсяг бібліотечного фонду Рахункової палати становить понад 170 тис. примірників. Протягом року до бібліотечного фонду надійшло майже 3 тис. документів з фінансово-економічних, статистичних, банківських та правових питань. Загальна кількість фінансової звітності, економічної інформації, статистичних даних, збірників та бюлетенів налічує близько 700 найменувань. Періодичність їх отримання – від щоденних експрес-доповідей до щомісячних, щоквартальних та щорічних збірників.

Протягом 2009 року кількість зареєстрованих звернень зовнішніх користувачів до веб-порталу перевищила 425 тисяч. Інтерес до публікацій проявляють не лише користувачі українського сегмента мережі, але й зарубіжні користувачі. Інформація на порталі публікується у повній версії українською, а у скороченій – російською та англійською мовами.

7.3. ФІНАНСОВЕ І МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Законом України «Про Державний бюджет України на 2009 рік» кошторисні призначення на 2009 рік Рахунковій палаті затверджені в сумі **54 млн. 126,1 тис. грн.**, з них:

- КПК 6511010 «Керівництво та управління у сфері контролю за виконанням державного бюджету» – **54 млн. 17,4 тис. грн.**;
- КПК 6511020 «Створення інформаційно-аналітичної системи Рахункової палати» – **108,7 тис. гривень.**

Особливістю фінансування у звітному році було наступне.

Враховуючи обсяги видатків, виділених на утримання Рахункової палати, фінансово-господарська діяльність провадилась в особливому режимі економії бюджетних коштів за умов вживання жорстких заходів та обмежень. Загальні обсяги фінансування Рахункової палати порівняно з минулим роком були зменшені майже на 30 відсотків.

Вперше за весь час існування Рахункової палати не було виділено жодної копійки капітальних вкладень.

Не здійснювалось технічне обслуговування та ремонт технологічних систем адмінприміщень Рахункової палати, обладнання систем пожежогашіння, вентиляції, сигналізації, телекомунікацій та захисту інформації, локальних мереж обробки даних, комп'ютерної та копіювальної техніки. Протягом року здійснювалось забезпечення лише мінімальних потреб апарату та територіальних управлінь Рахункової палати з повним висна-

женням матеріально-технічної бази, створеної протягом всього періоду існування нашої установи.

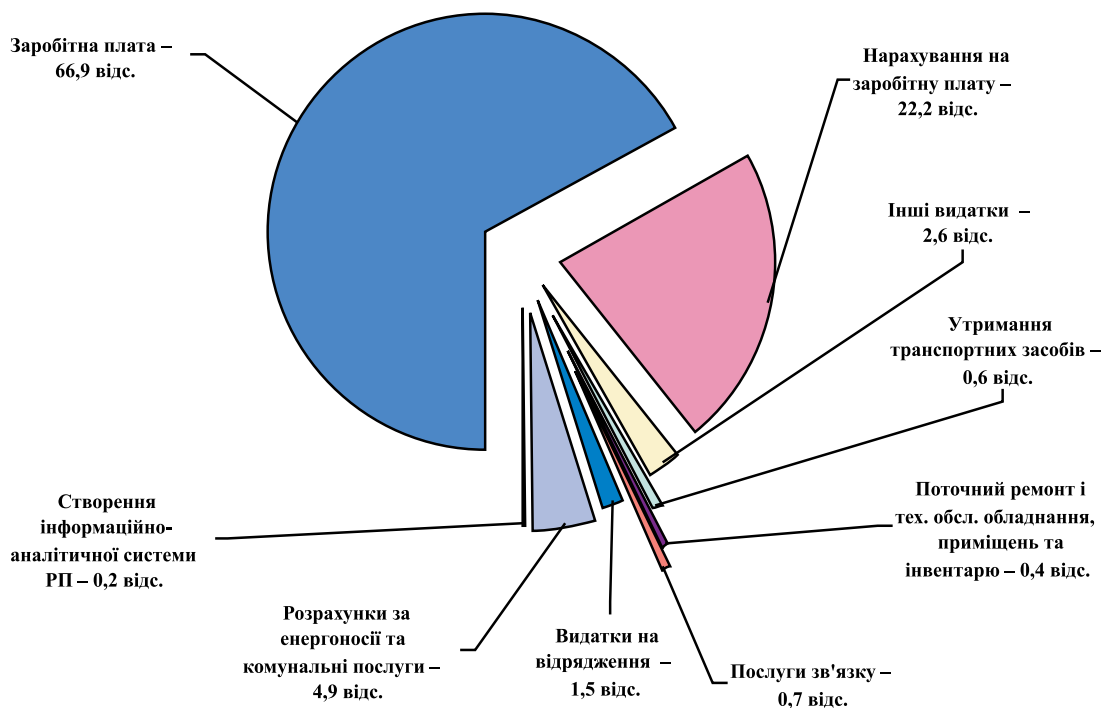
Недостатнє фінансування негативно позначилось і на виконанні основних завдань і функцій, покладених на Рахункову палату, – на проведенні контрольних заходів, у тому числі в регіонах України, через вкрай обмежені видатки на відрядження.

Було згорнуто всі роботи з розвитку інформаційно-аналітичної системи Рахункової палати, не здійснювалось фінансування видатків на виконання завдань Національної програми інформатизації.

За таких умов Рахункова палата вимушена була постійно вишукувати можливість для економії кошторисних призначень з метою забезпечення фінансування пріоритетних завдань 2009 року. У процесі провадження фінансово-господарської діяльності виникала необхідність у здійсненні перерозподілу асигнувань Рахункової палати на 2009 рік у розрізі затверджених бюджетних програм і кодів економічної класифікації видатків, в першу чергу за рахунок зменшення призначень на оплату комунальних послуг та енергоносіїв і нарахувань на заробітну плату.

Загальна структура витрат Рахункової палати, що забезпечували її діяльність у 2009 році, наведена у діаграмі 10.

**Діаграма 10. Структура видатків Рахункової плати
у 2009 році**

Незважаючи на запроваджений режим економії, протягом року здійснювалось якісне і своєчасне забезпечення життєдіяльності Рахункової палати та її територіальних управлінь, проводилась планова робота щодо матеріально-технічного забезпечення діяльності апарату Рахункової палати, поліпшення умов праці її фахівців і персоналу.

У звітному періоді Рахункова палата забезпечувала реалізацію завдань та положень, що передбачені Конституцією України, Законом України «Про Рахункову палату», Бюджетним кодексом України, іншими нормативно-правовими актами України.

Проте водночас ми бачимо цілий ряд питань, що не дають права зупинятись у своєму подальшому інституційному розвитку. З метою підвищення ефективності та результативності діяльності, серед інших необхідно втілити і такі першочергові заходи:

- ◆ довести до завершення роботу, пов'язану з доопрацюванням та поданням на розгляд Верховної Ради України проекту нової редакції Закону України «Про Рахункову палату». В ньому буде визначено чіткий статус Рахункової палати як незалежного органу державного фінансово-економічного контролю, що як спеціальний конституційний орган здійснюватиме загальну координацію контрольної діяльності суб'єктів державного фінансового контролю, розроблення стандартів проведення контрольних та експертних заходів, їх уніфікацію, методологічне та нормативне забезпечення діяльності органів державного фінансового контролю, перевірку та аналіз результатів діяльності контрольних органів, надання допомоги та консультацій з питань змісту контролю, узгодження планів контрольних заходів. У законопроекті також буде передбачено розширення повноважень Рахункової палати згідно з внесеними змінами до статті 98 Конституції України, визначення видів аудиту, якими уповноважена займатись Рахункова палата, – аудит ефективності, фінансовий аудит та аудит відповідності, зміни чинного законодавства, що стосуються діяльності Рахункової палати, набутий досвід проведення контрольних заходів, міжнародні стандарти та практику роботи ВОФК провідних країн світу;
- ◆ здійснити розроблення проекту Закону України «Про систему державного фінансового контролю в Україні», який повинен встановити загальні принципи функціонування системи органів фінансового контролю в Україні, визначити перелік контрольних органів, передбачити їх ієрархію, підпорядкованість, керівні органи, особливості здійснення ними фінансового контролю. При цьому зовнішній контроль повинна здійснювати Рахункова палата як орган спеціальної конституційної компетенції;
- ◆ вжити заходів щодо посилення роботи стосовно напрацювання конкретних реальних рекомендацій і пропозицій з виявлення резервів наповнення доходної частини та ефективного, законного і результативного використання коштів Державного бюджету України, можливостей розширення податкової бази, виявлення втрат та недонадходження бюджетних коштів;

- ◆ посилити аналітичну, причинно-наслідкову складову в системі планування роботи Рахункової палати, виборі тематики контроль-но-аналітичних та експертних заходів, розвивати програмно-цільовий метод планування;
- ◆ здійснювати постійну роботу щодо актуалізації нормативних та методологічних документів Рахункової палати, враховуючи нові нормативні та керівні стандарти INTOSAI і внесені до них зміни;
- ◆ посилити заходи адміністративного і методологічного характеру щодо підвищення результативності та продуктивності роботи всіх структурних підрозділів Рахункової палати;
- ◆ брати активну участь у роботі Ради керуючих EUROSAI;
- ◆ продовжити фахову роботу зовнішнього аудитора ОБСЄ з перспективою пролонгації повноважень Рахункової палати ще на два терміни;
- ◆ здійснювати загальну координацію та керівництво діяльністю Спеціальної групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф;
- ◆ продовжувати участь у діяльності підкомітетів INTOSAI щодо розроблення оновлених керівних принципів проведення різних видів аудиту;
- ◆ посилити контроль і відповідальність керівництва об'єктів контрольних заходів за своєчасним і повним виконанням рекомендацій, висловлених Колегією Рахункової палати, за результатами проведених Рахунковою палатою заходів;
- ◆ розвивати подальше становлення роботи територіальних управлінь Рахункової палати;
- ◆ вдосконалювати форми і методи інформування громадськості про результати контроль-но-аналітичних та експертних заходів, що проводяться Рахунковою палатою;
- ◆ ініціювати розгляд питання про можливість запровадження в проектах законів про Державний бюджет України норм щодо незалежного фінансування Рахункової палати шляхом затвердження її бюджету Верховною Радою України під час прийняття зазначених законів.

Звіт Рахункової палати за 2009 рік затверджено постановою Колегії Рахункової палати від 29.04.2010 № 8-6.

СИМОНЕНКО В.К.
ГОЛОВА РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ

**ПЕРЕЛІК ІНФОРМАЦІЙНИХ БЮЛЕТЕНІВ,
ПІДГОТОВЛЕНИХ РАХУНКОВОЮ ПАЛАТОЮ
ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ЗАХОДІВ, ПРОВЕДЕНИХ У 2009 РОЦІ,
І НАПРАВЛЕНИХ ДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ**

- Про результати здійснених Рахунковою палатою аудитів ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на забезпечення екологічної безпеки та захисту населення від шкідливого впливу іонізуючого випромінювання
- Про результати аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених Міністерству освіти і науки України на здійснення зовнішнього оцінювання та моніторингу якості освіти
- Про результати аналізу упорядкування умов оплати праці працівників бюджетної сфери на основі єдиної тарифної сітки
- Висновки щодо виконання Державного бюджету України за 2008 рік
- Про результати перевірки використання коштів державного бюджету, передбачених Міністерству з питань житлово-комунального господарства України на Загальнодержавну програму реформування і розвитку житлово-комунального господарства
- Про результати аудиту ефективності формування та використання коштів спеціального фонду державного бюджету Фондом соціального захисту інвалідів
- Висновок щодо виконання Державного бюджету України за перший квартал 2009 року
- Про результати аудиту ефективності використання Міністерством охорони здоров'я України коштів державного бюджету на виконання завдань та функцій із забезпечення державного санітарно-епідеміологічного нагляду і дезінфекційних заходів
- Про результати аудиту ефективності використання коштів резервного фонду державного бюджету у 2008 році
- Висновок щодо виконання Державного бюджету України за перше півріччя 2009 року
- Висновки за результатами аналізу та експертизи проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2010 рік»
- Про результати аналізу використання коштів Державного бюджету України, виділених на державну підтримку АПК
- Висновок щодо виконання Державного бюджету України за дев'ять місяців 2009 року
- Про результати аудиту ефективності використання бюджетних коштів на профілактику і лікування онкологічних захворювань у 2008 році
- Про результати аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених Міністерству освіти і науки України на наукові дослідження

ОСНОВНІ ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЬНО-АНАЛІТИЧНИХ ЗАХОДІВ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ У 2009 РОЦІ

- Міністерство фінансів України
- Міністерство економіки України
- Міністерство внутрішніх справ України
- Міністерство оборони України
- Міністерство юстиції України
- Міністерство освіти і науки України
- Міністерство культури і туризму України
- Міністерство охорони здоров'я України
- Міністерство аграрної політики України
- Міністерство вугільної промисловості України
- Міністерство промислової політики України
- Міністерство транспорту та зв'язку України
- Міністерство палива та енергетики України
- Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи
- Міністерство праці та соціальної політики України
- Міністерство охорони навколишнього природного середовища України
- Міністерство у справах сім'ї, молоді та спорту України
- Міністерство регіонального розвитку та будівництва України
- Міністерство з питань житлово-комунального господарства України
- Державне казначейство України
- Державна податкова адміністрація України
- Державний митна служба України
- Антимонопольний комітет України
- Державний комітет телебачення та радіомовлення України
- Державний комітет України у справах національностей і релігій
- Державний комітет України з державного матеріального резерву
- Державний комітет лісового господарства України
- Державний комітет України із земельних ресурсів
- Державний комітет телебачення і радіомовлення України
- Державний комітет інформатизації України
- Державний комітет фінансового моніторингу України
- Державний комітет України з водного господарства
- Державний комітет статистики України
- Державний комітет України з питань технічного регулювання та споживчої політики
- Служба безпеки України
- Фонд державного майна України
- Національний банк України
- Головне управління державної служби України
- Державний департамент України з питань виконання покарань
- Державний департамент у справах громадянства, імміграції і реєстрації фізичних осіб
- Державна прикордонна служба України
- Служба зовнішньої розвідки України

- Державний служба експортного контролю України
- Адміністрація Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України
- Верховний Суд України
- Конституційний Суд України
- Вищий господарський суд України
- Державна судова адміністрація України
- Державна екологічна інспекція
- Національне космічне агентство
- Державна архітектурно-будівельна інспекція
- Державна служба туризму і курортів
- Державна адміністрація зв'язку
- Державна гідрометеорологічна служба МНС України
- Державна геологічна служба України
- Фонд соціального захисту інвалідів
- Національне агентство екологічних інвестицій України
- Департамент контролю за виробництвом та обігом спирту, алкогольних напоїв і тютюнових виробів Державної податкової адміністрації України
- Урядовий уповноважений з питань антикорупційної політики
- Державна служба автомобільних доріг України
- Інспекція державного технічного нагляду
- Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку
- Центральна санітарно-епідеміологічна станція
- Центр інтелектуальної власності та передачі технологій
- Центр державного земельного кадастру при Державному комітеті України із земельних ресурсів
- Банкотно-монетний двір
- Головне управління Державного казначейства України
- Головне управління Державного казначейства у Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій, Київській, Луганській, Миколаївській, Одеській, Харківській, Херсонській областях, в АР Крим, у м. Києві та м. Севастополі
- ВАТ «Державний ощадний банк України»
- Вінницьке, Дніпропетровське, Донецьке, Львівське, Одеське, Харківське обласні управління ВАТ «Державний ощадний банк України»
- Вінницька, Волинська, Дніпропетровська, Донецька, Житомирська, Закарпатська, Запорізька, Київська, Луганська, Львівська, Миколаївська, Одеська, Рівненська, Сумська, Харківська, Херсонська, Хмельницька, Чернівецька, Чернігівська обласні та Київська, Севастопольська міські державні адміністрації
- Дніпропетровська, Донецька, Київська, Львівська, Миколаївська, Одеська, Харківська, Чернівецька, Севастопольська міські ради
- Державна податкова адміністрація в АР Крим, у Вінницькій, Донецькій, Житомирській, Запорізькій, Київській, Одеській, Полтавській, Харківській, Хмельницькій, Черкаській областях та у містах Києві і Севастополі
- Українське державне підприємство поштового зв'язку «Укрпошта»
- Київська регіональна, Запорізька, Бердянська, Дніпропетровська, Львівська, Черкаська, Чернігівська, Південна митниці
- Служба автомобільних доріг у Волинській, Донецькій, Дніпропетровській, Івано-Франківській, Закарпатській, Львівській, Чернівецькій, Харківській областях
- Вінницька, Дніпропетровська, Донецька, Київська, Львівська, Одеська, Харківська обласні та Київська, Львівська, Севастопольська міська санітарно-епідеміологічні станції
- Державне управління охорони навколишнього природного середовища в Дніпропетровській, Донецькій, Запорізькій, Київській областях та м. Севастополі
- Регіональні відділення Фонду державного майна України в Львівській, Харківській,

- Сумській областях, в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі
- Головне управління Національного банку України по м. Києву та Київській, Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій, Львівській, Одеській, Харківській областях
- Головне управління Держкомзему у Дніпропетровській, Донецькій, Одеській, Харківській областях та у м. Севастополі
- Рада міністрів Автономної Республіки Крим
- Міністерство фінансів Автономної Республіки Крим
- Міністерство економіки Автономної Республіки Крим
- Міністерство аграрної політики Автономної Республіки Крим
- Міністерство освіти і науки Автономної Республіки Крим
- Державний архів Автономної Республіки Крим
- Державна екологічна інспекція Автономної Республіки Крим
- Республіканський комітет Автономної Республіки Крим по охороні навколишнього природного середовища
- Республіканський комітет Автономної Республіки Крим у справах міжнаціональних відносин і депортованих громадян
- Республіканський комітет охорони навколишнього природного середовища Автономної Республіки Крим
- Республіканський комітет Автономної Республіки Крим по лісному та мисливському господарству
- Вінницьке, Львівське, Харківське облуправління лісового та мисливського господарства
- Державні екологічні інспекції в м. Севастополі, Запорізькій області, Північно-Західного регіону Чорного моря, Азово-Чорноморська
- Територіальне управління у справах захисту прав споживачів у Київській, Львівській, Миколаївській, Одеській областях, в АР Крим, у м. Києві, м. Севастополі
- Головні управління Держкомзему у Донецькій, Дніпропетровській, Львівській, Одеській, Харківській областях
- Державна інспекція з контролю за використанням і охороною земель у Донецькій Дніпропетровській Київській Одеській Харківській областях
- Державна спеціалізована фінансова установа «Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву»
- Дніпропетровська, Донецька, Львівська, Одеська, Харківська обласні та Севастопольська регіональна державні телерадіокомпанії
- Державна телерадіокомпанія «Всесвітня служба «УТР»
- Аграрна біржа
- Державне управління матеріально-технічного забезпечення
- ДК «Укргазвидобування»
- ДК «Укртрансгаз»
- КП «Київпастрас»
- УКБ ВАТ «АК «Київводоканал»
- КП «Дирекція реставраційно-відновлювальних робіт»
- НСК «Олімпійський»
- Київський міський центр зайнятості
- Український державний проектний інститут «Укрміськбудпроект»
- Український державний фонд підтримки фермерських і селянських господарств
- Державна спеціалізована бюджетна установа «Аграрний фонд»
- Національна акціонерна компанія «Украгролізинг»
- Український державний центр мистецтв
- Національна телекомпанія України
- Національна радіокомпанія України
- ДП «Державний насінневий фонд України»

- ДП «Національна енергетична компанія»
- ДП «Укренерго»
- Національна атомна енергогенеруюча компанія «Енергоатом»
- Академія медичних наук України
- Національний інститут раку МОЗ України
- ДП «Науково-дослідний інститут метрології вимірювальних і управляючих систем»
- ДП МОУ «Управління капітального будівництва та інвестицій»
- Державна компанія з експорту та імпорту продукції і послуг військового призначення «Укрспецекспорт»
- Державна госпрозрахункова зовнішньоторгівельна та інвестиційна фірма «Укрінмаш»
- ДП «Укрооборонсервіс»
- ДП «Державне Київське конструкторське бюро «Луч»
- Корпорація «ТАСКО»
- Корпорація «Співдружність»
- ДП «Зовнішньоторгівельна фірма «Таско – експорт»
- Державне госпрозрахункове зовнішньоторгівельне підприємство «Спецтехноекспорт»
- ДП Міністерства оборони України «Запорізький державний авіаційний ремонтний завод «МіГремонт»
- ДП Міністерства оборони України «Балаклійський ремонтний завод»
- ДП Міністерства оборони України «Одеське авіаційно-ремонтне підприємство «Одесавіаремсервіс»
- ДП «Житомирський ремонтно-механічний завод»
- ДП «Конструкторське бюро «Артилерійське озброєння»
- ДП «Київський науково-дослідний інститут гідроприладів»
- ДП «Ресурспостач»
- Консорціум «ЄДАПС»
- ДП «Державний центр персоналізації документів»
- ДП «Поліграфічний комбінат «Україна»
- Державне госпрозрахункове видавничо-поліграфічне підприємство «Зовнішторгвидав України»
- ДП по розповсюдженню періодичних видань «Преса»
- ДП «Центр державного земельного кадастру»
- Міжнародні автомобільні пункти пропуску «Краковець», «Рава-Руська – Хребенне», «Шегині» Львівської митниці
- НДУ «Український науковий центр екології моря»
- Український інститут національної пам'яті
- Національна парламентська бібліотека України
- Державний інститут праці та соціальних досліджень
- Науковий центр розвитку туризму
- ДП «Харківський метрополітен»
- ДП «Донецька дирекція будівництва метрополітену»
- ДП «Дніпропетровська дирекція будівництва метрополітену»
- КП «Київський метрополітен»
- ДТГО «Південно-Західна залізниця»
- КП «Дирекція будівництва шляхово-транспортних споруд м. Києва»
- ДП «Інститут екогігієни і токсикології імені Л.І.Медведя»
- ДП «Українська державна база авіаційної охорони лісів»
- ДП «Донецька вугільна енергетична компанія»
- ДП «Львіввугілля»
- Державне відкрите акціонерне товариство «Шахтоуправління Донбас»
- Львівське комунальне підприємство «Львівтеплоенерго»
- Державна установа «Національний інститут фтизіатрії і пульмонології ім. академіка Ф.Г.Яновського АМН України»

- ДП «Конструкторське бюро радіозв'язку» (м. Севастополь)
- ДП «Миколаївстандартметрологія»
- ДП «Одесастандартметрологія»
- ДП «Севастопольстандартметрологія»
- ДП «Львівстандартметрологія»
- Промислове об'єднання «Укрпротез»
- Донецьке, Київське, Одеське, Хмельницьке казенні експериментальні протезно-ортопедичні підприємства
- ДП «Державна циркова компанія України»
- ДП «Національний цирк України»
- ДП «Харківський державний цирк»
- ДП «Львівський державний цирк»
- ДП «Дніпропетровський державний цирк»
- ДП «Одеський державний цирк»
- ДП «Севастопольський державний літній цирк»
- ДП «Міжнародний аеропорт «Бориспіль»
- ДП «Зал офіційних делегацій»
- ДП «Міжнародний аеропорт «Львів»
- КП «Міжнародний аеропорт «Київ»
- КП «Міжнародний аеропорт «Донецьк»
- Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник
- Національний заповідник «Софія Київська»
- Національний академічний драматичний театр ім. Івана Франка
- Національний академічний театр російської драми ім. Лесі Українки
- Національний академічний театр опери та балету України ім. Т.Г.Шевченка
- Львівський національний академічний театр опери та балету ім. С.Крушельницької»
- Національний академічний український драматичний театр ім. Марії Заньковецької
- Національний заслужений академічний український народний хор ім. Г.Г.Верьовки
- Національна філармонія України
- ДП «Дирекція будинку державних художніх колективів»
- ДП «Національний будинок органної та камерної музики»
- ДП «Одеський філармонійний оркестр»
- Донецький обласний академічний український музично-драматичний театр
- Державний науково-дослідний інститут спеціального зв'язку та захисту інформації
- Українська академія аграрних наук
- Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут»
- Національна академія державного управління при Президентові України
- Національний університет Державної податкової служби України
- Київський національний університет імені Тараса Шевченка
- «Університет менеджменту освіти» Академії педагогічних наук України
- Об'єднаний інститут воєнної розвідки
- Одеська державна музична академія ім. А.В.Нежданової
- Донецька державна музична академія ім. С.С.Прокоф'єва
- Донецький національний університет економіки і торгівлі ім. М.Туган-Барановського
- Донецький національний університет
- Донецький державний університет управління
- Донбаська національна академія будівництва та архітектури
- Державна академія керівних кадрів культури і мистецтв
- Київський національний університет технології та дизайну
- Національний транспортний університет
- Київський національний лінгвістичний університет
- Київський національний університет будівництва і архітектури
- Науково-дослідний інститут українознавства

- Національна металургійна академія України
- Український державний хіміко-технологічний університет
- Дніпропетровський національний університет ім. О.Гончара
- Львівський національний університет ім. І.Франка
- Національний університет «Львівська політехніка»
- Одеський національний університет ім. І.І.Мечникова
- Харківський національний університет «Харківський політехнічний інститут»
- Вінницький національний технічний університет
- Львівський державний університет фізичної культури
- ТОВ «Кам'янець-Подільський м'ясокомбінат
- ТОВ «Теплоэффект»
- ТОВ «Східенергомонтаж»
- ТОВ «Елком»
- ТОВ «Автомобільний Дім «Богдан»
- ТОВ «Будрішення»
- ТОВ «Український центр синхронного перекладу»
- ТОВ «Фірма шоу-світла «Феєрія»
- ТОВ «Амбар»
- ТОВ «Тульчинський маслосирзавод»
- ТОВ «Агрофірма Крюківщина»
- ТОВ «Ритон»
- Підприємство з іноземними інвестиціями «Імперіал Тобакко Юкрейн»
- ЗАТ «Імперіал Тобакко Продакшн Україна»
- ЗАТ «Харківський плитковий завод»
- ЗАТ «Запорізький автомобілебудівний завод»
- ЗАТ «Житомирський м'ясокомбінат»
- ЗАТ «Росинка»
- ТзОВ «Буденергомонтаж»
- ТзОВ спільне українсько-російське науково-виробниче підприємство фірми «Параллак»
- ТзОВ «Перспектива Інжиніринг»
- ТзОВ «Західтрансбуд»
- ВАТ «Вімм-Білль-Данн-Україна»
- ВАТ «Харківський хлібокомбінат «Слобожанський»
- ВАТ «Південьзахідшляхбуд»
- ВАТ «Козятинський птахокомбінат»
- ВАТ «Криммолоко»
- ВАТ «Одеська ТЕЦ»
- ВАТ «Техводсервіс»
- ВАТ «Бердичівський м'ясокомбінат»
- ВАТ «АК «Київводоканал»
- ВАТ Одеський завод мінеральної води «Куяльник»
- ВАТ «Житомирський маслозавод»
- Український науково-дослідний інститут медичної реабілітації та курортології
- Український державний медико-соціальний центр ветеранів війни
- ДП «Санаторій для дітей з батьками «Скадовськ»
- Санаторно-курортний заклад ТОВ «Примор'я» (санаторій ім. С.Лазо)
- Санаторно-курортний заклад «Оризонт»
- Санаторно-курортний заклад «Патрія»
- ДП «Українська туристична інфраструктура»
- ДП «Київське будівельне управління МВС України»
- ДП «Харківський будинок грамплатівок»
- ДП «Об'єднана дирекція будівництва водогосподарських об'єктів Закарпатської

- області»
- ДП «Українські спеціальні системи»
 - ДП «Старосамбірське лісомисливське господарство»
 - ДП «Куп'янське лісове господарство»
 - ДП «Жовтневий лісгосп»
 - ДП «Данилівський дослідний державний лісгосп»
 - ДП «Бузьке лісове господарство»
 - ДП «Вовчанське лісове господарство»
 - ДП «Суднобудівельний завод імені 61 комунара»
 - ДП «Державна театральна-видовищна агенція»
 - ДП «Навчально-консультативний центр»
 - ДП «Виробниче об'єднання «Південний машинобудівний завод ім. О.М.Макарова»
 - ДП «Київський завод «Імпульс»
 - ДП «Науково-дослідний, виробничий агрокомбінат «Пуща-Водиця»
 - ДП «Лізингтехтранс»
 - ДП «Добропіллявугілля»
 - ДП «Макіїввугілля»
 - ДП «Орджонікідзевугілля»
 - ДП «Вугільна компанія «Краснолиманська»
 - ДП «Шахтарськантрацит»
 - ВАТ «Лисичанськвугілля»
 - Державна установа «Державне сховище дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння України»
 - Ялтинський гірсько-лісовий заповідник
 - Природний заповідник «Мис Март'яян»
 - Кримський природний заповідник
 - Карадазький природний заповідник
 - Опукський природний заповідник
 - Казантипський заповідник
 - Комунальне тепlopостачальне підприємство «Алчевськтеплокомуненерго»
 - КП «Алчевське житлово-експлуатаційне об'єднання»
 - КП «Донецький міський водоканал»
 - КП «Макіївський міський водоканал»
 - Дніпропетровський обласний центр зайнятості
 - Комунальний клінічний лікувально-профілактичний заклад охорони здоров'я «Обласна травматологічна лікарня»
 - Київська обласна клінічна лікарня
 - Комунальний заклад охорони здоров'я «Донецька обласна станція переливання крові»
 - Донецьке обласне клінічне територіальне медичне об'єднання
 - Інститут експериментальної патології, онкології і радіології ім. Р.Є.Кавецького
 - Харківський інститут проблем кріобіології та кріомедицини
 - Інститут надтвердих матеріалів ім. В.М.Бакуля
 - Харківський науково-технологічний комплекс «Інститут монокристалів»
 - Львівський фізико-механічний інститут ім. Г.В.Карпенка
 - Донецький Український державний науково-дослідний і проектно-конструкторський інститут гірничої геології, геомеханіки і маркшейдерської справи
 - Дніпропетровський інститут геотехнічної механіки
 - Київський інститут вугільних енерготехнологій
 - Науково-дослідний інститут «Кримська астрофізична обсерваторія»
 - Український інститут національної пам'яті
 - Національне агентство екологічних інвестицій України